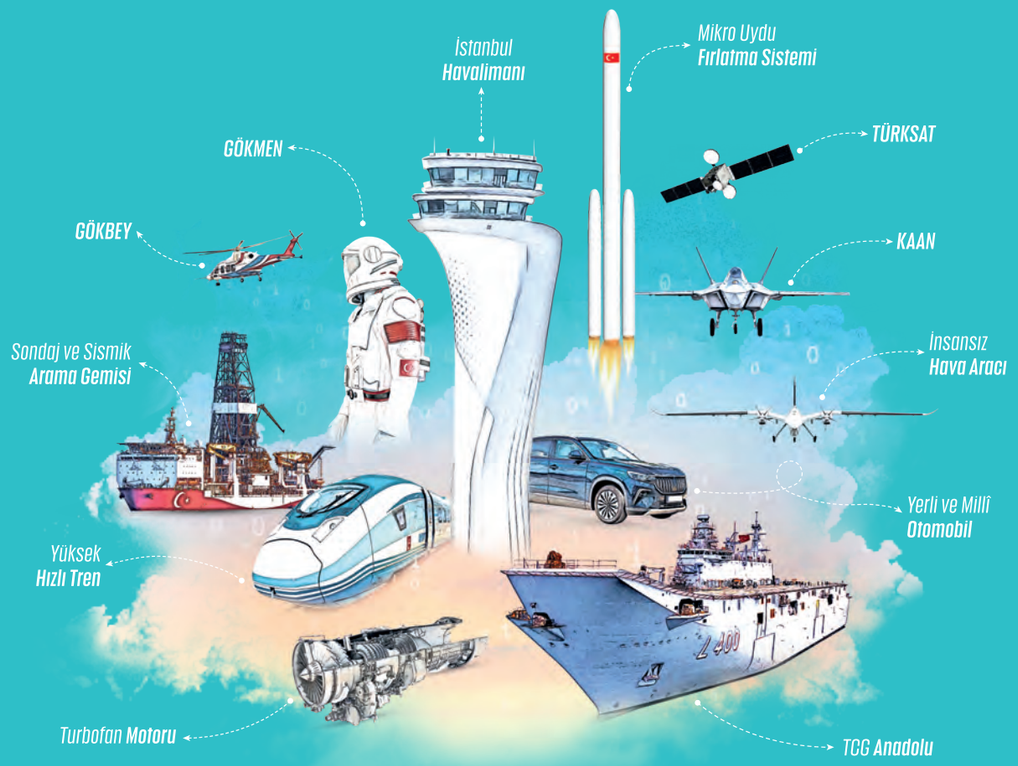
Bu kitaba sığmayan daha neler var!

eba
www.eba.gov.tr

Karekodu okut, bu kitapla ilgili EBA içeriklerine ulaş!

Teknoloji Yolculuğumuz

BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.

ISBN: 978-975-11-7990-6

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşıması Zorunlu Değildir.

HALKLA İLİŞKİLER ALANI

REKREASYON 11-12

DERS MATERYALİ

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

HALKLA İLİŞKİLER ALANI

REKREASYON

11-12

DERS MATERYALİ

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

HALKLA İLİŞKİLER ALANI

REKREASYON

11-12

DERS MATERYALİ

YAZARLAR

Canan ÇAKIR
Hatice ÇİÇEKDEMİR
Tuğba SARAN
Yılmaz MENTEŞ

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI.....:9349
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ.....:3009

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Ders materyalinin metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

HAZIRLAYANLAR

Dil Uzmanları
Faruk ERARSLAN
Fatma ÜNSAL

Program Geliştirme Uzmanı
Seçkin Seçil BAŞARAN

Rehberlik Uzmanı
Vakkas ÖZBEK

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı
Hatice GÜRDİL

Görsel Tasarım Uzmanları
Asiye Canan KELEŞ
Ziya ŞAHİN

ISBN: 978-975-11-7990-6

Millî Eğitim Bakanlığının 24.12.2020 gün ve 18433886 sayılı oluru ile Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünce ders materyali olarak hazırlanmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

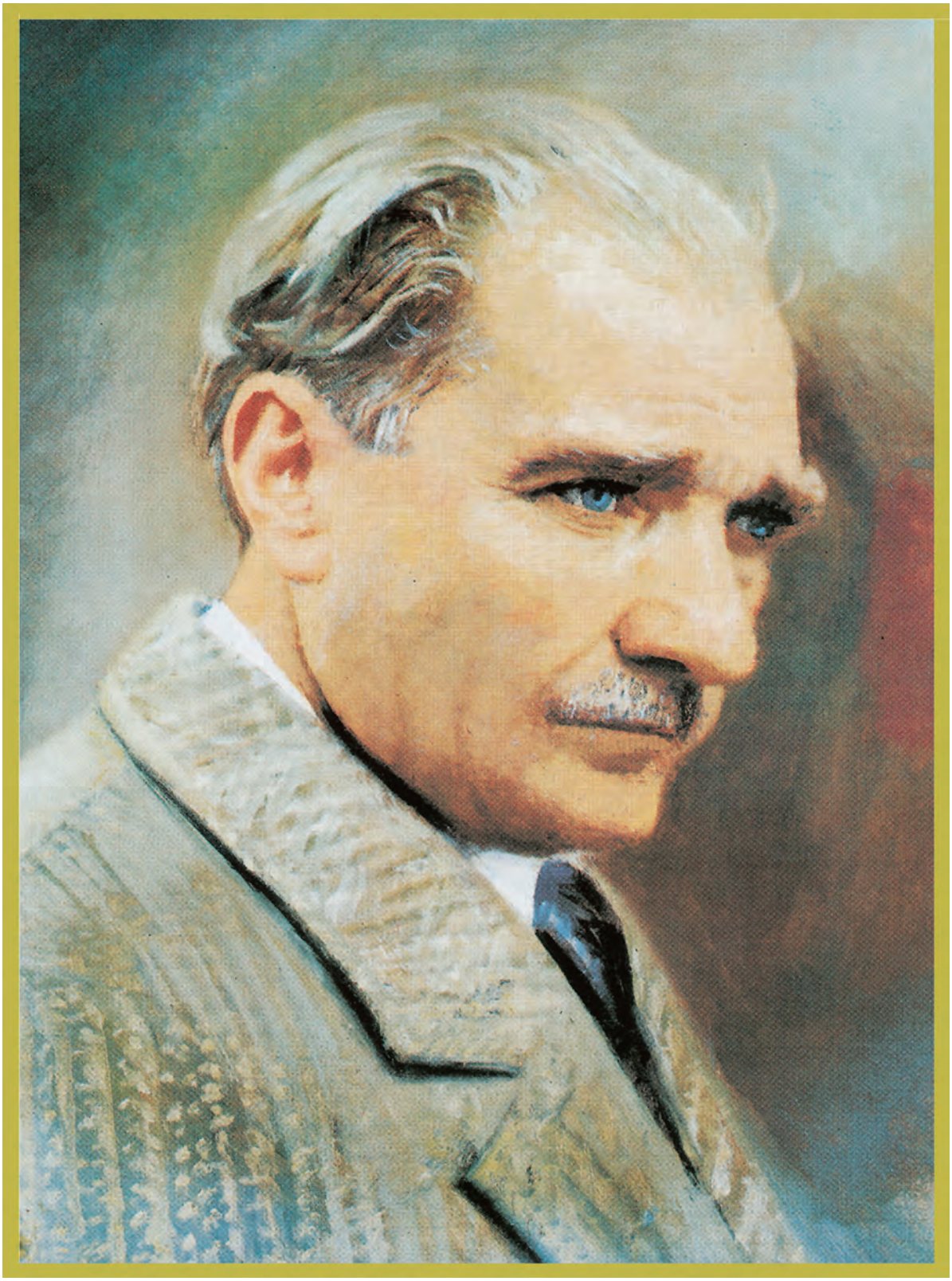
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

DERS MATERYALİNİN TANITIMI....11

1

1. ÖĞRENME BİRİMİ: SERBEST ZAMANIN DEĞERLENDİRİLMESİ....14
1.1. SERBEST ZAMAN VE SERBEST ZAMANIN DEĞERLENDİRİLMESİ....16
1.1.1. Zaman Kavramı....16
1.1.2. Zaman Çeşitleri....16
1.1.3. Serbest Zaman Algısının Tarihsel Gelişimi....18
1.1.4. Rekreasyon Kavramı....20
1.2. REKREASYON EĞİTİMİNİN TOPLUMSAL ÖNEMİ....25
1.2.1. Örgün Eğitimde Rekreasyon Eğitimi....25
1.2.2. Yaygın Eğitim Kapsamında Rekreasyon Eğitimi....25
1.2.3. Rekreasyon Eğitiminin Toplumsal Önemi....26
1.3. REKREASYONUN İLİŞKİLİ OLDUĞU ALANLAR....27
1.1. Uygulama....31
1.4. REKREASYONUN SINIFLANDIRILMASI....32
1.4.1. Amaçlarına Göre Rekreasyon....33
1.4.2. Mekâna Göre Rekreasyon....33
1.4.3. Katılımcı Sayısına Göre Rekreasyon....33
1.4.4. Yapıldığı Zamana Göre Rekreasyon....33
1.4.5. Katılma Şekline Göre Rekreasyon....33
1.4.6. Kentte veya Kırsal Alanda Yapılışına Göre Rekreasyon....34
1.4.7. Katılanların Milliyetlerine Göre Rekreasyon....34
1.4.8. Katılanların Yaşına ve Ailelere Göre Rekreasyon....35
1.4.9. Fonksiyonel Açıdan Rekreasyon....36
1.4.10. A-Tipik Boş Zaman Rekreasyonu....36
1.2. Uygulama....37
1. ÖĞRENME BİRİMİ: ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME....38

2

2. ÖĞRENME BİRİMİ: REKREASYONDA İLETİŞİM BECERİLERİ....40
2.1. REKREASYONDA İLETİŞİM....42
2.1.1. Rekreasyonda İletişimin Önemi....42
2.1.2. Rekreatif Etkinliklerin Duygusal Zekâ ve İletişime Etkisi....44
2.1.3. Rekreasyon Türlerinde İletişim....45
2.2. REKREASYONDA İLETİŞİM ÇEŞİTLERİ....48
2.2.1. Araçsal Açıdan İletişim Çeşitleri....49
2.2.2. Bağlamsal Açıdan İletişim Çeşitleri....52
2.3. REKREASYONDA İLETİŞİM SÜRECİ VE ÖGELERİ....58
2.3.1. Kaynak....59
2.3.2. Mesaj....59
2.3.3. Kanal....60
2.3.4. Alıcı....61
2.3.5. Geri Bildirim....62
2.3.6. Kodlama, Kod Açma ve Gürültü....63
2.4. REKREASYONDA İLETİŞİMİN İŞLEVLERİ....65
2.4.1. İletişimin Genel İşlevleri....65
2.4.2. Sözsüz İletişimin İşlevleri....67
2.4.3. İçe Dönük (Bireysel) İletişimin İşlevleri....68
2.4.4. Grup İletişiminin İşlevleri....69
2.4.5. Kitle İletişim Araçlarının İşlevleri....69
2.4.6. Uluslararası İletişimin İşlevleri....70
2. ÖĞRENME BİRİMİ: ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME....71

3

3. ÖĞRENME BİRİMİ: REKREASYONDA HALKLA İLİŞKİLER....74
3.1. REKREASYON YÖNETİMİNDE HALKLA İLİŞKİLER....76
3.1.1. Halkla İlişkilerin Uygulanış Şekilleri....76
3.1.2. Halkla İlişkiler Uzmanının Özellikleri....77
3.1.5. Farklı Rekreasyon Alanlarında Halkla İlişkilerin Uygulanışı....77
3.1. Uygulama....84

3.2. REKREASYON ÇALIŞMALARINDA KURUMSAL İLETİŞİM TEKNİKLERİ....85
3.2.1. Kurumsal İletişim Teknikleri....85
3.2. Uygulama....89
3. ÖĞRENME BİRİMİ: ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME....90

4. ÖĞRENME BİRİMİ: REKREASYON ETKİNLİK ALANLARI....92
4.1. REKREASYONEL TURİZM SEYAHATİ ORGANİZASYONLARI....94
4.1.1. Rekreasyonel Turizm Kavramı....94
4.1.2. Rekreasyonel Turizm Seyahati Türleri....95
4.2. MACERA REKREASYONU ORGANİZASYONLARI....106
4.2.1. Macera Kavramı....106
4.2.2. Macera Turizmi....108
4.2.3. Macera Rekreasyonu....109
4.3. SOSYAL VE EĞİTİM İÇERİKLİ REKREASYONLAR....113
4.3.1. Sosyal İçerikli Rekreasyon Organizasyonları....113
4.3.2. Eğitim İçerikli Rekreasyon Organizasyonları....117
4.4. TERAPÖTİK (TERAPATİK) REKREASYON....120
4.4.1. Terapötik Rekreasyon Organizasyon Programları....120
4.5. EĞLENCE VE ANİMASYON ORGANİZASYONU....126
4.5.1. Eğlence Kavramı....126
4.5.2. Animasyon Organizasyonu....131
4.6. REKREATİF SANAYİ ORGANİZASYONU (İŞ YERİ REKREASYONU)....135
4.6.1. Rekreatif Sanayi Organizasyonunun Tarihçesi....135
4.6.2. Rekreatif Sanayi Organizasyonunun Amacı....136
4.6.3. Rekreatif Sanayi Organizasyonu Faaliyetleri....137
4.6.4. Rekreatif Sanayi Organizasyonu Katılımcıları....138
4.6.5. Rekreatif Sanayi Organizasyonunun Faydaları....138
4. ÖĞRENME BİRİMİ: ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME....140

5. ÖĞRENME BİRİMİ: REKREASYON ETKİNLİĞİNİ PLANLAMA....144
5.1. ETKİNLİĞİN AMAÇLARININ BELİRLENMESİ....146
5.1.1. Etkinlik Kavramı....146
5.1.2. Etkinliğin Düzenlenme Amaçları....149
5.1.3. Etkinliğin Unsurları....150
5.1. Uygulama....154
5.2. FİZİBİLİTENİN YAPILMASI VE KARARLARIN ALINMASI....155
5.2.1. Fizibilite Kavramı....155
5.2.2. Fizibilite Çalışmasının Yapılması....155
5.2.3. Fizibilite Çalışmasının Raporlanması ve Kararların Alınması....159
5.2. Uygulama....162
5.3. ETKİNLİĞİN PLANLANMASI....163
5.3.1. Rekreasyon Etkinliklerini Planlama İlkeleri....165
5.3.2. Rekreasyon Etkinliklerini Planlama Aşamaları....166
5.3. Uygulama....170
5.4. ETKİNLİĞİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ....171
5.4.1. Etkinlik Gerçekleştirilirken Dikkat Edilmesi Gereken Aşamalar....171
5.4.2. Etkinlikte Risk Yönetimi....173
5.4. Uygulama....176
5.5. ETKİNLİĞİN GERİ BESLEME VE DEĞERLENDİRİLMESİ....177
5.5.1. Etkinliğin Geri Besleme ve Değerlendirme Aşamaları....177
5.5.2. Etkinliğin Değerlendirilmesinde Kullanılan Yöntemler....180
5.5.3. Etkinliğin Değerlendirilmesinde Kullanılan Veri Toplama Araçları....182
5.5. Uygulama....184
5. ÖĞRENME BİRİMİ: ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME....185

CEVAP ANAHTARI....188
KAYNAKÇA....190

Öğrenme biriminin adını ve numarasını gösterir.

Öğrenme birimine giriş görselini gösterir.

Öğrenme biriminin konularını gösterir.

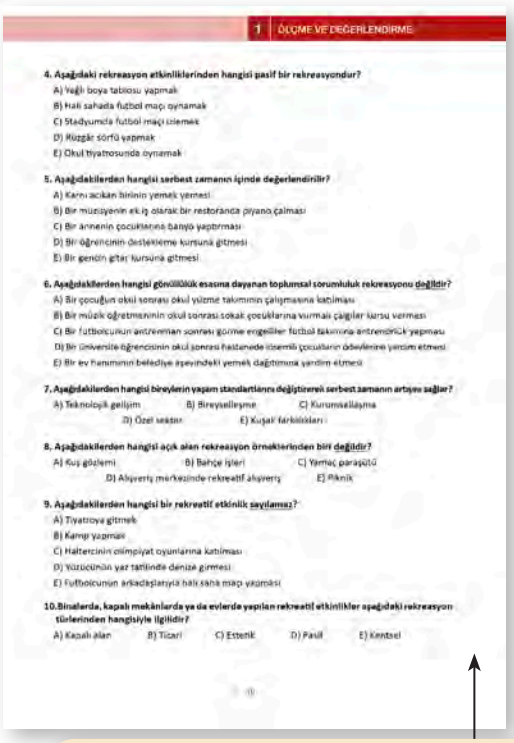

Öğrenme biriminde temel kavramları gösterir.

Öğrenme biriminde neler öğreneceksiniz bölümünü gösterir.

Bölüm adını ve numarasını gösterir.

Sayfa numarasını gösterir.

Öğrenme birimlerinin sonunda bulunan değerlendirme sorularının olduğu sayfayı gösterir.

Uygulama çalışmasının numarasını gösterir.

Uygulama çalışmasının adını gösterir.

1.2. UYGULAMA

Uygulama Adı	Rekreasyonun İlişkili Olduğu Alanlar

Amaç: Rekreasyonu sınıflandırmak.

Görev: Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak bir rekreasyonu sınıflandırınız ve onu şema hâlinde gösteriniz.

Ortam: Halkla ilişkiler atölyesi

Kullanılacak Araç Gereç: Karton, makas, yapıştırıcı, cetvel, renkli keçeli kalemler, etkinlik görselleri

İşlem Basamakları

1. Çalışma düzenini (atölye, sınıf veya laboratuvar içi yerleşim) oluştururken güvenlik tedbirlerine uyunuz.
2. Üç veya dört kişilik bir çalışma grubu oluşturunuz.
3. Rekreatif etkinliklerle ilgili görseller bulunuz.
4. Bir tabaka renkli kartona rekreasyonun sınıflandırmasını şema hâlinde çiziniz.
5. Her kategoriye uygun örnek görsel yapıştırınız.
6. Çalışmanızı sınıf veya okul panosunda sergileyiniz.

Değerlendirme: Yapacağınız çalışma aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

KONTROL LİSTESİ

ÖLÇÜTLER		EVET	HAYIR
a) İçerik			
1.	Rekreasyonu tam ve anlaşılır şekilde sınıflandırdı.		
2.	Her kategori ile ilgili etkinlik örneği verdi.		
3.	Uygulamayı yaparken grup arkadaşları ile iş birliği yaptı.		
b) Tasarım			
4.	Sınıflandırmayı anlaşılır ve doğru şekilde yaptı.		
5.	Etkinliklerle ilgili görseller kullandı.		
6.	Yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine dikkat etti.		
7.	Yazılar kısa, anlaşılır ve okunaklıydı		
8.	Görsel tasarımı çarpıcı, basit ve sadeydi.		
c) Süre Kullanımı			
9.	Uygulamayı verilen sürede yaptı.		
ç) Güvenlik Tedbirleri			
10.	Makas ve yapıştırıcının kullanım kurallarına dikkat etti.		
Sütun Toplamları			

Değerlendirme

"Hayır" sütununun seçildiği ölçütler için ilgili konuları ve çalışmaları tekrar ediniz.

Uygulama çalışmasındaki yönergeleri ve değerlendirme bölümünü gösterir.

BİLGİ NOTU

Merak edilen, ilgi çekici ek bilgiler verilir.

SIRA SİZDE

Konunun hemen arkasından konuyu pekiştirmek amacıyla hazırlanan sorular yer alır.

ARAŞTIRMA

Öğrenilen bilgileri pekiştirmek amacıyla hazırlanmış araştırmalar bulunur.

ETKİNLİK

Öğrenilen bilgileri pekiştirmek amacıyla hazırlanmış etkinlikler bulunur.

GENEL AĞ VE GÖRSEL KAYNAKÇASI

Karekodu okutarak ya da http://kitap.eba.gov.tr/karekod/Kaynak.php?KOD=2132 adresinden genel ağ ve görsel kaynakçasına ulaşabilirsiniz.

Genel ağ ve görsel kaynakçasına ulaşabileceğiniz karekodu gösterir.

1. ÖĞRENME BİRİMİ

SERBEST ZAMANIN DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖĞRENME BİRİMİ KONULARI

1.1. SERBEST ZAMAN VE SERBEST ZAMANIN DEĞERLENDİRİLMESİ
1.2. REKREASYON EĞİTİMİNİN TOPLUMSAL ÖNEMİ
1.3. REKREASYONUN İLİŞKİLİ OLDUĞU ALANLAR
1.4. REKREASYONUN SINIFLANDIRILMASI

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Serbest zaman ve serbest zamanın değerlendirilmesini tanımlama
- Rekreasyon eğitiminin toplumsal önemini sıralama
- Rekreasyonun ilişkili olduğu alanları araştırma
- Rekreasyonu sınıflandırma

TEMEL KAVRAMLAR

- Rekreasyon
- Rekreasyon eğitimi
- Serbest zaman
- Serbest zamanın değerlendirilmesi
- Zaman

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Dersleriniz, evdeki sorumluluklarınız ve kişisel bakımınız dışında zamanınızı nasıl değerlendirirsiniz? Arkadaşlarınızla paylaşınız.**
2. **Sorumluluklarınızdan arta kalan zamanı değerlendirebilmek için yaşadığınız çevre size ne gibi fırsatlar sunuyor?**

1.1. SERBEST ZAMAN VE SERBEST ZAMANIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kişilerin dinlenmek, eğlenmek, fiziksel, zihinsel ve ruhsal olarak yenilenmek için diledikleri gibi kullanabilecekleri serbest zamana sahip olmaları kişi ve toplum sağlığı açısından son derece önemlidir. İnsanların serbest zamanlarını dinlendirici, eğlendirici ve mutlu edici etkinliklerde kullanmasına **serbest zamanın değerlendirilmesi** denir.

Çoğu kişi 24 saatin kendine yetmemesinden şikâyet eder (Görsel 1.1). Oysa zaman herkes için aynıdır. Zamanı tasarruflu kullanmak, biriktirmek, bir başkasının kullanmadığı zamanı ödünç almak, kiralamak veya satın almak mümkün değildir ancak içinde bulunulan anın kişiye verdiği duygulara göre insanlar zamanı psikolojik yönden farklı algılar. Örneğin bir uygulamayı tamamlamak isteyen bir öğretmen için 40 dakikalık ders süresi çok kısa gelir ve çabucak geçer. Karnı acıkan ve teneffüste kantine inip bir şeyler yemeyi düşünen bir öğrenci için ise aynı ders çok uzun sürer. Daha çok zamana sahip olunamayacağına göre zamanı en iyi şekilde kullanabilmenin yolu onu planlamaktır.

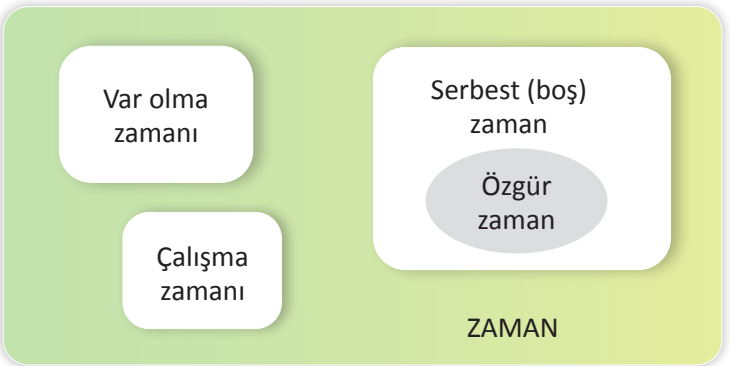
Görsel 1.1: Akıp giden zaman

1.1.1. Zaman Kavramı

Serbest zamanın faydalı bir şekilde değerlendirilebilmesi için öncelikle zaman kavramı iyi anlaşılmalıdır. Zaman; Türk Dil Kurumunun Güncel Türkçe Sözlük'ünde "Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit." olarak tanımlanır.

1.1.2. Zaman Çeşitleri

Zaman, soyut bir kavramdır ve kullanım amacına göre zamanı Şekil 1.1'deki gibi gruplandırmak mümkündür.

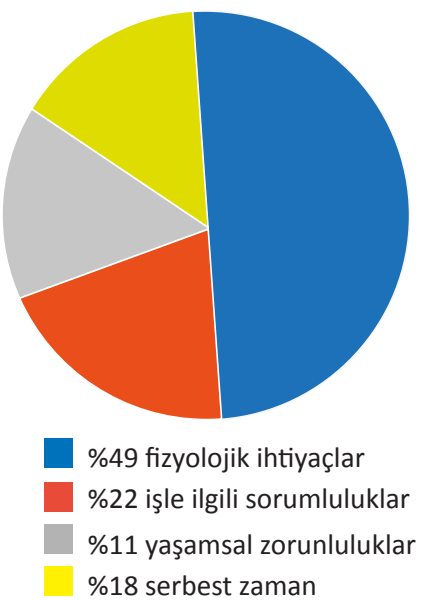

Şekil 1.1: Kullanım amacına göre zaman çeşitleri

1. **Çalışma Zamanı:** Kazanç sağlamak amacıyla yapılan işler için kullanılan zamandır.
2. **Var Olma Zamanı:** Çalışmak ve yaşamak için yapılması gerekli olan eğitim, toplantı, yemek, uyku, kişisel bakım, ev işleri, çocuk bakımı gibi faaliyetler için harcanan zamandır.
3. **Serbest (Boş) Zaman:** Çalışma ve var olma zamanlarının dışında kalan zamandır. Bireyin kendi isteğiyle hem fiziksel hem ruhsal yönden dinlendiği, yenilendiği, sosyalleştiği ve kişisel gelişim faaliyetlerine katılabildiği zamandır. Serbest zaman, bireyin kendisi için herhangi bir etkinliğe yönelmediği süreyi ifade eden özgür zamanı da kapsar.

BİLGİ NOTU

Bireylerin farklı yaşlarda farklı yaşamsal sorumlulukları olur. Çocukken bu sorumluluklar daha az, serbest zaman daha fazladır. Orta yaşlarda sorumluluklar en üst düzeye çıkar, serbest zaman azalır. İlerleyen yaşlarda serbest zamanda tekrar bir artış görülür. Emeklilik, tamamlanmış işler nedeniyle insanlara uzun yıllar hasret kaldıkları serbest zaman imkânı verir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2014-2015 yıllarında ülkemizdeki bireylerin bir günlük zaman kullanımlarını belirlemeye yönelik bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonuçları Şekil 1.2'deki gibidir. Buna göre Türkiye'de yaşayan bireyler 24 saatlerinin %49'unu fizyolojik ihtiyaçlara, %11'ini sorumluluk ve zorunluluklara, %22'sini işle ilgili aktivitelere, %18'ini ise boş zaman aktivitelerine ayırmaktadır. Ülkemizde boş zaman aktivitelerine ayrılan %18'lik sürenin yarıdan fazlasının (%10), pasif olarak televizyon izleyerek geçirildiği saptanmıştır.

Şekil 1.2: Türkiye'de yaşayan bireylerin bir günlük zaman kullanımı (TÜİK, 2015)

1.1.3. Serbest Zaman Algısının Tarihsel Gelişimi

İlk çağlardan günümüze serbest zamanın algılanma ve değerlendirilme şekli farklı coğrafyalarda, kültürlerde ve tarihin her döneminde farklılıklar göstermiştir.

A) Dünyada Serbest Zamanın Değerlendirilmesi

İlk Çağ'da insanlar; avcılık, toplayıcılık ve tarım faaliyetlerinden arta kalan zamanlarını ailesi ve klanın diğer üyeleriyle ile birlikte eğlenerek veya uyuyarak geçirmişlerdir. Ateş başında bir araya geldiklerinde birbirlerine hikâye ve masallar anlatmış, dans etmiş, müzik icra etmiş ve dinî ritüeller yapmışlardır.

Antik Çağ'da tarımın gelişmesi ve yerleşik hayata geçilmesinin sonucunda toplum; yöneticiler, soylular, din adamları, halk, köleler gibi sınıflara ayrılmıştır. Kas gücüne dayalı işler küçümsenmiş ve bu işler toplumun yaklaşık yarısını oluşturan kölelere yaptırılmıştır. Vatandaş sayılmayan kölelere özgürlük ve eğlenme gibi haklar tanınmamıştır. Askerlik, devlet yönetimi, Tanrı'ya hizmet, spor, felsefe gibi işlerle soylu sınıfının erkekleri ilgilenmiştir. Soylu erkekler serbest zamanlarını spor, sanat, matematik, astronomi, eğlence, seyahat gibi etkinliklerle geçirmişlerdir. Kadınların soylu dahi olsalar fiziksel faaliyetlere katılmasına ve okula gitmesine izin verilmemiştir.

Orta Çağ'da kilise, kölelerin ve köylülerin dinlenme günü olan pazar gününde spor yapmalarını veya ibadet dışında diğer işlerle uğraşmalarını günah saymış ve yasaklamıştır. Herhangi bir işte çalışmayan soylular ise boş zamanlarını ata binerek, balık tutarak, piknik ve balolara katılarak, sanat, spor ve bilim ile ilgilenerek geçirmişlerdir.

17 ve 18. yüzyıllarda yapılan Sanayi Devrimi ile birlikte kırlarda yaşayan köylüler şehirlere göç etmişlerdir. Fabrikalarda çocuklar dâhil yüzlerce işçi, insanlık dışı koşullarda, günde 15-19 saat çalışmışlardır (Görsel 1.2). İşçilerin boş zamanlarında eğlenmesi, kendilerini geliştirmeleri işverenler tarafından tembellik olarak görülmüştür.

Görsel 1.2: İngiltere'de bir pamuk fabrikasında çalışan çocuk işçiler

1930'lardan sonra üretimde makinelerin kullanılmaya başlanması ve sendikaların baskısıyla çalışma hayatında hafta sonu tatili, ücretli izin, haftalık 40 saatlik çalışma süresi, vardiya sistemi gibi iyileştirmeler yapılmıştır. Serbest zaman soylularla zenginlerin hakkı olmaktan çıkmış, çalışanların da sosyal hayata katılmaları sağlanmıştır.

B) Türklerde Serbest Zamanın Değerlendirilmesi

Orta Asya'da kadınla erkek tarım ve hayvancılıkta beraber çalışmış, işten arta kalan zamanlarında beraber silah yapmış, savaş oyunları oynamış, düğün ve toylarda topluca eğlenmişlerdir.

Türklerin İslamiyet'i kabul etmesiyle serbest zamanı değerlendirme şekilleri değişmiştir. Çalışma zamanı ile serbest zamanın birbirinden tam olarak ayrılması ve serbest zamanların düzenlenmesi Selçuklu Devleti zamanında olmuştur.

Esnaf örgütlenmesi olan Ahilik teşkilatı erkekler gibi kadınları da organize etmiştir.

Kayseri'de dünyanın bilinen en eski kadın teşkilatı olan Bacılar Teşkilatı oluşturulmuştur. Ahiler, erkekler sefere çağrıldığında, kocası sefere gitmiş kadınları organize etmiş ve geçimlerini sağlayabilmeleri için dokumacılığa yönlendirmiştir.

Osmanlı Dönemi'nde şehirlerde yaşayan kadınlar; serbest zamanlarını ev, hamam gibi kapalı mekânlarda eş dost ziyaretleri yaparak, şarkı türkü söyleyerek, el işleri yaparak, dinî sohbetlerle ve ibadetlerle geçirmişlerdir. Erkekler serbest zamanlarında mesire yerleri, hamam ve kahvehanelere gitmişler; çeşitli spor müsabakaları, avcılık, ibadet ve dinî sohbetlerle vakit geçirmişlerdir. Tahta çıkma, bayram kutlaması, Ramazan eğlenceleri ve düğünlere kadın ve erkek beraber katılmışlardır.

Tanzimat Dönemi'nde değişen yaşam biçiminin sonucunda Batı'nın etkisiyle çok sayıda serbest zaman etkinliği ortaya çıkmıştır. İstanbul ve Bursa'da tiyatro binaları açılmış (Görsel 1.3), Boğaz'da ve Göksu'da sandal gezileri ve denize girme modası yaygınlaşmıştır. Kadın ve erkeklerin birlikte eğlenebildiği gazinolar, yazlık çay bahçeleri açılmıştır. Avrupa'da moda olan pek çok spor rağbet görmüş, bugün hâlâ varlığını sürdüren spor kulüplerinin bazıları o yıllarda kurulmuştur.

Görsel 1.3: Ahmet Vefik Paşa Bursa Devlet Tiyatrosu

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla kadınlar çalışma hayatına katılmış, ailelerin gelir düzeyi yükselmiştir. Ulaşımda ve haberleşmede gelişmeler yaşanmış, toplumun eğitim düzeyi yükselmiştir. Bakanlıklar ve üniversiteler tarafından serbest zaman faaliyetleri gerçekleştirilmiştir.

Gençlik kampları, halk oyunları, halk müziği koroları, satranç turnuvaları, gençlik şenlikleri ve izcilik etkinlikleri düzenlenmiştir. Müzeler, konser ve spor salonları, sanat galerileri, okuma yazma kursları açılmıştır.

Zamanını etkili ve verimli şekilde kullanmak isteyen bir kişinin yapması gereken en önemli şeyler kendini tanımak ve yapacaklarını iyi planlamaktır. Kişinin kendini iyi tanıması; yaşamdaki hedeflerini, neyi yapıp neyi yapamayacağını, fiziksel yeterliklerini, yeteneklerini ve ilgi alanlarını bilmesidir. Zamanını verimli kullanmak isteyen bir kişi her şeyi yapmaya ve her yere yetişmeye çalışmamalıdır.

ETKİNLİK

Aşağıda zaman ve türleri ile ilgili tanımlar ve kavramlar yer almaktadır. Bu tanımlar ile kavramları eşleştiriniz. Eşleştirmeyi yaparken A sütunundaki doğru kavramın numarasını B sütunundaki boşluklara yazınız.

KAVRAMLAR	TANIMLAR
1. Zaman	**a)** (.....) İnsanların serbest zamanlarını dinlendirici, eğlendirici ve mutlu edici etkinliklerde kullanmasıdır.
2. Serbest zamanın değerlendirilmesi	**b)** (.....) Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakittir.
3. Var olma zamanı	**c)** (.....) Kazanç sağlamak amacıyla yapılan işler için kullanılan zamandır.
4. Serbest zaman	**ç)** (.....) Çalışmak ve yaşamak için yapılması gereken eğitim, toplantı, yemek, uyku, kişisel bakım, ev işleri, çocuk bakımı gibi faaliyetler için harcanan zamandır.
5. Çalışma zamanı	**d)** (.....) Bireyin kendi isteğiyle hem fiziksel hem ruhsal yönden dinlendiği, yenilendiği, sosyalleştiği ve kişisel gelişim faaliyetlerine katılabildiği zamandır.
6. Özgür zaman	

1.1.4. Rekreasyon Kavramı

Rekreasyon; kişinin serbest zamanlarında dinlenmek, eğlenmek, kişisel doyum sağlamak, yenilenmek gibi amaçlarla herhangi bir zorunluluk olmadan, severek ve isteyerek gerçekleştirdiği, kendine ve topluma yararlı etkinliklerdir.

1.1.4.1. Rekreasyonun Temel Özellikleri

Rekreasyon etkinlikleri çok çeşitli olduğu için her birinin özellikleri de farklıdır ancak her etkinlik için ortak olan özellikler şunlardır:

- Rekreasyon için kişinin serbest zamanı olmalıdır.
- Katılımda gönüllülük esastır, zorunluluk yoktur.
- Kişiler etkinlik türünü ilgi, yetenek ve isteklerine göre kendileri seçer.
- Katılanı mutlu eder ve eğlendirir.
- Fiziksel ve ruhsal yönden kişiyi destekler, iyileştirir.
- Kişisel veya toplumsal fayda sağlar.
- Faaliyetlere devam etme ve katılma zorunluluğu yoktur.
- Planlı ya da plansız olarak gerçekleştirilebilir.
- Aile, okul gibi toplumsal bir kurumdur.
- Toplumun ahlakına, gelenek ve göreneklerine, ülkenin yasalarına aykırı olmamalıdır.
- Bir iş ya da meslek değildir, gelir elde etmek amacıyla yapılmaz.
- Belli bir yaş, cinsiyet, meslek, ekonomik durum, eğitim veya milliyetten olmak gerekmez.
- Evrenseldir.
- Yörenin ihtiyaçlarına, coğrafi konumuna, iklim, nüfus gibi özelliklerine göre belirlenir.
- Turizmi olumlu yönde etkiler.

1.1.4.2. Rekreasyona Katılma Nedenleri

Son zamanlarda ülkemizde rekreasyon etkinliklerine katılım oranı artmaktadır. Kişilerin rekreasyona katılma nedenleri farklıdır. Bu nedenler bireysel ve toplumsal nedenler olmak üzere iki çeşittir.

A) Bireysel Nedenler

- **Beden ve Ruh Sağlığını Korumak:** Teknolojik araç gereç ve gelişen ulaşım araçları hayatı kolaylaştırırken fiziksel aktiviteyi azaltmıştır. Bir yandan da hayat giderek karmaşık ve stresli bir hâle gelmiş, yapılacak işlerin sayısı artarken takibi zorlaşmıştır. İnsanlar beden ve ruh sağlıklarını koruma ihtiyacındadır. Bunun için insanlar; spora, sanatsal ve kültürel etkinliklere, yoga, meditasyon veya dinî ibadetlere yönelmektedir.

Görsel 1.4: Beraber spor yapan bir grup insan

- **Sosyalleşmek:** Modern zamanlarda paylaşım, dayanışma, yardımlaşma, vefa gibi değerler yerini bireyselliğe ve bencilliğe terk etmiştir. İnsanlar şehrin kalabalığının içinde yalnızlık ve yabancılık hissetmektedirler. Kişiler benzer zevk ve ilgi alanına sahip yeni insanlarla tanışmak, yeni beceriler öğrenmek, dayanışmak ve yardımlaşmak istemektedir (Görsel 1.4).

- **Yetenek ve Becerilerini Geliştirmek:** Son zamanlarda, gençlere ileri yaşlara kadar yeterli sorumluluk verilmemesi onların kimliklerini bulamama, yeterliklerini ve kişiliklerini tanıyamama sorununa yol açmaktadır. Yeteneklerini tanımak ve geliştirmek isteyen gençler, kendilerine yaparak ve yaşayarak öğrenebilecekleri ortam arayışındadır.

- **İş Başarısını Artırmak:** Çalışanlar, iş başarısı ve verimini artırmak için mesleki bilgi ve becerilerini geliştirebilecekleri çeşitli kurslara ve eğitimlere ihtiyaç duyar.

- **Ekonomik Yönden Gelişmek:** Rekreasyon sayesinde kırsalda yeni istihdam sağlanır ve gelir elde edilir. Yöre cazibe merkezi olur, yöreye yerli veya yabancı pek çok turist gelir (Görsel 1.5). Bölgenin ekonomik değeri ve ticareti artar, toprak ve emlak değeri yükselir, yöre halkı zenginleşir, köyden kente göç durdurulur hatta tersine göç gerçekleşebilir. Yerel yönetimler bölgeye daha fazla kamu hizmeti getirerek yöreyi güzelleştirir. Bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılmak istemelerinin bir diğer nedeni de hayata hazırlanmak için geçimlerini sağlayabilecekleri bir meslek edinme ihtiyaçlarının olmasıdır. Örneğin ceza infaz kurumlarında mahkûmlar bu amaçla serbest zamanlarında okuma ve yazma öğrenir, iş yurdu atölyelerinde meslek kazandırma faaliyetlerine katılır.

Görsel 1.5: Tarım turizmi

BİLGİ NOTU

Tarım (Çiftlik) Turizmi: Yöre halkının ürettiği ürün ve hizmetlerin yörenin doğal dokusuna uygun mekânlarda satışına ve geçici konaklamaya dayalı turizm çeşididir.

Mutlu Olmak: Son zamanlarda şehirlerdeki nüfus artmış, hızlı ve çarpık bir şehirleşme yaşanmıştır. Beton apartmanlarda ve küçücük evlerde yaşayan insanlar, şehrin kalabalığı, kirlilik, gürültü, trafik ve koşuşturmadan bıkmıştır. Fabrikalar ve atölyelerde geliştirilen otomasyon sistemi sonucunda iş hayatı rutin, monoton ve sıkıcı hâle gelmiştir. İnsanlar doğada olmak, yenilenmek, sıkıcı ve stresli hayattan uzaklaşmak için mutlu olacakları ortam ve etkinliklere ihtiyaç duymaktadır.

B) Toplumsal Nedenler

İnsanlar; toplumsal bütünlüğü ve dayanışmayı pekiştirmek, toplumun demokratikleşmesine katkı sağlamak, işsizliği önlemek, çalışma hayatı ve ortamını yeniden düzenlemek, kültürel mirası öğrenmek ve gelecek nesillere aktarmak gibi toplumsal nedenlerle de rekreasyon etkinliklerine katılmaktadır. Mis sabunu Edirne'de 17. yüzyıldan beri hamur kıvamına getirilen gül, amber ve misk kokularının meyve şekline getirilmesiyle evlerde hediyelik olarak üretilen kültürel bir değerdir. Bir dönem unutulmaya yüz tutan bu miras günümüzde Edirne Halk Eğitim Merkezinin açtığı kurslar sayesinde tekrar can bulmuştur. Bu kurslara katılan pek çok kişi turistlere satış amacıyla evinde mis sabunu üreterek aile ve ülke ekonomisine katkı sağlamaktadır (Görsel 1.6).

Görsel 1.6: Edirne mis sabunu

1.1.4.3. Rekreasyona Katılmayı Etkileyen Faktörler

Kişilerin rekreasyona katılma isteklerini ve katılacakları rekreasyonun türünü etkileyen faktörler şunlardır:

- Kişinin yeterince serbest zamana sahip olup olmaması bu konuda etkilidir.
- Kişilerin maddi imkânları etkinliklere katılma sayısını, etkinliğin çeşidini ve yapılış biçimini etkiler. Örneğin kayak, kampçılık, araba ve motor yarışı, dağcılık gibi bazı sporlar malzemelerinin pahalı olması nedeniyle daha çok üst gelir grubundaki kişiler tarafından tercih edilir.
- Kişinin bilgisayar, internet, fotoğraf makinesi, kamera, oyun konsolu gibi teknolojik ve dijital ürünlere sahip olması katılacağı etkinlik türünde etkilidir.
- Özel otomobile sahip olmak etkinlik türünde belirleyicidir. Aracı olmayan kişiler daha çok şehir içinde yapılan, kolay ulaşılabilen etkinlikleri tercih eder. Aracı olan kişiler ise daha uzak mesafelere gidebilir, yanına daha fazla eşya alabilir.
- Kişilerin mal varlığına haciz gelmesi veya el konması, yurt dışına çıkışının yasaklanması, mahkûmiyeti gibi yasal kısıtlamalar da bu konuda etkilidir.
- Kişilerin eğitim seviyesi etkinliklere katılım düzeyinde ve etkinlik türü seçiminde etkilidir. Eğitim düzeyi yüksek kişilerde ve toplumlarda boş zamanı rekreasyonla değerlendirme oranı yüksektir.
- Kişilerin istekleri, hayalleri, ilgi duyduğu alanlar, yetenek ve becerileri etkinlik seçiminde etkilidir.
- Kişilerin cinsiyeti, bekâr veya evli olması, çocuk sahibi olması, çocukların yaşı ve sayısı katıldıkları faaliyet çeşidini ve süresini etkiler. Bekâr kişiler genellikle bireysel olarak veya arkadaşlarıyla hız, macera, eğlence faaliyetlerine katılır. Küçük çocukları olan aileler ise çocuklarıyla veya diğer ailelerle birlikte açık alanda yapılan yumuşak sporlara, eğlencelere, pikniklere katılmakta, alışveriş merkezleri ile arkadaş ve akraba ziyaretlerine yönelir.
- Kişinin yaşı etkinlik türünde belirleyicidir. Gençler genellikle fiziksel olarak güçlenmek amacıyla ağır sporlara yönelirken orta ve ileri yaştaki kişiler sağlıklı olmak, formda kalmak, ruhsal olarak yenilenmek gibi amaçlarla daha hafif sporları tercih etmektedir.
- Yaşanan yerin coğrafi özellikleri, sanayi şehri, kırsal alan veya ticaret merkezi olması etkinliklerin türünü etkiler. Örneğin Erzurum'da daha çok kış sporları yapılırken Çanakkale'de daha çok deniz ve doğa etkinlikleri tercih edilir (Görsel 1.7).

Görsel 1.7: Gökçeada'da rüzgâr sörfü

- Mevsim ve sezon kişilerin rekreasyon tercihlerini etkiler. Yazın deniz kenarı ve ormanlık alanlar; kışın kar sporları, sıcak sinema salonları ile kapalı alışveriş mekânları daha çok tercih edilir.
- İçinde yaşanan toplumun dinî inançları, değerleri, örf ve âdetleri, ahlak anlayışı da rekreasyonun türünü ve kişilerin etkinliğe katılımını etkiler.
- Ülkelerin yönetim sistemlerinin demokratik olması, merkezî ve yerel yönetimlerin kişilere rekreasyon eğitimi vermesi, onları yönlendirmesi, gerekli ortam ve imkânları sunması, etkinliklere katılmayı desteklemesi katılımı artırır. Yaşanan yerde yeterli sayıda rekreasyon tesisinin olması, tesislerin türü ve kalitesi, dağılımı, konumu önemlidir. Kişiler genellikle kendilerine daha yakın, kolay ve güvenli şekilde ulaşabildikleri, ücretsiz etkinliklere katılmayı tercih eder.

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. **Rekreasyon eğitimi almanın bireylere neler kazandıracağıyla ilgili görüşlerinizi sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.**

1.2. REKREASYON EĞİTİMİNİN TOPLUMSAL ÖNEMİ

Rekreasyon eğitimi, bireylere boş zamanlarını planlı ve düzenli şekilde nasıl kullanabileceklerinin öğretilmesidir. Ülkemizde rekreasyon eğitimi örgün ve yaygın eğitim kurumlarının yanı sıra sivil toplum kuruluşları, belediyeler, dernekler, vakıflar, spor kulüpleri gibi çeşitli kurumlarda verilir.

1.2.1. Örgün Eğitimde Rekreasyon Eğitimi

Okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarında akademik eğitimin yanı sıra öğrencilerin fiziksel ve ruhsal durumunu olumlu etkileyecek eğitsel etkinlikler düzenlenir. Ders dışı etkinlikler öğrencilerin ilgi ve gereksinimleri doğrultusunda, okul yönetiminin bilgisi dâhilinde, belli bir plan ve program çerçevesinde yapılır. (Görsel 1.8). Okul, iş ve ev yaşantısının tekdüzeliği nedeniyle öğrencilerde zorlanmalar ve gizli yorgunluk oluşur. Rekreasyon, öğrencinin dinamizmini artıracağı için hem akademik başarısına hem de toplumsal yaşamına önemli katkılar sağlar.

Görsel 1.8: Genç koşucular

Türkiye'de rekreasyon eğitimi verecek personelin yetiştirilmesi ve rekreasyon organizasyonlarının yürütülmesi amacıyla 1998 yılında üniversitelerin beden eğitimi ve spor yüksekokullarında, spor bilimleri ve turizm fakültelerinde rekreasyon bölümleri açılmıştır. Bununla birlikte gençler için rekreatif tesis, malzeme ve kaynak sağlanması görevi de üniversitelere verilmiştir.

1.2.2. Yaygın Eğitim Kapsamında Rekreasyon Eğitimi

Örgün eğitim sistemine katılamayan ya da herhangi bir nedenle örgün eğitimlerini yarıda bırakan kişiler için yaygın eğitim kurumlarında rekreasyon eğitimi verilir. Kişiler, yaygın eğitimde yaşı, eğitim durumu ve becerilerine bakılmaksızın istedikleri alanlarda eğitim alabilir.

1.2.3. Rekreasyon Eğitiminin Toplumsal Önemi

Görsel 1.9: Etkinlik yapan çocuklar

Toplumsal öğrenme, çocuğun toplumsal çevrede model olarak seçtiği kişileri gözlemlemesiyle başlar. Çocuğun model olarak seçtiği ilk kişiler anne ve babasıdır. Daha sonra okulda öğretmenlerini ve rekreasyon gruplarındaki liderleri model alır. Çocuk bu gruplarda belirli rolleri yerine getirerek toplumsallaşmayı ve kurallara uymayı öğrenir (Görsel 1.9). Rekreasyon eğitimi ile özellikle çocuklara ve gençlere toplumsal değerler aşılanabilir. Rekreasyon eğitiminin olmadığı toplumlarda etkinlik çeşitliliği azdır. Bu toplumlarda bireyler genellikle spor faaliyetlerini izlemek gibi pasif etkinlikleri tercih eder.

Serbest zamanın yerinde ve verimli kullanılmaması bazı kişilerde durgunluk, tembellik, düşünce ve duygu zayıflığı, hoşnutsuzluk, mutsuzluk, bıkkınlık, içe kapanma, sinirlilik gibi duyguları açığa çıkarabilir (Görsel 1.10). Hatta bazı kişiler özgür düşünebilme ve akılcı hareket edebilme alışkanlıklarını kaybedebilir. Yaşadığı toplumun ve dünyanın sorunlarıyla ilgilenmeyen, sorumluluk alamayan, pasif, bencil, umursamaz kişilere dönüşebilir. Alkol, uyuşturucu, obezite gibi sağlığı bozan alışkanlıklara karşı daha fazla risk altında olabilir. Bütün enerjisini, zamanını ve parasını bağımlı olduğu şeyleri elde etmek için harcayan bazı kişiler bunun sonucunda aile, iş ve okul yaşamında sorunlar yaşayabilir.

Görsel 1.10: Tembellik

Rekreasyon eğitimi almamış kişilerin fazla olduğu toplumlarda cahillik ve suç çoğalabilir. Bu kişiler kolaylıkla kötü amaçlı kişilerin veya suç örgütlerinin etkisi altına girebilir. Bazı kötü niyetli ticari kuruluş ve endüstriler, yeterince serbest zamanı ve geliri olan ancak serbest zamanında ne yapabileceğini bilemeyen bireyleri birtakım zararlı faaliyetlere yönlendirilebilir.

Rekreasyon eğitimi almamış kişiler, bilgisayar oyunları oynayarak veya TV izleyerek temiz havaya çıkmadan ve diğer insanların içine karışmadan evlerinde çok fazla vakit geçirdiğinden bu kişilerde birtakım fiziksel ve ruhsal rahatsızlıklar oluşabilmekte; kişilerde şiddete, suça eğilim gibi olumsuz davranış sorunları ortaya çıkabilmektedir.

ETKİNLİK

Aşağıda rekreasyon eğitiminin toplum için önemi ile ilgili cümleler yer almaktadır. Cümlelerin başında "(.....)" ile belirtilen yerlere cümlelerde verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. (.....) Çocuk, rekreasyon gruplarındaki liderleri model alır; gruplarda belirli rolleri üst lenerek toplumsallaşmayı ve kurallara uymayı öğrenir.

2. (.....) Rekreasyon eğitimi ile özellikle çocuklara ve gençlere toplumsal değerler aşılanabilir.

3. (.....) Rekreasyon eğitimi almamış toplumlarda çok sayıda etkinlik uygulaması vardır.

4. (.....) Rekreasyon eğitimi almış toplumlarda kişiler genellikle izleyicilik gibi pasif etkinlikleri tercih eder.

5. (.....) Rekreasyon eğitimi almış kişi, yaşadığı toplumun ve dünyanın sorunları yerine sadece bireysel sorunlarıyla ilgilenebilir.

6. (.....) Rekreasyon eğitimi almamak; kişileri alkol, uyuşturucu, kumar gibi zararlı alışkanlıklara daha açık hale getirir.

7. (.....) Rekreasyon eğitimi almamış toplumlarda cehalet, şiddet, suç çoğalır. Bu ortamlarda yetişen kişiler kolaylıkla uç örgütlerinin etkisine girebilir.

8. (.....) Rekreasyon eğitimi almamış kişilerin çoğu, serbest zamanlarını bilgisayar oyunları oynayarak veya televizyon izleyerek kapalı ortamlarda geçirir. Bundan dolayı bu kişilerde birtakım fiziksel ve ruhsal rahatsızlıklar oluşabilir.

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Okulunuzda spor, müzik, tiyatro, proje, yarışma, bayram kutlaması, alan tanıtımı gezisi, mezuniyet töreni gibi etkinliklerden hangilerinin yapıldığı konusunu sınıfta arkadaşla rınızla değerlendiriniz.

1.3. REKREASYONUN İLİŞKİLİ OLDUĞU ALANLAR

Rekreasyon uygulamaları; bireylerin boş zamanına, katılım tarzına, iklime, ekonomiye, coğrafi duruma ve toplum kültürüne göre Şekil 1.3'teki alanlarda yapılır.

Şekil 1.3: Rekreasyonun ilişkili olduğu alanlar

1. Turizm

Rekreasyon ve turizm birbirine yakın kavramlardır. Her ikisinde de amaç, bireylerin boş zamanlarında hayat kalitesini artırarak hayattan daha fazla zevk almalarını sağlamaktır. Turizm, rekreasyonun önemli bir uygulama alanıdır. Her ikisi de aynı alanlarda yapılabilir. Turistik otellerde de animasyon, masaj, golf, yüzme, eğlence, alışveriş gibi turistik rekreatif etkinliklere yer verilir.

Rekreasyon ve turizm arasındaki farklar şunlardır:

- Rekreasyonda amaç serbest zamanları eğlenceli, yararlı ve verimli bir şekilde geçirmektir. Turizm sadece eğlenme ve dinlenme amacıyla yapılmaz. İş veya zorunlu kişisel nedenlerle yapılan seyahatleri de kapsar. Bir kişinin bir iş toplantısına katılmak için farklı bir şehre gidip otelde konaklaması turistik bir etkinlik, toplantı sonrasındaki boş zamanlarında eğlencelere katılması veya alışveriş yapması rekreatif bir etkinliktir.
- Rekreasyona katılımda süreklilik ve düzenlilik vardır. Turizm bir seferliktir. Devamlılık ve düzenlilik yoktur.
- Turizm için kişinin evden ayrılması, başka bir yerde konaklaması ve bunun için bir miktar harcama yapması gerekir. Oysa kitap okumak, el işleri yapmak, ibadet etmek gibi bazı rekreatif etkinlikler için kişinin evden uzaklaşmasına veya harcama yapmasına gerek yoktur.
- Turizmde öncelik, kişilere ve ülkeye ekonomik bir girdi sağlamakken rekreasyonda öncelik bireyin mutluluğudur.

2. Spor

Özellikle endüstriyel ortamlarda çalışanların pek çoğu saatlerce aynı ortamda ve aynı pozisyonda çalışmak zorunda kalır. Buna fiziksel aktivitelerin azalması, makinelerin gürültüsü ve kullanılan çeşitli kimyasal maddeler de eklenince bireylerde fiziksel ve psikolojik bazı problemler ortaya çıkar. Kişiler fiziksel ve ruhsal sağlığını korumak, stres atmak, sağlıklı yaşamak ve kilo kontrolü için en başta sportif rekreasyonu tercih eder. Sportif rekreasyon ülkelerin sağlık harcamalarını azaltır. Bireylerde takım ruhunu ve etik kurallara uyma kültürünü pekiştirir. Özel teşebbüse ve kamu kurumlarına yatırım fırsatı verir. Yeni iş olanakları sunarak ülkenin ekonomik gelişimini destekler. Doğal çevrenin korunması, şehirlerde spor amaçlı parkların yapılması, konutların arasında boş alanlar bırakılması şehrin estetik görünmesini sağlar.

3. Oyun

Rekreatif bir etkinlik çeşidi olan oyun; bazen spor, dans veya tiyatro olarak bazen de tasarı, strateji, bilmece, bulmaca, eğlence, hayal gücü gibi farklı şekillerde ortaya çıkabilir.

Oyun ve rekreasyonun ortak özellikleri şunlardır:

- Boş zamanlarda ve gönüllü olarak yapılır.
- Katılım zorunluluğu yoktur.
- Kişiler neyi seçeceğine özgürce karar verir.
- Kişiler kendini özgürce ifade eder.
- Kişisel tatmin yaşanır.
- Rekabete açıktır.
- Birçok etkinliği bünyesinde barındırır.
- Deneyim elde edilir.
- Açık-kapalı alanlarda, araçlı-araçsız, bireysel-grupla, müzikli-müziksiz, yarışmalı-yarışmasız biçimde yapılabilir (Görsel 1.11).

Görsel 1.11: Masa oyunu

4. Sanat

Bireyler sanatsal rekreasyona katıldıklarında derin ve olumlu duygular hisseder, estetik hazlar yaşar. Sanatsal rekreasyon etkinlikleri; bireylerin sosyal yönünü, bilgilerini ve yaşam kalitelerini artırır. Kişiler arasında yaşanan kültürel değişim yaşamı zenginleştirir ve toplumun kültürel düzeyini yükseltir.

5. Kültür

Toplumun eğitim ve kültür düzeyi arttıkça daha fazla sayıda kişi kültürel rekreatif etkinliklere yönelir. Aynı şekilde kültürel rekreatif etkinliklere katılmak da kişileri ve toplumu olumlu yönde etkiler, bir arada tutar, dayanışmayı sağlar. Kültürel rekreatif etkinlikler toplumun dünü ile bugünü arasında bir köprü görevi üstlenir. Ulaşım ve iletişim araçlarındaki gelişmeler farklı kültürler arasındaki paylaşımları artırmış, aralarındaki farkları en aza indirmiştir.

6. Çevre

Monoton, stresli ve hareketsiz bir yaşamdan kaçma ihtiyacı insanları açık alan etkinliklerine yöneltir. Artan talep karşısında kent içinde ve kent dışında orman, park, oyun ve spor alanlarının sayısı artar. Gelişen çevre bilincinin de etkisiyle doğada daha fazla etkinlik düzenlenir. Doğada yapılan etkinlikler, katılımcıları ve doğayı genellikle olumlu şekilde etkiler.

Örneğin bazı kuruluşlar gönüllü kişilerin katılımıyla çevre temizliği, ağaçlandırma gibi etkinlikler düzenler (Görsel 1.12). Doğada yapılan etkinliklerde katılımcıların yanlarında getirdikleri yiyeceklerden kalanlar özellikle kışın diğer canlıların beslenmesine katkı sağlar. Hatta bazı kişilerin sırf bu amaçla yanlarına fazladan yiyecek aldığı bile görülebilir.

Görsel 1.12: Sahil temizliği

Rekreasyonda doğanın korunması için öncelikle kişilerde çevre sevgisi, çevre duyarlılığı ve toplumsal bilinç oluşturulmalıdır. Ülkenin ekonomik faaliyetleri ve sanayi tesisleri; orman, tarım ve hayvancılığı yok etmeyecek şekilde planlanmalıdır. Doğa etkinliklerinde ulaşım aracı olarak bisiklet kullanımı yaygınlaştırılmalıdır. Etkinlik alanlarına yeterli çöp toplama konteyneri konarak çöplerin doğaya atılması engellenmelidir. Orman yangını tehlikesi oluşmaması için kontrolsüz şekilde ateş yakılmamalıdır. Doğanın betonlaşmasına, tahrip olmasına, çirkinleşmesine, doğal ve tarihî güzelliklerin yok olmasına izin verilmemeli, özellikli alanlar millî park yapılarak korunmalıdır.

7. Ekonomi

Ekonomisi gelişmiş, kişi başına düşen gelir seviyesi yükselmiş toplumlarda rekreasyon çeşidi ve katılım oranları ileri düzeydedir. Bazı rekreasyon alanları, bünyesinde pek çok hizmeti barındırdığından çok sayıda işletmeyi ve çalışanı istihdam eder. Örneğin hafta sonu alışveriş merkezine giden kişiler alışverişin yanı sıra sinema, lokanta, kafe, çocuk oyun alanları gibi işletmeleri de kullanır. Rekreasyonun ekonomik yönden büyük kazançlar sağladığı fark edildiği için giderek daha fazla sektör bu alana yatırım yapmaktadır.

8. Eğitim

Gelişmiş toplumlarda bireyler serbest zamanlarında kendilerini geliştirecek rekreatif etkinliklere daha çok katılır. Eğitim seviyesi yükseldikçe kültürel değerlere verilen önem artar, bireyler doğal ve tarihî güzellikleri görmek için daha çok seyahat eder.

9. Sağlık

Özellikle çocuklar ve gençlerin spor yapması onların sağlığını korur. Romatizma, kireçlenme, bel fıtığı, solunum yolu hastalıkları ve çeşitli cilt hastalıklarının tedavisinde termal sular kullanılır. Stresten uzaklaşmak, rahatlamak, yorgunluk atmak isteyen insanlar Türk hamamı,sauna ve masajı tercih edebilirler. Özel gereksinimi olan kişilerle hasta ve ileri yaş grubundaki kişiler; bir profesyonel veya uzman yönetiminde yapılan rekreasyon programlarına katılır. Sağlıklı yaşamak veya kilo vermek isteyenler, organik koşullarla yetiştirilmiş meyve ve sebzeleri kür şeklinde kullanır (Görsel 1.13).

Görsel 1.13: Sağlıklı gıda kürü

10. Peyzaj

Kent içi ve kent dışındaki dış mekânların düzenlenmesi turizm ve rekreasyon açısından oldukça önemlidir. Ülkemizin sahillerinde rastgele yapılan ve âdeta ormanlarla doğal çevreyi kemiren turistik tesisler doğal, kültürel, tarihî ve turistik değerleri yıpratmakta, rekreasyon alanlarının çirkinleşmesine neden olmaktadır. Rekreasyon etkinlik alanlarında peyzaj mimarisinin kullanılması, tarihî ve doğal unsurları insan yapısı ile birleştirerek alanı dekorasyon bakımından zevkli hâle getirmektedir.

Doğal, yapay ve kırsal peyzaj olmak üzere üç çeşit peyzaj düzenlemesi yapılmaktadır.

a) Doğal Peyzaj

Kent içindeki ve kırsal kesimdeki turistik tesisler, spor tesisleri, plajlar, mağaralar, tarihî eserler, müzeler, piknik alanları, millî parklar gibi doğal unsurların ve tarihî yapıların düzenlemesidir (Görsel 1.14).

Görsel 1.14: Kırklareli Dupnisa Mağarası

b) Yapay Peyzaj

Açık hava tiyatrosu, konser alanı, satış yerleri, sergi yerleri, yürüyüş ve koşu yolları, açık hava spor ve oyun alanları, belediye parkları, turistik tesislerin bahçeleri, yüzme havuzları gibi alanların estetik şekilde düzenlenmesidir (Görsel 1.15).

Görsel 1.15: Yüzme havuzu peyzajı

c) Kırsal Peyzaj

Arkeolojik mimari ve yöreye özgü kültürel özelliklerin uyum içinde olduğu, yaban hayatı ve bitki örtüsü ile çevrelenmiş, yapı yoğunluğunun az olduğu peyzajlardır. Tarlaların düzenlenmesi, meyvecilik ve sebzeciliğin geliştirilmesi için de kullanılır. Bu alanların estetik biçimde düzenlenmesi insanların yöreye ilgisini artırır (Görsel 1.16).

Görsel 1.16: Kırsal peyzaj

1.1. UYGULAMA

Uygulama Adı	Rekreasyonun İlişkili Olduğu Alanlar

Amaç: Rekreasyonun ilişkili olduğu alanları araştırmak.

Görev: Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak bir rekreasyon afişi hazırlayınız.

Ortam: Halkla ilişkiler atölyesi

Kullanılacak Araç Gereç: Bilgisayar, ofis uygulamaları, internet, karton, kalem

İşlem Basamakları

1. Çalışma düzenini (atölye, sınıf veya laboratuvar içi yerleşim) oluştururken güvenlik tedbirlerine uyunuz.
2. Rekreasyonun ilişkili olduğu alanları araştırınız.
3. Rekreasyonun ilişkili olduğu alanlarla ilgili örnekler veriniz. Örneklerin yaşadığınız yerdeki etkinliklerden olmasına dikkat ediniz.
4. Araştırmanızdan edindiğiniz bilgileri ve fotoğrafları kullanarak afiş hazırlayınız.
5. Afişinizi sınıf ve okul panosuna asınız.

Değerlendirme: Yapacağınız çalışma aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

KONTROL LİSTESİ

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
a) İçerik			
1.	Afişte rekreasyonun ilişkili olduğu alanları kısa ve anlaşılır şekilde açıkladı.		
2.	Afişte her alanla ilgili etkinlik örneği kullandı.		
b) Tasarım			
3.	Afişte etkinliklerle ilgili görseller kullandı.		
4.	Yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine dikkat etti.		
5.	Yazılar kısa, anlaşılır ve okunaklıydı.		
6.	Afişin görsel tasarımı çarpıcı, basit ve sadeydi.		
7.	Etkili bir slogan kullandı.		
c) Süre Kullanımı			
8.	Afişi verilen sürede hazırladı.		
ç) Güvenlik Tedbirleri			
9.	Elektronik cihazların kullanım kurallarına dikkat etti.		
Sütun Toplamları			

Değerlendirme

"Hayır" sütununun seçildiği ölçütler için ilgili konuları ve çalışmaları tekrar ediniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Okulunuzda gerek derslerde gerekse ders dışındaki serbest zamanlarda düzenlenen et kinlikleri (yarışmalar, bayram kutlamaları, alan tanıtım gezileri, mezuniyet törenleri gibi) düşünerek bunların hangi alanlarla ilişkili olabileceğini sınıf arkadaşlarınızla tartışınız.

1.4. REKREASYONUN SINIFLANDIRILMASI

Rekreasyon çok yönlü olduğu için tam bir sınıflandırmasının yapılması zordur. Örneğin golf hem sportif hem lüks bir etkinliktir. Bununla beraber açık alanda yapılan bir grup etkinliğidir. Rekreasyon Şekil 1.4'teki gibi sınıflandırılabilir.

Şekil 1.4: Rekreasyonun sınıflandırılması

1.4.1. Amaçlarına Göre Rekreasyon

Yapılış amacına göre rekreasyon çeşitleri şunlardır:

- Dinlenmek, beden ve ruh sağlığını korumak amacıyla yapılanlar
- Kültürel zenginliği artırmak ve gelecek nesillere aktarmak amacıyla yapılanlar
- Toplumsal ilişkiler kurmak ve bu ilişkileri geliştirmek amacıyla yapılanlar
- Sportif etkinlikler
- Turistik etkinlikler
- Sanatsal etkinlikler

1.4.2. Mekâna Göre Rekreasyon

Bu tür rekreasyonlar açık alanda ve kapalı alanda yapılan rekreasyonlar şeklinde değerlendirilebilir.

a) Açık Alan Rekreasyonu: Doğada açık alanlarda yapılan etkinliklerdir. Bu etkinlikler, kişilere bir gruba bağlı olarak hareket edebilme, iş birliği yapabilme, sorumluluk ve risk alabilme, öz güvenli olma ve problem çözebilme gibi kişilik özellikleri katar.

b) Kapalı Alan Rekreasyonu: Kapalı alanlarda ve evlerde yapılan etkinliklerdir. Kapalı alanlar, hava koşullarından etkilenmediği için yılın her günü kullanılabilir. Salon sporu, sinemada film izleme, bilgisayar oyunları, sergi, defile, toplantı, kutlama, tiyatro, radyo dinleme, TV izleme, kitap-gazete okuma, ev ziyaretleri, doğum günü kutlamaları, dinî ibadetler gibi etkinlikleri içerir.

1.4.3. Katılımcı Sayısına Göre Rekreasyon

Katılımcı sayısına göre rekreatif etkinlikler bireysel ve grup rekreasyonları şeklinde gruplandırılır.

a) Bireysel Rekreasyon: Kitap okuma, müzik dinleme, bilgisayar oyunları oynama, kayak yapma, bisiklete binme, balık tutma gibi tek başına yapılabilen etkinliklerdir.

b) Grup Rekreasyonu: Futbol, piknik, masa oyunları, kart oyunları, kamp, çeşitli kutlamalar gibi iki veya daha fazla kişinin katılımıyla yapılan etkinliklerdir.

1.4.4. Yapıldığı Zamana Göre Rekreasyon

Etkinlikler, yapıldıkları sezona veya tamamlanma süresine göre günübirlik ve uzun süreli etkinlikler, hafta sonu, yaz ve kış etkinlikleri şeklinde gruplandırılır.

1.4.5. Katılma Şekline Göre Rekreasyon

Kişilerin etkinliklere katılma şekline göre rekreatif etkinlikler üç başlıkta değerlendirilir.

a) Etken (Aktif) Rekreasyon

Kişilerin bizzat içinde yer aldıkları her türlü bireysel veya grup etkinlikleridir. Spor yapmak, fotoğraf çekmek, bilgisayar kullanmayı öğrenmek, koroya katılmak, sahne sanatlarında rol almak buna örnek olarak verilebilir (Görsel 1.17).

Görsel 1.17: Etken rekreasyon

b) Edilgen (Pasif) Rekreasyon

Kişilerin seyirci veya izleyici olarak katıldıkları etkinliklerdir. Örneğin sinemaya gitmek, radyo dinlemek, spor müsabakalarını stadyumdan veya TV'den izlemek, tiyatroya gitmek (Görsel 1.18).

c) Ettirgen Rekreasyon

Bireylerin aktif olarak katıldığı ancak etkinlikleri yapabilmek için dışarıdan bir yardımcı, yönetici veya eğiticiye ihtiyaç duyduğu etkinliklerdir. Engelli ve hasta bireylerin yaşam kalitelerini zenginleştirmek için uzmanlar eşliğinde yapılan fiziksel terapi etkinlikleri bu sınıftadır (Görsel 1.19).

Görsel 1.18: Edilgen rekreasyon

Görsel 1.19: Ettirgen rekreasyon

1.4.6. Kentte veya Kırsal Alanda Yapılışına Göre Rekreasyon

Etkinlikler kent içinde veya kent dışında gerçekleştirilmesine göre iki çeşittir.

a) Kent İçi Etkinlikler: Hükûmetler, yerel yönetimler, kamu kuruluşları veya ticari işletmeler tarafından kent içinde oluşturulan alanlarda gerçekleştirilen etkinliklerdir.

b) Kırsal Etkinlikler: Günübirlik, hafta sonu ya da uzun süreli olarak kırsal alanda yapılan etkinliklerdir.

1.4.7. Katılanların Milliyetlerine Göre Rekreasyon

Katılımcıların ülke sınırları içinden veya farklı ülkelerden olmasına göre rekreatif etkinlikler iki başlıkta değerlendirilir.

a) Ulusal Rekreasyon: Ülke sınırları içindeki kişilerin ve kuruluşların katıldığı etkinliklerdir.

b) Uluslararası Rekreasyon: Yurt dışından katılımın olduğu veya kişinin kendi ülkesinden başka bir ülkede katıldığı etkinliklerdir. Bunların başında uluslararası film, müzik, tiyatro, halk dansları festivalleri, olimpiyatlar veya kongreler gelir (Görsel 1.20).

Görsel 1.20: Uluslararası Çanakkale Troya Halk Dansları Festivali

1.4.8. Katılanların Yaşına ve Ailelere Göre Rekreasyon

Etkinliklere katılmakta bir engel veya sınırlama olmamasına rağmen kişilerin farklı yaşlardaki fiziksel veya ruhsal ihtiyaçlarına veya yeterliliklerine göre farklı yaş gruplarına yönelik etkinlikler düzenlenmektedir.

a) Çocuk Rekreasyonu: Okul öncesi dönem ve okul döneminde düzenlenen rekreasyonları kapsar. Çocukların bilişsel becerilerini geliştirici; fiziksel, sosyal ve psikolojik yönlerini destekleyici oyunlardan ve faaliyetlerden oluşur.

b) Gençlik Rekreasyonu: Genç bireyler, tartışmayı ve düşündüklerini ifade etmeyi severler. Olaylarla ilgili olarak çok yönlü fikirler üretirler. Resim, müzik, şiir, dans gibi duygu ve düşüncelerini aktarabilecekleri alanlar ile mantık oyunlarına ilgileri vardır. Bu dönemde fizyolojik olarak çok hızlı büyüdükleri ve bedensel olarak çok enerjik oldukları için enerjilerini aktarabilecekleri spor faaliyetlerine yönelirler. Eğlenmek, rahatlamak, psikolojik gerilimi azaltmak, sağlıklı ve fit olmak, arkadaş edinmek, arkadaşlarıyla birlikte olmak, yalnızlıklarını gidermek gibi ihtiyaçları yoğun şekilde hissederler. Sinema veya tiyatroya gitme, spor yapma, arkadaşları ile gezme gibi etkinlikleri tercih ederler.

Gençler için düzenlenen rekreasyonlar üç grupta toplanır.

- Bütün gençleri kapsayan programlar
- İlgi ve ihtiyaçlarını eğlenceli aktivitelerle karşılayamayan antisosyal davranışlar gösteren gençleri kapsayan programlar
- Suça karışmış veya klinikte tedavi olmaktan uzak duran gençler için tasarlanan sosyal terapi programları

c) Yetişkin Rekreasyonu: Ergenliğini tamamlamış, otuzlu yaşların ortalarına kadar olan kişilerle otuzlu yaşların ortalarından altmışlı yaşlara kadar süren orta yetişkinlik dönemindeki kişileri kapsar. Yetişkinlerin her yaştaki ilgi, istek ve ihtiyaçları birbirinden oldukça farklıdır. Boş zamanlarında genellikle arkadaş, akraba, eş ve çocukları ile zaman geçirmeyi severler. Fiziksel aktiviteler, spor etkinlikleri, piknik, deniz ve su sporları ile doğada yapılan etkinlikleri tercih ederler. Bunun yanında kişisel ve mesleki gelişim sağlayan çeşitli eğitimlere katılmaktan, aile veya arkadaşlarıyla tatile gitmekten hoşlanırlar.

ç) Üçüncü Yaş Rekreasyonu: 60 yaş ve üzeri, emekli olmuş kişilere yönelik düzenlenen etkinliklerdir. Bu gruptaki kişilerin bir kısmı fiziksel fonksiyonlarını kullanabilir, bağımsız olarak yaşamlarını sürdürebilir; bir kısmı da fiziksel, zihinsel veya ruhsal bakımdan tek başlarına yaşamlarını sürdüremez. Üçüncü yaş dönemindeki kişilerin boş zamanları oldukça fazladır. Can sıkıntısını gidermek, kendini işe yarar hissetmek, fiziksel olarak güçlenmek, grup içine girebilmek veya tedavi olmak gibi amaçlarla rekreasyon etkinliklerine ihtiyaç duyarlar.

d) Aile Rekreasyonu: Aileler için rekreasyon etkinlikleri düzenlemek en önemli ihtiyaçlardan biridir. Etkinliklere ailece katılmak; ailede birlik, bağlılık, bütünlük, paylaşım, sevgi, anlayış ve hoşgörü gibi değerlerin oluşmasına katkı sağlar (Görsel 1.21).

Görsel 1.21: Çocuklarıyla bisiklete binen bir aile

1.4.9. Fonksiyonel Açıdan Rekreasyon

Etkinlik çeşitleri çoğaldıkça etkinliklerin fonksiyonları da artar. Bu fonksiyonlar; ticaret, estetik, sağlık, sanat, entelektüellik, sportiflik veya gönüllülük esasına dayanır. Rekreasyonların bir kısmı gelir elde etme amacındaki işletmeler tarafından yapılır. Katılımcılar sinemaya, konsere gitmek veya arkadaşlarıyla lokantada akşam yemeği yemek için bilet alır ya da ücret öder. İnsanlar, ev içinde yapılan bazı etkinlikler için de TV, radyo, bilgisayar, tablet, internet, oyun konsolu gibi teknolojik ürünleri; balkonlarını veya bahçelerini düzenlemek için araç gereç ve dekorasyon malzemelerini satın alır.

Daha yüksek eğitim, gelir ve kültür düzeyine sahip kişiler; kişisel zevk ve hazlarını tatmin etmek, bilgi ve görgülerini artırmak veya yaşam şekillerini zenginleştirmek amacıyla sanat faaliyetlerini takip ederler. Bazı kişiler de bilgi, görgü ve becerilerini artırmak amacıyla çeşitli kurslara, turistik gezilere, sergilere veya festivallere katılırlar.

Sivil toplum kuruluşlarının (STK) düzenlediği, gönüllülük esasına dayanan toplumsal sorumluluk çalışmaları, kişiye sahip olduğu insani ve manevi değerleri hatırlatır. Rehabilitasyon merkezlerinde eğitim alan engelli bireylerin sosyalleşmelerine yardımcı olmak adına onlarla hafta sonu vakit geçirmek veya Down (davn) sendromlu kişilerin topluma entegre olmalarını kolaylaştırabilmek için bir kafe, restoran ve benzeri yerlerde çalışmalarını sağlamak kişilerin yardımlaşma, dayanışma ihtiyaçlarını giderir (Görsel 1.22).

Görsel 1.22: Down sendromlu servis elemanı

1.4.10. A-Tipik Boş Zaman Rekreasyonu

Avcılık, bahis ve kumar oynama, hayvan yarışları, gece kulübü, kahvehane gibi mekânlara gitme, uyuşturucu kullanımı gibi istenmeyen etkinliklerdir. Çoğunlukla rekreasyon eğitimi almamış toplumlarda ve kişilerde yaygındır.

1.2. UYGULAMA

Uygulama Adı	Rekreasyonun İlişkili Olduğu Alanlar

Amaç: Rekreasyonu sınıflandırmak.

Görev: Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak bir rekreasyonu sınıflandırınız ve onu şema hâlinde gösteriniz.

Ortam: Halkla ilişkiler atölyesi

Kullanılacak Araç Gereç: Karton, makas, yapıştırıcı, cetvel, renkli keçeli kalemler, etkinlik görselleri

İşlem Basamakları

1. Çalışma düzenini (atölye, sınıf veya laboratuvar içi yerleşim) oluştururken güvenlik tedbirlerine uyunuz.
2. Üç veya dört kişilik bir çalışma grubu oluşturunuz.
3. Rekreatif etkinliklerle ilgili görseller bulunuz.
4. Bir tabaka renkli kartona rekreasyonun sınıflandırmasını şema hâlinde çiziniz.
5. Her kategoriye uygun örnek görsel yapıştırınız.
6. Çalışmanızı sınıf veya okul panosunda sergileyiniz.

Değerlendirme: Yapacağınız çalışma aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

KONTROL LİSTESİ

	ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
a) İçerik			
1.	Rekreasyonu tam ve anlaşılır şekilde sınıflandırdı.		
2.	Her kategori ile ilgili etkinlik örneği verdi.		
3.	Uygulamayı yaparken grup arkadaşları ile iş birliği yaptı.		
b) Tasarım			
4.	Sınıflandırmayı anlaşılır ve doğru şekilde yaptı.		
5.	Etkinliklerle ilgili görseller kullandı.		
6.	Yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine dikkat etti.		
7.	Yazılar kısa, anlaşılır ve okunaklıydı		
8.	Görsel tasarımı çarpıcı, basit ve sadeydi.		
c) Süre Kullanımı			
9.	Uygulamayı verilen sürede yaptı.		
ç) Güvenlik Tedbirleri			
10.	Makas ve yapıştırıcının kullanım kurallarına dikkat etti.		
Sütun Toplamları			

Değerlendirme

"Hayır" sütununun seçildiği ölçütler için ilgili konuları ve çalışmaları tekrar ediniz.

A) Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere cümlelerde verilen bilgiler doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

1. (….) Serbest zamanın etkin kullanılması kişi ve toplum sağlığı açısından önemlidir.
2. (….) Zamanın kontrolü kişilerin denetimindedir.
3. (….) Serbest zamanın bir diğer ismi aylaklık edilen zamandır.
4. (….) Rize'de daha çok deniz ve eğlence ağırlıklı turistik rekreasyon gelişmiştir.
5. (….) Kişinin yaşı, yöneleceği etkinlikleri etkiler.
6. (….) Yaşanan yerde yeterli sayıda rekreasyon tesisinin olması, rekreasyona katılımı kolaylaştırır.
7. (….) Kişilerin eğitim düzeyi rekreasyona katılımlarını etkiler.
8. (….) Rekreasyon eğitimi sadece okullarda verilir.

B) Aşağıda verilen cümleleri dikkatlice okuyarak boş bırakılan yerlere doğru kelimeyi yazınız.

1. Bir rekreasyon çeşidi olan …… çocuklara ileride yapacakları meslekleri ve rolleri deneyimleme fırsatı verir, onları hayata hazırlar.
2. Mekâna göre rekreasyon …… ve …… etkinlikleri olarak ikiye ayrılır.
3. Kişilerin bizzat içinde yer aldıkları her türlü bireysel etkinliğe veya grup etkinliklerine …… denir.
4. Çoğunlukla rekreasyon eğitimi almamış toplumlarda ve kişilerde yaygın olarak görülen rekreasyon çeşidine …… denir.

C) Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Uyku, iş ve zorunlu faaliyetlerden arta kalan zaman olarak tanımlanan zaman dilimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Çalışma zamanı
B) Serbest zaman
C) Çalışma dışı zaman
D) Aylaklık zamanı
E) Yaşamsal işler için kullanılan zaman

2. Aşağıdakilerden hangisi rekreasyonun ilişkili olduğu alanlardan değildir?

A) Eğitim B) Ekonomi C) Kültür D) Sağlık E) Siyaset

3. Aşağıdakilerden hangisi rekreasyonun özelliklerinden biridir?

A) Belli bir yaş ile sınırlıdır.
B) Ödül, puan, ücret, terfi, sınıf geçme vb. dışsal bir güdüleyiciye ihtiyaç duyar.
C) Etkinliklere katılım gönüllülüğe dayanır.
D) Bir kişinin para kazandığı işi eğlendirici ise o iş rekreasyondur.
E) Etkinliklere katılım için belirli bir ırka mensup olmak gerekir.

4. Aşağıdaki rekreasyon etkinliklerinden hangisi pasif bir rekreasyondur?

A) Yağlı boya tablosu yapmak
B) Halı sahada futbol maçı oynamak
C) Stadyumda futbol maçı izlemek
D) Rüzgâr sörfü yapmak
E) Okul tiyatrosunda oynamak

5. Aşağıdakilerden hangisi serbest zamanın içinde değerlendirilir?

A) Karnı acıkan birinin yemek yemesi
B) Bir müzisyenin ek iş olarak bir restoranda piyano çalması
C) Bir annenin çocuklarına banyo yaptırması
D) Bir öğrencinin destekleme kursuna gitmesi
E) Bir gencin gitar kursuna gitmesi

6. Aşağıdakilerden hangisi gönüllülük esasına dayanan toplumsal sorumluluk rekreasyonu değildir?

A) Bir çocuğun okul sonrası okul yüzme takımının çalışmasına katılması
B) Bir müzik öğretmeninin okul sonrası sokak çocuklarına vurmalı çalgılar kursu vermesi
C) Bir futbolcunun antrenman sonrası görme engelliler futbol takımına antrenörlük yapması
D) Bir üniversite öğrencisinin okul sonrası hastanede lösemili çocukların ödevlerine yardım etmesi
E) Bir ev hanımının belediye aşevindeki yemek dağıtımına yardım etmesi

7. Aşağıdakilerden hangisi bireylerin yaşam standartlarını değiştirerek serbest zamanın artışını sağlar?

A) Teknolojik gelişim B) Bireyselleşme C) Kurumsallaşma
D) Özel sektör E) Kuşak farklılıkları

8. Aşağıdakilerden hangisi açık alan rekreasyon örneklerinden biri değildir?

A) Kuş gözlemi B) Bahçe işleri C) Yamaç paraşütü
D) Alışveriş merkezinde rekreatif alışveriş E) Piknik

9. Aşağıdakilerden hangisi bir rekreatif etkinlik sayılamaz?

A) Tiyatroya gitmek
B) Kamp yapmak
C) Haltercinin olimpiyat oyunlarına katılması
D) Yüzücünün yaz tatilinde denize girmesi
E) Futbolcunun arkadaşlarıyla halı saha maçı yapması

10. Binalarda, kapalı mekânlarda ya da evlerde yapılan rekreatif etkinlikler aşağıdaki rekreasyon türlerinden hangisiyle ilgilidir?

A) Kapalı alan B) Ticari C) Estetik D) Pasif E) Kentsel

2. ÖĞRENME BİRİMİ

REKREASYONDA İLETİŞİM BECERİLERİ

ÖĞRENME BİRİMİ KONULARI

2.1. REKREASYONDA İLETİŞİM
2.2. REKREASYONDA İLETİŞİM ÇEŞİTLERİ
2.3. REKREASYONDA İLETİŞİM SÜRECİ VE ÖGELERİ
2.4. REKREASYONDA İLETİŞİMİN İŞLEVLERİ

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Rekreasyonda iletişim
- Rekreasyonda iletişim çeşitleri
- Rekreasyonda iletişim süreci ve ögeleri
- Rekreasyonda iletişimin işlevleri

TEMEL KAVRAMLAR

- Araçsal iletişim
- Bağlamsal iletişim
- Rekreasyon türlerinde iletişim
- Rekreasyonda iletişim
- Rekreasyonda iletişim çeşitleri
- Rekreasyonda iletişimin işlevleri
- Rekreasyonda iletişim süreci ve ögeleri

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Rekreasyon etkinlikleri, bireyi psikolojik olarak ne yönde etkiler? Düşüncelerinizi sınıf ortamında paylaşınız.**
2. **Rekreasyon etkinliklerine katılmanın bireyin iletişim yeteneğine ne gibi katkıları olabilir? Düşüncelerinizi sınıf ortamında paylaşınız.**

2.1. REKREASYONDA İLETİŞİM

İletişim; bilginin, düşüncelerin, duyguların ve becerilerin simgeler kullanılarak karşılıklı olarak iletilmesidir. **Rekreasyon** ise kişinin serbest zamanlarında dinlenmek, eğlenmek, sosyalleşmek, yenilenmek gibi amaçlarla isteyerek yaptığı etkinliklerdir. Rekreasyon ve iletişim kavramları karşılaştırıldığında, bireyin rekreasyonun tanımında yer alan amaçlara ulaşabilmesi için rekreasyon faaliyetlerinde etkin şekilde iletişim kurabilmesi gerektiği anlaşılır. Birey, rekreasyon faaliyetlerine katıldıkça iletişim kurma becerisi gelişir (Görsel 2.1).

Görsel 2.1: İletişim kurma becerisi

Rekreasyon etkinliklerinin yapıldığı mekân açısından bakıldığında açık alan etkinliklerinde sosyalleşme, iletişim ve etkileşim olanakları kapalı alan etkinliklerine göre daha fazladır. Aynı zamanda bireysel olarak gerçekleştirilen rekreasyon aktivitelerinde iletişim ve sosyalleşme imkânı oldukça kısıtlıyken grup aktivitelerinde insanlarla iletişim kurmak ve sosyalleşmek daha mümkündür. Gelişen dijital teknolojiler, rekreasyon faaliyetlerini dijital ortamlara taşımıştır. Klasik rekreasyon faaliyetleri ve dijital rekreasyon faaliyetleri, etkinliklere katılan bireylere etkin iletişim ortamları sunmuştur.

2.1.1. Rekreasyonda İletişimin Önemi

Modern hayatın etkisiyle bireylerin hayatında maddi ve manevi birtakım eksiklikler ortaya çıkmıştır. Bireyler, bu eksiklikleri gidermek için serbest zaman faaliyetleriyle sosyalleşmeye ihtiyaç duymaktadır. Serbest zamanlarda gerçekleştirilen rekreatif etkinlikler bireylerin sosyal becerilerini geliştirmektedir. Rekreasyon etkinlikleriyle sosyalleşen bireyler; birlikte hareket etme, ortak karar alma, gruba liderlik etme ve grup motivasyonunu destekleme gibi kişilik özelliklerinin farkına varmakta ve kendini daha kolay tanıyabilmektedir (Görsel 2.2).

Görsel 2.2: Gruba ait olma

Boş zaman faaliyetlerinin etkisiyle modern toplumlardaki sosyal ilişki kurma faaliyetlerinde artış olduğu görülmektedir. Boş zaman faaliyetleri için harcanan para artmakta, rekreatif amaçlı kullanılan araziler çoğalmakta, büyük spor organizasyonlarına katılım rağbet görmekte, hobi amaçlı bahçe işlerine ilgi artmakta, kütüphane ve müzelerin kullanımı günden güne artış göstermekte, tatil yerleri dolmakta, spor merkezleri kalabalıklaşmaktadır. Kişiler, bu alanlarda birbirleriyle etkileşim içinde olmakta ve sosyal ihtiyaçlarını giderecek önemli ilişkiler kurmaktadır.

Bireyin toplumsal, kültürel veya sportif etkinliklere katılması onu gündelik yaşamın sıkıcılığından kurtarır ve onun toplumsal bir kişilik kazanmasına olanak sağlar (Görsel 2.3). Rekreatif etkinlik sürecinde bireyin diğer bireylerle kurduğu sağlıklı iletişim bireye derin, anlamlı ve doyurucu etkileşim süreci imkânı verir. Rekreatif etkinlikler esnasında bireyler arasındaki bağlantılar ve ilişkiler güçlenir. Rekreasyon etkinliklerinde ortak ilgi ve heyecanın paylaşılması kişileri yalnızlıktan ve içe kapanıklıktan kurtarır, hoşgörü ve sosyal uyumun artmasına fayda sağlar. Rekreasyon etkinliklerine katılan bireyler farklı insanlarla sosyal ilişkiler kurar, çeşitli duygular hisseder ve yeni beceriler kazanır. Bu durumlar, bireyin yaşam kalitesini artırır ve kendini gerçekleştirme sürecine büyük katkı sağlar.

Görsel 2.3: Etkinliklere katılım

BİLGİ NOTU

Çeşitli eğitim kurumları, dernekler, spor kulüpleri, sendikalar, devlet kurumları ve sivil toplum kuruluşları rekreatif amaçlı organizasyonlar düzenlemektedir. Bu organizasyonlar sayesinde daha önce çok bilinmeyen jogging, trekking, paintball, rafting, gibi takım sporları tanınmaya başlamıştır.

ARAŞTIRMA

Özel kuruluşlar ve kamu kuruluşlarının, hedef kitleleriyle iletişimlerini kuvvetlendirmek için gerçekleştirdikleri rekreasyon etkinliklerini ve bu etkinliklerin etkilerinin neler olduğunu araştırınız. Araştırma sonuçlarını sınıf ortamında paylaşınız.

2.1.2. Rekreatif Etkinliklerin Duygusal Zekâ ve İletişime Etkisi

İletişimin gerçekleşmesi için iletişim esnasında bireyin duygularını harekete geçirmesi gerekir. Duygu; öfke, kaygı, karamsarlık gibi hem psikolojik hem de fizyolojik temeli olan bir durumdur. Duygusal zekâ [EQ-emotional quotient (imoşinıl kuoşın)] ise kendini tanıma, kendini motive edebilme, duygularını yönetme, sağlıklı sosyal ilişkiler kurabilme gibi özelliklerle birlikte duygusal ve kişisel kalitenin birleşimidir (Görsel 2.4). Bireyin kendi kapasitesinin farkında olması, içgörülü olması, empati yapabiliyor olması duygusal zekâyla ilişkili kavramlardır. Bazı bilimsel çalışmalarda, insanların mutlu ve başarılı olmalarında duygusal zekânın bilişsel zekâdan etkili olduğu ortaya konmuştur. Bunlara bağlı olarak rekreatif etkinliklerle sosyalleşen bireylerin, duygusal zekâ yeteneklerini kullanma kapasiteleri artmaktadır. Dolayısıyla rekreatif etkinliklerin bireyler açısından sosyal, psikolojik ve fiziksel yararları ön plana çıkmaktadır.

Görsel 2.4: EQ-duygusal zekâ

Önemli bir rekreasyonel etkinlik olan spor, bireyin iletişim becerilerine ciddi derecede katkılar sağlamaktadır (Görsel 2.5). Yapılan bir araştırmada, spor yapan ve yapmayan bireylerin iletişim becerileri karşılaştırılmıştır. Sonuçta spor yapan bireylerin daha yüksek iletişim becerisine sahip olduğu tespit edilmiştir.

Görsel 2.5: Rekreasyonel spor faaliyetleri

Birtakım bireysel farklılıklara rağmen rekreatif etkinliklerin bütünleştirici ve sosyalleştirici bir özelliği olduğu açıktır. Rekreasyon etkinlikleriyle sosyalleşen bireylerin iletişim ve duygusal zekâ becerileri birbirini tamamlar bir nitelik taşımaktadır.

SIRA SİZDE

Katıldığınız bir rekreasyon etkinliğini düşündüğünüzde, bu etkinliğin duygusal zekânıza ve iletişim becerinize ne yönde etki ettiğini değerlendiriniz. Değerlendirmenizi sınıf ortamında arkadaşlarınıza aktarınız.

2.1.3. Rekreasyon Türlerinde İletişim

Rekreasyon etkinlikleri denince akla ilk olarak klasik rekreasyon faaliyetleri gelmektedir. Son yıllarda smart teknolojiler, artırılmış gerçeklik gibi birçok dijital teknoloji, rekreasyon etkinliklerini dijital platforma taşımıştır. Klasik rekreasyon ve dijital rekreasyon katılımcılara etkin bir iletişim ortamı sunmaktadır. Rekreasyon türleri; açık ve kapalı alan rekreasyonları, eğlence rekreasyonu, dijital rekreasyon gibi birçok sınıflamaya tabi tutulmaktadır.

ETKİNLİK

Okulunuzdaki on öğrenciyle katıldıkları bir rekreasyon etkinliğinin onlara kazandırdığı olumlu etkilerle ilgili bir görüşme gerçekleştiriniz. Görüşme öncesi görüşme formunda yer alacak soruları yapılandırınız ve görüşmeyi yazılı bir şekilde kayıt altına alınız. Görüşmelerin sonunda katılımcıların cevaplarını yorumladığınız bir sonuç metni yazınız. Görüşme formlarını ve sonuç metnini dosya hâline getirip sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

A) Açık Alan Rekreasyonunda İletişim

Açık alan rekreasyonlarında katılımcılar genel olarak doğada etkileşime geçmektedirler (Görsel 2.6). Genel itibarıyla açık alan rekreasyonları, bir macera etkinliği olarak değerlendirilmektedir. Açık alan rekreasyonlarına kamp, piknik, trekking (triking), yamaç paraşütü, dalış, rafting gibi etkinlikler örnek olarak verilebilir. Açık alan faaliyetlerinin içeriğine göre iletişim yoğunluğu farklılık göstermektedir. Örneğin kampta veya piknikte bireylerle yoğun iletişim kurma imkânı varken yamaç paraşütü ve dalış gibi etkinliklerde sözsüz iletişim daha ön plana çıkmaktadır. Ayrıca açık alan etkinliklerinin neredeyse tamamında iş birliği ve takım çalışması ön plana çıkmaktadır. Bu durum da hem sözlü hem de sözsüz iletişimi artırmaktadır.

Görsel 2.6: Açık alan rekreasyonu

Açık alan etkinlikleri, bireylerin var olan iletişim becerilerini geliştirmeleri ve üst düzeye çıkarmaları açısından büyük bir şans sunmaktadır. Ayrıca bireyler, açık alan rekreasyon etkinlikleri ile hayatın içindeki streslerinden kurtulma imkânına da sahip olmaktadır. Çoğunlukla iş birliği içinde gerçekleşen bu etkinlikler, bireylerin birbirini daha iyi tanımalarına ve iletişimlerinin kuvvetlenmesine olanak sağlamaktadır.

B) Kapalı Alan Rekreasyonunda İletişim

Kapalı alan rekreasyonu, kişilerin boş vakitlerini etkin biçimde kullanması ve hayat kalitelerini artırmaları için kapalı alanlarda yaptıkları faaliyetleri kapsamaktadır. Bu faaliyetler özel kuruluşlarda, kamu kuruluşlarında ve özel mekânlarda yapılmaktadır. Kapalı alan rekreasyonlarına defile, sergi, hobi kursları, seminer, konferans, kapalı spor salonu etkinlikleri, sauna, kaplıca gibi çeşitli etkinlikler örnek olarak verilebilir (Görsel 2.7). Kapalı alan etkinliklerine birey fiilen veya izleyici konumunda katılabilmektedir. Bu sebeple bireyin bu durumlarda kuracağı iletişim düzeyleri ve türleri farklılık göstermektedir.

Kapalı alan etkinliğinin içeriği iş birliği sağlamaya uygun değilse iletişim daha kısıtlı kalmaktadır. Örneğin defile izleyen bir birey genellikle yanında ve önünde oturanlarla iletişim kurabilmekteyken hobi olarak halk oyunları kursuna katılan bir birey genellikle gruptaki herkesle iletişim hâlinde olmaktadır. Bunun yanında katılımcı olarak etkinliklerde bireysel performans sergileyen biri, izleyicilerle sınırlı iletişim kurabilmektedir. Açık alan rekreasyonlarının kapalı alan rekreasyonlarına kıyasla daha fazla iletişim imkânı sağlaması burada bahsedilen sınırlılıklardan kaynaklanmaktadır.

Görsel 2.7: Kapalı alan hobi kursu

C) Eğlence Rekreasyonunda İletişim

Eğlenceye yönelik rekreasyon faaliyetleri, genel itibarıyla bireyleri eğlendirmeye ve stresten uzaklaştırmaya yönelik faaliyetlerdir. Bu etkinlikler genelde eğlence mekânlarında düzenlenir. Konser hizmetleri, otellerin eğlence hizmetleri gibi rekreatif etkinlikler eğlence rekreasyonuna örnek olarak verilebilir (Görsel 2.8). Bunlara ek olarak doğa gezileri, tekne turları, sahil partileri gibi etkinlikler de özel olarak eğlence amacıyla düzenlenebilmektedir. Bu tür etkinliklerde insanlar genelde sosyalleşerek eğlenme eğiliminde oldukları için doğal olarak etkin iletişim ortamı oluşmaktadır. Özellikle tekne turları, doğa gezileri gibi etkinliklerde, bireyler geniş zamanda sohbet edebilme imkânı bulabilmekte ve kendini daha iyi ifade ederek ilişkileri geliştirebilmektedir. Bu türden karşılıklı iletişim ortamlarında birey sözlü ve sözsüz iletişim yeteneklerini kullanma ve geliştirme şansına sahip olmaktadır.

Görsel 2.8: Konser etkinliği

Ç) Dijital Rekreasyonda İletişim

Teknolojinin gelişmesiyle sanal gerçeklik, smart teknolojiler, artırılmış gerçeklik gibi teknolojik tasarımlar günlük hayatın içine girmiş ve rekreasyon faaliyetlerini dijital ortamlara taşımıştır (Görsel 2.9). Dijital teknolojilerin oldukça yaygın bir şekilde kullanılmasıyla dijital ortamlarda birçok rekreasyon etkinlikleri gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Dijital rekreasyon, serbest zaman faaliyetlerinin gerçekleştirildiği modern rekreasyon etkinlikleri olarak adlandırılabilir. Dijital rekreasyon etkinlikleri; alışveriş, dans, tematik park gezisi, oyun ve sosyalleşme olmak üzere beş başlıkta toplanmıştır. Alışveriş, sosyalleşme etkinlikleri ve tematik park gezisi avatar kullanıcılar ile iletişime açık bir biçimde gerçekleşmektedir. Avatar kullanıcılar, aynı mekândaymışçasına bir araya gelme ve kullanıcılara birbiriyle iletişim kurma imkânı veren, etkileşimsel ve iletişimsel rekreasyon etkinliğidir. Sanal gezi ve 360° dijital gezi ile çeşitli mekânları gezme imkânı da yine dijital rekreasyon kapsamında değerlendirilmektedir.

Görsel 2.9: Artırılmış gerçeklik

Çevrim içi oynama imkânı olan dijital spor oyunları binlerce oyuncunun birbiri ile iletişim kurmasına imkân sunmaktadır. Elektronik spor kavramı son zamanlarda önemli bir rekreatif etkinlik hâline gelmiştir (Görsel 2.10). Dünyada resmî kurumlar ve özel girişimler tarafından çok sayıda e-spor turnuvası organize edilmektedir. Bu turnuvalarda yüksek değeri olan ödüller verilmekte ve bu organizasyonlara milyonlarca anlık seyirci katılımı sağlanarak onlarla iletişim kurulabilmektedir.

Görsel 2.10: Elektronik spor

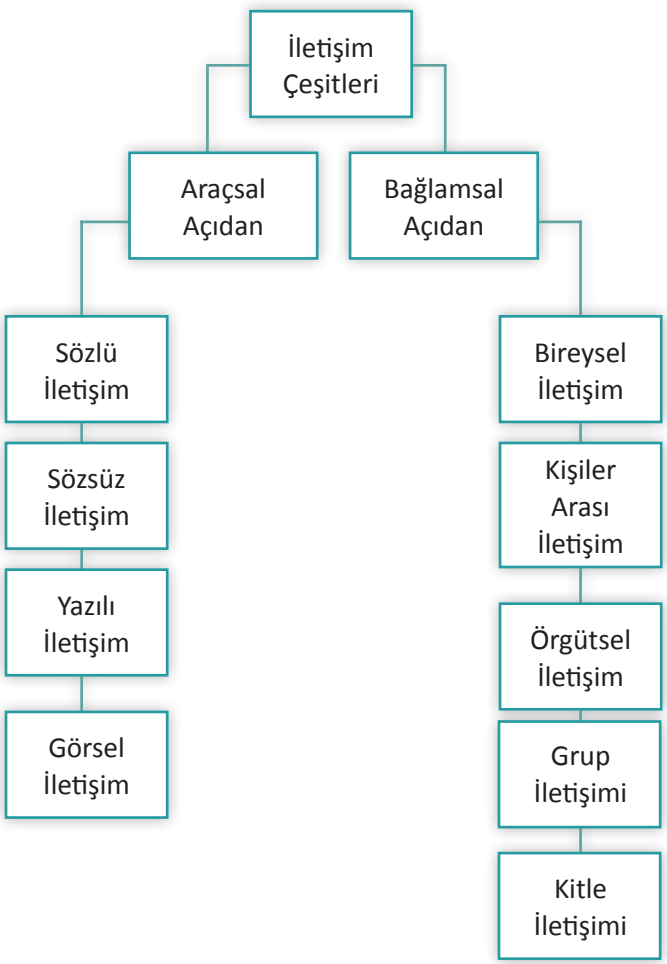
Dijital rekreasyon etkinliklerine katılan Z kuşağı gençleri, dijital bir ortamın içine doğmakta ve dijital imkânlarla yaşamaya devam etmektedir. Bu durum birçok olumsuz sonucu da beraberinde getirmektedir. Bunun yanı sıra olumlu getirilerine bakıldığında, Z kuşağı gençleri, dijital rekreasyon etkinlikleri sayesinde çeşitli sosyolojik gruplarla kolayca iletişim kurabilmekte ve cesur bir şekilde haklarını arayabilmektedir. Bunların doğal sonucu olarak Z kuşağı bireyleri öz güveni yüksek bireyler olarak hayata devam etmektedir.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Grup hâlinde yaptığınız sosyal etkinliklerde grup arkadaşlarınızla (sözlü, sözsüz, yazılı, görsel) ne yönde bir iletişim geliştirirsiniz? Düşüncelerinizi sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.**
2. **Grup hâlinde yaptığınız sosyal etkinlikler esnasında ve sonrasında kendinizle (içsel olarak) ve arkadaşlarınızla kurduğunuz iletişim sizi ne yönde etkiler? Düşüncelerinizi sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.**

2.2. REKREASYONDA İLETİŞİM ÇEŞİTLERİ

İnsanın temel özelliklerinden biri iletişim kurma becerisidir. Bireyler, rekreasyon etkinlikleri esnasında diğer katılımcılarla iletişim kurar; duygu, düşünce ve isteklerini diğer insanlarla paylaşır. Katılımcılar paylaşımda bulunurken iletişim çeşitlerinden yararlanır. İletişim çeşitleri araçsal ve yapısal olarak iki şekilde sınıflandırılır (Şekil 2.1). İlk sınıflandırmanın odağında iletişimin hangi araçla kurulduğu varken ikinci sınıflandırma iletişimin kiminle kurulduğu vardır.

Şekil 2.1: İletişim çeşitleri

2.2.1. Araçsal Açıdan İletişim Çeşitleri

İletişim çeşitlerini sınıflandırmak için kullanılan ölçütlerden biri kullanılan araçtır. İletişim sürecinde kullanılan araçlar iletinin biçimini ve niteliğini belirlemektedir. Araçsal açıdan iletişim çeşitleri sözlü, sözsüz, yazılı ve görsel iletişim olmak üzere dörde ayrılır.

A) Sözlü İletişim

Konuşma, insanı öteki canlılardan farklılaştıran özelliklerden biridir. Sözlü iletişim, söz aracılığıyla gerçekleştirilir. Sözlü iletişimde kullanılan iletiler, sembollere dönüşmüş olan sesler ve sözcükler ile kodlanır. Dilde kullanılan sembol ve işaretler bir toplumdaki bütün bireyler için aynı şekilde algılanıyorsa o toplumdaki bireyler arasında sağlıklı bir iletişim olduğu söylenebilir. Toplumlarda dil ve iletişim verimli olarak kullanılmadığında o toplum ilkel bir toplum olarak yaşamını sürdürür. Hâlbuki toplumlar dil ve iletişim sayesinde bilgi, duygu ve kültür birikimine sahip olabilmekte ve bunun sonucunda da toplumsallaşabilmektedir. Kişi, konuşma esnasında vurgulama, boğumlama ve tonlama unsurlarını etkili kullanarak konuşmayı daha anlamlı ve etkili hâle getirir. Bu da iletişimi kuvvetli ve sağlıklı hâle getirir.

Sözlü iletişim, rekreasyon etkinliklerinde kurulacak kişiler arası ilişkide önemli bir yere sahiptir. Rekreasyon katılımcılarının temel amaçlarından birinin sosyalleşmek olduğu düşünülürse kişinin diğer katılımcılarla ilk irtibatı çoğunlukla sözlü iletişimle başlar. Rekreasyon etkinliklerinde diğer katılımcılarla iletişime geçen katılımcının sözlü iletişim kurmadaki deneyimi artar (Görsel 2.11). Zamanla sözlü iletişimde nelere dikkat edeceğini öğrenir. Kendisini karşıdaki kişi ya da kişilere daha rahat ifade eder. Duygu ve düşüncelerini doğru ifade edebilen katılımcı, psikolojik anlamda tam bir doyum sağlayacağı için rekreasyon etkinliğinden istediği verimi almış olur.

Görsel 2.11: Rekreasyon etkinliğinde sözlü iletişim

B) Sözsüz İletişim

Sözsüz iletişim, sözcükler olmadan iletişim kurmayı ifade eden iletişimin temel biçimlerinden biridir. Düşünceler genelde sözlü iletişim aracılığıyla aktarılırken duygular çoğunlukla sözsüz iletişim aracılığıyla iletilmektedir. Sözlü ve sözsüz iletişim unsurları arasında güçlü bir bağ mevcuttur. Bu bağ aracılığıyla sözlü ifadenin anlamı kuvvetlenir veya zayıflar. Sözlü ve sözsüz ifadelerin iletişimdeki etkisine yönelik yapılan araştırmalarda sözsüz iletişim unsurlarının daha etkili olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmalar sonunda iletişimde; %55 beden dilinin, %38 ses biçimi ve tonunun, %7 sözcüklerin etkili olduğu görülmüştür.

Sözsüz unsurların iletişimdeki ağırlığı sözlü unsurlardan daha fazladır. Sözsüz iletişim unsurları; jestler, yüz ifadesi, göz teması, duruş, mesafe, tavır ve davranışlar, bakım ve giyim, ses ve sözcük olmayan sesler ve benzerleridir (Görsel 2.12).

Görsel 2.12: Sözsüz iletişim unsurlarından beden dili ve giyim

Genel iletişimde sözsüz iletişim ve beden dili ne kadar önemliyse rekreasyon etkinliklerinde etkili iletişim kurmak için de sözsüz iletişim o kadar önemlidir. Özellikle birbirlerini ilk defa tanıyacak ve daha önce iletişime geçmemiş bireyler için sözsüz iletişim oldukça önemlidir. Beden dili hareketleri genellikle bilinçsiz bir şekilde sergilenir. Beden dili çözümlemesi yapabilen rekreasyon lideri ya da katılımcıları karşısındaki kişilerle yerinde ve zamanında doğru iletişim kurabilir. Bu sebeple rekreasyon lideri sözsüz iletişimde kendini eğitmiş olmalıdır. Aynı şekilde rekreasyon katılımcısının sözsüz iletişim unsurlarına hâkim olması, daha hızlı sosyalleşmesine ve rekreatif etkinlikten keyif almasına yardımcı olmaktadır. Rekreasyon katılımcısı, katıldığı etkinliklerdeki gözlem ve tecrübeleriyle sözsüz iletişimin ilişkilerdeki etkinliğini zamanla öğrenir. Bu öğrenme sonucunda iletişim becerisi gelişmiş bir birey hâline gelir.

SIRA SİZDE

Katıldığınız etkinliklerde, sözlü ve sözsüz iletişim unsurlarının katılımcılarla kurduğunuz iletişime ne yönde etki ettiğiyle ilgili düşüncelerinizi sınıf arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

C) Yazılı İletişim

Mesajların alıcıya yazı dili kullanılarak iletildiği iletişim çeşidine **yazılı iletişim** denir. Yazılı iletişimde amaç alıcıya aktarmak istenen mesajın yazıyla kalıcı olarak aktarılmasıdır. Teknolojik gelişmelerden kaynaklı olarak yazılı iletişim, son yıllarda hayatın her aşamasında kullanılan bir iletişim çeşidi hâline gelmiştir. İnternetin yaygınlaşmasıyla birlikte yazılı iletişim bütün dünyaya hâkim olmuştur. İnternet tabanlı anlık mesajlaşma uygulamaları, sosyal medya ortamları, internet siteleri, wikiler, bloglar gibi birçok ortamda yazılı iletişim yoğun olarak kullanılır hâle gelmiştir. Bunun yanında kurum ve kuruluşlar da yazılı iletişimde sıklıkla kısa mesaj, mektup, davetiye, kart, telgraf, faks, afiş, broşür e-posta gibi araçları kullanmaktadır.

Yazılı iletişimde, yazıyı yazan tarafından ilgili konunun iyi analiz edilmesi ve anlaşılması, iletişim sürecinin başarılı yürütülmesi için oldukça önemlidir. Yazıyı yazmaya başlamadan önce planlama yapılmalı, konunun ana hatları tespit edilmelidir. Bunun yanında yazılacak yazının dili, okuyacak kişi veya kişilerin özelliklerine göre belirlenmelidir. Metin akıcı ve anlaşılır bir üslupla yazılmalıdır.

Rekreasyon etkinliklerinin hemen hemen her aşamasında yazılı iletişim kullanılmaktadır. Rekreasyon paydaşlarının yazılı iletişimi kullanma durumlarına bakıldığında, etkinlikleri organize eden kurum veya kuruluşların etkinliği duyurmak için basın bildirisi, mektup, davetiye, kısa mesaj, afiş, broşür ve internetteki her ortamı bu amaç için kullandıkları görülmektedir (Görsel 2.13). Etkinlik esnasında bilgilendirmenin devamı için önceden hazırlanmış broşür, el ilanı gibi yazılı araçlar kullanılır. Etkinlik sonrasında etkinliğin değerlendirmesinde kullanılacak anket formları, internet sitesi, sosyal medya gibi yerlerde yayımlanacak teşekkür metinleri, basın bültenleri vb. kullanılabilecek yazılı araçlar arasındadır. Etkinlik katılımcıları açısından bakıldığında etkinlik öncesinde rekreasyonla ilgili tereddüt edilen konularla ilgili sorular için e-posta, sosyal medya, anlık mesajlaşma uygulamaları gibi yazılı araçlarla iletişime geçilebilir. Etkinlik sonrasında etkinlikle ilgili istenen geri dönüşler için de anket, e-posta, sosyal medya, internet sitelerindeki ilgili formlar aracılığıyla yazılı iletişim kurulabilir.

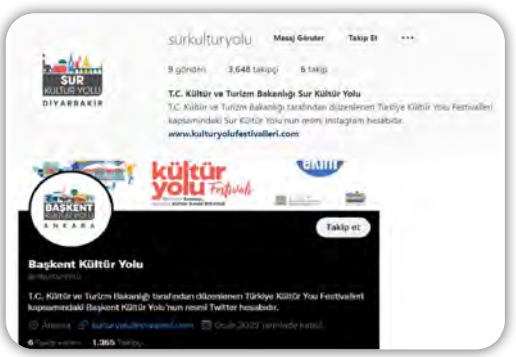

Görsel 2.13: Etkinlik afişi

Ç) Görsel İletişim

İnsan, görme duyusuyla çevresini ve çevresinde olup bitenleri daha iyi tanıyabilmekte ve daha kolay anlamlandırabilmektedir. Görülen şeyler diğer duyularla algılananlara göre daha inandırıcı ve dikkat çekici olmaktadır. İnsanlar, çevrelerindeki olayları, olguları, nesneleri algılarken %10 işitme, %30 dokunma ve %60 görme duyularından faydalanmaktadır. Teknolojinin gelişmesiyle beraber dünyada görsel kültür ve görsel iletişim daha hâkim duruma gelmiştir. Görsel iletişim, fotoğrafın icadı ve sinemanın icadıyla önemli hâle gelmeye başlamıştır. Sonrasında televizyonun yaygın olarak kullanılması ve nihayetinde bilgisayar ve internet teknolojisinin yaygınlaşmasıyla egemen iletişim çeşidi hâline gelmiştir.

2000'den itibaren görselliğe dayalı kitle iletişim araçlarıyla donatılmış bir çağa girilmiştir. Bu dönemde yaşayan insanlar, görsel imgelerle çevrelenmiş bir dünyada yaşamaktadır. Dolayısıyla televizyon, film, sinema, video, dergi, gazete araçlarından en az birinin iletisine maruz kalmaktadırlar. İnsanlar, mesaj paylaşımı için çoğunlukla telefon, internet, bilgisayar vb. araçları kullanmaktadır. Bu araçlarla kurulan iletişim, iletişimin hızı açısından büyük avantaj sağlamaktadır. İnternete ulaşımın kolaylaştığı bugünlerde, internet özellikli telefonların yaygınlaşmasıyla birlikte yeni medya araçlarının çok yoğun kullanıldığı görülmektedir. Artık en küçüğünden en büyüğüne kadar neredeyse bütün etkinliklerin her aşamasında yeni medya araçları aktif biçimde kullanılmaktadır. Sosyal medyada etkinlik sayfaları oluşturulmakta, etkinliğe özel internet siteleri açılmakta ve etkinliğe yönelik mobil uygulamalar geliştirilmektedir (Görsel 2.14).

Görsel 2.14: Sosyal medyada etkinlik sayfaları

Bu araçlarda oluşturulan içeriğe bakıldığında yazıyla birlikte yoğun görsel unsurların kullanıldığı görülmektedir. Etkili fotoğraf ve grafiklerin yanında, amaca yönelik tanıtım filmleri ve video içerikleri, izleyenleri etkilemede ve mesajı iletmede önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle rekreasyon etkinliklerini düzenleyecek kuruluşun görsel iletişim unsurlarını incelikle planlaması gerekmektedir. Görsel iletişimin bu etkili iletişim kurma özelliğinden faydalanılmalıdır. Ayrıca yeni medya araçları vasıtasıyla katılımcılarla iletişimi sürekli kılmak mümkündür. Bu mecralardan etkinlik sonrası değerlendirme aşamasına yardımcı olacak geri dönüşleri kolay ve hızlı bir şekilde almak da mümkündür.

2.2.2. Bağlamsal Açıdan İletişim Çeşitleri

İletişim çeşitlerini sınıflandırmada kullanılan ölçütlerden bir diğeri iletişimin kimler arasında kurulduğuyla ilgilidir. Bu kapsamda beş iletişim çeşidinden söz edilebilir. Bunlar bireysel iletişim, kişiler arası iletişim, örgütsel iletişim, grup iletişimi ve kitle iletişimdir.

A) Bireysel İletişim (İçsel İletişim)

Bireyin kendisiyle iletişimde olmasına **bireysel iletişim** ya da **içsel iletişim** denir. İnsan, başkalarıyla iletişimden önce asıl iletişimi kendisiyle içsel olarak kurar. Bireyin düşünmesi, duygulanması, bireysel ihtiyaçlarının farkına varması, iç gözlemler yapması, kendine sorular sorması ve bunlara yanıtlar üretmesi gibi durumlar içsel iletişim olarak kabul edilir. Kişiler arası iletişim sürecinin benzeri, bireysel iletişimde içsel olarak gerçekleşir. Bireysel iletişim sürecinde mesajın göndericisi de alıcısı da kişinin kendisidir. Örneğin karşısındaki kişiye öfkelenen biri, tepkide bulunmadan önce davranışının sonuçlarını zihninde değerlendirir. Bu değerlendirmenin sonunda öfkeyle hareket etmenin olumsuz sonuçlarının kendine zarar vereceğine kanaat getirir. Bu sürecin sonunda da sakin davranmaya karar verir. Bu ve benzeri süreçler bireysel iletişim süreçleridir.

ETKİNLİK

Bu etkinlikte amaç ben dilini kullanarak sıkıntılı durumlarda dahi olumlu iletişim kurabilmektir. Aşağıdaki uygulama tablosunda bazı sıkıntılı durumlar verilmiştir. Tablodaki "Sen Dili" sütununa genelde kullanılan "sen dili" tarzındaki cevaplarınızı yazınız.

Başka insanlarla sorunlar yaşarken genellikle "sen dili" kullanırız. Örneğin "Sen zaten hiçbir şeyi beğenmezsin!" gibi. Söylediklerinizi doğru olsa da bu tip cümleler karşıdakinin savunmaya geçmesine neden olur ve bu da beraberinde tartışmayı getirir. Bunun yerine "ben dili"ni kullanmak daha uygun olacaktır. Ben dilinde cümle yapısı şöyledir:

- **Sizi rahatsız eden davranış + sizde yarattığı duygu+ açıklama**
- **Örnek "Yaptığım resmi beğenmediğini söylediğin için çok üzüldüm çünkü o resmi yapmak için çok uğraşmıştım."**

Şimdi uygulama tablosundaki "Ben Dili" sütununa "ben dili"ni kullanarak cevaplarınızı tekrar yazınız. Daha sonra "sen dili" ve "ben dili" cevaplarından hangisinin iletişime olumlu katkı sağlayabileceğini sınıftaki arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

Sen Dili	Ben Dili
Çok sorumsuzsun, her zaman geç kalıyorsun!	
Daha dikkatli ol, giysimi kirlettin!	
Çok kabasın! Benimle daha düzgün konuş!	
Çok bencilsin, sadece kendini düşünüyorsun!	

Bireyin davranışlarının tümü, gerçekte içsel iletişiminin birer yansımasıdır. Birey, zihninde kendisiyle veya başkasıyla konuşur, bir şeylere karar verir, plan yapar ve hayaller kurar (Görsel 2.15). İçsel iletişimde amaç, bireyin kendisiyle barışık olması ve kendini tanımasıdır. Bireyin kendisiyle barışık olması aynı zamanda çevresiyle de barışık olmasıyla sonuçlanır. Bireysel iletişimde başarısız olan bireyler, sosyal hayattaki iletişimlerinde de zorlanmaktadır. Bu kişiler, toplumsal hayata uyum sağlayamadıkları için kendini ifade edemez. Bunun sonucu olarak da yanlış anlaşılmalara maruz kalırlar. Yanlış anlaşılmalar da iletişim çatışmalarını kaçınılmaz hâle getirir.

Görsel 2.15: İçsel iletişim

Bireyin başarılı içsel iletişim kurabilmesi için dingin ve pozitif olmasını sağlayacak bir ortama ihtiyacı vardır. Rekreasyon etkinlikleri, yapısı gereği insanların isteyerek katıldıkları ve içsel olarak mutlu oldukları etkinliklerdir. Dolayısıyla rekreasyon etkinliklerine katılan bireyler önce içsel iletişimle kendi duygularını anlar ve ne yönde davranış sergileyeceklerine karar verir. Sonraki aşamada ise sosyalleşmek amacıyla kişiler arası iletişim kurmada öz güvenli ve başarılı olurlar. Rekreasyon lideri, etkinliği planlarken katılımcıların bireysel iletişim kurmalarına yardımcı olacak ortamlar oluşturmalıdır. Böylece rekreasyon etkinliği amacına ulaşır ve katılımcılar açısından verimli bir etkinlik gerçekleşmiş olur.

B) Kişiler Arası İletişim

Görsel 2.16: Kişiler arası iletişim

Kişiler arası iletişim, birbiriyle ilişkide ya da bağlantıda olan insanların oluşturduğu, iletişim unsurlarının tam olarak yer aldığı iletişim türüdür. Bu iletişim türünde kaynak (gönderici), alıcı, kodlama, kod açma, araç, ileti (mesaj), gürültü ve geri bildirim (dönüt) olmak üzere iletişimin temel unsurları vardır. Birden fazla kişinin bir araya gelerek kurduğu kişiler arası iletişim, yüz yüze olabildiği gibi telefon, e-posta, internet gibi araçlar aracılığıyla da olabilmektedir. Gelişen teknoloji sayesinde bireyler görüntülü görüşmelerle, aynı ortamda bulunmadan yüz yüze ve sesli olarak da iletişim kurabilmektedir. Kişiler arası iletişimle bireyler çeşitli ilişkiler kurar, bu ilişkileri yürütür, geliştirir veya bitirir (Görsel 2.16).

Aynı zamanda sorun çözer, birtakım görevleri yerine getirir, kendi ihtiyaçlarını ve diğer insanların bazı ihtiyaçlarını karşılar. Kişiler arası iletişimde taraflar birbirlerinden sürekli geri bildirimler alırlar. Sırayla gönderici ve alıcı olacak şekilde iletişimde gerçekleştirirler. Geri bildirimin olmadığı iletişim gerçekleşmez.

Bir iletişimin kişiler arası iletişim olabilmesi için aranacak şartlar şunlardır:

- İletişimin sözlü veya sözsüz nitelikte olması
- İletişimin yüz yüze ya da telefonla olması
- Karşılıklı bir mesaj alışverişinin olması

Kişiler arası iletişimde kaynağın ve alıcının ortak sembollere sahip olması ve sözcüklere yükledikleri anlamların benzer olması sağlıklı iletişim için temel şartlardır. Kişilerin beklentileri, deneyimleri, duygu ve düşünceleri, değerleri, statüleri, bilgi ve tutumları, yaşları, eğitim düzeyleri ve cinsiyetleri kişiler arasındaki iletişimi etkileyen özelliklerdir. Sosyal hayattaki ilişki biçimlerinin farklılığına bağlı olarak oldukça fazla kişiler arası iletişim çeşidi vardır. Kişiler arası iletişim çeşidi olarak aile, akraba, komşu, iş yeri, esnaf, arkadaş ortamları, sosyal medya ortamları gibi ilişki çeşitleri örnek verilebilir. Bu ilişki çeşitleri kendi doğalarına uygun olarak belli bir iletişim düzenine sahiptir. Kişiler arası iletişimde sözlü ifadelerin yanı sıra sözlü ifadelerden fazla, sözsüz iletişimin unsurları ve beden dili kullanımı etkilidir. Sözsüz iletişim unsurları doğru kullanıldığında sözlü iletişimi destekleyeceği gibi kullanılmadığında sözlü iletişimin etkisini zayıflatmaktadır.

Rekreasyon etkinlikleri bireylerin içsel iletişim kurmalarını kolaylaştırdığı gibi kişiler arası iletişim kurmayı da desteklemektedir. Çünkü bireyin kişiler arası iletişimde başarılı olabilmesi için öncelikle kendisiyle gerçekleştirdiği içsel iletişimde başarılı olması gerekir. Rekreasyonel turizm seyahati, sosyal ve eğitim, macera, terapötik rekreasyon, rekreatif sanayi, eğlence ve animasyon organizasyonlarının içinde yer alan etkinliklerin tamamı kişiler arası iletişim kurulacak ortamlardır. Katılımcılar, bu etkinlikler sayesinde daha fazla insanla iletişim kurarak iletişim becerilerini geliştirir. İletişim becerileri gelişen birey sosyal bir birey olarak yaşamına devam eder. Kişinin iletişim kurmadaki başarısı aynı zamanda iş hayatını da kolaylaştırır. Rekreasyon lideri, etkinliklerde katılımcıların etkili kişiler arası iletişim kurabileceği ortamlar oluşturmalıdır.

C) Örgütsel İletişim

Örgüt, iş bölümü yaparak bir hiyerarşi içinde, ortak birtakım amaçları gerçekleştirmek üzere bir araya toplanmış insanların faaliyetlerinin koordinasyonudur. Örgütlerde olumlu iletişim ortamı hayati derecede önemlidir. Bu iletişim ortamı sağlanmadığında karışıklığın olması kaçınılmazdır. Örgütler iletişim sistemi olmadan varlığını devam ettiremez. Yönetimin gittikçe karmaşık bir görünüm kazanması, örgütlerin toplumsal sorunlara eğilmeleri ve örgütlerdeki anlaşmazlıkların insani ilişkilerle çözümlenmesi gibi unsurlara verilen öneme paralel olarak iletişimin önemi de artmıştır. Bu sebeple örgütün etkinliğini devam ettirebilmesi için iletişim sistemini etkili bir biçimde çalıştırması zorunludur. Örgütsel iletişim sayesinde örgüt içinde yönetimin kararları ve planlamalar çalışanlara aktarılır ve işleyiş yürütülür. Örgütün farklı birimleri arasındaki koordinasyon ve iş birliği örgütsel iletişimin sağlıklı olmasıyla gerçekleşir. Örgüt politikalarının, vizyonun, misyonun ve örgütsel duyguların iletilmesinde de örgüt içi iletişim gereklidir.

Gelişmiş örgütlerde hiyerarşik yapı bellidir ve bu hiyerarşiye uygun iletişim düzeni tesis edilir. Kimin kimle ne şekilde iletişim kuracağı bellidir. Örgütlerin yapısı, çalışanlara birtakım roller yükler ve bu rollere uygun ilişkiler belirler. İşin etkili şekilde yerine getirilmesi için çalışanların, rollerine uygun ilişkiler gerçekleştirmeleri gerekir.

Bu yapısal ilişkilere bakıldığında örgütlerde dikey ve yatay iletişimin söz konusu olduğu görülür. Dikey iletişim türünde üstten alta emirler ve birtakım direktifler iletilirken alttan üste genelde raporlar ve öneriler iletilmektedir. Yatay iletişim ise örgütsel yapıda aynı düzlemde olan kişiler arasında gerçekleşmektedir. Koordinasyon ekipleri, gayriresmî iletişim ortamları ve karşılıklı fikir alışverişi ortamları yatay iletişim örnekleridir. Örgütte sağlam iletişim ile sağlıklı bilgi akışının olması o kurumun güçlü ve kalıcı olmasını sağlamaktadır. Örgütlerde dedikodunun en az düzeye düşürülmesi gerekmektedir. Dedikodu, etkin iletişim ortamının oluşmasını engelleyen unsurlardandır. Dedikodu, genellikle resmî iletişimden daha hızlı yayılır ve çalışanlar üzerinde daha etkilidir. Dedikoduyu engellemenin en iyi yolu, çalışanların kendini rahat ifade edebilecekleri ortamlar oluşturmaktır.

Rekreasyon endüstrisinin örgütleri şunlardır:

- Kamu kurumları
- Kâr amacı olmayan kuruluşlar
- Ticari rekreasyon işletmeleri
- Turizm rekreasyonu
- Spor yönetimi organizasyonları
- Kampüs rekreasyonu
- Terapötik rekreasyon
- Personele yönelik hizmetler ve rekreasyon programları
- Silahlı kuvvetler moral, refah ve rekreasyon üniteleri
- Özel üyelik gerektiren organizasyonlar

Toplumun gelişimine katkıda bulunmanın en etkili yollarından biri, toplumu rekreasyonel faaliyetlere yönlendirilmektir. Bu sebeple halkın boş zamanlarını en iyi şekilde değerlendirebileceği, hem ruhen hem bedenen rahatlayabileceği imkânları insanlara sunmak kamu kurumlarının ve yerel yönetimlerin önemli görevleri arasındadır. Yerel yönetimler ve diğer kamu kuruluşları, halkın ilgisini çeken rekreasyon aktivitelerini destekleyerek halka sunar (Görsel 2.17). Bu aktiviteler için araç gereç, malzeme, insan kaynağı, alan tahsisi ve finans konularında hizmetler verir. Bu aktiviteler sayesinde toplumdaki her birey olumlu ortamlarda olumlu iletişim kurma imkânı elde etmiş olur. Olumlu iletişim sayesinde sosyalleşen bireylerle birlikte daha sağlıklı bir toplum inşası sağlanmış olur.

Görsel 2.17: Yerel yönetim rekreasyon etkinliği

Kamunun ve yerel yönetimlerin düzenleyebileceği rekreasyon aktiviteleri şunlardır:

- Spor ve yarışmalar (spor turnuvaları, spor beceri kursları vb.)
- Doğa etkinlikleri (dağcılık, doğa yürüyüşleri vb.)
- Kişisel gelişim etkinlikleri (ev ekonomisi, bilgisayar eğitim kursları vb.)
- Güzel sanat etkinlikleri (el sanatları, resim kursları vb.)
- Fiziksel etkinlikler (yüzme, halk koşuları vb.)
- Seyahat ve turizm etkinlikleri (tarih ve kültür gezileri vb.)
- Gönüllü hizmet etkinlikleri (kimsesiz çocuklar ve yaşlılarla ilgili etkinlikler vb.)

ARAŞTIRMA

Kâr amacı gütmeyen kuruluşların toplum yararına hangi rekreasyon etkinlikleri düzenlediğini araştırınız. Yaptığınız araştırmanın içeriğini sınıf ortamında arkadaşlarınızla paylaşınız.

Ç) Grup İletişimi

Grup, ortak hedefleri olan insanların birbirleriyle etkileşim içinde olduğu ve kendilerini grup olarak tanımlayan insan topluluğudur. Grup iletişimi daha küçük gruplar ya da takımlarla gerçekleştirilen iletişim şeklidir. Gruplar; formel, informel, küçük, büyük, birincil, ikincil veya referans grubu şeklinde olabilir. Resmî iletişim (formel), bireylerin gruptaki konumlarına göre gerçekleştirdikleri iletişimdir. Kurumsal işletmelerdeki çalışma grupları formel iletişim örneğidir. Resmî olmayan (informel) iletişim ise grup içi statülerin önemi olmadan gerçekleşen iletişimdir. Örnek olarak dedikodu, informel bir iletişimdir.

Görsel 2.18: Grup rekreasyon etkinliği türlerinden rafting

Grup iletişimi, grup içi ya da gruplar arası iletişim olarak gerçekleşir. Grup iletişimi, kişiler arası iletişim gibi aynı mekânda olma ve yüz yüze gerçekleşme özelliklerini taşır. Grup içindeki sağlıklı iletişim, grubu ayakta tutan en önemli unsurdur. Rekreasyon etkinlikleri de genelde gruplarla gerçekleşen etkinliklerdir. Turizm amaçlı seyahat etkinliklerinde tur şirketleri bir grup eşliğinde bu etkinlikleri gerçekleştirmektedir. Doğa sporları, hobi amaçlı eğitim organizasyonları, pilates, yoga, eğlence ve animasyon etkinlikleri, piknik etkinlikleri, kurum içi motivasyon etkinlikleri gibi rekreatif etkinlikler gruplar hâlinde yapılan rekreasyon faaliyetleridir (Görsel 2.18). Bireyler, grupla yapılan bu etkinliklerde grupla iletişim becerilerini geliştirme ve sosyalleşme imkânına sahip olmaktadır. Rekreasyon lideri, grup dinamiklerini iyi bilmeli ve grupla sağlıklı iletişim kurma konusunda yeterli donanıma sahip olmalıdır.

D) Kitle İletişimi

Mesajın insan topluluklarına çeşitli araç ve tekniklerle iletilmesine **kitle iletişimi** denir. Kitle iletişim araçları dergi, gazete, televizyon, radyo ve internet olarak sıralanabilir (Görsel 2.19). Kitle iletişiminde kaynaktan alıcıya mesajların tek taraflı iletilmesi söz konusudur. Son yıllarda yaygınlaşan sosyal medya kullanımıyla birlikte bu tek yönlülük kısmen çift yönlü olmaya doğru evrilmiştir.

Görsel 2.19: Kitle iletişim araçları

İletişim teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler; toplumsal katılım, tercihleri yönlendirme, boş zaman alışkanlıklarını kontrol altında tutma gibi birtakım toplumsal davranış değişiklikleri oluşturmuştur. Özellikle ticari amaçlı rekreasyon organizasyonlarında (turizm gibi), faaliyetlerin tanıtılması ve pazarlanması için kitle iletişim araçlarından sıklıkla faydalanılmaktadır. Bunun yanında kâr amacı gütmeyen kuruluşların yaptığı rekreasyon etkinliklerinin duyurulması, katılımcı sayısının artırılması ve etkinlik sonrasındaki medya çalışmaları da kitle iletişim araçlarıyla sağlanmaktadır. Ayrıca dijital rekreasyon etkinlikleri de kitle iletişim aracı olan internet ve bilişim teknolojileri sayesinde gerçekleştirilmektedir.

Kitle iletişim araçları ile birbirlerine uzak mesafedeki insanlarla aynı anda iletişim kurmak ve bilgi göndermek mümkün olmaktadır. Böylelikle farklı yerlerde yaşayan insanların aynı rekreasyon etkinliğine katılmaları ve birbirleriyle iletişime geçebilmeleri mümkün olmaktadır. Bu sayede bireyler hem farklı kültürleri tanımakta hem de daha geniş bir sosyalleşme alanı oluşturabilmektedir.

Rekreasyon etkinliklerinin tanıtılması ve katılımcı sayısının artırılması noktasında gazete, dergi, televizyon, internet ve sosyal medya sıklıkla kullanılan mecralardır. Televizyonun izleyici kitlesi daha geniş olduğu için bireylerin rekreatif etkinlikleri tercih etmeleri noktasında kanaatlerini önemli oranda etkilemektedir. Rekreatif etkinliklerin tanıtılması, yaygınlaşması ve destinasyon seçimlerinde televizyon içerikleri oldukça etkindir. Diziler, filmler, belgeseller, seyahat ve yemek programları bireylerin seçimlerinde önemli rol oynamaktadır.

İnternetin yaygın kullanım özelliği kazanmış alanı olan sosyal medya mecrası, diğer kitle iletişim araçlarının neredeyse tüm olumlu taraflarını bünyesinde toplamıştır. Yapılan araştırmalar, bireylerin tatille ilgili tercihlerde bulunurken büyük oranda internet ve sosyal medya tanıtımlarından etkilendiklerini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda değerlendirildiğinde hem ticari amaçlı örgütlerin hem de kâr amacı gütmeyen örgütlerin rekreasyon etkinliklerini tanıtmaları, paylaşmaları ve etkinliklerle ilgili dönüt alabilmeleri için sosyal medya mecralarını aktif biçimde kullanmaları kaçınılmaz bir ihtiyaçtır. Sosyal medya mecralarında etkinliğe yönelik tanıtım ve iletişim amaçlı sayfalar açılmalı ve sosyal medya planlaması yapılmalıdır. Ayrıca sosyal medya mecralarının iletişimi devam ettiren bir fonksiyonu da bulunmaktadır. Rekreasyon katılımcısı etkinlik süresince diğer katılımcılarla iletişim hâlindedir ve sosyal medya sayesinde etkinlik sonrasında da bu iletişimini devam ettirip geliştirebilme imkânı bulmaktadır. Rekreasyon organizasyonu liderleri, etkinliklerin daha geniş alana yayılması ve etkili olabilmesi için kitle iletişim araçlarını aktif biçimde kullanmalı ve buna göre planlamalar yapmalıdır.

ETKİNLİK

Rekreasyonda iletişim çeşitlerini özetleyen bir sunum hazırlayınız. Hazırladığınız sunuyu sınıf ortamında arkadaşlarınıza sununuz.

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Katıldığınız sportif, sosyal veya eğlence içerikli etkinliklerin iletişim yeteneğinizi geliştirmeye ne tür katkılar sağladığıyla ilgili düşüncelerinizi sınıf ortamında paylaşınız.

2.3. REKREASYONDA İLETİŞİM SÜRECİ VE ÖGELERİ

Bir olayın birbirini takip eden değişimlerle gelişmesi ve farklı bir olaya dönüşmesi süreç olarak tanımlanır. Süreç; süreklilik, değişim ve gelişimi içine alan bir kavramdır. İletişim de süreç özelliği taşır. Bütün iletişim eylemleri birtakım ögelerin bir araya gelmesiyle işleyen bir süreçtir. Bireysel açıdan iletişim, bilgi edinmeyi ve bu bilgiye göre tutum ve davranış geliştirmeyi sağlayan bir süreçtir. Bireyler, sürekli kendilerini çevrelerine anlatmaya ve başkalarını da anlamaya gayret etmektedir. Bu süreçte bireyler birbirinden etkilenir. İletişim sürecine kültürel ve toplumsal açıdan bakıldığında toplumsal değerlerin toplum üyeleri arasında paylaşılabilmesi için iletişime ihtiyaç olduğu görülür. Aynı zamanda kültürel özelliklerin sonraki nesillere aktarılması için de iletişim kullanılır.

İletişim sürecinin ögeleri; kaynak (gönderici), kodlama, mesaj (ileti), kanal (araç), kod açma (kod çözme) ve alıcı (hedef), geri bildirim, gürültü olarak sıralanır (Şekil 2.2).

Şekil 2.2: İletişim süreci ve ögeleri

İki bireyden biri tarafından (kaynak/gönderici) aktarılmak istenen içerik (mesaj/ileti), belli bir sistemle kodlanır (kodlama). Kodlanan mesaj bir araç (kanal) ile diğer bireye (alıcı) gönderilir.

Alıcı, kodlanmış mesajı çözer (kod açma) ve bir anlam oluşturur. Alıcı, kaynak konumuna geçerek yeni bir mesaj (ileti) oluşturur ve karşısındaki bireye geri gönderimde bulunur (geri bildirim). Bu süreç, şartlara ve isteğe bağlı olarak bir süre devam eder.

Rekreasyon etkinliklerinde de bireyler, sosyalleşme ihtiyacını karşılamak ve yeni ilişkiler edinmek için katılımcılarla bu iletişim sürecine göre iletişime geçer (Görsel 2.20). Rekreasyon etkinliğinin içeriğine bağlı olmakla beraber genel olarak bu iletişim süreci etkinlik boyu devam eder. Katılımcı sayısı fazla olacağı için katılımcılar bir etkinlikte defalarca bu süreci işletir. Özellikle rekreasyon liderleri ve diğer rekreasyon görevlileri katılımcılarla özenli bir iletişim kurmak durumundadır. Aksi durumda çatışmaların ve anlaşmazlıkların ortaya çıkması kaçınılmazdır. Bu sebeple bu görevliler iletişim süreçlerine hâkim olmalı ve doğru iletişimle rekreasyon organizasyonunu başarıya ulaştırmalıdır.

Görsel 2.20: Rekreasyon etkinlik süreci

SIRA SİZDE

İstediğiniz bir iletişim çeşidiyle ilgili kurgu hazırlayınız. Kurguladığınız iletişim örneğindeki iletişim ögelerini şema hâlinde çiziniz. Yaptığınız şemayı sınıf panosunda sergileyiniz.

2.3.1. Kaynak

Kaynak, iletişimi başlatan kişi ya da kişilerdir. İletişim süreci kaynakla başlar. Kaynak olmadığında iletişim kurulamaz. Ders anlatan bir öğretmen, çocuğuna hikâye anlatan bir baba iletişimde kaynak konumundadır. Kaynak bazen birey iken bazen de bir gazete, bir ajans, televizyon ya da radyo istasyonudur. Kaynak, mesaj gönderirken alıcıyla aynı anlamları ifade eden birtakım sembolleri kullanır. İletişimin etkili olabilmesi için kaynağın, ileteceği mesajları, alıcının anlayacağı sembollere dönüştürmesi ve alıcının duyularına hitap edecek duruma getirmesi gerekir (Görsel 2.21).

Görsel 2.21: Duyular

Kaynağın bazı özellikleri alıcının mesajı daha iyi anlamasına yardımcı olur. Alıcı, mesajı doğru algılayıp anlamlandırabilirse iletişim süreci başarılı olur. Aksi durumda iletişim etkisiz olur veya iletişim başlamadan biter. Kaynağın mesaj hakkındaki bilgisi, becerisi, alıcıya yönelik tutumu, iletişim becerisi, güvenilirliği, alanında uzman olup olmadığı, inanç-değer yargıları, toplumsal rolü-statüsü, sosyokültürel yaşamı, kişilik yapısı vb. unsurlar iletişimin sağlıklı olup olmamasına etki eder.

İletişim sürecinin başlatıcısı olan kaynak, rekreasyon etkinliklerinde de oldukça önemli bir yere sahiptir. Rekreasyon katılımcılarının birbirlerini daha önce tanımayan kişiler olduğu varsayıldığında rekreasyon yöneticisinin ve planlayıcısının yani rekreasyon liderinin iletişimi başlatma rolü daha çok ön plana çıkmaktadır. Rekreasyon lideri, etkinliğin her aşamasında katılımcıları iletişim kurmaya teşvik etmelidir. Bu teşvik esnasında rekreasyon lideri, iletişim başlatan kişi yani kaynak konumundadır. Kaynak olan rekreasyon liderinin iletişimin sağlıklı gerçekleşmesini sağlayacak özelliklere sahip olması gerekir. Sonraki süreçte de etkinlik grubundaki her birey kaynak olma potansiyeline sahiptir. Etkinlik içinde bireyler, iletişime geçtikçe kaynak olarak iletişimi etkili kılmak için tecrübe kazanmış olacaklardır.

2.3.2. Mesaj

Mesaj ya da ileti, kaynağa ait duygu ve düşüncelerin kodlanarak sözlü, sözsüz, yazılı ya da görsel olarak alıcıya aktarılmasını sağlayan sembollere denir. İletişim süreci kapsamında alıcıya aktarılmak istenen her anlam bir mesajdır. İletişimin gerçekleşebilmesi için mesajı oluşturan sembollerin alıcı için de tanınması gereklidir. Şayet alıcı, sembolleri anlamlandıramazsa iletişim gerçekleşmez. Mesajların alıcı tarafından net olarak anlaşılabilmesi için mesajda bulunması gereken birtakım özellikler vardır. Bunun yanında kaynağın da mesajı oluştururken dikkat etmesi gereken bazı unsurlar vardır.

Mesajda bulunması gereken özellikler şunlardır:

1. Anlamlılık: Mesajın beklenen düzeyde anlaşılması, algılanması ve kavranması gerekir.

2. Doğruluk: Mesajın bağlantılı olduğu nesne, olay veya bireylerin gerçekle uyuşması gerekir. Yanıltıcı mesajlar alıcının kaynağa olan güvenini zedeler.

3. Gerçekçilik: Mesajın ulaşma ve uygulanabilme özelliklerini taşıması gerekir. Gerçekçi olmayan mesajlar iletişimin kesilmesine ve algılama güçlüğüne yol açar.

4. Açıklık: Kaynak tarafından kodlanan sembollerin (söz, beden dili, şekil, görsel vb.) alıcı tarafından da aynı anlama gelecek şekilde yorumlanması gerekir (Görsel 2.22).

Görsel 2.22: Bazı beden dili hareketleri

Mesajın iletişimde istenen etkiyi sağlayabilmesi için kaynağın mesajı oluştururken dikkat etmesi gereken noktalar şunlardır:

- Alıcının tecrübeli olduğu ve bilgi sahibi olduğu semboller kullanılmalıdır.
- Mesaj oluşturulurken mümkün olduğunca somut semboller kullanılmalıdır.
- Semboller, alıcının önceden alışmış olduğu anlamda kullanılmalıdır.
- Alıcının anlayamayacağı sözcükler ve diğer unsurlar açıklanmalıdır.

Rekreasyon etkinliklerinde dinamik bir işleyiş hâkim olduğu için iletişim süreçlerinde de mesajlar farklı iletişim çeşitlerine göre yapılandırılmalıdır. Rekreasyon etkinliklerinde kişiler arası iletişim yöntemi ağırlıklı olarak kullanılır. Bunun yanında rekreasyon etkinliklerinin öncesinde ve sonrasında yazılı, görsel bazı iletişim çeşitlerine başvurulur. Bu iletişimlerde kullanılacak mesajlar özellikle rekreasyon yöneticisi ve lideri tarafından dikkatli şekilde oluşturulmalıdır. Oluşturulan bu mesajlar, kanala uygun olarak üretilmeli ve diğer rekreasyon çalışanlarıyla paylaşılmalıdır. Mesajda bulunması gereken özellikler ve mesaj oluştururken dikkat edilecek noktalar göz önüne alınmalıdır. Bu noktalara dikkat edilirse rekreasyon grubunun iletişimi daha başarılı olacaktır. İletişimdeki bu başarı, rekreasyon etkinliğinin de başarısı olacaktır.

2.3.3. Kanal

Kanal, iletişim sürecinde mesajın kaynaktan (gönderici) alıcıya iletilmesini sağlayan doğal veya yapay araçlardan oluşur. Kanal aracı bazen yazı bazen söz ve beden dili bazen de internet, televizyon, radyo, kitap, telefon, fotoğraf vb. olabilmektedir (Görsel 2.23). Bu araçların her biri en az bir duyu organına hitap etmektedir. İletişim türlerinin tümünde mesajları alıcıya ulaştıracak bir kanala ihtiyaç duyulur.

Görsel 2.23: İletişim kanalı olarak televizyon

İletişimin etkili olabilmesi için kanalı doğru seçmek çok önemlidir. İletişimde kullanılmak üzere seçilecek kanalın hangisi olacağı genellikle alıcının özelliklerine göre belirlenmektedir. İletişim sürecinde, mesajı bozmadan alıcıya iletecek özellikte bir kanala ihtiyaç vardır. Ayrıca kanal seçilirken zaman ve mekân faktörleri de göz önüne alınmalıdır.

Etkili bir kanalın özellikleri şunlardır:

- Alıcıya uygunluk
- Hız
- Maliyet
- Gizlilik
- Verimlilik
- Güvenilirlik

İletişim sürecinde kullanılan kanallar üç bölümde incelenir.

1. Sunumsal Araçlar: Bu araçlarla yapılan iletişimde bireyin fiziki varlığı zorunludur. Genellikle yer ve zamanla sınırlı olan iletişim eylemini alıcıya aktarır. İletişimde bulunan kişilerin ses, yüz ve bedeni sunumsal araçlardır. Bu araçlar; sesler, sözcükler, yüz ifadeleri, mimikler ve jestler olarak da ifade edilir.

2. Temsilî Araçlar: Bu araçlar; yer, zaman ve kişiden bağımsız bir iletişim özelliği gösterir. Temsilî araçlar genellikle kitap, resim, fotoğraf, heykel gibi estetik ve kültürel değerlerin alıcıya iletilmesinde kullanılır. Kaydedilmesi ve saklanması çoğu zaman mümkündür.

3. Mekanik ve Teknolojik Araçlar: Bu araçların en önemli özellikleri aktarma fonksiyonuna sahip olmalarıdır. İnternet, telefon, televizyon, radyo vb. teknolojik araçlar kaynak ile alıcı arasındaki mesaj aktarımını sağlar.

Rekreasyon etkinliklerinde genellikle yüz yüze iletişim gerçekleşir. Yüz yüze iletişimde kullanılan araçlar ise sesler, yüz ifadeleri, jestler ve mimiklerdir. Etkinlik yöneticisinin iletişim kanallarını etkili biçimde kullanması ve iletişim kazalarına yer vermeyecek şekilde planlama yapması gerekir. Mekanik ve teknolojik araçlar da rekreasyon etkinliklerinden önce ve sonra kullanılan kanallardır. Etkinlik öncesinde etkinliğin duyurulması ve katılım için ikna etme sürecinde internet, telefon, televizyon gibi araçlar etkin olarak kullanılmalıdır. Etkinlik sonrasında ise yine etkinlikle ilgili içerikler özellikle web sitelerinde, sosyal medya hesaplarında, bloglarda vb. kanallarda paylaşılmalıdır. Etkinlik yöneticisi, etkinliğin hedef kitlesinin özelliklerine göre doğru kanalları seçmeli ve bu kanaldan hedef kitleye ulaşmalıdır.

2.3.4. Alıcı

Alıcı, iletişim sürecinde kaynaktan (gönderici) gelen iletileri alıp yorumlayan, bunlara sözlü ya da sözsüz geri bildirim veren kişi ya da gruptur. Alıcı, kaynak tarafından kodlanmış mesajları alır ve bu kodu açarak karşı tepkide bulunur. Alıcının, mesajları duygu, düşünce veya davranışa dönüştürerek olumlu veya olumsuz tepkide bulunması beklenir. Bu tepki neticesinde alıcının mesajı anlayıp anlamadığı anlaşılır. Alıcı, kaynağın mesajına ilgisiz ise gönderilen mesaj algılanamaz ve etkin bir iletişim sağlanamaz. İletişim sürecinin istenen sonucu verebilmesi için alıcının özelliği, ortamın koşulları, beklentileri, talepleri ve gereksinimleri önemlidir.

İletişimin etkili şekilde gerçekleşebilmesinde alıcının kod açma becerisi ve isteği devreye girmektedir. Kod açma, kaynağın gönderdiği mesajın çözümlenmesi ve anlamının anlaşılabilmesidir.

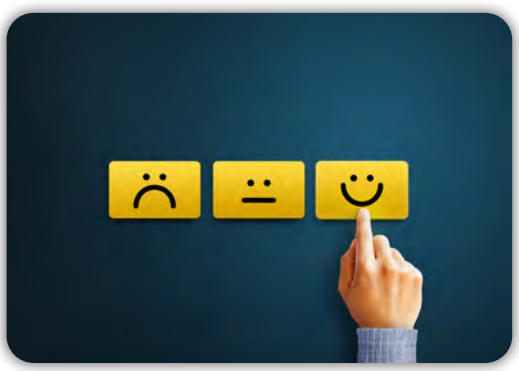
Alınan mesajın alıcıdaki etkinliğini artıran ya da azaltan etkenler şunlardır:

- Algılama gücü
- Mesajın konusu hakkındaki bilgi ve becerisi
- Kaynak ve konuya yönelik tutumu
- Değer yargıları ve inançları
- Toplumsal rolü ve statüsü
- Sosyokültürel yaşamı
- Kendine güveni
- Kişilik yapısı

Rekreasyon etkinliğinin bütün planlama sürecinde etkinlik yürütücüsü, lideri ya da planlamacısı iletişim sürecinde hem kaynak hem de alıcı konumundadır. Katılımcılardan aldığı mesajları alıcı olarak kabul edip geri bildirimle kaynağa yani katılımcılara iletmektedir. Etkinlik lideri iletişim kurarken alıcı konumundaki katılımcıların algılama gücüne, bilgi ve becerisine, tutum ve inançlarına, kişilik yapısına göre farklı iletişim ortamları ve mesajlar oluşturmalıdır.

2.3.5. Geri Bildirim

Alıcının, kendisine gönderilen mesaja karşılık olarak kaynağa gönderdiği mesaja **geri bildirim** denir (Görsel 2.24). Geri bildirim, alıcının mesaja verdiği cevaptır. İletişim sürecinde geri bildirim, sürecin devamı açısından oldukça önemlidir. Mesajın (ileti) alıcı tarafından anlaşılıp anlaşılmadığı geri bildirim sayesinde görülebilir. Etkin bir geri bildirim; kişiye yardımcı olmayı amaçlayan, açıklayıcı, ayrıntılı ve konuyla ilgili olandır. Alıcının mesaja karşılık olarak yazı, söz veya beden diliyle verdiği geri bildirim, iletişim sürecinin çift yönlü hâle gelmesini sağlar. Geri bildirim, kaynağın ilettiği mesajı alıcının nasıl algıladığını da gösterir. Yüz yüze iletişim sürecinde geri bildirim hemen gerçekleşir. Bu sebeple en etkili iletişim türü yüz yüze iletişimdir.

Görsel 2.24: Geri bildirim

Geri bildirim mesajları; pozitif veya negatif, mesaj ya da kişi odaklı, hemen ya da gecikmiş, eleştirel ya da destekleyici geri bildirim olarak sınıflandırılır.

Pozitif veya Negatif Geri Bildirim: Pozitif geri bildirim, iletişim sürecinde övmek, iltifatta bulunmak, tebrik etmek gibi birtakım olumlu durumları ifade eder. Pozitif geri bildirim, iletişimin doğru ilerlediğini gösterir. Negatif geri bildirim ise eleştirmek, tehdit etmek, kaş çatmak gibi olumsuz birtakım durumları ifade eder. Negatif geri bildirim kaynağa, iletişim sürecinde bir şeylerin ters gittiğini ve düzeltilmesi gerektiğini anlatır.

Kişi Odaklı veya Mesaj Odaklı Geri Bildirim: Geri bildirim, iletişimin odağını bazen kişiye bazen de mesaja alabilmektedir. Geri bildirimle alınan "Sen çok iyi bir insansın." "Bugün çok şık görünüyorsun." gibi ifadeler geri bildirimi kişiye odaklarken "Bu söylediğin gerçekten doğru." "Bahsettiğiniz ürünün ücreti uygundur." gibi ifadeler mesaja odaklanmış durumdadır.

Hemen veya Gecikmiş Geri Bildirim: Geri bildirim, kişiler arası iletişimde genelde hemen yapılır. Fakat bazı durumlarda da diğer iletişim araçlarında olduğu gibi gecikebilmektedir. İletişim sürecinde karşıdakinin verdiği mesaja beklemeden beden diliyle ya da sözlü olarak cevap vermek hemen geri bildirimdir. İletilen mesaja belli bir süre sonunda ya da günler sonra cevap vermek ise gecikmiş geri bildirime girer. Gecikmiş geri bildirim genellikle iş görüşmelerinde görülmektedir.

Destekleyici veya Eleştirel Geri Bildirim: Destekleyici geri bildirim, kaynağın aktardığı mesajı kabul etme ve onaylamayı ifade eder. Eleştirel geri bildirim ise kaynağın mesajını kabul etmemeyi ve yargılamayı ifade eder.

Rekreasyon işletmeleri ve rekreasyon liderleri rekreasyon etkinliklerinin başarısını ve eksiklerini görmek için geri bildirim unsurunu aktif bir şekilde kullanmalıdır. Bu sebeple geri bildirim alabilecekleri her fırsatı değerlendirmelidir. Rekreasyon liderleri, etkinlik esnasında etkinlikle ilgili geri bildirimleri hem sözlü olarak almalı hem de anket ve görüşme gibi araçlarla yazılı olarak kayıt altına almalıdır. Etkinlik sonrasında da e-posta, telefon, posta, web sitesi ve sosyal medya araçlarıyla etkinlikle ilgili geri bildirimler almalı ve sonraki planlamalarını bu geri dönüşlere göre kurgulamalıdır.

BİLGİ NOTU

Geri bildirim kendiliğinden doğru bir şekilde veriliyorsa buna "düşük kontrollü geri bildirim" denir. Eğer geri bildirim dikkatli ve amaca yönelik hazırlanıyorsa buna "**yüksek kontrollü geri bildirim**" adı verilir.

2.3.6. Kodlama, Kod Açma ve Gürültü

Buraya kadar sayılan iletişim süreci ögeleriyle birlikte, iletişim sürecine yardımcı olan bazı yardımcı unsurlar da bulunmaktadır. Bunlar: kodlama, kod açma ve gürültüdür. Kod, mesajın alıcıya uygun olacak işaretler hâline dönüştürülmesinde kullanılan simgeler düzenidir. Kodlama ise kaynağın, iletmek istediği mesajı alıcı tarafından anlaşılabilir işaretlere dönüştürmesidir. Kaynak, mesajını alıcının özelliklerine uygun olarak kodlamalıdır. Bu özellikler alıcının kültürel yapısı, bilgi birikimi, eğitim durumu ve beklentileri gibi özelliklerdir. Orijinal ileti ile algılanan ileti arasındaki fark ne kadar az ise iletişim o oranda başarılı olur. Dil, jestler, mimikler, beden dili gibi unsurlar kişiler arası iletişimdeki kodlamada temel unsurlardır (Görsel 2.25). Kod açma ise alıcı tarafından, kaynağın gönderdiği içeriğin anlaşılabilmesi için yapılan çözümleme sürecidir. İletişimin başarıya ulaşmasında kaynak ile alıcının aynı kodları aynı anlamda kullanması önemlidir. Aksi takdirde iletişimin gerçekleşmesi mümkün değildir.

Görsel 2.25: Kişiler arası iletişimde kodlama

İletişim sürecinin tüm aşamalarında ortaya çıkabilen ve ortaya çıktığında iletişimi karıştıran, bozan unsura gürültü denir. Telefondaki hışırtı, televizyondaki görüntü kaybı, radyodaki parazit, iletişim esnasında çevreden gelen sesler, kaynağın (gönderici) sözcükleri telaffuz edememesi gürültüye örnektir. İletişimde kanal olarak kullanılan ses, yazı veya görüntünün kaybolmasına yol açan gürültü ögesi, iletişim sürecinin sağlıklı yürümesine engel olur (Görsel 2.26). Fiziksel, psikolojik ve anlamsal olarak üç gürültü çeşidi vardır (Tablo 2.1).

Görsel 2.26: Fiziksel gürültü

Tablo 2.1: Gürültü Çeşitleri

Biçim	Tanımlama	Örnek
Fiziksel	Mesajı engelleyen çevresel faktörler ve bireylerin fiziksel engelleridir.	Araç gürültüsü, inşaat gürültüsü, yüksek müzik sesi, duyma kaybı, hafıza kaybı vb.
Psikolojik	Zihinsel ve bilişsel engellerdir.	Ön yargılar, iletişimsizlik, aşırı duygu yükü, gerçekçi olmayan beklentiler vb.
Anlamsal	İletişimdeki bireylerin anlamsal bir bütünlük sağlayamamalarıdır.	Dil farklılıkları, karmaşık ifade kullanımları, terim ağırlıklı konuşma vb.

Rekreasyon etkinliklerinin farklı kültür ve yapıda insanların bir araya gelebileceği etkinlikler olması sebebiyle kodlamaların da bu gerçek göz önüne alınarak açık ve herkesin anlayabileceği şekilde yapılması gerekir. Bu sayede katılımcılar kodlamaları doğru ve hızlı bir şekilde çözebilir ve iletişim kesintiye uğramaz. Gürültü faktörü, rekreasyon etkinliğinde mutlaka çözülmesi gereken bir sorundur. Rekreasyon etkinlikleri grupla yapılan etkinliklerdir. Aynı zamanda açık alanların ve büyük kapalı alanların kullanıldığı etkinliklerdir. Bu sebeple fiziksel gürültülerin iletişimi olumsuz etkilemesi mümkündür. Bu gürültülerin yok edilmesi ya da en aza indirilmesi için etkinlik planlayıcılarının ses sistemlerini, etkinlik mekânı seçimini ve zamanını çok iyi planlamaları gerekir. Örneğin bir etkinlikte insanların sohbet ettikleri bir zaman diliminde müzik sesinin insanları rahatsız etmeyecek şekilde ayarlanması, iletişim sürecine olumlu katkı sağlayacaktır. Araç gürültüsü veya diğer gürültülerden rahatsız olunmayacak yerler seçilerek katılımcıların bu gürültülerden etkilenmeleri önlenmiş olur. Etkinlik liderinin katılımcıların psikolojik ve anlamsal farklılıklarını belirleyerek buna göre iletişim stratejisi oluşturması gerekir. Bu önlemler sayesinde başarıya ve amacına ulaşmış bir rekreasyon etkinliği gerçekleştirilmiş olur.

ARAŞTIRMA

İletişimin yan unsurlarından olan göstergeleri, kodları ve bunların birbiriyle ilişkisini araştırınız. Araştırma sonuçlarını sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

ETKİNLİK

Etrafınızdaki insanların birbirleriyle kurdukları iletişimleri bir gün boyunca dikkatli bir şekilde gözlemleyiniz. Gözlem yaparken iletişim sürecinin hangi ögesinde ya da ögelerinde ne tür sorunlar yaşandığını not alınız ve bunlarla ilgili çözüm önerileri geliştiriniz. İletişim sürecini, aldığınız notları ve çözüm önerilerinizi sınıf ortamında arkadaşlarınızla paylaşınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Katılacağınız bir rekreasyon etkinliğinde kuracağınız iletişimin ne tür gereksinimlerinizi karşılayacağını düşününüz. Düşüncelerinizi sınıf ortamında arkadaşlarınızla paylaşınız.

2.4. REKREASYONDA İLETİŞİMİN İŞLEVLERİ

Her birey zamanının önemli bir kısmını diğer bireylerle iletişim kurmaya ayırır. Aslında iletişim hâlinde olmak insan olmanın bir gereğidir. Çünkü insanlar var oldukları andan itibaren çevresindekilerle iletişim kurmak zorunda kalmıştır. Rekreasyon etkinlikleri de bireylerin sıklıkla iletişim hâlinde oldukları organizasyonlardandır. Bu sebeple iletişimin işlevleri, rekreasyon katılımcısına katkıları ve etkilerinden dolayı oldukça önemlidir.

2.4.1. İletişimin Genel İşlevleri

İnsanların iletişim kurma zorunluluklarının altında bir takım gereksinimler yer almaktadır. Bunlar fizyolojik, psikolojik, sosyokültürel birtakım gereksinimlerdir (Görsel 2.27). İletişimin genel işlevleri de bu gereksinimler çerçevesinde değerlendirilir.

Görsel 2.27: Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi

A) Fizyolojik Gereksinimlerin Karşılanması İşlevi

Maslow'un (Mazlov) ihtiyaçlar hiyerarşisinde olduğu gibi insanların yaşamını devam ettirebilmesi için bazı temel gereksinimlere ihtiyacı vardır. İnsan; yeme, içme, güvenlik gibi ihtiyaçlarını karşılamak için dış çevreyle iletişim kurmak zorundadır. Çünkü bugünün yaşam biçiminde insan bütün fizyolojik ihtiyaçlarını tek başına karşılayamaz. Her insan yaptığı iş ve mesleğine göre bir diğer insana bağımlıdır. Birey bu ihtiyaçlarını karşılamak için diğer insanlarla etkili ve doğru iletişim kurmalıdır. Özellikle günler süren rekreasyon etkinliklerinde katılımcıların fizyolojik ihtiyaçları karşılanmalıdır. Bu ihtiyaçlar çerçevesinde yeme-içme ortamlarının koordine edilmesi, barınma ihtiyacının çözüme kavuşması için organizasyon yöneticileriyle katılımcıların sağlıklı iletişim kurmaları gerekir.

B) Psikolojik Gereksinimlerin Karşılanması İşlevi

Yalnızlık Korkusu: Yalnız ve toplumdan tamamen ayrı bir şekilde yaşamanın insanda hem psikolojik hem de fizyolojik olarak önemli hasarlar oluşturduğu araştırmalarla ortaya konmuştur (Görsel 2.28). Bu hasarlara stres, aşırı kilo alma, kilo kaybı, madde bağımlılığı vb. örnek verilebilir. Birey, yeni girdiği bir ortamda kendini yalnız hisseder ve huzursuz olur. Yalnız kalmak istemeyen birey, yanlış arkadaş grubuna dâhil olmayı bile göze alabilir. Bu nedenle bireyin insanlarla sosyal bir ilişki ortamında bulunması psikolojik sağlık açısından önemlidir.

Görsel 2.28: Yalnızlık korkusu

Birey yalnızlıktan kurtulmak ve paylaşımda bulunmak ister. Bu sebeple boş zamanlarında çeşitli etkinliklere katılır ve diğer insanlarla bir araya gelir. Bireylerin, rekreasyon etkinliklerine katılmak istemelerinin en temel sebeplerinden biri sosyalleşmektir. İnsanlar rekreasyon etkinliklerinde sosyalleşerek, daha fazla insan tanıyarak ve kendini diğer insanlara ifade ederek yalnızlıktan kurtulmuş olur. Rekreasyon etkinliklerinde kurulan iletişim, etkinlik süresiyle sınırlı kalmayıp etkinlik sonrasında da devam eden arkadaşlık ve dostluklara kapı açabilmektedir.

Başarısızlık Kaygısı: Başarılı olma isteği de psikolojik gereksinimlerin önemli bir unsurudur. Birey, başarılı olmak ve çevresi tarafından takdir edilmek ister. Başarılı olan kişi psikolojik olarak kendini iyi hisseder. İnsan, çalıştığı yerdeki ast ve üstleriyle başarılı bir iletişim kurarsa başarılı olmak için gerekli şartlara ve motivasyona sahip olur. Özellikle turizm, macera ve eğlence amaçlı rekreasyon etkinliklerinde, bir oyunda ya da etkinlikte başarılı olmaya çalışma aktiviteleri vardır. Bu aktivitelerde başarılı olan bireyler, psikolojik gereksinim olan başarılı olma duygusunu yaşamaktadır. Ayrıca bu tür rekreasyon etkinliklerinde amaç, eğlenmek ve hoş vakit geçirmek olduğu için başarısız olma durumunda bile gruptaki bireyler birbirlerini desteklemeye devam etmektedir.

Kimlik Oluşturma: Bireylerin kimlik oluşturmalarına yardımcı olmak iletişimin en önemli işlevlerinden biridir. Birey başkalarıyla bir araya geldikçe ve iletişime geçtikçe duygusal zekâsını geliştirir ve kimliğini biçimlendirmeye başlar. İletişim sayesinde birey kendini bazı insanlarla benzeştirir bazılarıyla da ayrıştırır. Bu sayede birey toplumda belli bir kimlikle tanınmaya başlar. Bireyin bahsedilen bu iletişim ortamına dâhil olması ve kendi kimliğini oluşturması için en uygun ortamlar rekreasyon etkinlik organizasyonlarıdır. Bu etkinlikler sayesinde birey olumlu iletişim ortamlarında daha fazla iletişime geçerek kendi kimliğini keşfeder.

C) Sosyal Gereksinimlerin Karşılanması İşlevi

İnsan, toplumsal bir ortamın içinde doğar ve bu ortamda kişilik kazanır (Görsel 2.29). Toplumsallaşarak kişilik kazanan birey, içinde yaşadığı toplumla uyumlu bir ilişki kurarak kendini iyi hisseder. İnsanlar çevresiyle uyum içinde yaşamak ister. Her ne kadar bireyler arasında tam bir uyumun olması mümkün değilse de belli noktalarda uyumun sağlanması mümkündür. Bireyler bu noktalarda toplumla uzlaşarak huzurlu bir yaşam sürdürmeyi tercih eder. Huzurlu bir ortamı oluşturmak için toplumun geleneksel yapısını ve beklentilerini bilmek gerekir. Bu süreçlerin hepsinde bireyin toplumda yaşayan diğer insanlarla olumlu iletişim hâlinde olması gerekir. Rekreasyon etkinlikleri, daha fazla kişiyle iletişime geçmek ve iletişim yeteneklerini geliştirmek için bireye uygun ortamlar hazırlar.

Görsel 2.29: Toplumsal ortam

İnsan, tabiatı gereği yaşadığı ortamdaki kişiler tarafından saygı görmek ister. Birey, çevresinde yaşayanlarla ne kadar sağlıklı iletişim kurarsa o oranda çevresi tarafından saygı görür. Birey rekreasyon etkinlikleriyle çevresindeki kişilerle eşit düzeyde ilişkiler kurar. Bireyler rekreasyon etkinliklerindeki sosyal ortamlara katılarak grup içinde saygınlık kazanabilir. Böylelikle sağlıklı bir iletişimle bireyin saygınlık ihtiyacı karşılanmış olur.

Diğer yandan insanlar kendini güvende hissetmek ve planlı bir gelecek oluşturmak için sosyal çevresi tarafından bilgilendirilmeye ihtiyaç duyar. Bireyler, bu bilgilendirmelere göre davranır ve planlar yapar. Birey, sosyal yaşamdan bilgilendirme alabilmek için ortamdaki diğer kişilerle sağlıklı ilişkiler kurabilmelidir. Şayet doğru iletişim kurulursa karşı taraftan da sağlıklı ve doğru bilgilendirmeler alınabilir. Bu ihtiyaçların yanında iş ve aile yaşamı, akrabalık ilişkileri gibi durumlarda da insanlar etrafındaki kişilerle iletişim kurarak sağlıklı ilişkiler geliştirir.

SIRA SİZDE

Katıldığınız rekreatif etkinliklerin fizyolojik, psikolojik ve sosyal gereksinimlerin karşılanması açısından hayatınıza ne gibi etkileri olmuştur? Değerlendirmelerinizi sınıf ortamında arkadaşlarınıza aktarınız.

2.4.2. Sözsüz İletişimin İşlevleri

Özellikle kişiler arası iletişimde sözsüz iletişim unsurları diğer iletişim unsurlarına göre daha etkilidir. Sözsüz iletişim, genel olarak iletişim sürecinin tamamlayıcı unsurudur. Rekreasyon etkinliklerine katılan bireyler, sözsüz iletişimin işlevlerini etkin olarak kullanır. Sözsüz iletişim unsurlarının iletişimdeki işlevlerine bakıldığında genel olarak gizli niyet ifadesi, sözün yerini alması, denetim ve örgütlenme gibi işlevleri olduğu görülür.

A) Gizli Niyet İfadesi

Sözsüz iletişimin, bireyin gerçek niyetinin anlaşılması yönünde bir işlevi vardır. Örneğin bir kişi bir konuda bir şeyler anlatırken karşıdakinin gözlerinize bakmıyor ve gözlerini ondan kaçırıyorsa gerçeği söylemiyordur. Birinin hatırı sorulduğunda sözle "İyiyim." Dediği hâlde yüzü asık ve derin nefes alıyorsa aslında iyi olmadığını ve karşıdaki insanla bir şeyler paylaşmak istediğini fakat çekindiğini anlatmak istiyordur. İlk örnekteki kişinin gerçek niyeti karşıdakini yanıltmaktır. İkinci örnekteki kişinin niyeti ise karşısındaki insanla bir şeyler paylaşmaktır. İşte buradaki gizli niyetler, sözsüz iletişim unsurlarına bakılarak anlaşılır. Bireyler rekreasyon etkinliklerinde, sözsüz iletişim unsurlarına zamanla daha çok dikkat eder. Böylelikle iletişim kurduğu kişilerin gizli niyetlerini anlar ve o yönde doğru iletişimler kurar.

B) Sözün Yerini Alması

Sözsüz iletişimin bir diğer işlevi sözlü iletişimin yerine kullanılabilmesidir. Toplantı, ders, aşırı sesli organizasyon ortamları (düğün, konser vb.) gibi durumlarda sözle iletişim kurmak çok zordur. Böyle durumlarda jest ve mimikler aracılığıyla karşıdaki kişilere bir şeyler ifade edilir. Bazen de günlük alışkanlıklardan ve söze göre daha kolay gelmesinden dolayı sözsüz iletişim unsurları sözlü iletişimin yerine kullanılabilir. "Hayır" anlamında kafayı iki yana sallamak, kolu uzatıp çekerek gel işareti yapmak gibi. Rekreasyon etkinlikleri bazen açık ortamda bazen de sesli ortamlarda gerçekleşebilmektedir.

Bu durumda rekreasyon katılımcısı, diğer bireylerle sözsüz unsurların anlamına göre iletişim kurar. Örneğin su altı dalış etkinliğinde suyun altında sözle değil birtakım el hareketleriyle iletişim sağlanır (Görsel 2.30). Taraftarı olunan takımın maçı izlenmeye gidildiğinde taraftar liderinin hareketlerine göre tezahürat yapılır.

Görsel 2.30: El hareketiyle iletişim

C) Denetim ve Örgütleme

Sözlü iletişimi düzenlemek ve kontrol altında tutmak sözsüz iletişimin diğer bir işlevidir. Birey, konuşma yaparken el kol hareketleriyle konuşmasını yönlendirir ve kontrol etmeye çalışır. Bir kişinin el kol hareketleri yapmadan sabit bir şekilde konuşması nerdeyse imkânsızdır. Telefonla konuşurken bile karşıdaki görmediği hâlde el kol hareketleri yapılması buna örnek verilebilir. Bu denetleme ve örgütleme işlevi hem konuşan kişinin sözlerini daha etkili aktarmasını sağlar hem de dinleyicinin konuşmayı daha etkili dinlemesine yardımcı olur. Rekreasyon etkinliğine katılan birey, sözsüz iletişimin denetim ve örgütleme işlevi sayesinde kendini diğer kişilere daha etkili ve doğru biçimde ifade edebilir. Böylelikle birey sosyalleşmede ve bir gruba katılmada sıkıntı yaşamaz. Rekreasyon etkinliğinden üst düzeyde fayda ve doyum sağlar.

2.4.3. İçe Dönük (Bireysel) İletişimin İşlevleri

Görsel 2.31: Doğa yürüyüşü

Bireyin kendisiyle kurduğu iletişim, çoğu zaman dış çevreyle kuracağı iletişimin tarzını belirlemektedir. Birey doğduğu andan itibaren bir sosyal sistemin içinde yaşamaya devam eder ve birçok noktada bu sisteme uyum sağlar. İnsan düşünen ve hisseden bir varlıktır. Bu sebeple kendi yaşamında belli oranda söz sahibi olmak ister. Söz sahibi olma durumu bireyin diğer bireylerle, gruplarla ve örgütlerle ne gibi ilişkiler geliştireceğiyle ilgilidir. Geliştireceği ilişkileri zihinsel, duygusal ve ruhsal yetilerini harekete geçirerek belirler ve birtakım planlamalar yapar. Bireyin dış çevreyle yapacağı planlamaların başarısı, bireyin içe dönük iletişimindeki becerisiyle eş değerdedir. Yani kişi, bireysel iletişimde ne kadar başarılıysa dış çevreyle iletişimini planlamada da o nispette başarılıdır. Rekreasyon organizasyonlarına katılan birey, birçok etkinlikte kendisiyle kurduğu iletişim becerisini geliştirir (Görsel 2.31). Bu becerileri geliştirilebilecek etkinliklere sanatsal etkinlikler, kamp etkinlikleri, terapötik rekreasyon etkinlikleri vb. örnek olarak verilebilir. Bu sayede birey, dış çevresiyle iletişimini planlayabilen biri hâline gelmiş olur.

İçe dönük iletişimde başarılı olan birey, dış çevreyle iletişim kurduktan sonra içsel olarak bu iletişimin değerlendirmesini yapar. İletişim sonrası bireyin "Keşke bunu söylemeseydim!" ya da "İyi ki bunu söyledim!" gibi değerlendirmeleri içe dönük iletişimin işlevlerindendir. Birey, içe dönük iletişimi sadece dış dünyayla iletişimi planlamak için gerçekleştirmez. Birey aynı zamanda kendisiyle baş başa kalmak da ister. Düşüncelerini gözden geçirmek, kafa dinlemek ve kendine kulak vermek ister. Bu durum da içe dönük iletişimin en önemli işlevlerinden biridir. Bireyin ikilemde kaldığı durumlarda da içe dönük iletişime başvurduğu görülür. Bireyin uyumsuzluk yaşadığı durumlarda, yalnız kalıp kendisiyle iletişim kurarak çözüme ulaşmaya çalışması içe dönük iletişimin işlevlerindendir.

2.4.4. Grup İletişiminin İşlevleri

İnsanlar, bir grubun içindeyken kendilerini daha güvenli ve güçlü hissederler. Gruptan güç alan birey, dışarıdan gelen her türlü etkiye açık durumdadır. Çünkü olumlu ya da olumsuz herhangi durumla gruptakilerle beraber baş edecekleri ve yalnız olmayacakları düşüncesi vardır. Birey, hayatı boyunca bazı gruplara zorunlu olarak katılır (aile, etnik köken vb.). Diğer gruplara ise isteğine göre katılım sağlar. Bu sebeple birey, katılım sağladığı grupta neyle karşı karşıya olacağını çoğu zaman bilir. Grup içindeki insanların birbirine bağlılıkları genelde güçlüdür. Zaten grup olmak da bunu gerektirmektedir.

Bireyler dâhil oldukları grupta, yalnızken olduğundan daha farklı ve rahat bir iletişim içine girebilmektedir. Aynı grupta olanların benzer düşünce ve niyetlere sahip olduğu düşünüldüğünden karşılıklı iletişim daha etkin ve hızlı kurulabilmektedir. Rekreasyon etkinlikleri düşünüldüğünde, etkinliklere katılanların hepsinin bir grubu oluşturduğu görülür. Bazı etkinliklerde bu gruplar daha küçük gruplara ayrılabilmektedir (yarışma etkinliklerindeki gruplar gibi). Grup olma durumuna bakıldığında rekreasyon etkinliğine katılan bireylerin diğer katılımcılarla daha çabuk kaynaşıp iletişim kurma imkânı elde ettikleri görülmektedir. Aynı gruba dâhil oldukları için kurulan iletişim genelde daha etkilidir ve olumlu yönde ilerler.

ARAŞTIRMA

Bireylerin sosyal yaşamda dâhil oldukları grupları ve bireylerin bu gruplardaki davranış biçimlerini araştırınız. Araştırma sonuçlarını sınıf ortamında arkadaşlarınızla paylaşınız.

2.4.5. Kitle İletişim Araçlarının İşlevleri

Kitle iletişim araçlarının birçok işlevi bulunmaktadır. Rekreasyon açısından bakıldığında kitle iletişim araçlarının eğlendirme ve hoş vakit geçirtme işlevi de vardır (Görsel 2.32). Eğlence rekreasyon etkinliklerinde ve dijital rekreasyon etkinliklerinde kitle iletişim araçlarının etkinliklerinden söz edilebilir. Konser etkinliği gibi eğlence rekreasyonlarının televizyon ya da internet kitle iletişim araçlarından yayınlanmasıyla rekreasyon etkinliği daha geniş kitlelere ulaşabilmektedir. İnternet kitle iletişim aracı sayesinde dijital rekreasyon etkinlikleri gerçekleştirilebilmektedir.

Görsel 2.32: Kitle iletişim araçlarından televizyon

Kitle iletişim araçlarının eğlendirme ve hoş vakit geçirtme işlevi sayesinde bireyler daha mutlu olmaktadır. Mutlu olan bireyler de toplumun mutluluğuna katkı sağlamaktadır. Sonuç olarak bireyler, bu olumlu ortamda daha sağlıklı iletişim kurarak sosyalleşme ihtiyacını karşılayabilmektedir.

BİLGİ NOTU

Geleneksel kitle iletişim araçlarıyla gönderilen iletiler tüm izleyici, okuyucu ve dinleyici kitlesine hitap ederken yeni medya dediğimiz kitle iletişim araçlarıyla gönderilen iletiler bireylere özel gönderilmektedir.

2.4.6. Uluslararası İletişimin İşlevleri

İletişim kurmayı kolaylaştıran teknolojik gelişmelerin sonucunda uluslararası iletişim de gelişmiştir. Uluslararası kapsamda yapılan etkinlikler bu iletişimin gelişmesine imkân vermektedir. Bu etkinliklere örnek olarak uluslararası festivaller ve yarışmalar verilebilir. Uluslararası iletişimin önemli bir fonksiyonu kültürler arası iletişimin güçlendirilmesine katkı sağlamasıdır. Ülkelerin kendine özgü kültürleri vardır. Kültürel değerlerin diğer ülkelere aktarılması için birtakım araçlara ihtiyaç vardır. Bu araçlar, uluslararası iletişim sağlayan özellikle internet kaynaklı araçlardır. Uluslararası iletişimin yaygınlaşmasıyla bir diğer işlev olan küresel bir dil yaygınlaşmaya başlamıştır. Son yıllarda yaygınlaşan küresel dil şu anda İngilizcedir. İngilizce bütün uluslararası rekreasyonlarda ortak yabancı dil olarak kullanılmaktadır. Bu durum farklı uluslardan bireylerin birbirleriyle daha etkili iletişim kurmalarını sağlamaktadır. Uluslararası iletişim sayesinde dünyanın küresel bir köye dönüşmesi ülkeler ve insanların iletişim kurmasını kolaylaştırmıştır. Fakat bu durum dünyadaki egemen güçlerin diğer ülkelerin kültürlerini olumsuz yönden etkilemelerine de neden olabilmektedir.

ETKİNLİK

Rekreasyonda iletişimin işlevlerini kavrayınız. İletişim çeşitlerinin rekreasyondaki işlevlerini maddeler hâlinde özetleyiniz. Yazdığınız her işlev için bir örnek bulunuz. Örneklerinizle ilgili görsellerden de yararlanarak bir sunum hazırlayınız. Hazırladığınız sunumu sınıf ortamında arkadaşlarınızla paylaşınız.

A) Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere cümlelerde verilen bilgiler doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

1. (….) Boş zamanlarda dinlenmek ve sosyalleşmek gibi amaçlarla yapılan etkinliklere rekreasyon denir.

2. (….) Bazı rekreatif etkinlikler bireyleri içine kapanık hâle getirir.

3. (….) Bireyin empati yapabiliyor olması duygusal zekâyla ilişkilidir.

4. (….) Dijital rekreasyon, klasik rekreasyona göre katılımcılara daha fazla etkin iletişim ortamı sağlar.

5. (….) Rekreasyon katılımcıları paylaşımda bulunurken o anki duruma göre farklı iletişim çeşitlerini kullanır.

6. (….) Rekreasyon etkinliğinin duyurumu için basın bildirisi, davetiye, afiş gibi yazılı araçlar kullanılır.

7. (….) Rekreasyon etkinlikleri, içsel iletişim kurmada uygun ortamlar oluşturur.

8. (….) Toplumsal değerlerin paylaşılması ve kültürel özelliklerin sonraki nesillere aktarımı için toplumdaki bireylerin iletişim kurması gerekir.

9. (….) Rekreasyon etkinlikleri bireylerin yalnızca sosyal gereksinimlerini karşılamada etkin bir işleve sahiptir.

B) Aşağıda verilen cümleleri dikkatlice okuyarak boş bırakılan yerlere doğru kelimeyi yazınız.

1. Kendini tanıyan, duygularını yönetebilen, sosyal ilişkiler kurabilen kişilerin ……. seviyeleri yüksektir.

2. Katılımcılar ……. rekreasyonlarında kamp, piknik, yamaç paraşütü gibi etkinliklerle doğa içerisinde birbirleriyle etkileşime geçer.

3. Konser, tekne turları, sahil partileri gibi rekreatif etkinlikler ……. rekreasyonuna örnek olarak verilebilir.

4. İletişimde; %55 ……., %38 ……., %7 ……. etkilidir.

5. Mesajın insan topluluklarına çeşitli araç ve tekniklerle iletilmesine ……. denir.

6. İletişim sürecinin ögelerinden biri olan ve iletişimi başlatan kişi ya da kişilere ……. denir.

C) Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Aşağıdaki iletişim çeşitlerinden hangisi araçsal açıdan iletişim çeşitlerinden biri <u>değildir</u>?

A) Görsel

B) Örgütsel

C) Sözlü

D) Sözsüz

E) Yazılı

2. I. İletişimin sözlü veya sözsüz nitelikte olması

II. İletişimin yüz yüze ya da telefonla olması

III. Karşılıklı bir mesaj alışverişinin olması

Bir iletişimin kişiler arası iletişim olabilmesi için yukarıdaki şartlardan hangisi ya da hangileri gereklidir?

A) I

B) II

C) III

D) II ve III

E) I, II ve III

3. Aşağıdakilerden hangisi rekreasyon endüstrisinin örgütlerinden biri değildir?

A) Kamu kurumları

B) Kâr amacı olmayan kuruluşlar

C) Ticari rekreasyon işletmeleri

D) Turizm rekreasyonu

E) Aile kurumu

4. Aşağıdakilerden hangisi rekreasyon etkinliklerindeki iletişim sürecinde kullanılan sunumsal araçlardan biridir?

A) Jest ve mimikler

B) Resim ve fotoğraf

C) Kitap

D) İnternet

E) Televizyon

5. Aşağıdakilerden hangisi bir rekreasyon etkinliği esnasında iletilen mesajın alıcıdaki etkinliğine etki eden unsurlardan biri değildir?

A) Algılama gücü

B) Toplumsal rol ve statüsü

C) Medeni durumu

D) Değer yargıları

E) Kişilik yapısı

6. Bir rekreasyon işletmesi, rekreasyon etkinliğinin başarısını ölçmek için katılımcılara anket dağıtmıştır. **Bir katılımcının bu anketi bir hafta sonra doldurup postalaması aşağıdaki geri bildirim çeşitlerinden hangisinin kapsamında değerlendirilir?**

A) Destekleyici
B) Eleştirel
C) Gecikmiş
D) Negatif
E) Pozitif

7. Genelde tatillerini yalnız geçiren Enver Bey, kaldığı otelin rekreasyon etkinliklerine katılmaya karar verir ve katıldığı bu etkinliklerde diğer katılımcılarla tanışır.

Yukarıda verilen örnekteki rekreasyon etkinliği sayesinde Enver Bey hangi gereksinimini karşılamıştır?

A) Fizyolojik
B) Güvenlik
C) Psikolojik
D) Saygınlık
E) Sosyal

Ç) Aşağıdaki soruların cevaplarını altlarına yazınız.

1. Rekreasyon etkinliklerine katılım sağlamak bireye ne gibi faydalar sağlar?

.....
.....
.....
.....

2. Sözlü iletişimin rekreasyon etkinliklerindeki önemi nedir?

.....
.....
.....
.....

3. İletişim sürecinin ögelerinden biri olan gürültü faktörünün rekreasyon etkinliklerine etkisi nedir?

.....
.....
.....
.....

4. Rekreasyon etkinliklerinin bireysel iletişim açısından ne tür işlevleri vardır?

.....
.....
.....
.....

3. ÖĞRENME BİRİMİ

REKREASYONDA HALKLA İLİŞKİLER

ÖĞRENME BİRİMİ KONULARI

3.1. REKREASYON YÖNETİMİNDE HALKLA İLİŞKİLER

3.2. REKREASYON ÇALIŞMALARINDA KURUMSAL İLETİŞİM TEKNİKLERİ

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Rekreasyon yönetiminde halkla ilişkilerin önemini açıklama
- Rekreasyon çalışmalarında kurumsal iletişim tekniklerini kullanma

TEMEL KAVRAMLAR

- Kurumsal halkla ilişkiler
- Kurumsal iletişim
- Kurumsal itibar
- Pazarlama yönlü halkla ilişkiler
- Sosyal medyada viral yayılma

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Yakın çevrenizde yapılan konser, festival, açılış, doğa yürüyüşü gibi rekreatif etkinliklerin hangi duyurum faaliyetleriyle hedef kitleye duyurulduğunu düşününüz. Görüşlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

3.1. REKREASYON YÖNETİMİNDE HALKLA İLİŞKİLER

Son yıllarda rekreasyona duyulan ihtiyacın artması, internetin yaygınlaşması ve dağıtım kanallarının çeşitlenmesi sonucunda rekreatif etkinlik seçenekleri çoğalmıştır. Rekreasyonel faaliyetleri bünyesinde bulunduran kamu kurumlarının, kâr amacı gütmeyen kuruluşların ve ticari işletmelerin sayısı tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de hızla artmıştır. Kurumsal rekreasyon çalışmalarında kurumsal iletişimi yönetmek, organizasyonu çok sayıda kişiye duyurmak, katılımcı veya müşteri memnuniyeti sağlamak için halkla ilişkiler çalışmasına ihtiyaç vardır.

Kurumsal düzeydeki büyük ve seçkin rekreasyon örgütlerinin çoğunun kendi bünyesinde halkla ilişkiler birimi mevcuttur. Bünyesinde halkla ilişkiler birimi olmayan küçük işletmeler ise büyük açılışlar, özel etkinlikler ve kriz durumları gibi acil veya tek seferlik ihtiyaçları için genellikle özel ajanslardan halkla ilişkiler desteği satın alır. Bu tercih, küçük işletmelerin halka ilişkiler faaliyetlerinin maliyetini azaltır.

3.1.1. Halkla İlişkilerin Uygulanış Şekilleri

Rekreasyon yönetiminde halkla ilişkiler uygulamaları, kurumsal ve pazarlama yönlü olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilir (Şekil 3.1).

Şekil 3.1: Uygulanış şekline göre halkla ilişkiler

1. Kurumsal Halkla İlişkiler: Bakanlıklar, belediyeler, eğitim kurumları gibi kurum ya da kuruluşların bütün hedef kitlelerle ilişkilerini düzenleyen ve bu kitlelerin sempatisini kazanmayı hedefleyen uygulamalardır. Faaliyetlerin odağında kurum vardır.

2. Pazarlama Yönlü Halkla İlişkiler: Ticari amaçla kurulmuş rekreasyon işletmelerinin ürün veya hizmetlerinin satışını yapmak, müşteri memnuniyeti sağlamak, ürün ve markanın gelişimine destek olmak amacıyla yapılan halkla ilişkiler uygulamalarıdır. Faaliyetlerin odağında ürün veya hizmet vardır.

SIRA SİZDE

Kurumsal ve pazarlama yönlü halkla ilişkiler uygulamalarına örnekler veriniz.

3.1.2. Halkla İlişkiler Uzmanının Özellikleri

Bir rekreasyon organizasyonunun yönetiminde çalışacak halkla ilişkiler uzmanının sahip olması gereken özellikler şunlardır:

- Rekreasyonun gereksinimlerini bilmesi
- Rekreasyonda kullanılan iletişim araçlarını kullanmayı ve içerik hazırlamayı bilmesi
- Hedef kitleyi tanıması, hedef kitlenin ihtiyaçlarını ve isteklerini bilmesi
- Moda olan yeni anlayışları, uygulamaları ve etkinlik örneklerini yakından takip etmesi
- Rekreasyondaki yasal gelişmeleri ve mevzuatları takip etmesi
- Yeni durumlar karşısında esnek olması, yenilikleri çabuk benimsemesi ve kullanması
- Strese ve belirsizliğe karşı dayanıklı olması, ortaya çıkan problemleri çözebilmesi

3.1.3. Farklı Rekreasyon Alanlarında Halkla İlişkilerin Uygulanışı

Rekreasyon organizasyonlarında uygulanan temel halkla ilişkiler faaliyetleri; organizasyonun çeşidi, etkinliğin uygulandığı yer, katılımcıların özellikleri veya beklentilerine göre birtakım farklılıklar gösterebilir.

1. İş Yeri Rekreasyonu

Son yıllarda dünyadaki gelişmelere paralel olarak ülkemizde de iş yerlerinde rekreasyon uygulamaları giderek artmaktadır. Bu uygulamaların başlıca amaçları; çalışma düzenini renklendirmek, çalışanlarla yöneticiler arasındaki iletişim problemlerini aşmak, çalışanların ve ailelerinin kaynaşmasını sağlamak ve iş verimini artırmaktır.

İş yerinde uygulanan etkinliklerin türünün ve zamanlamasının çalışma koşullarına uygun olmasına dikkat edilmelidir. Etkinliklere çalışanlar ve ailelerinin yanı sıra orta ve üst düzeydeki yöneticilerin de katılımı sağlanarak kaynaşma ortamı yaratılmalıdır. Bireysel etkinlik yerine çalışanların arkadaşları veya aileleriyle katılabilecekleri gezi, yemek, piknik gibi grup etkinlikleri tercih edilmelidir. Etkinliklere katılım gönüllülük esasına dayanmalıdır. Çalışanlar, kişisel başarı yerine takım çalışmasına teşvik edilmelidir. Kazananlar mutlaka ödüllendirilmelidir. Etkinliklere katılan çalışanların kendini sağlıklı, mutlu ve başarılı hissetmeleri sağlanmalıdır.

İş yeri rekreasyonunda uygulanan halkla ilişkiler faaliyetlerinde yapılabilecek etkinlikler şunlardır:

- İşe yeni başlayan çalışanlara ilk olarak kurumun yönetim yapısı, kurumun bölümleri, yaptığı işler ve diğer çalışanlar hakkında bilgi alması için etkinlikler düzenlenmesi
- Çalışanların doğum günü, evlilik, bebek sahibi olma, terfi veya emeklilik gibi özel günlerinin kutlanması
- Kurum çalışanları ile yöneticilerin sağlıklı iletişim kurabilmesi ve çalışanların kurumdaki gelişmelerden haberdar edilmesi amacıyla e-posta, telefon mesaj grupları, intranet, personel gazetesi veya duyuru panosu oluşturulması

- Çalışanlar ve ailelerinin yeteneklerini, bilgilerini, bedensel ve ruhsal sağlıklarını geliştirebilecekleri etkinlikler düzenlenmesi (örneğin çalışanların üniversite sınavına girecek çocukları için ücretsiz destek kursları açılması)
- İş yerine, çalışanların iş stresini atabilecekleri, birbirleriyle ve yöneticilerle kaynaşabilecekleri oyun araçları konması veya iş yerinde oyun alanları oluşturulması (Görsel 3.1)
- Etkinlikler, katılma koşulları ve ödüllerin çalışanlara duyurulması

Görsel 3.1: İş yerinde langırt masası

2. Otel ve Konaklama Rekreasyonu

Otel ve konaklama işletmelerinde uygulanan rekreasyonun amacı; bölge, ülke, işletme veya ürüne karşı hedef kitlelerde sempati oluşturmak, otel ve bölgenin ekonomik kalkınmasına destek olmaktır.

Otel ve konaklama rekreasyonunda uygulanan başlıca halkla ilişkiler faaliyetleri şunlardır:

- Hayırsever kurumların düzenlediği geceler
- Sergiler
- Turlar
- Kişi veya kuruluşların yıl dönümü kutlamaları
- Özel yemek haftaları
- Kongre, forum, sempozyum, çalıştay gibi bilimsel toplantılar
- Ödül törenleri
- Yemek ve pasta atölyeleri
- Çeşitli defileler (Görsel 3.2)
- Otelcilikle ilgili yarışmalar
- Turizm alanında yapılan fuarlar
- Yerel, bölgesel, ulusal veya uluslararası organizasyonlar
- Konferans veya seminerler düzenlemek

Görsel 3.2: Moda defilesi

3. Turistik Merkezler

Doğal alanlar, müzeler, tarihî yerler, tematik eğlence parkları ve ulusal parklar hem yerli hem de yabancı turistlerin en çok rağbet ettiği rekreasyon alanlarıdır (Görsel 3.3). Bu yerlerin tanıtımları için fuarlar, şenlikler, film veya müzik festivalleri, defileler, geziler, yöresel yemeklerin tadım ve satışının yapıldığı etkinlikler kullanılır.

Görsel 3.3: Urfa Göbeklitepe kazı alanı

4. Restoranlar ve Kafeler

Hedef kitlenin restorandan ve kafeden iyi bir şekilde bahsetmesi reklamlardan daha etkili olur. Halkla ilişkiler çalışmalarına restoranın ilk açıldığı günden başlanarak devam edilmelidir. Turistik restoranlar için gazete ve dergilerin "şehirde yemek yenebilecek veya çalışılabilecek en iyi on restoran" listesine girebilmek oldukça önemlidir. Bu türden listelere girebilmek isteyen restoranlar ve kafeler; yiyecek ve içeceklerin lezzeti, ortamın temiz ve şık olması, çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve halkla ilişkiler çalışmalarına ağırlık verir.

Medyada haber olarak yer almak, duyulmak, bilinmek isteyen turistik restoranlar ve kafeler son yıllarda çok farklı uygulamalara başvurmaktadır. Mekânda belirli bir temayı vurgulayacak şekilde düzenlemeye gitmek bu yollardan biridir. Hayalî kahramanlar, uzay maceraları gibi fantastik temalara veya Çin, İrlanda, Meksika lokantası gibi etnik temalara sıkça başvurulan yenilikçi çalışmalardır (Görsel 3.4).

Görsel 3.4: Çin lokantası

Restoranlar ve kafelerde ejder meyvesi gibi nadir yetişen meyve ile yapılan tatlının menüye eklenmesi, dünyaca ünlü bir şefin restoranda çalışmaya başlaması yenilikçiliğe örnektir. Yemek programı yapan medya mensupları ve kendi yemek blogları olan tanınmış gurme kişilerle iyi ilişkiler kurulması, bu kişilerin restoranda ağırlanması da çok kullanılan halkla ilişkiler uygulamalarıdır. Özellikle yiyecek içecek sektörüyle ilgili bir konferansa sponsor olmak, konferans veya seminerlere konuşmacı olarak katılmak ilgiyi işletmeye çeker. Son yıllarda kullanıcı yorumlarının yer aldığı web sitelerini ve sosyal medya hesaplarını aktif şekilde kullanmak da müşterilerle etkileşim hâlinde olmak için çok kullanılan bir yöntemdir. Restoran veya kafede yemek yiyen ünlü kişileri, siyaset ve devlet adamlarını, iş insanlarını, sahne alan sanatçıları, gösteri gruplarını duyurmak reklam kadar etkili uygulamalardır.

5. Ulaşım Sektörü

Farklılaşmak isteyen ulaşım işletmeleri, tüm tanıtım çalışmalarında, sahip oldukları imkânları ve ayrıcalıkları vurgular. Bunu hedef kitleye duyurmanın en etkili yolu kurumsal web siteleridir.

Firmaların yüksek hizmet kalitesi, ikramlarının farkı, geniş uçuş ağı, güçlü araç filosu, taşıma kapasitesi, araçların güvenirliği, uçuş personelinin nitelikleri, güvenlik anlayışları, tarifeleri, kampanya ve ödeme imkânları, ek ücret ödemeden koltuk ve yemek seçim hakkı gibi ayrıcalıkları, güzergâhları veya uçuş noktaları web sitelerinde duyurulur (Görsel 3.5).

Görsel 3.5: Güler yüzlü uçuş personeli

6. Spor Rekreasyonu

Sportif etkinlikler, şehrin hatta ülkenin cazibe merkezi hâline gelmesini sağlar. Olimpiyat oyunları gibi dev organizasyonların açılış ve kapanış törenleri kitle iletişim araçlarında ilgi gördüğü için halkla ilişkiler, reklam ve sponsorluk faaliyetleri açısından kullanışlıdır (Görsel 3.6). Etkinliğe katılan konuklar, açılış ve kapanış törenleri, alınan madalyalar günlerce konuşulur. Spor alanında kazanılan başarılar, ülkelerin dünya çapında tanınmalarına ve söz sahibi olmalarına yardımcı olur.

Spor rekreasyonunda; sponsorluk, reklam, kurumsal imaj, spor diplomasisi gibi halkla ilişkiler faaliyetleri yürütülür. Spor kulüplerinin toplumsal alanlarda varlık göstermesi, özel günlerde toplumla birlikte hareket etmesi, toplumun değerlerine sahip çıkması imajını olumlu etkiler. Spor kulüplerinin lisanslı ürün tanıtım organizasyonları, taraftarların takımı ile arasında duygusal bir bağ geliştirmesinde önemlidir.

Spor ürünleri, hedef kitlesi ile çok farklı ortamlarda buluşabilir. Stadyumlar, yaratılan atmosfer sebebiyle taraftarları psikolojik anlamda olumlu yönde etkiler. Stadyumlarda reklam panoları; forma, spor ayakkabısı, eşofman gibi malzemelerinin tanıtımı ve sponsorluk amacıyla kullanılır. TV yayınlarında ve internette spor etkinliklerinin, ürün ve hizmetlerin tanıtımı ve pazarlaması yapılır.

Görsel 3.6: Olimpiyat açılış töreni

7. Rekreasyonel Alışveriş

Son yıllarda kitle iletişim araçları kullanılarak tüketimin özendirilmesiyle insanların bir kısmı, serbest zamanlarını alışveriş merkezlerinde (AVM) geçirmeyi tercih eder hâle gelmiştir (Görsel 3.7). Bu durum, alışverişin yanı sıra eğlenme, yemek yeme, arkadaşlarla buluşma gibi etkinliklerin de yapılabildiği AVM sayısının artmasına yol açmıştır.

Görsel 3.7: Alışveriş merkezi

AVM'lerde yapılan rekreasyonda halkla ilişkiler biriminin görevleri ve sorumlulukları şunlardır:

- Hedef tüketicilerle iletişim kurmak.
- İletişim kanallarını ve araçlarını etkin şekilde kullanmak.
- Ziyaretçi sayısını artırmak.
- Personele nezaket ve etkin iletişim eğitimleri vermek.
- Müşterilerin beklentileri doğrultusunda toplumsal ve kültürel değerlere uygun rekreasyonlar gerçekleştirmek.
- Yapılacak etkinliklerde tüm birimlerin desteğini sağlamak.
- AVM'nin iç dekorasyonu ve dış görünümünün rekreasyona göre düzenlenmesinde yönetime önerilerde bulunmak.
- Özellikle çocuklu aileleri daha fazla çekebilmek için eğlence faktörüne yer vermek.
- Promosyon ürünlerinin dağıtımını ve değerlendirmesini yapmak.
- Müşterilerin rekreasyonla ilgili istek, beklenti ve şikâyetlerini belirlemek amacıyla anket hazırlamak.
- Şikâyetleri kısa sürede cevaplandırmak veya ilgili birimlere iletmek.

8. Sanat Festivalleri

Festival organizasyonunda halkla ilişkilerin sorumluluğu; etkinliklerin duyurusunu yapmak, hedef kitlelere bilgi vermek, hedef kitle ile iletişim kurmak ve iş birliği yapmaktır. Basılı araçlarda etkinlikleri tanıtıcı basın bültenleri, sanatçıların öz geçmişleri, sunulacak eserlere dair açıklayıcı bilgiler yer alır. Görsel ve işitsel araçlarda festivali tanıtıcı kısa videolar, sanatçıların prova sırasında çekilmiş görüntüleri, ses kayıtları, radyo ve TV haberleri ile magazin, kültür, sanat programları yayımlanır. Etkinliğin duyurulmasında billboard, ayaklı pano, afiş, durak ve çift yönlü cadde panoları, araç ve bina giydirme materyalleri, zeplin balonlar vb. dış mekân araçları kullanılır.

Kurumsal web sitesinde, çevrim içi haber sitelerinde ve sosyal ağ platformlarında etkinliklerle ilgili çeşitli linkler paylaşılır. Etkinliğe dair açıklayıcı bilgiler, bilet fiyatları ve satış yerleri, etkinlik sırasında çekilmiş fotoğraf ve videolar kurumsal web sitelerinde yayımlanır. Web sayfasına abone olan kişilere e-posta yoluyla e-bülten gönderilir. Sosyal ağ platformlarında festivali düzenleyen kurum ve etkinlik adına hesap açılarak etkinlik süresince paylaşımlar yapılır. Sosyal ağ platformlarında sanatla ilgilenen kişiler kurdukları gruplarda etkinliklerle ilgili link, metin, fotoğraf yayımlarlar. Festival komitesi afiş, kısa film gibi yarışmalar düzenler ve bunu sosyal medya hesaplarından duyurur. Kanaat önderi sayılabilecek kişiler, gazeteci ve programcılar, blog yazarları festival etkinliklerine davet edilir.

https://canakkale.ktb.gov.tr/TR-327639/troya-kultur-yolu-festivali.html

9. Film ve Dizi Sektörü

Film ve dizi sektöründe izleyicileri yapımlardan haberdar etmek, oyuncuları, yönetmeni veya senaryoyu tanıtmak amacıyla halkla ilişkiler kampanyaları uygulanır. Kampanyalar, film veya dizi fikrinin ortaya çıkmasıyla başlatılır; yapım, dağıtım ve gösterim aşamasında devam eder. Bir alanda yapılan bir yapım diğer alanlardaki eserlerin tüketimini de hızlandırır. Örneğin film veya dizi senaryosu romandan uyarlanmış ise romanın satışı ve okunma oranı artar. Hatta bu durum yazarın daha fazla tanınmasını sağlar ve diğer kitaplarının da okunma oranını artırır.

Film ve dizi sektöründe uygulanan halkla ilişkiler faaliyetlerinin bazıları şunlardır:

- **Test film gösterimi**; bir sinemanın önündeki sokaktan geçen çeşitli meslek gruplarından 18 ila 35 yaşındaki kişilerin tesadüfi biçimde seçilmesi ve bu kişilere bitmemiş bir filmin gösterilmesidir. Filmin sonunda izleyicilere oyuncuları, senaryoyu ve müziği sevip sevmedikleri, nerelerde korktukları, gülüp gülmedikleri, konuyu anlayıp anlamadıkları sorulur. Yapımcı ve yönetmen, alınan cevaplar doğrultusunda gerekli değişiklikleri yapar.
- **Gala**; tanıtımda büyük önem taşır. Galalara film ekibinin yanı sıra gösteri ve eğlence dünyasından ünlü kişiler davet edilir. Medya, konuklarla röportajlar yapar.
- **Poster ve afişler**; gösterimden günler önce çeşitli mekânlarda yerini alır. Gazetelerde afişin hazırlanma süreci hakkında yazılar yayımlanır.
- **Magazin programları**; röportajlar ve haberler; film veya dizinin izlenme oranını artırır. Televizyonların yanı sıra yüksek tirajlı gazeteler film veya dizinin magazin yönünü, ünlülerin özel yaşantılarını ön plana çıkarmaktadır. Filmin bütçesi ve varsa yabancı oyuncuları gündeme getirilir. Medyada eleştirmenler film veya dizi hakkında yorumlar yapar. Bu şekilde filmin sürekli gündemde kalması sağlanır.
- **Basında oyuncularla ve yönetmenle yapılan söyleşiler**; hayran kitlesini olumlu etkiler. Ticari faaliyet olarak algılanmadığı için reklamlardan daha fazla ilgi çeker.
- **Basın materyalleri**; yapım aşaması, oyuncu kadrosu, olay, yönetmen ve yapımcılarla ilgili biyografiler, yönetmen, yapımcı ya da oyuncunun çektiği filmler (filmografi), oyuncularla yapılan söyleşiler ve klipler basına gönderilir.

- **Fragmanlar (tanıtım filmi)**; filmden yapılan birkaç dakikaya sıkıştırılmış alıntılardan, tüketicilerin ilgisini çeken vurgulu ses ve efektlerden oluşur. Filmi ve konuyu duyurmak, hedef kitleyi meraklandırmak ve film hakkında konuşulmasını sağlamak amacıyla televizyonda ve sinemalarda gösterilir.
- **Televizyon, gazete ve radyo reklamları**; en fazla harcama yapılan araçlardır. Gazete reklamları en ucuz reklam ortamı olduğu için her tür bütçeli yapımda kullanılır. Büyük bütçeli yapımlar, gösterimden 5-10 gün veya birkaç hafta önce televizyona reklam verir. Filmden çarpıcı müzik ve konuşmaların yayımlandığı radyo reklamlarının da maliyeti düşüktür.
- **Ürün yerleştirme uygulaması**; son yıllarda çok yaygınlaşmıştır. Bu uygulama film yapımcısına fazladan maliyet yüklemez. Aksine markalar, yapımcıya nakit ödeme yapar veya araba, restoran konut kullandırır.
- **Ödüller ve ödül törenleri**; önemli tanıtım araçlarıdır (Görsel 3.8).
- **Ağızdan ağıza iletişim**; filmi izleyen kişilerin gerek yakın çevreleriyle yüz yüze konuşması gerekse sosyal medya hesaplarında yorum yapması filmi henüz izlememiş kişiler üzerinde son derece etkilidir.
- **Satış tutundurma çabaları**; filme veya diziye farkındalık sağlar. Lisanslı ürünler, yarışmalar, çekilişler, indirim kuponları bunlardan bazılarıdır.
- **Filme reklam alma, filmin lisanslı ürünlerinin satışı**; film müziğinin yüklenmesi; gelirleri artırır.

Görsel 3.8: Ödül töreni

ARAŞTIRMA

Bir sinema filmi veya dizi ile gündem oluşturmak mümkün müdür? Türkiye'de veya dünyada gündem oluşturmuş filmleri veya dizileri araştırınız. Araştırma sonuçlarını arkadaşlarınızla paylaşınız.

3.1. UYGULAMA

Uygulama Adı	Rekreasyon Yönetiminde Halkla İlişkilerin Önemi

Amaç: Rekreasyon yönetiminde halkla ilişkilerin önemini araştırmak.

Görev: Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak çeşitli rekreasyon alanlarında yapılan organizasyonlarda uygulanan halkla ilişkiler faaliyetlerini araştırınız.

Ortam: Halkla ilişkiler atölyesi

Kullanılacak Araç Gereç: İnternet, not defteri, kalem

İşlem Basamakları

1. Çalışma düzenini (atölye, sınıf veya laboratuvar içi yerleşim) oluştururken güvenlik tedbirlerine uyunuz.
2. Eğitim, çevre, sağlık, oyun, kültür, sanat, peyzaj vb. alanlardan birini seçiniz; bu alanda yapılan rekreasyon organizasyonlarında yapılan faaliyetleri araştırınız. Rekreatif etkinliklerle ilgili görseller bulunuz.
3. Seçtiğiniz alanda, yakın çevrenizde faaliyet gösteren rekreasyon örgütlerinde uygulanan halkla ilişkiler faaliyetleriyle ilgili işletme yöneticileriyle görüşünüz. Her kategori için bir örnek görsel kullanınız.
4. Rekreasyon örgütünün kurumsal web sitesini ve sosyal medya hesaplarını inceleyiniz, düzenlediği halkla ilişkiler çalışmalarıyla ilgili bilgi ve görseller derleyiniz.
5. En az dört farklı materyal kullanarak hazırladığınız çalışmanızı arkadaşlarınıza sununuz.

Değerlendirme: Hazırlayacağınız uygulama aşağıda verilen kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Çalışmanızı planlarken kontrol listesinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

KONTROL LİSTESİ

ÖLÇÜTLER		EVET	HAYIR
a) İçerik			
1.	Seçilen rekreasyon alanında halkla ilişkilerin önemini açıkladı.		
2.	Seçtiği alanda faaliyet gösteren bir rekreasyon örgütüyle görüşme yaptı.		
3.	Sunuyu hazırlarken en az dört farklı materyal kullandı.		
4.	Sunuyu hazırlarken Türkçeyi doğru ve özenli kullandı.		
5.	Sunum yaparken beden diline ve ses tonuna dikkat etti.		
6.	Sunum yaparken izleyicilerle göz teması kurdu.		
7.	Yazıları kısa, anlaşılır ve okunaklıydı.		
b) Tasarım			
8.	Bilgileri ve görselleri düzenli bir şekilde sundu.		
c) Süre Kullanımı			
9.	Sunuyu verilen sürede hazırladı ve sundu.		
ç) Güvenlik Tedbirleri			
10.	Bilgisayar kullanım kurallarına dikkat etti.		
Sütun Toplamları			

Değerlendirme

"Hayır" sütununun seçildiği ölçütler için ilgili konuları ve çalışmaları tekrar ediniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. **Müşterisi olduğunuz veya hizmet aldığınız bir kurumun sizinle nasıl iletişim kurmaya çalıştığını düşününüz. Konuyla ilgili düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.**

3.2. REKREASYON ÇALIŞMALARINDA KURUMSAL İLETİŞİM TEKNİKLERİ

Tüketiciler, ürün veya hizmet seçiminde kalitenin yanı sıra işletmelerin kurumsal iletişimini de dikkate almaktadır. **Kurumsal iletişim**, kurum çalışanlarının kurum içinde birbirleriyle ve dış hedef kitlelerle kurduğu iletişim biçimidir. Kurumsal iletişim sayesinde birimler, çalışanlar ve müşteriler arasında uyumlu ve sağlıklı ilişkiler kurulur. Sorunlar en kısa sürede çözülür.

BİLGİ NOTU

Halkla İlişkiler ve Kurumsal İletişim İlişkisi

Son yıllarda "kurumsal iletişim" ve "halkla ilişkiler" kavramları sıklıkla birbiriyle karıştırılmakta hatta zaman zaman halkla ilişkiler yerine kurumsal iletişim kavramı kullanılmaktadır. Oysa kurumsal iletişim, içinde halkla ilişkiler uygulamalarını da barındıran, daha fazla görevi içeren, daha geniş kapsamlı bir kavramdır. Kurumda daha üst bir konumda yer alır.

Kurumsal iletişimde başarı, kurumun kendini kamuya başarılı şekilde anlatabilmesidir. Halkla ilişkiler için başarı ise hedef kitlenin görüş ve isteklerini kuruma doğru aktarabilmektir. Halkla ilişkiler, hedef kitlenin ayağına gider. Kurumsal iletişim ise hedef kitlenin kuruma gelmesini bekler.

3.2.1. Kurumsal İletişim Faaliyetleri

Rekreasyon örgütleri birbirinden farklı özelliklerde olsalar da rekreasyon çalışmalarında uygulanan başlıca kurumsal iletişim faaliyetleri şunlardır:

1. Kurum İçi İletişim: Farklı dünya görüşüne sahip çalışanların ortak bir paydada buluşabilmeleri ve eş güdümlü hareket edebilmeleri ancak etkin bir iletişimle mümkündür. Her bir çalışan, çalıştığı kuruluşu dışarıda temsil eder. Bu nedenle rekreasyon yapan kuruluşlar, nitelikli kişileri kuruma çekebilmek ve onları bünyesinde tutabilmek ister. Çalışanları iş yerinde tutabilmenin yollarından biri, onların taleplerini değerlendirerek uygun olanları en kısa sürede yerine getirmektir.

2. Kurumsal Markalaşma: Güçlü bir kurumsal marka, kurumun paydaşlarına kuruma ait olma hissini yaşatır. Kuruluşunun marka değerini artırır ve rakipleri arasında güçlü bir yer edinmesini sağlar.

3. Kurumsal Reklamcılık: Kurumsal reklamlar; kurumların imajını ve itibarını oluşturmak, güçlendirmek veya olumsuz imajlarını olumluya çevirmek, yatırımcılara ve sermaye kaynaklarına güven oluşturmak amacıyla hazırlanır.

4. Kurumsal Sosyal Sorumluluk: Kuruluşlar, "toplumdan kazandığını topluma geri vermek" felsefesi ile sağlıklı beslenme, gıda güvenliği, doğal çevrenin korunması, insan ve hayvan hakları gibi konularda ürettikleri sosyal projelerle medyada haber olarak yer alır.

Bu yolla toplumun sempatisini kazanır. Kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetleri çalışanları da olumlu yönde etkiler. Devamsızlık azalır, verimlilik artar, istihdam ve eğitim maliyetleri düşer.

5. Kriz İletişimi: Kriz, kontrol edilmesi zor bir süreçtir. İyi yönetilemediğinde kuruluşların geliri, katılımcı sayısı, hisse ve marka değeri düşer. Krizi doğru yönetmek kriz iletişimi ile mümkündür.

Kriz iletişimi üç aşamada gerçekleştirilir.

A) Kriz Öncesi İletişim

- İlk olarak kriz iletişim planı hazırlanır. Kriz iletişim planında olası kriz türleri ve özellikleri, kriz ortamında neler yapılacağı, kimlerle irtibat kurulacağı, nasıl bir yol izleneceği, ekibin nasıl şekilleneceği gibi konular ortaya konur. Planın eksik ve aksayan yönlerinin tespit edilebilmesi için belli aralıklarla prova yapılmalıdır.
- Kriz anında ihtiyaç duyulabilecek kişilerden oluşan bir kriz iletişim ekibi belirlenir. Ekibin başında şirket yöneticisi veya ilgili birim yöneticisi bulunur. Bu kişilerin isimleri, çalıştıkları birimler ve iletişim adresleri tespit edilir.
- Kriz anında tüm açıklamaların tek bir ağızdan yapılabilmesi için bir sözcü belirlenir. Sözcü, kriz ile ilgili bilgileri ve ekibin çalışmalarını hedef kitleye ve medyaya sunar. Bu kişi örgütü ve krizi iyi tanıyan, toplumda kabul görmüş, hedef kitlede iyi bir imaja sahip biri olmalıdır. Sözcünün konuya hâkim olması, kendinden emin duruşu ve söylemek istediklerini etkili bir şekilde aktarabilmesi toplumdaki panik hâlini azaltır.
- İçinde, geçmişte kuruluşun yaşadığı krizlerin, krize verilen tepkilerin ve örgütle ilgili bilgi ve belgelerin yer aldığı bilgi dosyası hazırlanır. Bilgi dosyası kriz provalarında kullanılmalı ve belirli zaman aralıklarıyla güncellenmelidir.

B) Kriz Anında İletişim

- Kriz anında kriz iletişim ekibi öncelikle krizin türünü ve içeriğini öğrenmelidir. Daha önce böyle bir kriz yaşanıp yaşanmadığı, yaşandı ise nasıl ilerlediği ve ne tür bir etki bıraktığı araştırılmalıdır. Kriz iletişim ekibinin gerekli bilgi ve belgelere ulaşabilmesinin önündeki tüm engeller kaldırılmalıdır. Planların uygulanması aşamasında çok katı olunmamalı, ekibin inisiyatif alabilmesi sağlanmalıdır.
- Krizin çıkmasıyla birlikte kriz iletişim ekibi "**acil çağrı kodu**" ile görev yerlerine çağrılır. Hangi konuda yardım istendiği belirtilir. İletişim kanalları açık tutulmalıdır. Çalışanlar bir kriz olduğunu ilk olarak yöneticilerinden öğrenmelidir. Kriz iletişim ekibi tarafından hazırlanan mesajlar ile bilgi ve belgeler sözcü tarafından medyaya iletilir. Gerekirse örgüt içinde veya krizin oluştuğu yerde bir basın odası hazırlanır. Kriz anında kurumların açık, dürüst ve güvenilir olması ve hesap verebilmesi son derece önemlidir.

C) Kriz Sonrası İletişim

- Kriz planı yeniden gözden geçirilerek uygulamada yaşanan problemler ve aksaklıklar giderilir, gerekli tedbirler acilen alınır.
- Kriz anında görev başında personel kaybedilmiş veya iletişim kanalları artık kullanılamaz hâle gelmiş ise alternatif personel ve kanallar devreye sokulur.
- Krizde örgütler her açıdan yıpranmış, imaj ve itibar kaybetmiş, satışları azalmış ve hisselerinin değeri düşmüş olabilir. Örgütün bu ortama uyum sağlaması ve kaldığı yerden devam etmesi ancak çalışanların ve hedef kitlenin desteği ile mümkündür. Krize direnebilen ve bu durumu fırsata çevirebilen örgütler kaybettikleri imaj ve itibarlarını telafi edebilir.

6. Sponsorluk: Kültür, sanat, spor, sağlık, eğitim, macera, seyahat veya kitle iletişim araçlarındaki yayınlara veya sosyal sorumluluk projelerine sponsor olunabilir. Sosyal sorumluluk projelerine sponsor olmak kurumsal iletişimde en çok tercih edilen sponsorluk türüdür.

7. Lobicilik: Lobicilik faaliyeti ile rekreasyon hakkında gündem oluşturulur ve istenen kamuoyu desteği elde edilir. Lobicilik alanında uzmanlaşan kişiler, gerek yüz yüze iletişimle gerekse sosyal medyayı aktif kullanarak karar alıcıları istenen yönde etkilemeye çalışır.

8. Bütünleşik Pazarlama İletişimi: Bütünleşik pazarlama iletişiminde halkla ilişkiler, reklam, satış geliştirme, kişisel satış, doğrudan pazarlama, internet pazarlamacılığı, sponsorluk, ürün yerleştirme, ticari fuarlar gibi bir dizi geleneksel ve çağdaş pazarlama iletişim unsurları bir arada kullanılır.

9. Sergiler ve Fuarlar: İşletmenin sergilerde veya fuarlarda başarıyla tanıtılması imajını olumlu yönde etkiler(Görsel 3.9). Pavyonda (ürünleri sergileme yeri) orijinal bir gösteri sunulması, ünlü bir kişinin pavyonu ziyaret etmesi ya da ürününün çok yüksek bir bedelle satılması gibi ilgi çekici konular medyada haber olur.

Görsel 3.9: Kitap fuarı

10. Şenlikler, Festivaller ve Yarışmalar: Şenlikler, festivaller ve yarışmalar ülkelerin, yörelerin ve kuruluşların tanıtımını sağlar. Toplumların sanatsal ve sosyal yönden gelişimine katkıda bulunur. Halkın ilgisini kuruluşun üzerine çeker.

11. Müşteri İlişkileri Yönetimi (MİY): Mobil müşteri ilişkileri yönetimi hizmet kalitesini artırma, katılımcıların sorularına ve taleplerine hızlı yanıtlar verme imkânı sağlar. İhtiyaçlarının anlaşılıp karşılandığını gören katılımcıların memnuniyet ve sadakat düzeyi artar.

12. Medya İlişkileri Yönetimi: Kurumun medyada haber olabilmesi için söz konusu etkinlik veya olayın haber değeri taşıması gerekir. Etkinliğe seçkin veya ünlü kişilerin katılması, etkinlikle ilgili ilginç hikâyeler, eğlenceli fotoğraflar, mizah içeren şaşırtıcı manşetler her zaman medyanın ilgisini çeker. Kuruluşların medya ilişkilerinde kullandığı bir diğer araç da basın toplantısıdır.

13. Sosyal Medya Yönetimi: Sosyal medyayı kullanan kurumlar; hedef kitlelerinin gözünde daha farklı, modern, yenilikçi olarak algılanır. Öyle ki artık bazı kurumlar sadece sosyal medya platformlarına yönelik etkinlikler hazırlamaktadır (Görsel 3.10). Kurumsal iletişim uzmanlarının yeni sosyal medya araçlarını tanıması, onları etkin şekilde kullanabilmesi ve sosyal medya kullanıcılarına yönelik etkinlikler planlaması gerekir. Dünyadaki eğilim, sosyal medya uygulamalarından hedef kitle ile mesajlaşma ve sohbet uygulamalarına doğru kaymaktadır.

Görsel 3.10: Sosyal medya kullanımı

BİLGİ NOTU

Sosyal Medyada Viral Yayılma

Bir video ya da fotoğrafın sosyal medyada birden fazla kişi tarafından sıkça paylaşılarak yüksek izlenme oranlarına çok kısa sürede ulaşmasına **viral yayılma** denir. Viral videolar; internet kullanıcılarında merak, şaşkınlık, beğeni gibi tepkiler oluşturur. Viral videolar kurumlar veya kullanıcılar tarafından hazırlanır. Kullanıcıların hazırladığı viraller bazen kurum hakkında olumsuz içerikte olabilir. Sosyal medya, etkili şekilde yönetilemezse kuruma büyük zararlar verecek içerikler hızla yayılarak kurum itibarının zedelenmesine yol açabilir.

ARAŞTIRMA

Ülkemizde ve dünyada sosyal medyada viral olmuş rekreasyonları araştırınız. Edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

3.2. UYGULAMA

Uygulama Adı	**Kurumsal İletişim Teknikleri**

Amaç: Rekreasyon çalışmalarında kurumsal iletişim tekniklerini kullanmak.

Görev: Bu uygulamada, sizden rekreasyon çalışması yapan herhangi bir kurumda kurumsal iletişim uygulayıcısı olduğunuzu varsaymanız istenmektedir. Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak kurum faaliyetleriyle ilgili bir etkinlik organize ettiğinizde etkinliğin hedef kitleye duyurulması için hangi kurumsal iletişim tekniklerini uygulayacağınızı planlayınız.

Ortam: Halkla ilişkiler atölyesi

Kullanılacak Araç Gereç: İnternet

İşlem Basamakları

1. Çalışma düzenini (atölye, sınıf veya laboratuvar içi yerleşim) oluştururken güvenlik tedbirlerine uyunuz.
2. İlk olarak kurumunuzun faaliyet alanını belirleyiniz.
3. Organize edeceğiniz rekreasyon çeşidini tespit ediniz.
4. Belirlediğiniz rekreasyonun hedef kitleye duyurulması, rekreasyona katılımcı sağlanması ve kurumsal imajın güçlendirilmesi için kullanacağınız kurumsal iletişim tekniklerini belirleyiniz.
5. Belirlediğiniz tekniklerin uygulanış biçimini planlayınız.
6. Çalışmanızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

Değerlendirme: Hazırlayacağınız uygulama aşağıda verilen kontrol listesi kullanılarak değerlendirilecektir. Çalışmanızı planlarken kontrol listesinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

KONTROL LİSTESİ

ÖLÇÜTLER		**EVET**	**HAYIR**
a) İçerik			
1.	Kurumunun faaliyet alanını belirledi.		
2.	Rekreasyon çeşidini tespit etti.		
3.	Kurumsal iletişim tekniklerini belirledi.		
4.	İletişim tekniklerinin nasıl uygulanacağını planladı.		
b) Tasarım			
5.	Bilgileri ve görselleri düzenli bir şekilde sundu.		
6.	Yazıları kısa, anlaşılır ve okunaklıydı.		
c) Süre Kullanımı			
7.	Çalışmayı verilen sürede tamamladı.		
ç) Güvenlik Tedbirleri			
10.	Bilgisayar kullanım kurallarına dikkat etti.		
Sütun Toplamları			

Değerlendirme

"Hayır" sütununun seçildiği ölçütler için ilgili konuları ve çalışmaları tekrar ediniz.

A) Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere cümlelerde verilen bilgiler doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

1. (….) Odağına ürünleri veya hizmeti alan halkla ilişkiler uygulamalarına kurumsal halkla ilişkiler denir.

2. (….) Müşteri anketleri, halkla ilişkiler faaliyetlerinin değerlendirilmesinde en çok kullanılan araçtır.

3. (….) Kurumsal işletmelere çalışanlar için oyun araçları konması kurumun saygınlığını zedeler.

4. (….) Kurumsallaşmış otel ve konaklama işletmelerinde personelin rekreasyon organizasyonuyla ilgili fikirlerine değer verilir.

5. (….) Alışveriş merkezlerindeki ziyaretçi sayısını artırabilmek için eğlence faktörüne daha fazla yer verilmektedir.

B) Aşağıda verilen cümleleri dikkatlice okuyarak boş bırakılan yerlere doğru kelimeyi yazınız.

1. Bir ülkenin spor unsurlarının çeşitli spor organizasyonlarında ülkeyi temsil etmesine …… denir.

2. Sokaktan rastgele seçilmiş kişilere bitmemiş bir filmin gösterilmesine …… denir.

3. Sosyal medyanın diğer iletişim araçlarıyla eş güdümlü şekilde kullanılmasına …… denir.

4. Bir kurumunun hedef kitlelerinin kurumu nasıl algıladığına …… denir.

5. Birdenbire ortaya çıkan standart dışı olayların kontrol edilmesi sürecine …… denir.

C) Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi bir rekreasyon organizasyonunda çalışacak halkla ilişkiler uzmanının özelliklerinden biri <u>değildir</u>?

A) Rekreasyon alanındaki yasal gelişmeleri takip etmesi

B) Muhasebe bilgisine sahip olması

C) Rekreasyonun gereksinimlerini anlamış olması

D) Rekreasyon alanında moda olan uygulamaları takip etmesi

E) Medya mensupları ile yakın ilişkiler kurması

2. İş yerinde uygulanan rekreasyonun amaçları ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi <u>yanlıştır</u>?

A) Çalışma düzenini renklendirmek

B) Çalışanlar ve ailelerin kaynaşmasını sağlamak

C) Çalışanlarla yöneticiler arasındaki iletişimi geliştirmek

D) En başarılı personeli seçmek

E) Çalışanların eğitim düzeyini artırmak

3. Aşağıdakilerden hangisi rekreasyon yönetiminde uygulanan halkla ilişkiler faaliyetlerinden biri değildir?

A) Yeni pazarları belirlemek
B) Katılımcı memnuniyetini artırmak
C) Kurumsal web sitesine ve sosyal medyaya içerik hazırlamak
D)Ürün veya hizmetler için yeni dağıtım kanalları bulmak
E)Yapılan faaliyetleri hedef kitlelere duyurmak

4. Aşağıdakilerden hangisi halkla ilişkiler faaliyetlerinin değerlendirilmesinde kullanılan araçlardan biri değildir?

A) Müşteri anketleri
B) Destek hatları
C) Tavsiyeyle gelen yeni katılımcılar
D) Basında çıkan haberler
E) Ürün ve hizmet kalitesinin artırılması

5. Aşağıdakilerden hangisi festival organizasyonunda halkla ilişkiler biriminin sorumluluğundadır?

A) Duyurum yapma
B) Sanatçılarla sözleşme imzalama
C) Bilet satışı
D) Sanatçıları ve malzemeleri etkinlik alanına ulaştırma
E) Etkinliklerin güvenliğini sağlama

6. Bir temsilin ilk oynanışı veya bir filmin ilk gösterimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Fragman B) Gala C) Filmografi D) Ürün yerleştirme E) Röportaj

7. Aşağıdakilerden hangisi kriz ile ilgili bilgileri medyaya açıklayan kişidir?

A) Kriz yönetim ekibi lideri
B) Kurumsal iletişim sorumlusu
C) Kriz sözcüsü
D) Kurum yöneticisi
E) Kriz yönetim ekibi mensupları

Ç) Aşağıdaki soruların cevaplarını altlarına yazınız.

1. Turistik otel ve konaklama işletmelerinin en önemli dış hedef kitlesi size göre kimdir? Bu konudaki düşüncelerinizi açıklayınız.

.....

.....

2. TV programlarında, bloglarda, sosyal medya hesaplarında, gazete ve dergi köşelerinde yemekle ilgili programlar yapan kişilerin turistik restoranlarda veya kafelerde ağırlanmasının önemini açıklayınız.

.....

.....

4. ÖĞRENME BİRİMİ

REKREASYON ETKİNLİK ALANLARI

ÖĞRENME BİRİMİ KONULARI

4.1. REKREASYONEL TURİZM SEYAHATİ ORGANİZASYONLARI
4.2. MACERA REKREASYONU ORGANİZASYONLARI
4.3. SOSYAL VE EĞİTİM REKREASYONU ORGANİZASYONLARI
4.4. TERAPÖTİK (TERAPATİK) REKREASYON ORGANİZASYONLARI
4.5. EĞLENCE VE ANİMASYON REKREASYONU ORGANİZASYONLARI
4.6. REKREATİF SANAYİ ORGANİZASYONLARI

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Rekreasyonel turizm seyahati organizasyonlarını açıklama
- Macera rekreasyonu organizasyonlarını açıklama
- Sosyal ve eğitim içerikli organizasyonları açıklama
- Terapötik rekreasyon organizasyonlarını açıklama
- Eğlence ve animasyon organizasyonlarını açıklama
- Rekreatif sanayi organizasyonlarını açıklama

TEMEL KAVRAMLAR

- Animasyon rekreasyonu
- Eğitim rekreasyonu
- Eğlence rekreasyonu
- Macera rekreasyonu
- Rekreasyonel turizm
- Rekreatif sanayi organizasyonu
- Sosyal rekreasyon
- Terapötik rekreasyon

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Etkinlik yapmak için nerelere seyahat edilebilir? Bu konudaki fikirlerinizi sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

4.1. REKREASYONEL TURİZM SEYAHATİ ORGANİZASYONLARI

İnsanlar, gereksinimlerini karşılayabilmek için çalışmak zorundadır. Çalışmanın yanında dinlenme, eğlenme ve sosyalleşme de insanlar için bir ihtiyaçtır. Bireyler, bu gereksinimlerini karşılamak için serbest zamanlarında etkinliklere katılarak hoşça vakit geçirmek ister. Bireylerin beklentilerinin ve amaçlarının farklı olması nedeniyle rekreasyon organizasyonlarındaki etkinlik çeşitleri ve katılımcı profilleri de sürekli değişmektedir (Görsel 4.1).

Görsel 4.1: Rekreasyon etkinlikleri

Genel olarak rekreasyonel etkinlik alanlarında bulunan organizasyonlar şunlardır:

- Rekreasyonel turizm
- Macera rekreasyonu
- Sosyal ve eğitim rekreasyonları
- Terapötik rekreasyon
- Eğlence ve animasyon rekreasyonları
- Rekreatif sanayi organizasyonu

İnsanlar, serbest zamanlarında fiziksel ve zihinsel olarak dinlenmek için sürekli yaşadıkları mekândan başka bölgelere hareket etmek ister. Seyahat ettikleri yerde kaldıkları sürece de bazı etkinliklere katılır. En çok tercih edilen rekreasyon etkinliği, insanların serbest zamanlarını keyifli geçirmelerine dayalı etkinliklerden oluşan turizmdir. Turizmin en çok tercih edilen rekreasyon etkinliği olması, onu büyük bir sektör hâline getirmiştir.

4.1.1. Rekreasyonel Turizm Kavramı

1970'li yıllarda, insanların tatil yaparken serbest zamanlarını değerlendirmek için etkinlik yapabileceği fikri savunulmaya başlandı. Bu görüş, turizm sektörünün hızlı biçimde gelişimini beraberinde getirdi. **Turizm**, insanların serbest zamanlarda dinlenmek ve eğlenmek amacıyla yaşadıkları yerin dışına yaptıkları seyahatlerde insanları ağırlama olarak tanımlanır.

Rekreasyonel turizm, insanların serbest zamanlarında sürekli yaşadıkları mekândan belirli bir süreliğine uzaklaşmak için gittikleri yerde özel ilgi duydukları ve gönüllü olarak katıldıkları etkinliklerden oluşur. Bu etkinliklere katılan insanlar için ilgi duydukları etkinlik; konaklama ve ulaşım biçiminden daha önemli ve seyahat etme konusundan daha önceliklidir (Görsel 4.2).

Görsel 4.2: Seyahat planlaması

İnsanların serbest zamanını değerlendirebilmesi, dinlenebilmesi ve eğlenebilmesi için düzenlenen etkinlikler turizm faaliyetlerini artırmıştır. Son yıllarda insanların istedikleri etkinliği yapabilmek için seyahate gereksinim duyması rekreasyonel turizmi geliştirmiş ve önemli bir pazar hâline getirmiştir. Turist için seyahat edeceği mekân seçiminde gereksinimlerini karşılayabilmek önemlidir. Bu durum, mekânın doğal güzelliklerinin yanında hazırlanan rekreasyonel turizm kaynakları ile de ilgilidir.

Dünyada en hızlı gelişen sektörlerin başında yer alan turizm ilk olarak güneş, deniz, eğlence turizmi şeklinde kitle turizmi gelişimini göstermiştir. 1990'larda ise **alternatif turizm** kavramı ortaya çıkmıştır. Alternatif turizm; turizm hareketliliğinin sürekli olmasını, uzun süreli programlar oluşturmayı, çevreye saygıyı ve çevreyle bütünleşmeyi ifade eder. Son yıllarda turizm ifadesi hem kitle turizmini hem de alternatif turizmi kapsar.

SIRA SİZDE

Bulunduğunuz bölgede rekreasyonel turizm ile ilgili ne gibi çalışmalar yapılmaktadır? Buna çevrenizden örnekler veriniz.

4.1.2. Rekreasyonel Turizm Seyahati Türleri

Rekreasyonel turizm, seyahat edebilecek insanların etkinlik alanıdır. Bir kişinin serbest zamanında bir yere gitmesi için gideceği yerde yaşadığı yerden farklı mekânların ve etkinliklerin olması gerekir. Bunun yanında kişilerin serbest zaman süreleri, kişisel ve demografik faktörler rekreasyonel turizm tercihlerini etkiler (Görsel 4.3).

Görsel 4.3: Seyahat için yer seçimi

Lawson ve Band-Bovy (Lavsın ve Bavi), farklı sınıflandırmalara tabi tutulan rekreasyonel turizm etkinliklerini turizmle ilgisi açısından şu şekilde sınıflandırmıştır.

- Yüksek düzeyde toplumsal kapsamlı etkinlikler
- Kültür ve sanat etkinlikleri
- Sportif etkinlikler
- Açık alan etkinlikleri

4.1.2.1. Yüksek Düzeyde Toplumsal Kapsamlı Etkinlikler

Rekreasyonel turizm, kişilerin bireysel etkinliklerini ve toplumsal etkinlikleri kapsar. Devletin ya da özel kuruluşların sağlık, festival, fuar, konser, kongre turizmi gibi birçok alanda toplum için yaptığı etkinlikler yer alır. Bu etkinlikler ile bireyler bir araya gelerek dinlenme, eğlenme, kendini yenileme, gezme, görme gibi ihtiyaçlarını giderir. Böylece bireyler sosyal ve kültürel gelişim sağlar.

1. Sağlık Turizmi Etkinlikleri

Sağlık, eski çağlardan bu yana insanların seyahat etme ve etkinliklere katılma nedenlerinden biri olmuştur. İnsanlarda var olan uzun ve sağlıklı yaşama isteği son yıllarda daha da artmıştır. Birey için hastalıklardan kurtulmak, sağlıklı beslenmek ve hareket etmek önemli hâle gelmiştir. Bu nedenle bireyler turizm etkinliklerine yönelmeye başlamıştır. Medikal turizm, terapötik turizm, termalizm, klimatizm ve yayla turizmi sağlık turizmi kapsamında yer alır.

a) Termal Turizmi: Birey sağlığını koruyucu ve bireyi tedavi edici özellikleri nedeniyle sağlık sektöründe önemli bir yere sahiptir. **Termal turizmi**, faydalı mineralleri barındıran doğal kaynak suyunun sağlığın devamlılığını sağlama konusunda yardımcı olduğu turizm çeşididir. Termal turizmle yer altından belli sıcaklık derecelerinde çıkan suların, belli kürlerde tedavi amacıyla kullanılması sağlanmıştır (Görsel 4.4). Bu sayede termal su kaynaklarına sahip bölgelere seyahat etme, orada konaklama ve diğer hizmetler ilgi görmüş; termal turizm önemli bir rekreasyonel turizm çeşidi hâline gelmiştir.

Görsel 4.4: Termal su

BİLGİ NOTU

Türkiye, termal su kaynakları konusunda Avrupa'da ilk sırada, dünyada yedinci sırada yer alır.

b) Medikal Turizm: Özel tedavi gerektiren rahatsızlıkların tedavisi ve uzmanlık gerektiren tıbbi müdahalelerden faydalanmak için devamlı ikamet edilen yerin dışına seyahat etmeyi içeren bir turizm çeşididir. Medikal turizmde hekim ve tedavi yöntemleri ön plandadır. Medikal turizmde, turizm sektöründe sunulan turistik ürünlerden ve hizmetlerden de yararlanılır.

c) Klimatizm Turizmi: Bireyin açık havada ve bol oksijenli bölgelerin şifa verici etkisinden yararlandığı tedavi yöntemidir. Çevre kirliliğindeki artış nedeniyle insanlar, belirli sürelerde sağlıklı iklim koşullarında sağlığını korumayı ya da tedavi olmayı ister. Bu özellikleri olan bölgeye sağlık için seyahat eden kişiler turizmin diğer etkinliklerinden de faydalanır.

ç) Terapötik Turizm: Hasta, özel gereksinimli ve ileri yaş grubu bireylerin bağımsız yaşamlarını sağlamaları, genel sağlık durumlarını korumaları ve yaşam kalitelerini geliştirmeleri için hazırlanan yardımcı tedavi, eğitim, eğlence ve oyun programlarının kullanıldığı etkinliklerdir. Bu etkinliklerden faydalanmak için yapılan seyahatler rekreasyonel turizm kapsamındadır.

d) Yayla Turizmi: Yaylalar sadece yöre halkının yaz aylarında serinlemek, hayvanlarını beslemek ve kışlık hazırlamak amacıyla kullandıkları yerlerdi. Son yıllarda yaylalar, serbest zamanlarında insanların gürültüden uzak, sakin, yeşili bol, doğal ortamları tercih etmeleri nedeniyle rekreasyonel turizm çeşitlerinden biri olmuştur. Yayla etkinlikleri; doğal alanlar, manzaralar, iklim ve bitki örtüsü, su kaynakları, dağ ve doğa yürüyüşleri, yayla şenlikleri ve tarihî, kültürel, arkeolojik değerler ile ilgi merkezi hâline gelmiştir.

2. Festival, Fuar, Konser ve Kongre Turizmi

Festival, fuar, konser ve kongre organizasyonları büyük oranda toplumsal etkinlikleri kapsar. Bu etkinliklerin kitlesi sadece yapıldığı bölge ya da ülke ile sınırlı değildir. Ulaşım ve iletişimin kolaylaşması büyük organizasyonların gerçekleşmesini de sağlamıştır. Bu organizasyonlara katılacak bireylerin etkinlik alanına ulaşımı, konaklaması, rehberlik hizmetleri, yeme ve içme hizmetleri rekreasyonel turizm kapsamında yer alır.

a) Festival Turizmi: Yerel bir topluluk tarafından belirli gün ve tarihlerde kutlanan ve geleneksel hâle gelmiş özel önemi olan ve yapıldığı yerin simgesi olmuş kısa süreli etkinliklere **festival** denir. Festival programında yer alan sanatsal etkinlikler (konserler, sinema, tiyatro, resim sergileri vb.) sosyal, ekonomik ve kültürel yaşama canlılık katar, turizmin gelişmesine katkı sağlar. Festival etkinliklerinin bazıları sadece ait olduğu yöreye hitap eder. Festivallerin bazıları da bütün ülke ve dünyaya dönük yapılabilir (Görsel 4.5). Festivaller, önemli seyahat nedenleri arasında olduğu için rekreasyonel turizme de hareketlilik sağlar.

Görsel 4.5: Isparta Gül Festivali

b) Fuar Turizmi: Ticari ürün ya da hizmetlerin tanıtımı, pazarlanması, geleceğe yönelik iş birliği yapılabilmesi için belirli zamanlarda genellikle aynı yerde gerçekleştirilen tanıtım etkinliğine **fuar** denir. Kamu sektörü ya da özel sektör tarafından hazırlanan fuarlar; ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan önemli ziyaret alanlarıdır.

Fuar sürecinde fuarı ziyaret etmek için başka şehirlerden ve ülkelerden gelen katılımcılarla ziyaretçiler, bölgeye ticari ve sosyal bir hareketlilik katar. Katılımcı ve ziyaretçilerin konaklama, yeme içme gibi gereksinimlerini bölgede karşılaması fuarın yapıldığı bölgede bulunan işletmelerin gelirini artırır. Ayrıca bölge halkının fuar süresince gerçekleştirilen etkinliklere katılabilmesi de fuar alanlarına önemli hareketlilik getirir. Fuar, bu özellikleri ile hem bölge hem ülke turizmi açısından önemli bir rekreasyonel turizm etkinliğidir.

c) Kongre Turizmi: Belirli bir sürede, bir program çerçevesinde bilimsel veya mesleki konularda bilgi alışverişi, tartışma gibi amaçlarla yapılan toplantılara **kongre** denir. **Kongre turizmi**, kişilerin yaşadığı veya çalıştığı yerler dışında uzmanlık gerektiren bir alan ile ilgili bilimsel veya mesleki konularda bir arada olmalarını sağlayan seyahat, konaklama gibi etkinliklerdir. Kongre turizmi; kongre, konferans, seminer gibi etkinlikleri de kapsar. Kongre turizminde, katılımcının evinden ayrılarak seyahat etme nedeni toplantıya katılmaktır ancak katılımcı bu sayede farklı turizm etkinliklerine de katılabilir.

ç) Konser Turizmi: İnsanlar, sevdikleri sanatçının canlı performansını izlemek için konserin olduğu şehre ya da ülkeye giderek turizm etkinliklerine katılır. Bu durum, rekreasyonel turizm organizasyonu işletmelerinin konser düzenlemesini sağlar. Millî veya dinî kutlamalar, festivaller, açılışlar gibi etkinlikler kapsamında da konser organizasyonları düzenlenir.

ETKİNLİK

Bulunduğunuz bölgede yapılan festival, fuar, kongre ya da konserlerin yapılış tarihleri, amaçları, bölgeye kazandırdıkları ile ilgili bilgilerin ve görsellerin yer aldığı bir çalışma hazırlayınız. Çalışmayı hazırlarken en az dört farklı materyal (yazı, tablo, grafik, fotoğraf, karikatür, öykü vb.) kullanınız. Hazırladığınız çalışmayı sınıf panosunda paylaşınız.

4.1.2.2. Kültür ve Sanat Etkinlikleri

Kültür ve sanat etkinlikleri, turizm açısından insanlarda ilgi uyandıran unsurlardandır. Farklı çevrelerin kültürleri insanlarda ilgi uyandırır. İnsanlar, farklı kültürleri ve sanat etkinliklerini görmek için seyahatler yapar.

1. Kültür Etkinlikleri

Kültür, milletlerin tarih boyunca oluşturdukları maddi ve manevi değerlerin birikimidir. Bu birikim, farklı araçlarla sonraki nesillere aktarılır. Bir toplumda yaşayan insanların dili, dini, sosyal yaşantısı, görgü kuralları, yemesi ve içmesi, tarihî alanları, kılık kıyafet tarzı, müziği gibi ögeler kültürü oluşturur. Kültürel açıdan zengin çevreleri tanımak, gezmek ve görmek için yapılan seyahatler kültür turizmini oluşturan etkinliklerdir.

a) Manevi Kültür: Manevi kültürü oluşturan manevi değerler; bir milleti diğer milletlerden ayırabilme olanağı veren gelenek, görenek, değer hükümleri, ahlak anlayışı, din, dil ve sosyal yaşantıdır. Din, geçmişten bu yana insanların dikkatini çeken ve tercih edilen en önemli manevi kültür turizmi ögesidir. İnsanların hem kendi dinlerini hem de farklı dinleri tanımak için seyahat etme isteği, inanç turizmini başlatmıştır. Dinî açıdan önemli bulunan camiler, kiliseler, sinagoglar, anıtlar, müzeler inanç turizmi için önemli yapılardır. İnanç turizminde turistler; kutsal yerleri görmek, hacı olmak, manevi tatmine ulaşmak ya da farklı dinlerle ilgili meraklarını gidermek için kutsal mekânları ziyaret eder.

ARAŞTIRMA

Bulunduğunuz çevrede yer alan inanç turizmi merkezleri ve etkinlikleri hakkında bir araştırma yapınız. Hazırladığınız çalışmayı arkadaşlarınızla paylaşınız.

b) Maddi Kültür: Bu kültür mimariye dayanan arkeolojik ve tarihî eserler, müzeler, giyim kuşam, müzik, yeme, içme gibi insan eli ile yapılanları kapsar. Maddi kültürün içinde en çok tercih edilen unsurlar; arkeolojik ve tarihî alan ziyaretleri ve yeme içme etkinlikleridir. Arkeolojik ve tarihî alanlar mekânlarda ziyaretçilerin gezmesi için tesisler yapılarak halka açılmış; bu tesisler konser, tiyatro, şenlik gibi etkinlikler için kullanılmaya başlanmıştır. Müzeler hem tarihî değerlerin sergilendiği hem de etkinliklerin düzenlendiği mekânlardır (Görsel 4.6).

Bireylerin temel gereksinimleri arasında yer alan yeme ve içme kültürü son yıllarda turistlerin en fazla seyahat etme nedenlerinden biri hâline gelmiştir. **Gastronomi turizmi**; bölgelere has yiyecek ve içecekleri tatmak için tercih edilen turizm çeşididir. Bireyler, genellikle bölgeye ait yiyecek, içeceklerin tadını ve bunların yapım aşamalarını merak ettikleri için gastronomi turizmine katılır (Görsel 4.7).

Görsel 4.6: Göbeklitepe Müzesi

Görsel 4.7: Antep baklavası

ETKİNLİK

Bulunduğunuz bölgeye has yemeklerin, yemeklerin sunuş tarzlarının ya da gastronomi ile ilgili etkinliklerin yer aldığı bir afiş hazırlayınız. Çalışmayı hazırlarken en az dört farklı materyal (yazı, tablo, grafik, fotoğraf, karikatür, öykü vb.) kullanınız. Hazırladığınız çalışmayı sınıf panosunda paylaşınız.

2. Sanat Etkinlikleri

Sanat etkinlikleri bireylerin yaşamında önemli bir yere sahiptir. Sanat, insanların yaşadığı duyguları başkalarına aktarma şeklidir. Sanatsal etkinliklere aktif ya da pasif katılım gerçekleştirilebilir. **Sanat eserleri**, insanın estetik ölçütlere göre yaratıcı gücünü ortaya koyduğu ürünlerdir. İnsanlar, serbest zamanlarında güzel sanat eserlerini ve diğer sanatsal etkinlikleri görmek için seyahat etmekte ve turizm etkinliklerine katılmaktadır.

ARAŞTIRMA

Kültür ve Turizm Bakanlığının girişimiyle UNESCO tarafından Dünya Miras Listesi'ne kaydedilen kültürel miraslarımızı araştırınız. Araştırmanızı sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

4.1.2.3. Sportif Etkinlikler

Spor turizmi; sportif etkinliklere katılmak için (turnuvalar, müsabakalar, şampiyonalar, yarışlar, ulusal ve uluslararası organizasyonlar) yapılan seyahatlerdir. Spor, serbest zaman değerlendirilmesinde önemli bir araçtır. İnsanlar, serbest zamanlarını değerlendirmek amacıyla sportif etkinliklere aktif veya pasif olarak katılabilir. Sportif etkinliklerde kişinin hem bedensel hem de ruhsal sağlığını koruyan ve geliştiren çalışmalar bulunur.

Özellikle son yıllarda uluslararası düzeyde organize edilen spor etkinlikleri, kitlelerin katılım veya izleme amacıyla seyahat etmelerini sağlar. Olimpiyatlar, dünya ve Avrupa şampiyonaları vb. büyük spor organizasyonlarına örnek gösterilebilir (Görsel 4.8).

Görsel 4.8: Kış Olimpiyat Oyunları

Sportif etkinlikler hem katılımcı hem de izleyici bakımından büyük bir potansiyele sahiptir (Şekil 4.1).

Şekil 4.1: Spor turizmi çeşitleri

1. Doğa Sporları Turizmi

Dağcılık, doğa yürüyüşü, atlı doğa yürüyüşü, bisiklet, golf, yön bulma, yamaç paraşütü, avcılık ve mağaracılık doğa sporu turizminin kapsamındadır.

a) Dağcılık Turizmi: Belli kurallar çerçevesinde dağlarda yapılan yürüyüş, kampçılık ve tırmanış **dağcılık sporu** olarak tanımlanır. Dağcılık, serbest zamanlarını değerlendirmek ve hayatın rutinlerinden kurtulmak isteyenlerin macera arayışı sonucunda ortaya çıkan, belirli zorlukları olan ve genellikle profesyonel malzeme ile yapılan bir spor dalıdır. İnsan ile doğayı yakınlaştıran turizm türlerinden biri olan dağcılık birçok etkinliği içerir. Türkiye, dağcılık sporunun yapılabileceği her rotada farklı zorluk dereceleri ve tabiat güzelliklerine sahip dağların bulunduğu ideal bir coğrafyaya sahiptir.

Görsel 4.9: Doğa yürüyüşü

b) Doğa Yürüyüşü Turizmi: İnsanların doğada stres atmak için küçük patikaları takip ederek yaptığı, belli zorluklar ve özellikler taşıyan uzun yürüyüşlerdir. Doğa yürüyüşleri dağlar, bozkırlar, ormanlar, göl kenarları gibi akla gelebilecek her çeşit arazide yapılabilir (Görsel 4.9).

Trekking, uzun süreli doğa yürüyüşlerine verilen isimdir. Doğa yürüyüşü sporunun farklı bir dalı olan günübirlik doğa yürüyüşü (hiking) ise kısa mesafe yürüyüşlerini ifade eder. Spor turizminin en çok tercih edilen türü olan kısa mesafeli doğa yürüyüşü, sabah başlayıp akşam bitirilen uzun doğa yürüyüşlerine göre daha kolay ve kamp yapmaya gerek duyulmayan yürüyüşlerdir. Trekking, günübirlik doğa yürüyüşlerine göre daha engebeli ve zorlu arazilerde gerçekleştirildiği için daha fazla deneyim, beceri ve kondisyon gerektirir.

c) Atlı Doğa Yürüyüşü (Binicilik) Turizmi: Atlı doğa yürüyüşleri, tarihî ve doğal güzelliklerin bulunduğu bölgelere günübirlik veya birkaç günlük gezi programları düzenlenerek yapılır. Bu yürüyüşler kapsamında eğitimli atlarla doğa içinde atlı yürüyüşe uygun yerler kullanılır. At üretim çiftliklerinin içinde yer alan açık ve kapalı alanlar ziyaret edilir.

ç) Bisiklet Turizmi: Bisiklet sporu özel pistte, yolda veya açık arazide bireysel ve grup olarak yapılır. Bisiklet sporu yapılırken farklı özellikte bisikletler tercih edilebilir. Seyahat acenteleri, son zamanlarda bu etkinlikleri doğal güzelliklere sahip alanlarda düzenlemektedir.

d) Golf Turizmi: Golf, küçük bir topu sert bir sopa ile başlangıç vuruşunun yapıldığı noktadan en az vuruşla parkur sonlarındaki çukurlara sokmayı amaçlayan bir açık hava sporudur (Görsel 4.10). Son zamanlarda golf oynamaya olan ilgi gerek amatör gerekse profesyonel anlamda artmıştır. Rekreasyon alanlarıyla birleştirilen golf alanları bütün yaş grupları tarafından tercih edilmektedir.

Görsel 4.10: Golf

e) Yön Bulma [Orienteering (Oriintiring)] Sporu Turizmi: Özel bir topografya haritasında işaretlenmiş alanları harita ve pusula kullanarak bulmak amacıyla yapılan spordur. Doğada yön bulmayı, pusula ve harita kullanılarak gidilecek yere ulaşabilmeyi içerir. Temel amaç, doğayı sportif etkinlik veya gezmek için tercih eden insanların harita ve pusula bilgilerini geliştirmektir. Yön bulma sporunun başlangıç aşamasında katılımcılara harita kullanma ve yön bulma eğitimleri verilir.

f) Yamaç Paraşütü Turizmi: Wright (Rayt) kardeşler, ilk uçuşları sırasında kullandıkları perde kumaşından uçurtmayla yamaç paraşütü yapımına da öncülük etmişlerdir (Görsel 4.11). Diğer hava araçlarına göre yamaç paraşütünün öğrenilmesi ve yapılması daha kolaydır. Türkiye, yamaç paraşütçülüğü yapılmasına elverişli alanlara sahiptir. Hemen her şehrin yakınında uçuşa uygun bölgeler bulunabilir.

Görsel 4.11: Yamaç paraşütü

g) Avcılık Turizmi: Karada, denizde veya akarsuda yaşamlarını sürdüren ve evcil olmayan hayvanların yakalanması işlemi **av** olarak adlandırılır. İlk çağlarda insanların yaşamını sürdürebilmeleri için bir zorunluluk olan avcılık, son zamanlarda farklı amaçlarla yapılan bir turizm etkinliğidir. Avcıların, yaşadıkları yer dışındaki bir bölgeye belli süreliğine dinlenmek, avlanmak ve spor yapmak amacıyla gittikleri av turizmi, ülke ve bölge ekonomisine katkı sağlayan bir etkinliktir. Av turizmi, kurallara uygun yapılması durumunda ülkenin yaban hayatını koruyup geliştirerek önemli bir gelir kaynağı oluşturur.

ğ) Mağaracılık Turizmi: Doğal süreçler sonucunda oluşmuş mağaranın turistik seyahat amacıyla ziyaret edilmesi ve bu bölgelerde yer alan turistik faaliyetlerden yararlanılmasına **mağara turizmi** denir. Turizm türlerinin gelişmesi kapsamında, mağara turizmi konusunda yapılan çalışmalar artmıştır. Türkiye'deki bazı mağaralar, tarihin en önemli dönemlerinde sığınak olarak kullanılmıştır ve bu yönüyle tarihî açıdan önemlidir. Doğal yollarla oluşmuş mağaralarla birlikte yapay olarak kayaların oyulması ile oluşturulan mağaralar da bulunur.

2. Kış Sporları Turizmi

Kış turizmi, kayak sporu ve buna uygun alanlara yapılan seyahatleri, konaklama ve diğer hizmetlerden yararlanmayı kapsayan etkinliklerden oluşur. **Kış sporları**, karlı ya da buzlu alanların üzerinde belli kurallara uyularak zevk ya da yarışma amacıyla yapılan sporlardır. Son zamanlarda, gelişmiş kış turizmi merkezlerinde uluslararası düzeyde yapılan yarışmalarla kış sporlarına ilgi artmıştır. Kış sporları kayak, snowboard (snovboord) ve buz pateninden oluşur.

Görsel 4.12: Kayak

a) Kayak Turizmi: Kayak sporu, kar üzerinde plastik ya da fiber maddelerden yapılmış kayaklarla yapılır (Görsel 4.12). Tarih öncesi çağlarda karlı bölgelerdeki insanlar, kara batmadan ilerlemek için tahta parçalarından ilkel kayaklar geliştirmiştir.

Zamanla spor hâline gelen kayak dünyada ve Türkiye'de kış turizmi etkinlikleri açısından önemli bir sektör olmuştur.

b) Snowboard Turizmi: Kayaktan farklı araç gereçle yapılan ve kendine has teknikleri olan snowboard son yıllarda ilgi çeken bir spor dalıdır. Özellikle yüksek karlı dağlardan aşağıya doğru kayılarak yapılır. Bu spora çoğunlukla gençler ilgi göstermekte ve bu ilgi son yıllarda giderek artmaktadır. Snowboard, tüm dünyada gözde bir spor dalı olarak turizm etkinliği açısından önemli hâle gelmektedir.

c) Buz Pateni Turizmi: Buz üzerinde altı kızaklı patenle kayma tekniği kullanılarak yapılan bir spordur. Spor olmanın yanında çift veya tek olarak müzik eşliğinde yapılan bir gösteridir. Müzik, dans ve sporu birleştirdiği için estetik bir spor dalıdır. Kış sporu olarak kabul edilen bu eğlenceli spor kapalı alanlarda bulunan buz pistlerinde yıl boyu yapılabilmektedir.

3. Su Sporları Turizmi

Su sporları; akarsu, göl veya denizlerde rekreaktif amaçlı yapılan spordur. Bu spor turizmi arkeolojik, tarihî ve kültürel değerleri yansıtan turizm çeşitleriyle bir bütün oluşturur. Su sporları turizmi; akarsu, kürek, su kayağı, su altı dalışı, sörf, yelkencilik ve yüzmeyi kapsar.

a) Akarsu Sporu Turizmi: Önceleri ulaşım amacıyla kullanılan sal zamanla spor etkinliklerinde kullanılmaya başlanmıştır. Akarsu turizmi macerayı ve doğayı seven yerli ve yabancı turistler tarafından tercih edilir. Salcılığın (rafting) zamanla turistik amaçlarla kullanılması kitlelere yayılmasını sağlamıştır. Rafting, altı ya da sekiz kişilik takımlar hâlinde bir botu tek kürek yardımı ile hedefe ulaştırma sporudur (Görsel 4.13).

Görsel 4.13: Rafting

b) Kürek Turizmi: Kürek sporu, denizlerde ve akarsularda basit araçlar kullanarak yapılan bir spor dalıdır. 1900 yılından itibaren olimpiyat oyunlarında yer alan bu sporu yapmak için Türkiye'de uygun deniz ve akarsular bulunur.

c) Su Kayağı Turizmi: Su kayağı, hızlı giden bir teknenin arkasına bağlı halata tutunarak ayaklara takılı kayaklar yardımıyla su üzerinde kayılarak yapılır. Su kayağı; deniz, nehir ve göl bulunan birçok ülkede popüler bir spor dalıdır.

ç) Su Altı Dalışı Turizmi: İnsanlar, suyun altındaki zenginliklerden yararlanabilmek amacıyla su altına dalarak sünger, mercan ve sedef çıkarmıştır. Dalışlar, zamanla ihtiyaçları gidermek için yapılan etkinlik olmaktan çıkarak spor hâline gelmiştir. Türkiye'de su altı sporu yapmak amacıyla pek çok bölgede su altı dalışı yapılmaktadır.

d) Sörf Sporu Turizmi: Sörf, özel üretilen sörf tahtasının üzerinde, deniz dalgalarını kullanarak kıyıya doğru düşmeden dengede kalmaya çalışılan bir spordur. Dalga sörfü olarak bilinen bu spor okyanus kıyılarında dalgaların üzerinden kıyıya doğru kayılarak yapılır. Rüzgâr sörfü ise su üzerinde yelken ve sörf tahtası kullanarak rüzgârın yardımıyla ilerlemek için yapılır.

e) Yelkenli Spor Turizmi: Suyun kaldırma kuvvetinden istifade edilerek kullanılan teknelere rüzgâr enerjisinin de eklenmesiyle yapılan spor dalıdır (Görsel 4.14). Gezmek ya da yarışmak için yapılmış çeşitli yelkenli teknelerle deniz, dalga, akıntı ve rüzgârla mücadele edilir. Açık denizlere kıyısı olan ülkelerde yelkenli tekneler; ulaşım ve savaşta da kullanılır.

Görsel 4.14: Yelkenli

f) Yüzme Turizmi: Yüzme, en yaygın su sporlarından biridir Turizm için tercih edilen su sporlarının arasında en fazla ilgi görendir. Yüzme, bedenin kulaç ve ayak hareketleriyle ve çeşitli stillerde yapılır. Olimpiyatlarda yüzme yarışmaları ilk kez 1800'lerin sonlarında yapılmaya başlanmıştır.

4. Pasif Katılımlı Spor Turizmi

Bu spor turizmi; uluslararası organizasyonları kapsayan olimpiyatlar, futbol turnuvaları, salon sporları gibi etkinlikleri içerir.

a) Olimpiyat Sporları Turizmi: Dünyanın en büyük spor yarışması kabul edilen olimpiyatların tarihi çok eski çağlara dayanır. İnsanlar ve ülkeler arasındaki barışın gelişmesine katkı sağlayan olimpiyat oyunları dört yılda bir yapılır. Olimpiyat oyunları, maliyeti yüksek bir spor organizasyonudur. Olimpiyat oyunları; ev sahibi ülkelerin tanıtımı, turizm etkinliklerinin artması ve spor tesislerinin kazanılması gibi faydalar sağlar. Sporseverler olimpiyatların yapıldığı ülkeleri gezip görme ihtiyacı hisseder.

ARAŞTIRMA

Olimpiyatların bugüne kadar hangi ülkelerde, hangi dallarda yapıldığı ve turizm açısından neler kazandırdığı ile ilgili araştırma yapınız. Hazırladığınız çalışmayı arkadaşlarınızla paylaşınız.

b) Futbol Turizmi: Futbol, en çok sevilen spordur ve diğer spor çeşitlerinden oldukça farklı bir özelliğe sahiptir. Futbol; takımları ve oyuncuları görmek için gelen taraftarların ilgisini yoğun biçimde çekerek önemli bir turizm talebi oluşturur.

c) Turnuva ve Salon Sporları Turizmi: Basketbol, voleybol, hentbol, atletizm, masa tenisi, judo, tekvando, karate, boks, halter, jimnastik, eskrim, buz hokeyi ve motor sporları (ralli, Formula 1, motokros, drag, tırmanma vb.) bu sınıfa giren spor türleridir. Bu spor dallarıyla ilgili olarak önemli ölçüde turizm etkinliği ortaya çıkar.

5. Geleneksel Spor Turizmi
İnsanların eski dönemlerde sportif amaçla inşa edilmiş yapıları (stadyum, arena vb.) ziyaretleri gibi turistik etkinlikleri kapsar. Kırkpınar Yağlı Güreşleri, geleneksel spor etkinliğine bir örnektir.

4.1.2.4. Açık Alan Etkinlikleri

Açık alan etkinlikleri, katılımcının fiziksel ve ruhsal sağlığını korumak, sosyal yönünü geliştirmek amacıyla doğada gerçekleştirdiği serbest zaman etkinlikleridir. Açık alan etkinliklerinin kapsamı, gerçekleştiği çevre kadar çeşitlidir. Açık alan etkinlikleri, karlı bir dağa tırmanıştan tekne gezisine, parkta sakin bir yürüyüşten vahşi doğayı gözlemeye kadar farklı etkinlikleri kapsayabilir.

ETKİNLİK

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak rekreasyonel turizm seyahati organizasyonları ile ilgili bir sunu hazırlayınız. Hazırladığınız sunuyu sınıfta paylaşınız. Sunuyu hazırlarken aşağıdaki uyarıları dikkate alınız.

1. Rekreasyonel etkinlik olarak yapılan turizm çeşitlerinden en az bir örnek veriniz.
2. Sunuyu hazırlarken en az dört farklı materyal (yazı, tablo, grafik, fotoğraf, karikatür, video,hikâye vb.) kullanınız.
3. Sunum sırasında Türkçeyi doğru ve özenli kullanınız. Beden dilinize ve ses tonunuza dikkat ediniz. İzleyicilerle göz teması kurunuz.
4. Sunuyu hazırlama süreniz bir hafta, sunum süreniz 5 dakikadır.

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Size göre içinde tehlike barındıran, heyecan verici özelliklere sahip etkinlikler hangileridir? Bu konudaki fikirlerinizi sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

4.2. MACERA REKREASYONU ORGANİZASYONLARI

Macera olgusu önceleri, yeni yerlerin araştırılıp keşfedilmesi, yeni topraklar ve servet kazanmak için uzak bölgelere gidilmesi ile ilişkilendirilirdi. Zaman içinde macera, bireyin kişisel istekleri ile ilişkili hâle gelerek bir araç olmaktan çıkıp macera turizmi kavramının oluşmasını sağlamıştır. İnsanların macera tutkusu, seyahatin temel nedeni olmuş ve bu durum da macera turizmini bir sektör hâline getirmiştir.

Son dönemde insanlar, sürekli aynı iş ve özel yaşamın içindeki monotonluktan bir süreliğine uzaklaşabilmek için geçmişte sıra dışı gelen seyahatleri ve etkinlikleri gerçekleştirmek istemektedir (Görsel 4.15). İnsanlar için farklı yerlere gitmek, farklı yerleri gezmek, görmek ve denenmemiş olanı denemek artık bir gereksinimdir. Serbest zaman değerlendirmelerinde insanlar tehlikeli ve zorlayıcı da olsa macera etkinliklerini denemek isteyebilir.

Görsel 4.15: Macera etkinliğine gidiş

Macera katılımcısının isteği, konaklama işletmelerinin sunduğu konforu yaşamak ve eğlence merkezinde eğlenmek isteyen turistlerden farklıdır. Macera turizmi; kendi sınırlarını zorlamak isteyen, bilinmeyeni keşfetme arzusunda olan, katıldığı tehlikeli etkinliklerle heyecan peşinde koşan bireylerin beklentilerini karşılamaya yönelik bir turizm türüdür.

4.2.1. Macera Kavramı

Macera, Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük'te "Baştan geçen ilginç olay veya olaylar zinciri, serüven, sergüzeşt, avantür; olmayacakmış gibi görünen iş." olarak tanımlanır. Macera kavramı, etkinlikteki risklerin etkinlik öncesinde ve sırasında bireyin kişisel yeterliğini ortaya koyarak elde ettiği zorlu deneyimleri içeren bir süreç olarak değerlendirilir. En genel tanımı ile sıradan yaşam rutininden uzaklaşma olarak ifade edilebilir. Macera olgusu bireyin yaşadığı kültürel normlara göre öznel yönler içerir; kişisel beğenilerde olduğu gibi fiziksel, duygusal ve zihinsel algıya bağlı olması nedeni ile de kişiden kişiye değişir.

İnsanların içinde bulunduğu çevre, yaşamlarını önemli ölçüde etkiler. Şehir yaşamındaki düzensiz kentleşme ve aşırı nüfus artışı ile birlikte yaşam zorlaşmıştır. Doğal alanlar kaybolmaya başlamış, insanlar doğaya yönelerek yeni bir etkinlik biçimi oluşturmuştur. Bunun yanında yeni yerler keşfetme, yeni heyecanlar yaşama gibi nedenlerle de insanlar macera etkinliklerine katılım göstermeye başlamıştır (Görsel 4.16).

Görsel 4.16: Su altı keşfi

4.2.1.1. Maceranın Temel Özellikleri

Macera kavramını sınırlı niteliklerle sınıflandırmak zordur. Macerayı temel özellikleri bakımından ele alan Swarbrooke (Svarbrook) ve arkadaşları (2003) macerayı on başlıkta sınıflandırmıştır.

1. Belirsizlik: Macera olgusunun en temel özelliklerinden biri belirsiz olmasıdır. Deneyimle ilgili olarak belirli bir sonucu yoktur. Bu durum bireylerde heyecan ve bağlılık durumu oluşturur.

2. Risk ve Tehlike: Risk olgusu bireylerin tehlikeye atılmalarını ifade eder (Görsel 4.17). Risk ve tehlike olguları bireylere fiziksel ve zihinsel yönden zarar verebilir. Riske tahammül etme becerisi ve bir risk ya da tehlike olasılığı durumunda, bu olasılığın algılanıp sonuçlarının değerlendirilmesi kişiden kişiye farklılık gösterebilir. Macera olgusunun risk içerdiği ve maceranın tanımlayıcı özelliklerinden biri olduğu kabul edilir.

Görsel 4.17: Uçaktan paraşütle atlama

3. Meydan Okuma: Belirsiz sonuçlar, risk ya da tehlikenin oluşması neticesinde bir meydan okuma ortaya çıkar. Meydan okuma duygusal ve fiziksel yönden olabilir. Meydan okuma sadece etkinliğin zorluk düzeyine bağlı değildir. Bireylerin yeteneklerine ve tecrübelerine göre değişir.

4. Beklenen Ödül: Maceraya katılan bireylerde deneyim kazanacaklarına ve bazı içsel ödüllerin olabileceğine dair beklentiler vardır. Bu konuda ödül, doyum duygusu gibi soyut bir olgu ya da hediye gibi somut bir nesne olabilir.

5. Yenilik: Yenilik olgusu, macera deneyiminin önemli unsurlarından biridir. Bireylerin daha önce deneyimlediği bir olgu macera olarak değerlendirilmez.

6. Heyecan: Macera, heyecan verici bir deneyimdir. Macera bireylerin duyularını, duygularını, zekâlarını uyarır ve bireyleri harekete geçirir.

7. Kaçış: Bireyler, monoton yaşamları nedeniyle bulunduğu ortamdan uzaklaşma isteği duyar. Yenilik isteği kişinin kaçış duygusunu tetikler.

8. Araştırma ve Keşfetme: Macera sürecinin temelini araştırma ve keşfetme arzusu oluşturur. Yeni kültürleri, mekânları, tecrübeleri ve duyguları keşfetme isteği ancak araştırma ve keşfetmeyle giderilebilir.

9. Odaklanma: Birey macera sürecinde zihinsel bazı durumlar yaşar. Bireyin risk ve tehlike içeren etkinlikte başarı elde edebilmesi için çok dikkatli olması ve odaklanması gerekir.

10. Karşıt Duygular: Belirsizlikler ve riskler, deneyimin bazı bölümlerinin zor olması nedeniyle bireylerde karşıt duyguların oluşmasına yol açabilir.

SIRA SİZDE

Macera olarak düşündüğünüz bir olayı taşıdığı özellikler bakımından açıklayınız. Sınıf arkadaşlarınıza, macera örneğinizin özellikleriyle ilgili bilgiler veriniz.

4.2.2. Macera Turizmi

İnsanların istek, gereksinim ve beklentilerinde oluşan değişim turizm sektörüne de yansımıştır. Son zamanlarda, geleneksel turizm anlayışı bazı turistler için önemini korusa da bazı turistlerin beklentilerini karşılamakta yetersiz kalmıştır. Farklı beklentilere sahip turistler için alternatif turizm türleri önem kazanmıştır. **Macera turizmi**; fiziksel anlamda tehlike ve risk barındıran, doğa ile iç içe gerçekleştirilen ve serbest zamanı değerlendirme amacıyla yapılan etkinliklerden oluşur.

Macera turizmi doğa ile ilişkili etkinlikleri kapsadığı için açık alan turizmi içinde yer alır. Macera turizmi risk barındıran etkinliklere katılmak, bir bilinmezlik içinde hoş zaman geçirmek ve turizm ürün ve hizmetlerinden yararlanmak için tercih edilir. Macera turizmi, alternatif turizm çeşitlerine ilginin artması ile gelişmeye başlamıştır. Macera turizmi etkinlikleri, gelişen bir alternatif turizm türü olarak karada, suda, havada veya bunların birkaçında birden yapılır.

4.2.3. Macera Rekreasyonu

Macera rekreasyonu; farklılık ve heyecan arayan katılımcıların özel ekipmanlar ile doğal bir çevrede gerçekleştirdiği tehlike içeren etkinliklerden oluşur (Görsel 4.18). Rekreasyonlardaki amaç genellikle dinlenmek ve enerji toplamaktır. Bireylerin heyecanlı etkinlikler aramasıyla birlikte macera rekreasyonu da öne çıkmaya başlamıştır.

Görsel 4.18: Macera rekreasyonu

Macera rekreasyonu temel olarak adrenaline ve doğal çevreye dayandığı için tehlike içerir. Dağcılık, kaya tırmanışı ve yamaç paraşütü gibi etkinlikler macera rekreasyonuna örneklerdir. Macera rekreasyonunda etkinlik seçimini belirleyen temel öge doğal alanın varlığıdır. Doğal alan var ise planlanan etkinlik gerçekleştirilebilir. Türkiye, tarihî ve kültürel varlıklarının zenginliği yanında doğal güzellikleriyle de farklı turizm türleri yapılabilen bir ülkedir. Bu nedenle kara, hava, su ve karma macera etkinliklerinin gerçekleştirilen bir ülkedir.

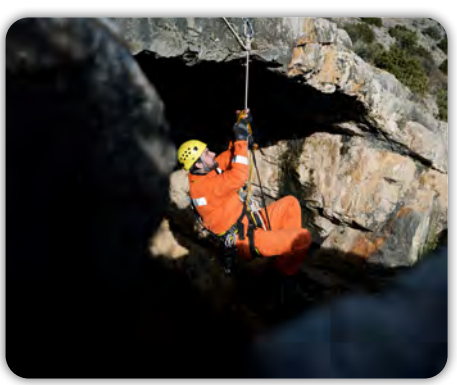
4.2.3.1. Macera Rekreasyonu Etkinliklerinin Sınıflandırılması

Macera rekreasyonunun kendi içinde farklı etkinlik alanları vardır. Macera turistleri, yapacakları etkinliklerde heyecan, korku gibi duyguları yaşamak ister. Bu etkinlikler; içerdiği riske, fiziksel ve zihinsel dayanıklılık gerektirip gerektirmemesine göre ve gerçekleştirildiği ortama göre sınıflandırılabilir.

1. Riske, Fiziksel ve Zihinsel Dayanıklılık Gerektirip Gerektirmemesine Göre

Macera turizmi, doğada gerçekleşen ve özel beceriler gerektiren etkinliklerle risk ögesi taşıyan bir turizmdir. Macera turizminin temel unsurları olan etkinlikler, içerdikleri riske, fiziksel ve zihinsel dayanıklılık gerektirip gerektirmemesine göre iki gruba ayrılır.

a) Sert Macera Etkinlikleri: Bu etkinlikler yüksek riskli, fiziksel ve zihinsel olarak üst seviyede dayanıklılık gerektiren ve insanları alıştıkları konfor alanı dışına çıkmaya zorlayan turizm etkinlikleridir. Sert macera etkinliklerine katılan bireyler; cesaret gerektiren, risk ve tehlikeyi göze alan ve yoğun adrenalin hissettiren bu etkinliklere katılma eğiliminde olan macera tutkunlarıdır. Bu kişilerin etkinliklerle ilgili teknik bilgi ve beceriye sahip olmaları da gerekir. Örneğin sörf, dalış, kaya tırmanışı, mağara keşfi gibi etkinlikler sert macera etkinliklerinin içinde yer alır (Görsel 4.19).

Görsel 4.19: Mağara keşfi

b) Yumuşak Macera Etkinlikleri: Kitle turizminden fazlasını arayan bireylerin katılabileceği macera etkinliklerinden oluşur. Yumuşak macera etkinlikleri, risk düzeyleri düşük, katılımcıların etkinlik ile ilgili teknik bilgi ve beceri sahibi olmalarını gerektirmeyen, katılımcıyı fiziksel ve zihinsel olarak zorlamayan turizm etkinlikleridir. Kampçılık, doğa yürüyüşleri, hayvan gözlemi, at binme gibi etkinlikler yumuşak macera etkinlikleri içinde yer alır.

ARAŞTIRMA

İçerdikleri riske, fiziksel ve zihinsel dayanıklılık gerektirip gerektirmemesine göre yapılan sınıflandırmada her grup için Türkiye'de yer alan merkezler hakkında araştırma yapınız. Araştırma sonuçlarını arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. Gerçekleştirildiği Ortama Göre

Macera etkinlikleri karada, suda ve havada yapılır. Ayrıca farklı iki ortamda gerçekleştirilen karma macera etkinlikleri de vardır.

- **Karada Gerçekleşen**: Avcılık, mağaracılık, tırmanma, kayak, dağcılık
- **Suda Gerçekleşen**: Su kayağı, sörf, dalış, yelkenli
- **Havada Gerçekleşen**: Balon seyahati, yamaç paraşütü
- **Karma**: Macera yarışları, kültürel deneyimler, vahşi yaşam izleme turları

4.2.3.2. Macera Rekreasyonu Deneyimlerinin Kişiye Kazandırdıkları

Macera rekreasyonları birçok birey için sıradan olmayan etkinliklerdir. Macera rekreasyonu katılımcıları kendini gerçekleştirme, kişisel gelişim ve iyi bir yaşam kalitesi arayışı için zorlu ve belirsiz ortamları tercih eder. Doğa yürüyüşü etkinliğinde amaç, yürüyüş rotaları üzerinde bulunan kültürel ve tarihî alanları görmek ve güzel manzaralar eşliğinde yürümektir. Kaya tırmanışında ise amaç, çeşitli donanımlar yardımıyla kayanın zirvesine doğru tırmanış yapmaktır. Her iki etkinlik de olası risk unsuru nedeniyle macera etkinliği olarak görülür.

Teknolojik gelişmeler ve yeni donanım üretimi insanların macera etkinliklerine katılımlarını kolaylaştırmış ve katılımcı sayısını artırmıştır. Teknolojideki ve donanımdaki gelişmelere rağmen bu etkinliklerdeki kazalar ve yaralanmalar engellenememektedir.

Macera rekreasyonu ile oluşan deneyimlerin kazanımları şunlardır:

- Odaklanma
- Farklı bakış açıları kazanma
- Kişisel kontrol
- Yoğun haz
- Benlik oluşumu
- Stres ve korku ile başa çıkma
- Zorluklara cevap verme mekanizmalarını geliştirme

Macera etkinlikleri, sağladığı birtakım kazanımların yanında bazı kaza risklerini de taşır. Bunun yanında doğal ortamlarda gerçekleşen macera etkinlikleri doğal ve kültürel kaynaklar üzerinde olumsuz etkilere (su, hava, gürültü ve görüntü kirliliği ile arkeolojik ve tarihî yerlerin tahrip edilmesi vb.) neden olabilir.

4.2.3.3. Macera Rekreasyonunda Zorluk Algılaması

İnsanlar, benzer strese maruz kaldıklarında farklı değerlendirmeler yapabilir. Bu nedenle zorluk deneyimi, durumun kendisinden kaynaklanan zorluklara olduğu kadar katılımcının bakış açısına da bağlıdır. Aynı duruma maruz kalan macera katılımcıları, birbirlerinden farklı değerlendirmelerde bulunabilir ve farklı duygular yaşayabilirler.

Bireyler, bir sorunla karşı karşıya kaldığında bu sorunun içerdiği riskleri ve sonucunu ayrıntılı olarak düşünür ve korkuya kapılır. Zorluk; tehdit ve zarar algısından farklı olarak meydan okuma, heyecanlanma, kendine güven gibi duygulara neden olarak zorlukların üstesinden gelme becerisi, stresin heyecan ve başarı duygusuna dönüşmesini sağlayabilir. Etkinlikler gerçekleştiği sırada kötü hava şartları, çığ düşmesi gibi olaylara karşı katılımcının kararları ve becerisi etkinliğin sonucunu şekillendirir (Görsel 4.20).

Görsel 4.20: Sörf anında suların yükselmesi

Diğer açık hava etkinlikleri ile karşılaştırıldığında macera etkinliklerinin katılımcılar tarafından algılanan zorluk düzeyi daha yüksektir. Etkinliklerin zorluk düzeyi arttıkça algılanan zorluk düzeyi artar, beceri düzeyi arttıkça algılanan zorluk düzeyi azalır. Katılımcıların tehlikeli etkinlikleri deneyimlemek için riski azaltabilecekleri etkinliklere katılması ve ölüm veya yaralanma ile sonuçlanabilecek bir durumda kalmamak için önlem alması gerekir.

4.2.3.4. Macera Rekreasyonundaki Zorluklar

Macera rekreasyonunda, etkinlik sırasında beklenmedik herhangi bir olay meydana geldiğinde katılımcıların bu duruma müdahale edebilmeleri güç ya da geç olabilir. Bu tür riskli durumlar, kimi zaman katılımcılardan bağımsız gerçekleşebilir. Bunun sonucunda bireylerde kalıcı veya kısa süreli birtakım olumsuzluklar meydana gelebilir. Bu nedenle katılımcıların macera etkinliklerinin zorluk kaynaklarını bilmesi yaşayabilecekleri olumsuzların giderilmesini sağlayabilir.

Zorluklar, katılımcıların zorlanacakları bir durumla karşılaştığında ve özellikle yeterli kaynağa sahip olmadıklarında ortaya çıkar. Zorluğa neden olan kaynakların belirlenmesi, macera rekreasyonu katılımcıları için kolaylıklar sağlar. Yapılan çalışmalarda, macera rekreasyonuna katılan katılımcılar için genel olarak zorluk kaynakları şu şekilde belirlenmiştir.

a) İçsel Durum: Bir macera etkinliğine katılmak belirli bir beceri ve deneyim düzeyine sahip olmayı gerektirir. Beceri ve deneyim düzeyi düşük insanlar etkinliği zorlu olarak değerlendirirken deneyimli kişiler ise etkinliğin zorluk düzeyini daha düşük olarak algılar.

b) Katılımcılar Arasındaki İlişkiler: Macera etkinliklerine katılan katılımcıların aralarındaki ilişki, rekabet ya da iş birliğinden kaynaklanan zorluklardır. Örneğin kaya tırmanışı katılımcıları kendi arasında uyum ve iş birliğini yakalayamazsa zorluklar yaşanır.

c) Etkinlik Farklılıkları: Her etkinliğin deneyim, beceri ve donanım gereksinimleri farklıdır. Örneğin kaya tırmanışı; vücut dengesi, odaklanma, sabır ve koordinasyon becerisi ile rotanın doğru takip edilmesini kapsar (Görsel 4.21).

Görsel 4.21: Kaya tırmanışı

ç) Çevresel Durum: Macera etkinliğinin yapıldığı çevrenin özellikleri katılımcıların zorluk algılarını etkiler. Farklı bölgelerde veya yer şekillerinde yapılan macera etkinlikleri katılımcılar için farklı zorluklar yaşatabilir.

d) Donanım Eksikliği: Macera rekreasyonu etkinliklerinin büyük bir çoğunluğu donanım yardımıyla yapılır. Doğa yürüyüşü etkinlikleri için yürüyüş ayakkabısı ve baton yeterlidir. Bu etkinlikte su geçirmeyen bir yürüyüş ayakkabısı ile yürüyüş için uygun bir monta sahip olmak sorun yaşama olasılığını düşürür.

ETKİNLİK

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak macera içerikli rekreasyonel etkinlikler ve bu etkinliklerin uygulanabileceği merkezlerle ilgili bir afiş hazırlayınız. Afişi hazırlarken aşağıdaki uyarıları dikkate alınız.

1. Afişte macera rekreasyonel etkinlik alanlarında bulunan organizasyon çeşitlerinden en az bir örnek veriniz.
2. Afişi hazırlarken en az dört farklı materyal (yazı, tablo, grafik, fotoğraf, karikatür, video,hikâye vb.) kullanınız.
3. Hazırladığınız çalışmayı sınıf panosunda paylaşınız.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Ailenizle ve arkadaşlarınızla hangi etkinlikleri yapmayı seviyorsunuz? Bu konudaki fikirlerinizi sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.**
2. **Okulunuzdaki kulüp çalışmalarında hangi etkinliklerin yapıldığını ve varsa bunlar dışında yapılmasını istediğiniz etkinliklerini belirtiniz.**

4.3. SOSYAL VE EĞİTİM İÇERİKLİ REKREASYONLAR

Sosyal ve eğitim içerikli rekreasyon organizasyonları; aile, eğitim kurumları, kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler ve sivil toplum örgütleri tarafından düzenlenen serbest zaman etkinliği organizasyonlarıdır (Görsel 4.22). İnsanlar, serbest zamanlarında sosyal ve eğitim içerikli etkinliklere katılarak yeni bilgiler öğrenir ve sosyalleşir. Bu etkinlikler sayesinde iş birliği, takım çalışması, iletişim, sorun çözme gibi birçok değerli yaşam becerileri öğrenilebilir.

Görsel 4.22: Mezuniyet töreni

İnsanların serbest zaman etkinliği olarak sosyal ve eğitim içerikli etkinliklere katılımında çevrenin büyük etkisi vardır. Kişilerin bireysel özelliklerinin yanında ailesi ile sosyal çevresi eğitim ve sosyal içerikli rekreasyonlara katılımlarında belirleyici olur. Bireyin sosyal ve eğitim içerikli bir etkinlikte yer alması, eğitici ve sosyal kazanımlar edinmesi toplumsal rolleri öğrenmesi için bir araçtır. Özellikle eğitim, bilim, sanat, zanaat gibi içeriklere sahip etkinliklere katılmak ve önemli günlerde bir arada olmak toplumsal yaşamda daha bilinçli ve paylaşımcı bireylerin yetişmesini sağlar.

4.3.1. Sosyal İçerikli Rekreasyon Organizasyonları

Sosyal bir varlık olan insanın temel gereksinimlerinin başında yer alan sosyalleşme için birçok sosyal içerikli rekreasyon organizasyonları gerçekleştirilir. Sosyal içerikli rekreasyonların en belirgin özelliği etkinliğin kendisi yerine etkinliğe katılım nedeninin ön planda olmasıdır. Aile buluşmaları, nikâh ve düğün törenleri, tanışma partileri, mezuniyet törenleri, doğum günü partileri, sinema, tiyatro ve konsere katılım gibi etkinlikler sosyal içerikli rekreasyon organizasyonlarına örnek olarak verilebilir. Sosyal içerikli rekreasyonlar dostlukların oluşmasına, sosyalleşmeye, ruhsal rahatlamaya kültürel ve sosyal gelişime katkı sağlar; kişileri zararlı alışkanlıklardan uzak tutar ve onlara mutluluk verir.

SIRA SİZDE

Aileniz ve arkadaşlarınızla sosyal içerikli bir organizasyona katıldınız mı? Katıldıysanız organizasyon anında neler hissettiğinizi sınıf arkadaşlarınıza anlatınız.

4.3.1.1. Ailede Sosyal İçerikli Rekreasyon Organizasyonları

Serbest zamanda aile üyelerinin katılımıyla gerçekleşen etkinlikler, üyeleri birbirlerine yakınlaştırır ve aile bağlarını güçlendirir. Çocukların sosyal gelişimiyle ailenin etkinliklere çocukları ile katılıp serbest zaman geçirmesi arasında doğru orantı vardır.

Aileler, çocukları ile aktif ve pasif etkinlikler olmak üzere iki çeşit serbest zaman etkinliğine katılabilir. Ailece televizyon izleme, müzik dinleme, spor karşılaşmalarını izleme gibi pasif etkinlikler; bir enstrüman çalma, şarkı söyleme, resim yapma, oyun oynama gibi aktif etkinlikler yapılabilir (Görsel 4.23). Serbest zaman etkinliklerinin türü, katılma biçimi ve bu etkinlikler için ailenin ayırdığı süre çocuğun benlik oluşumu açısından önemlidir. Ailenin serbest zamanlarını etkinlik ile değerlendirmesi çocuğun kişisel gelişimini, okuldaki başarısını ve sosyal gelişimini olumlu yönde etkiler.

Görsel 4.23: Aile bireyleri ile oyun oynamak

4.3.1.2. Eğitim Kurumlarındaki Sosyal İçerikli Rekreasyon Organizasyonları

Okul, çocukların hem öğretim gördüğü hem de sosyal, kültürel ve sanatsal etkinliklere katıldığı yerdir. Okulda çocukların rekreasyon alışkanlıkları edinip yaşam boyu uygulayabilecekleri beceri ve etkinlikleri öğrenecekleri zaman ve sistem bulunmalıdır. Bu etkinliklerle çocukların serbest zaman davranışları yönlendirilerek olumlu davranış ve alışkanlıklar kazanmaları sağlanmalıdır.

a) Örgün Eğitim Kurumlarında Sosyal İçerikli Rekreasyon Organizasyonları

Derslerde ya da sosyal kulüp çalışmalarında rekreasyon etkinliklerinden yararlanılır. Sosyal kulüpler, rekreasyonun okullardaki uygulama alanlarıdır. Okullardaki ders dışı etkinlikler sosyal kulüpler tarafından düzenlenir. Beden eğitimi, resim, müzik, drama, sosyal etkinlik gibi dersler ya da ders dışı etkinlikler (spor, yarışma ve turnuvalar, müzik, tiyatro ve sahne etkinlikleri, dans, izcilik, özel gün ve hafta kutlamaları vb.) rekreasyon açısından büyük önem taşır.

Akademik dersler ile birlikte bu etkinliklere katılan öğrenciler kendi yeteneklerini geliştirir ve kişisel, sosyal ve kültürel gelişim sağlar. Bu etkinliklerin çoğu öğrencilerin ilgi, istek ve yetenekleri ön planda tutularak daha çok okul kulüpleri tarafından gerçekleştirilir.

b) Hayat Boyu Öğrenme Kurumlarında Sosyal İçerikli Rekreasyon Organizasyonları

Hayat boyu öğrenme; okullar ile sınırlı kalmayan, hayatın her alanında gerçekleşebilen, öğrenmenin yaş, sosyal, ekonomik statü ve eğitim seviyesine bakılmaksızın sürdürülebileceğini gösteren bir kavramdır. Hayat boyu öğrenme; bireylerin yaşamları boyunca bilgi, beceri, tutum ve yeterliklerini geliştirdiği bir süreçtir.

Görsel 4.24: Aşçılık kursu

Millî Eğitim Bakanlığı, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüyle yetişkinlere yönelik hayat boyu öğrenme etkinlikleri düzenlenmektedir. Bu etkinlikleri halk eğitimi merkezleri, olgunlaşma enstitüleri ve açık öğretim okulları ile gerçekleştirmektedir. Halk eğitim merkezlerinde, yetişkinlerin istek ve gereksinimleri doğrultusunda serbest zaman değerlendirme, gelir artırma, sosyokültürel ve mesleki bilgi, beceri kazandırma amacıyla kurslar açılır (Görsel 4. 24).

c) Üniversitede Sosyal İçerikli Rekreasyon Organizasyonları

Üniversite öğrencilerinin serbest zamanlarını verimli bir şekilde değerlendirmesi sosyal ve kültürel gelişimleri açısından önemlidir. Üniversite öğrencilerinin bedensel ve ruhsal açıdan sağlıklı kalmalarına katkı sağlayabilecek etkinlikler öğrencilerin doğru davranışlar kazanmalarını sağlar. Gençlerin serbest zamanlarını etkinliklerle değerlendirmeleri; dinlenmesine, eğlenmesine, kendini yenilemesine ve gelişimine katkı sağlar. Üniversite koroları, fotoğrafçılık, gezi, dans, halk oyunları kulüpleri bunlara örnek olarak verilebilir.

4.3.1.3. Yerel Yönetimlerde Sosyal İçerikli Rekreasyon Organizasyonları

Sanayi Devrimi'nden sonra kentlerde yaşamaya başlayan insanların zamanla doğallıktan uzaklaşması, doğayı görme ve doğaya yakın olma istekleri rekreasyon alanlarını daha önemli hâle getirmiştir. Şehir halkı, yerel yönetimlerden kentsel rekreasyon alanları talep etmeye başlamıştır.

Görsel 4.25: Belediye parkında spor alanı

Belediyeler şehrin içindeki veya şehre yakın kentlinin doğayla iç içe olabilmek, yalnız kalabilmek, rahatlamak gibi isteklerini karşılayacak çeşitli etkinlikleri barındıran kentsel rekreasyon alanlarını hizmete sunmaya başlamıştır (Görsel 4.25). Ayrıca belediyeler sosyal içerikli rekreasyon organizasyonları yapmaktadır. Belediyeler tarafından yapılan bu organizasyonlar şunlardır:

- **Spor ve Yarışmalar**: Spor etkinlikleri ve yarışmalarının düzenlenmesi, spor kurs ve turnuvaları, park ve bahçelerde spor alanları
- **Doğa**: Doğa yürüyüşleri, dağcılık, rafting
- **Güzel Sanatlar**: Resim kursları ve sergileri, el sanatları kursları ve sergileri
- **Fiziksel**: Kondisyon, yüzme, tırmanış, koşu
- **Turizm**: Kültür ve tarih gezileri, müze ziyaretleri, festivaller

- **Gönüllü Hizmetler**: Kimsesiz çocuklar, yaşlılar ve çocuk tutukevleri programları
- **Müzik**: Geleneksel ya da evrensel müzik kurs ve konserleri
- **Terapötik**: Özel gereksinimi olanlar, ileri yaş grubundakiler, kimsesizler ve toplumun değişik kesimlerine yönelik her türlü rehabilitasyon merkez ve programları
- **Dayanışma Merkezleri**: Gençlik merkezleri, çocuk kulüpleri, kadın danışma merkezleri, ileri yaş grubuna hizmet merkezi ve lokali, özel gereksinimi olanlar için hizmet merkezi, madde bağımlıları rehabilitasyon merkezi, sokak çocuklarına yönelik merkezler, çocuk ve kadın koruma evleri gibi merkezler ve etkinlikler

4.3.1.4. Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Sosyal İçerikli Rekreasyon Organizasyonları

Etkili ve verimli bir şekilde değerlendirilen serbest zamanın bireyler üzerindeki olumlu etkileri kamu kurum ve kuruluşlarının sosyal etkinlikler yapmasını sağlamıştır. Kamu kurum ve kuruluşları tek başına ya da diğer kuruluşlar ile (sivil toplum kuruluşları, belediyeler ve üniversiteler) iş birliği yaparak sosyal içerikli etkinlikler düzenler.

Görsel 4.26: Okçuluk kursu

Özellikle gençlerin kişisel gelişimi ve sosyal etkinliklerde yer alabilmesi için serbest zamanın değerlendirilmesi konusunda devlet kurumları farklı talep ve gereksinimleri dikkate alarak çalışmalar yapmaktadır. Bu kamu kurum ve kuruluşlarının başında Gençlik ve Spor Bakanlığı gelir. Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından sosyal hayatın her alanında gençliğin serbest zaman etkinliklerine katılımını sağlamak için gençlik merkezleri ve gençlik kampları kurulmuştur.

Gençlik merkezlerinde uygulamalı güzel sanatlar, el sanatları, izcilik, gösteri, kutlama, gezi ve sergiler gerçekleştirilir. Ayrıca gençlerin serbest zamanında çeşitli etkinliklere katılımı gençlik kampları ile sağlanır. Bu kamplarda doğa yürüyüşü, yüzme, okçuluk, halk oyunları, tiyatro, futbol, voleybol, hentbol, fotoğrafçılık, el sanatları, müzik etkinlikleri vb. yer alır (Görsel 4.26).

4.3.1.5. Sivil Toplum Kuruluşlarında Sosyal İçerikli Rekreasyon Organizasyonları

Bireyler, ilgi alanları ve çıkarları gereği diğer bireylerle dayanışmaya gereksinim duyar. **Sivil toplum kuruluşları**, bir ya da birden fazla gereksinimi karşılamak için kâr amacı olmadan hizmet veren kuruluşlardır. Sivil toplum kuruluşları genel olarak sağlık, eğitim, spor, kültür, sanat, rekreasyon ve sosyal alanlarda faaliyet gösterebilir. Bu kuruluşların arasında dernek, vakıf, sendika, oda, kooperatif gibi devlet yönetiminin resmî örgütlenmesinin dışındaki gönüllü yapılanmalar da yer alır. Sivil toplum kuruluşları ülkenin eğitim, kültür, sosyal, siyasal ve ekonomik hayatına önemli katkılar sağlar.

Dernekler; kültür, yardım ve dayanışma faaliyetleri ile tanınan gönüllü örgütlerdir. Sosyal yardım, spor, dinî, yabancı ve azınlık, tarım, kültür, serbest meslek ve esnaf dernekleri en bilinen dernekler arasındadır. Türkiye'deki meslek birlikleri oda ve dernek olarak örgütlenmiştir. Odalar kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıdır. Dernekler ve meslek birlikleri tarafından sosyal etkinlikler düzenlenir.

Vakıflar, gerçek veya tüzel kişilerin belli bir amaç için mal ve haklarını belli bir süreliğine ya da sürekli şekilde tahsis etmeleriyle oluşturulan tüzel kişiliğe sahip topluluklardır. Vakıflar; çevreye, kültürel etkinliklere, ileri yaş gruplarına, kadınlara ve çocuklara yönelik sosyal etkinlikler düzenler.

ETKİNLİK

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak bulunduğunuz bölgede yapılan sosyal içerikli organizasyonlar ile ilgili sunu hazırlayınız. Sunuyu hazırlarken aşağıdaki uyarıları dikkate alınız.

1. Bu organizasyonların neler olduğu, yapılış amaçları ve topluma neler kazandırdıklarına yer veriniz.
2. Sunuyu hazırlarken en az dört farklı materyal (yazı, tablo, grafik, fotoğraf, karikatür, video, hikâye vb.) kullanınız.
3. Sunuyu hazırlama süreniz bir haftadır.

4.3.2. Eğitim İçerikli Rekreasyon Organizasyonları

Kişiler, serbest zaman etkinliklerine aktif ya da pasif katılım yoluyla katılarak öğrenme eylemini gerçekleştirebilir. Eğitim içerikli rekreasyon organizasyonları; kişisel gelişim, spor, sanat, kültür, serbest zaman etkinliği gibi yaşamın herhangi bir alanına dönük becerilerin öğrenilmesi için yapılan etkinliklerdir. Bunlar, derslerde teorik olarak öğrenilebileceği gibi uygulamalı olarak etkinlik niteliğinde de gerçekleştirilebilir.

4.3.2.1. Ailede Eğitim İçerikli Rekreasyon Organizasyonları

Çocuklara verilen birçok eğitim gibi serbest zamanı değerlendirme eğitimi de ilk olarak ailede başlar. Çocuk eğitiminde ailenin serbest zamanı değerlendirme alışkanlıkları önemlidir Ailenin çocuğu ile serbest zamanını eğitim etkinlikleri ile değerlendirmesi çocuğun kişisel gelişimini, akademik başarısını ve sosyal gelişimini olumlu yönde etkiler (Görsel 4.27).

Görsel 4.27: Aile ile okuma etkinliği

Aileler, çocukları ile birlikte serbest zamanlarını aktif ve pasif eğitim içerikli etkinlikler ile değerlendirebilir. Ebeveynlerin okuma alışkanlıkları, eğitime bakışları, kültür ve sanat etkinlikleri ile ilgili tavırları çocuğun eğitimini pasif olarak etkiler. Aileler; aldıkları eğitici oyuncaklarla çocuklarıyla oyunlar oynayarak, bir konuyu açıklarken dramadan faydalanarak, birlikte katıldıkları bir etkinliği açıklayarak aktif olarak ev içindeki etkinliğe katılabilir. Ailenin çocuğu ile birlikte yapacağı hem pasif hem aktif eğitim içerikli etkinlikler çocuğun kendini gerçekleştirme sürecinde önemlidir.

4.3.2.2. Eğitim Kurumlarında Eğitim İçerikli Rekreasyon Organizasyonları

Bireyin yaşamı boyunca toplumlaşma sürecinde yer alması nedeniyle eğitim etkinliklerinde süreklilik gerekir. Çocukluk ve gençlik döneminde eğitim örgün eğitim kurumlarıyla sağlanır. Öğrenme çağındaki bireylerin her türlü bilgiyle yetişkinlik yıllarına hazırlandığı okullar aile eğitiminden sonra eğitimin ikinci basamağını oluşturur. Üniversite öğrenciler, mesleki eğitimin yanında eğitim içerikli etkinliklerden de faydalanır. Ayrıca eğitim etkinlikleri kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler ve sivil toplum örgütleri tarafından da verilir.

a) Örgün Eğitim Kurumlarında Eğitim İçerikli Rekreasyon Organizasyonları

Serbest zaman değerlendirme eğitimi aileden sonra okulda verilir. Okullar, akademik eğitimin yanı sıra eğitim içerikli rekreasyon organizasyonları da yapar. Ders ya da ders dışı eğitim içerikli etkinlikler, öğrenci yeteneklerini ön plana çıkaran ve öğrenciye sorumluluklar kazandırmayı amaçlayan etkinliklerdir.

Öğrencilerin serbest zamanlarında kültür, tarih ve doğa incelemeleri, tartışma grupları, münazara, forum, satranç, gibi zihinsel etkinliklere katılması zihinsel gelişimlerini olumlu etkiler. Ayrıca son yıllarda mesleki ya da bilimsel anlamda gerçekleştirilen çalışmalar ve yarışmalar öğrencilerin ders dışı etkinliklerle eğitimine katkı sağlar. Eğitim sistemlerinde başarı için rekreasyon odaklı eğitime yönelme başlamıştır.

b) Hayat Boyu Öğrenme Kurumlarında Eğitim İçerikli Rekreasyon Organizasyonları

İnsanın doğası gereği öğrenme, yaşam süresince devam eder. Örgün eğitimden sonraki dönemde de öğrenmenin gerçekleştirilebilmesi önemlidir. Eğitim örgün eğitimin sonunda bitmez, insanın hayatı boyunca devam eder. Bu nedenle hayat boyu öğrenme zaman ve mekândan bağımsız tutularak hem okulda hem de okul dışında yapılan etkinlikleri kapsamaktadır.

Bireyin örgün eğitimden mahrum kaldığı durumlar için eğitimde yeni düzenlemelere gidilmiştir. Hayat boyu öğrenme; birey, toplum ve istihdam ile ilişkili olarak bireyin bilgi, beceri, ilgi ve yeterliklerini geliştirmek amacıyla hayatı boyunca katıldığı her türlü öğrenme etkinliklerini kapsar. Öğrenme, "beşikten mezara" kadar devam eder ve belli bir yaşa ve ortama bağlı olmaksızın her yaşta ve her yerde gerçekleşebilir. Hayat boyu öğrenme ile birey kendini yaşamı boyunca yeniler, geliştirir ve yaşam kalitesini artırır. İlgi alanlarıyla ilgili konularda eğitim vermek amacıyla halk eğitim merkezlerinde açılan kurslar ya da meslek edinme kursları eğitim içerikli faaliyetlerin içinde yer alır.

c) Üniversitelerde Eğitim İçerikli Rekreasyon Organizasyonları

Üniversite eğitimi alan gençlerin serbest zamanlarını eğitim içerikli etkinliklerle değerlendirmesi kendilerine ve topluma çeşitli katkılar sağlar. Rekreasyon organizasyonlarının bireye mesleki gelişim sağlama, iş verimini artırma ve duygusal zekâyı geliştirme gibi bazı katkıları yanında demokratik toplum düzeninin oluşması ve suç işlemeyi önleme gibi toplumsal katkıları da vardır.

Üniversite eğitimi alan gençlerin serbest zamanlarını eğlenceli ve eğitici etkinliklerle geçirmesi hem akademik başarısı hem de mutlu bir insan olması bakımından önemlidir. Rekreasyonun öneminin anlaşılmasıyla birlikte gençler, serbest zamanlarını etkin bir şekilde geçirmek için yarışmalar, dil kursları, konferanslar, seminerler, eğitim programları, yurt içi ve yurt dışı değişim programları gibi etkinliklere yönelmişlerdir.

4.3.2.3. Yerel Yönetimlerde Eğitim İçerikli Rekreasyon Organizasyonları

Yerel yönetimler, bireylerin serbest zamanlarını değerlendirebilecekleri eğitim programları geliştirmeli ve geliştirdiği programların sürekliliğini sağlamalıdır. Yerel yönetimler, halkın isteklerine karşılık verebilen ve her bireye uygun eğitim programları geliştirmelidir. Programlar seçilirken bireylerin fiziksel ve psikolojik açıdan beklentileri göz önünde bulundurulmalıdır (Görsel 4.28).

Görsel 4.28: Bilgisayar kursu

Belediyelerde yapılan eğitim içerikli serbest zaman rekreasyon organizasyonlarına yönelik etkinlik örnekleri şunlardır:

- **Kişisel Gelişim Rekreasyonu**: Sağlıklı beslenme, bilgisayar eğitimi kursları vb.
- **Sanat, Bilim ve Kültür Rekreasyonu**: Sanat ve bilim akademileri açma ve çalışmaları sergileme, mesleki, sosyal ve kültürel konularla ilgili tanıtım filmleri, profesyonel kişiler ve kurumlarla konferans, seminer ve toplantı organizasyonları düzenleme, gençlere ve çocuklara yönelik eğitim, sanat, bilim ve kültür içerikli kurslar
- **Mesleki Rekreasyon**: Çeşitli alanlarda mesleki eğitim, sosyal becerileri geliştirici kurslar
- **Terapötik**: Özel gereksinimi olan bireyler, ileri yaş grubu, kimsesizler ve toplumun değişik kesimlerine yönelik her türlü eğitim programları

4.3.2.4. Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Eğitim İçerikli Rekreasyon Organizasyonu

Kamu kurum ve kuruluşları tek başına ya da diğer kuruluşlarla (sivil toplum kuruluşları, dernekler, belediyeler, üniversiteler) iş birliği yaparak eğitim etkinlikleri düzenleyebilir. Devlet kurumları, özellikle gençlerin eğitimlerine destek olmak ve kişisel gelişimlerini sağlamak için serbest zamanın değerlendirilmesi konusunda çalışmalar yapar. Bu çalışma örnekleri şunlardır:

- Gençlik merkezlerinde gerçekleştirilen satranç turnuvaları, dil eğitimi, yarışmalar vb.
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı kuruluşlarda bulunan çocuklar ve özel gereksinimi olanlar için düzenlenen eğitim etkinlikleri ve kurslar
- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının açtığı arıcılık, halıcılık gibi kurslar

4.3.2.5. Sivil Toplum Kuruluşlarının Eğitim İçerikli Rekreasyon Organizasyonları

Sivil toplum kuruluşları eğitim alanında faaliyet gösterebilir. Özellikle eğitim amaçlı dernekler tarafından öğrencilere yönelik eğitimler ve burslar verilebilir. Sivil toplum kuruluşu olarak eğitim içerikli rekreasyon çalışmalarında farklı yapıya sahip vakıflar daha ön plandadır.

ETKİNLİK

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak bulunduğunuz bölgede yapılan sosyal içerikli organizasyonlar ile ilgili sunu hazırlayınız. Sunuyu hazırlarken aşağıdaki uyarıları dikkate alınız.

1. Bu organizasyonların neler olduğu, yapılış amaçları ve topluma neler kazandırdıklarına yer veriniz.
2. Sunuyu hazırlarken en az dört farklı materyal (yazı, tablo, grafik, fotoğraf, karikatür, video, hikâye vb.) kullanınız.
3. Sunuyu hazırlama süreniz bir haftadır.

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Hasta, ileri yaş grubu ya da özel gereksinimli bireyler için hangi etkinlikler yapılabilir? Bu konudaki fikirlerinizi sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

4.4. TERAPÖTİK (TERAPATİK) REKREASYON

Bireylerin serbest zamanlarında mutlu olmak, hoşça vakit geçirmek ve kişisel gelişim sağlamak amacıyla tercih ettikleri etkinlikler rekreasyon; sağlık ve sosyal sorunları olan bireyler için düzenlenen etkinlikler ise terapötik rekreasyon kapsamındadır. Türkiye'de alanda terapatik rekreasyon ya da rekreasyonel terapi adıyla da ifade edilen **terapötik rekreasyonlar**; hasta, ileri yaş grubu ve özel gereksinimi olan bireylerin yaşam kalitelerini ve fiziksel yeteneklerini artırmak, daha bağımsız yaşamalarını sağlamak amacıyla uzman yönetiminde yapılan tedavi, rehabilitasyon ve eğitim programlarıdır.

Terapötik rekreasyonların yapıldığı merkezler şunlardır:

- Hastaneler
- Rehabilitasyon merkezleri
- Madde kullanımı ve bağımlılığı tedavi merkezleri
- Bakımevleri ve huzurevleri
- Halka açık rekreasyon merkezleri
- Islahevleri ve cezaevleri
- Özel eğitim kurumları
- Kamplar
- Psikiyatri merkezleri

Rekreasyon serbest zamanda ve gönüllü olarak yapılır; terapötik rekreasyon ise genellikle hasta, ileri yaş grubu ve özel gereksinimi olan bireylerin istekleri dışında planlanır. Bu bireyler için tedavi ve rehabilitasyon amacıyla özel olarak hazırlanmış rekreatif etkinlikler liderler tarafından seçilir ve uygulanır. Terapötik rekreasyon; hasta, ileri yaşta ve özel gereksinimi olanların yanında farklı gruplara da uygulanır. Bu uygulama grupları şu şekilde sıralanabilir.

- Cezaevlerinde yatan mahkûmlar
- Suç işleme potansiyeli olan ya da madde bağımlısı bireyler
- Ergenler
- Dikkat eksikliği ve aşırı hareketlilik (hiperaktivite) bozukluğu

4.4.1. Terapötik Rekreasyon Organizasyon Programları

Terapötik rekreasyon programları; bedensel, zihinsel ve sosyal dezavantajların rekreatif etkinlikler ile azaltılması, ortadan kaldırılması ve sorunun kabul edilebilmesi için uygulanır. Terapötik etkinlikler hazırlanırken etkinliğin hangi dezavantajlı gruba yönelik olacağı göz önünde bulundurulur. Terapötik rekreasyon etkinlikleri zorunlu ve serbest zaman etkinliği olmak üzere iki temel grupta programlanır.

1. Çoğunlukla zorunlu olan tedavi, eğitim ve rehabilitasyon amacıyla yapılan etkinlikler
2. Serbest zamanda yapılan isteğe bağlı etkinlikler

Özel gruplardaki her bireyin sağlık durumu, gereksinimleri ve beklentileri farklılık gösterdiği için her hastaya, ileri yaşa ve özel gereksinimi olanlara standart bir program uygulanamaz. Özel grupta yer alan bireyin programının her aşamasında (hazırlama, uygulama ve sonrası) terapötik rekreasyon lideri bulunmalı ve bireyin durumunu izleyerek rapor hazırlamalıdır (Görsel 4.29). Terapötik rekreasyon lideri; rekreasyonel programlarının nasıl uygulanacağı, uygun etkinliğin seçimi konusunda bilgili ve tecrübeli olmalıdır. Program hazırlarken bireylerin istekleri ve ihtiyaçları da göz önünde bulundurulmalıdır.

Görsel 4.29: Rekreasyon lideri ile etkinlik

Bireylerin yaşamları ve eğitimleri devam ederken serbest zamanlarına uygun etkinlikler belirlenerek bir program hazırlanır. Terapötik rekreasyon programında yer alan etkinliklerin amaçları şunlardır:

- Fiziksel sağlığı iyi duruma getirme
- Mevcut engellerin olumsuzluğunu en aza indirme
- Fiziksel güç kaybını en aza indirme ve fiziksel kapasiteyi artırma
- Toplumsal alanları kullanabilme (otobüse binme, alışverişe gidebilme vb.)
- Bağımsız olarak yaşamını sürdürebilme
- Kontrolsüz davranışları en aza indirme
- Yaşam becerilerini ve hareket yeteneklerini geliştirme
- Depresyonu ve stresi en aza indirme
- Özel grupların toplumdan izolasyonunu önleme
- Etkili sosyalleşme, iletişim kurabilme ve aile ile iletişimi güçlendirme
- Yaşam kalitesini ve memnuniyetini artırma
- Yaşamdan zevk alma ve eğlenme

4.4.1.1. Terapötik Rekreasyon Programında Etkinlik Seçimi

Terapötik rekreasyon programlarında yer alacak etkinliklerin seçimi program başarısı için önemlidir. Rekreasyonel etkinliklerin seçiminde bireyin hangi grupta olduğu ve hangi amaçla, hangi etkinliklerin yapılacağı belirlenmelidir. Ayrıca programın ne kadar süreceği, yapılma aralıkları, sayısı, saati ve nerede yapılacağı planlanmalıdır. Terapötik rekreasyon programında etkinliklerin kim ya da kimler tarafından yapılacağı, çocuk grubu ise ailelerin bu eğitimde yer alıp almayacağı belirlenmelidir.

Etkinlik seçiminde dikkat edilmesi gereken konular şunlardır:

- Etkinlikler amaca yönelik seçilmelidir.
- Etkinlikler serbest zamana göre planlanmalı ve keyif verici olmalıdır.
- Yaş, cinsiyet; sosyal, psikolojik ve fiziksel özellikler dikkate alınmalıdır.
- Etkinlik seçiminde bireysel, kültürel ve dinî farklara saygı duyulmalıdır.
- Etkinlikler yetenekleri geliştirici olmalıdır.
- Olumlu davranış geliştiren etkinlikler seçilmelidir.
- İletişimi güçlendiren ve sorumluluk almayı teşvik eden etkinlikler seçilmelidir.

4.4.1.2. Terapötik Rekreasyon Organizasyonlarındaki Etkinlik Çeşitleri

Terapötik etkinliğin amacına uygun, aktif ya da pasif uygulanabilecek farklı etkinlikler tercih edilebilir. Müzik, dans, oyun, spor, sanat, gezi gibi etkinlikler; bireyin ihtiyacına göre uzmanlar tarafından seçilir ve program dâhilinde uygulanır. Bu etkinlik çeşitleri üç grupta toplanabilir.

a) Sosyal Etkinlikler: Bireyin sosyal ilişkiler kurmasını ya da bu ilişkileri geliştirmesini sağlayacak eğlenceler, kutlamalar, geziler, hayvanlarla çalışma gibi sosyal etkinliklerdir. Bu etkinliklerde günlük yaşam etkinliklerinin yapılabilmesine ve anlık oluşabilecek sorunların çözümüne yönelik drama, oyun, sportif etkinliklerden yararlanılır. Bu etkinlikler, grup çalışması içerdiği için grup içinde yer edinme, yeni arkadaşlıklar kurma gibi sosyal gereksinimlere yöneliktir.

b) Kültürel ve Sanatsal Etkinlikler: Müzik, drama, tiyatro, resim, heykel, sinema, el dokuması, roman, hikâye ve şiir yazımı, maket yapımı, ebru, cam boyama, takı ve çiçek tasarımı gibi etkinlikler bu kapsamdadır. Bireylerin ilgi ve yeteneklerine göre kültürel ve sanatsal etkinliklere katılması psikolojik yönden rahatlamasına, kendini ifade etmesine ve çevreyi algılamasına yardımcı olur.

c) Sportif Etkinlikler: Dağda, denizde, gölde, spor salonunda, sahada, bahçede ve kapalı mekânlarda spor yapılabilir. Bu sporlar futbol, masa tenisi, voleybol, hentbol, basketbol, jimnastik, karate, eğitsel oyunlar, kampçılık, izcilik, su sporları vb. olabilir. Her yaşa ve özel gruba göre yapılacak spor ile fiziksel denge ve gelişim sağlanır, kas ve eklem güçlendirilir, vücuttaki yağ oranı azaltılır (Görsel 4.30). Özellikle takım sporu olan terapötik rekreasyonlar ile kurallara uyma, iletişim kurma, sorumluluk alma ve aidiyet duygusu sağlanır.

Görsel 4.30: İleri yaş için spor

ETKİNLİK

Bulunduğunuz bölgede terapötik rekreasyon yapılan merkezlerden biri ile iletişime geçiniz. Terapötik rekreasyon yapılan bu merkezde hangi etkinliklerin seçildiğini ve program seçiminde nelere dikkat edildiğini ifade eden bir afiş hazırlayınız. Çalışmayı hazırlarken en az dört farklı materyal (yazı, tablo, grafik, fotoğraf, karikatür, öykü vb.) kullanınız. Hazırladığınız çalışmayı sınıf panosunda paylaşınız.

4.4.1.3. Terapötik Rekreasyon Organizasyonlarında Etkinliklerin Uygulama Alanları

Terapötik rekreasyon organizasyonlarıyla insanlar doğal yaşama, doğal tedavilere ve özellikle sosyal içerikli yöntemlere yöneltmektedir. Bireyleri tedavi etmek ve serbest zamanlarını doğru etkinliklerle geçirmeleri konusunda bilinçlendirmek için programlar hazırlanmaktadır.

a) Özel Gereksinimi Olan Bireyler İçin Etkinlikler

Özel gereksinimi olan bireylerin hareket becerilerini artırmak, vücut koordinasyonlarını sağlamak ve toplum yaşantısına uyum sağlamaları için terapötik etkinlikler kullanılır (Görsel 4.31). Özel gereksinimi olan bireyin engel çeşidine ve durumuna göre farklı etkinlik programları hazırlanır.

Görsel 4.31: Müzikle rekreasyon

Günlük gereksinimleri gidermek için yapılan egzersizler, gösteri, yarışma gibi farklı programlar kişiye özel veya grup çalışması şeklinde hazırlanabilir. Özel gereksinimi olan bireyler üzerine yapılan birçok akademik çalışmada rekreatif etkinliklerin fiziksel, duygusal ve sosyal kazanımlar sağladığı saptanmıştır. Bu kazanımlar şu şekilde sıralanabilir.

- Vücut koordinasyonu (el, göz vb.), fiziksel dayanıklılık ve güç sağlama
- Öfke ve stres kontrolü, kendini ifade edebilme, öz güven, psikolojik yönden rahatlama
- Toplum yaşantısına uyum sağlama, sosyalleşme, iletişim becerisini geliştirme

b) İleri Yaş Grubu Bireyler İçin Etkinlikler

İleri yaş grubundaki bireyler, terapötik etkinliklere katılarak serbest zamanlarını değerlendirir ve fiziksel, duygusal ve sosyal konularda birçok kazanım sağlar. İnsan yaşlandıkça kas ve kemikleri zayıflar, organları yavaş çalışır. Ayrıca sosyal hayattan çekilir ve duygusal olarak kendini yalnız hisseder. Bu nedenle ileri yaş grubunda bulunan bireylere terapötik rekreasyon programları hazırlanır ve hayatlarının kalan kısmını fiziksel, psikolojik ve sosyal yönden sağlıklı sürdürmeleri konusunda yardımcı olunur.

İleri yaş grubu için rekreasyonel etkinliklerin fiziksel ve psikolojik durum düzeyleri üzerindeki etkisiyle ilgili yapılan birçok çalışmada; fiziksel anlamda güçlenme ve depresyon anlamında önemli bir düşüş saptanmıştır. İleri yaş grubundaki bireyler için evinde ya da bir merkezde ilgi ve gereksinimine uygun programlar hazırlanır.

Bu programlarda tercih edilen etkinlikler şunlardır:

- El sanatları
- Yürüyüşler ve geziler
- Müzik
- Hobi bahçeler
- Dans ve halk oyunları
- Sinema, tiyatro ve drama

c) Cezaevlerinde Mahkûmlar İçin Etkinlikler

Cezaevindeki mahkûmların hem cezaevinde kaldıkları süreçte hem de cezaevinden tahliyeleri sonrasında fiziksel ve psikolojik yönden sosyal yaşama uyum sağlamaları için rekreatif etkinlik programlarından faydalanılır. Mahkûmlar için hazırlanan sportif faaliyetler ve yarışmalar (voleybol, futbol, basketbol turnuvası vb.), el sanatları, müzik, resim, dans, halk oyunları, meditasyon, konser, film, tiyatro gösterisi gibi etkinliklerle serbest zamanlar değerlendirilebilmekte ve mahkûmların cezaevi sonrası yaşamlarına da olumlu katkılar sağlanmaktadır. Mahkûmlar için hazırlanan etkinliklerin sağladığı faydalar şunlardır:

- Fiziksel yönden sağlıklı olma
- Psikolojik olarak rahatlama ve kendine öfkeyi azaltma
- İyi iletişim kurma
- Stresi azaltma
- Sosyalleşme
- Yalnızlık duygusunda azalma
- Kaygı ve öfke düzeyinde azalma
- Öz güven kazanma
- Tahliye sonrası yaşama alışma

ç) Suç İşleme Potansiyeli Olan ya da Madde Bağımlısı Bireyler İçin Etkinlikler

Kendine, canlı ya da cansız varlıklara, bilinçli veya bilinçsiz olarak zarar verme amacıyla tehdit etmek veya güç kullanmak şiddet olarak tanımlanır. Suç işleme potansiyeli olan kişiler, şiddet içeren ve toplumun onaylamadığı davranışlar gösterir. Saldırganlık olarak nitelendirilen bu davranış biçimine sahip kişilerde suç işleme sorunları ortaya çıkar.

Çocuğun sahip olduğu biyolojik, psikolojik ve çevresel faktörler onun suç işleme davranışlarına yönelmesinde etkilidir. İnsanlarda saldırgan davranışların görülmesinin altında yatan sebeplerden bazıları şunlardır:

- Aile içi ilişkilerin sağlıksız olması
- Ailenin ilgisiz olması
- Ailenin sahip çıkmayarak çocuğu sokağa atması
- Ailede çocuğa şiddet uygulanması
- Aile içinde sürekli kavga ve şiddetin olması

Ailede, okulda ya da toplumsal alanlarda yaşanan fiziksel ya da sözel şiddet çocukları psikolojik olarak olumsuz etkiler ve onları suça yönlendirir.

Yapılan araştırmalar, madde bağımlılığının çok erken yaşlara gerilediğini tespit etmiştir. Özellikle suç işleme potansiyeli olan çocuklarda madde bağımlılığı daha çok görülmektedir.

Saldırganlık sorununun erken yaşlarda fark edilmesi çok önemlidir. Bu sorun belirlendikten sonra çocuğun hayata kazandırılması için etkinlik ve eğitim programları hazırlanmalıdır. Bu eğitimlerde fiziksel ve psikolojik yönden sağlıklı olmayı, iletişimi ve sosyalleşmeyi sağlayan, farkındalık oluşturabilecek etkinlikler tercih edilmelidir.

d) Ergenler İçin Etkinlikler

Ergenler, anlaşılmadıkları ve kendilerine engeller konduğu düşüncesi ile tepkisel davranabilir. Ergenlik döneminde alınma, kırılma, küsme, korku, kaygı, hayal kırıklığı, yalnızlık gibi duygular ani öfkeye dönüşebilir; öfke kontrolü sağlanamadığında sorunlar yaşanabilir. Ergenlerin yaşadığı bu durumun sonucunda da arkadaşlarıyla ilişkilerinde ve aile ilişkilerinde olumsuzluklar yaşanabilir; olumsuzluklar çözülemediğinde ise kötü alışkanlıklar edinme, toplumdan dışlanma, psikolojik ve fiziksel sağlık sorunları gibi sorunlar oluşabilir.

Görsel 4.32: Ergen için terapi

Ergenlik döneminde gençlerde görülen olumsuz tutumlar ve tepkisel davranışları çözme yöntemlerinden biri olarak rekreatif etkinlikler kullanılır. Rekreatif etkinliklerde, ergenin çevresindeki bireylerle iletişim kurmasını sağlayan psikolojik ve sosyal gelişim sağlayıcı etkinlik programları uygulanabilir (Görsel 4.32).

Yapılan birçok araştırmada elde edilen bulgulara göre şiddet eğilimli ergenlerin saldırgan davranışlarının azalmasında rekreatif etkinliklerin olumlu etkisinin olduğu saptanmıştır. Bunun için ergenlik dönemindeki bireyler etkinliklerde yer alma konusunda özendirilmelidir. Bu konuda ergenlerin bireysel farklılıkları da göz önünde bulundurulmalı; etkinlikler ilgilerine, isteklerine ve gereksinimlerine göre özendirici olmalıdır.

e) Dikkat Eksikliği ve Aşırı Hareketlilik (Hiperaktivite) Bozukluğu Olan Çocuklar İçin Etkinlikler

Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu; unutkanlık, tepkilerin kontrolsüzlüğü ya da ani ve dürtüsel tepkiler olarak kendini gösteren ruhsal ve davranışsal bir hastalıktır. Çok sayıda çocuk ve ergende tanımlanan bir bozukluk olmasına rağmen nedeni tam olarak bulunamamıştır. Her çocuk hareketlidir, koşar, oynar ve gürültü çıkarır. Fakat DEHB'de bu hareketlilik aşırıdır ve bu çocukların yaşıtlarına göre tükenmek bilmeyen enerjileri vardır. DEHB'li çocuk, kısa süre de olsa sakin bir şekilde oturamaz. Oturmak zorunda kaldığında ise elleri ve ayakları durmaz. Çok konuşur, iki kişi konuşurken sık sık söze girer.

Dikkat eksikliği okul öncesi dönemde fark edilemeyebilir, eğitim hayatıyla daha da belirginleşir. Her şeyden çabuk sıkılan ve bıkan bu çocuklar, öğrenmeye karşı ilgisizdir ve arkadaşlarıyla oynamaktan çabucak sıkılır. DEHB'li çocuklara ailede ve okulda dikkatli davranılması ve tıbbi tedavinin fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişim sağlayıcı etkinlik programları uygulanmalıdır. Özellikle bu çocukların dikkatlerini uzun süre bir yerde tutabilmelerini sağlamak için oyunlardan, spordan ve sanattan yararlanılmalıdır (Görsel 4.33).

Görsel 4.33: Dikkat gerektiren bir oyun

SIRA SİZDE

Bulunduğunuz bölgede terapötik rekreasyon ile ilgili çalışmalardan hangileri yapılmaktadır? Buna örnekler veriniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. **Sizi en çok eğlendiren etkinlikler nelerdir? Bu konudaki fikirlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.**

4.5. EĞLENCE VE ANİMASYON ORGANİZASYONU

Eğlence, genel olarak neşeyle ve coşkuyla geçirilen zamandır. İnsanlar, hangi olanaklara sahip olursa olsunlar her dönemde, eğlenmek için bir organizasyon bulmuştur. İnsanlar, önce kendi aralarında kutlamalar yapmış; sonra ev dışındaki özel mekânlarda eğlenmeye başlamıştır. Son yıllarda eğlence seçenekleri artmış ve bu alanla ilgili büyük bir sektör oluşmuştur. Teknolojik gelişmeler, eğlence sektörünü etkileyerek yeni eğlence ürünlerini ortaya çıkarmıştır (Görsel 4.34).

Görsel 4.34: Teknolojik eğlence

Serbest zaman ve rekreasyon işletmelerinin eğlence organizasyonu olarak seçtiği türlerden biri de animasyon organizasyonlarıdır. Animasyon; turizm ve medya sektöründe, özel gün kutlamalarında, festival ve fuar organizasyonlarında, alışveriş merkezlerinde önemli bir eğlence unsuru olarak kullanılır.

4.5.1. Eğlence Kavramı

Eğlence, Türk Dil Kurumunun Güncel Türkçe Sözlük'ünde "Eğlenme işi, neşeli ve hoşça vakit geçirten şey veya kimse." olarak tanımlanır. Genel bir tanımla eğlence, insanların serbest zamanlarını keyifli geçirmek için yaptığı çeşitli etkinliklerdir. Her dönemde ve kültürde eğlence anlayışı ve araçları farklılık göstermiştir. Eğlence; insanlardaki kişilik, kültür, değer, deneyim gibi birçok etkene göre farklılıklar gösterir. Eğlence anlayışı zaman içinde değişebilir. Kişiler arasındaki farklılıklar gibi kişilerin o andaki durumları da eğlence algısını etkiler. Ayrıca bir insan için eğlenceli olan bir olgu ya da olay diğer insan için eğlenceli olarak kabul edilmeyebilir.

Ulaşım ve iletişim alanındaki gelişmeler, kitlelerin eğlence yaşantılarını etkilemiş ve eğlencenin unsurlarını değiştirmiştir. Bu gelişmeler sonucu eğlence, zaman ve mekândan bağımsız olarak insanlar tarafından paylaşılmaya başlanmıştır. Son yıllarda iletişim teknolojilerindeki ilerlemeyle beraber TV, internet, bilgisayar ve mobil telefonlara da "kişisel eğlence" alanları eklenmiştir (Görsel 4.35). Kitle iletişim kaynaklarına ilginin artması ve internetin yaygınlaşması ile eğlence ürünlerine dünyanın her yerinden ulaşma olanağı ortaya çıkmıştır.

Görsel 4.35: Eğlence amacıyla internetin kullanımı

SIRA SİZDE

Ailenizde ya da arkadaş çevrenizde eğlenmek için hangi etkinlikler yapılmaktadır? Buna örnekler veriniz.

4.5.1.1. Eğlence Sektörü Etkinlik Alanları

Serbest zamanlarda yapılabilecek etkinliklerin tasarım ve organizasyonunu yapan sektör **eğlence sektörü** olarak ifade edilir. Eğlence kültürü gelişerek turizm, alışveriş, medya, spor, sanat (müzik, dans, sinema, tiyatro, kitap vb.), internet, oyun gibi alanları kapsayan büyük bir sektör olmuştur. Sinema filmlerinin ortaya çıkışıyla birlikte eğlence anlayışında önemli ilerlemeler görülmüştür. Bugünün eğlence sektörü, seçeneklerin artmasıyla birlikte tüketicinin daha çok ilgisini çekmektedir. Eğlence sektörü içinde birçok farklı alan ve bu alanlara ait birçok farklı alt alan oluşmuştur. Eğlence sektörü genel olarak şu şekilde sınıflandırılır.

1. Seyahat ve turizm
2. Rekreatif alışveriş
3. Medya (gazete, dergi, radyo, televizyon)
4. Spor etkinlikleri
5. Sanat
6. İnternet ve oyunlar
7. Eğlence mekânları ve parkları

1. Seyahat ve Turizm

Eğlence sektörünün oluşmasında ve çeşitlenmesinde turizm önemli bir rol oynar. Geçmişten bugüne turizm her ne kadar farklı türlerde yapılsa da temelinde; serbest zamanları değerlendirmek, eğlenceli zaman geçirebilmek, dinlenmek, yeni yerler ve insanlar görmek, sevdikleri etkinliklere katılabilmek gibi amaçlar vardır (Görsel 4.36). Seyahat ve turizm en çok tercih edilen rekreatif etkinliklerdir. İnsanlar, keyifli zaman geçirerek hem dinlenme hem de eğlenme sonucu bir sonraki çalışma dönemine yenilenerek girmek için seyahate çıkar ve turizm etkinliklerine katılır. Seyahat deneyimi sunan turlar, son yıllarda sıkça tercih edilen eğlence etkinliklerinden biridir.

Görsel 4.36: Turizm etkinlikleri

ARAŞTIRMA

Bulunduğunuz bölgede hangi eğlence etkinliklerinin yapıldığını araştırınız. Araştırmanızda etkinliklerin seçilme nedenlerine yer veriniz. Araştırma sonuçlarınızı sınıf panosunda sergileyiniz.

2. Rekreatif Alışveriş

Değişen tüketim anlayışı ve tüketici yapısı nedeniyle satın alma davranışları da zamanla farklılaşmıştır. Alışveriş, zorunlu ihtiyaçların giderildiği faydacı anlayıştan uzaklaşmış; yerini alışverişin eğlenceye dönüştüğü hazcı anlayışa bırakmıştır. Artık bazı tüketiciler alışverişi sadece temel ihtiyaçlarını gidermek için değil eğlenmek ve haz almak için yapmakta, alışverişe daha fazla zaman ayırmaktadır. Bu tüketiciler için alışveriş rekreasyon ve eğlence anlamına gelir (Görsel 4.37).

Görsel 4.37: Hazcı tüketici

İşletmeler, daha çok sayıda tüketiciyi mağazaya çekmek ve onları daha uzun süre içeride tutabilmek için çeşitli uygulamalar yapmaya başlamıştır. Bunu sağlamanın en etkili yolu eğlenceden geçer. Tüketicilerin alışveriş merkezlerinde eğlenmesi; yemek yeme, sinemaya veya oyun parklarına gitme, vitrinlere bakma, arkadaşlarıyla buluşup sohbet etme, yeni çıkan kitapları inceleme gibi etkinliklerle mümkün olur. Tüketicilerin alışveriş yaptığı yerler sadece alışveriş merkezleriyle sınırlı değildir. İnternet, tüketicilere 24 saat alışveriş yapma şansı verir. Bugünün insanı için internetten alışveriş hem kolaylık hem de eğlence anlamına gelir.

3. Medya (Gazete, Dergi, Radyo, Televizyon)

Gazetenin en belirgin okunma amacı insanlar için bilgilenme ve farkındalık isteği olsa da gazete aynı zamanda dinlenme ve eğlenme araçlarından biridir. Gazete; haber sayfalarının yanında kültür, sanat, magazin, spor, bulmaca, komedi, çizgi kahramanlar gibi bölümlerden oluşur. Gazetelerin özellikle hafta sonları verdiği ekler daha çok eğlence odaklı hazırlanır.

Dergiler, günlük yayımlanan gazetelerden tasarım ve konuyu derinlemesine ele alması bakımından ayrılır. Dergiler haftalık, on beş günde bir, ayda bir veya belirli zaman sürelerinde yayımlanır ve tasarım özellikleri sayesinde gazeteden daha fazla okunma isteği uyandırır. Dergilerin belli bir kategori veya yaşam tarzına hitap etmesi nedeniyle belli kitleleri vardır. Dergiler, her yaştaki ve özellikteki kullanıcıya ulaşacak içerikler hazırlar (Görsel 4.38).

Görsel 4.38: Dergi okuyucusu

20. yüzyılın en yaygın kitle iletişim araçlarından biri olan televizyon, teknolojinin sınırsız olanakları içinde her an gelişmektedir. Televizyon izlemek, dünyadaki en önemli serbest zaman etkinliğidir. Televizyon programları ile ilgili yapılan araştırmalar, televizyonun daha çok eğlence içeriği için izlendiğini ortaya koymuştur. Televizyon kullanımı internete göre daha yaygın ve ucuzdur. Televizyon kanalları, yayınlarını internet üzerinden yaparak daha geniş kitlelere ulaşmaya çalışır. İçerik çeşitliliği, kablolu yayınlar, uydu kanalları, tematik kanallar vb. ile insanların eğlence, eğitim ve kültür gereksinimlerini karşılamaya başlamıştır.

4. Sportif Etkinlikler

Spor, farklı demografik özelliklere sahip kişilerce sağlık, eğlence ve rekreatif etkinlik olarak tercih edilir. Her yerde spor, herkes için spor ya da sağlık için spor anlayışlarının yaygınlaşmasıyla spor etkinliklerinin kapsamı ve çeşidi artmıştır. Spor, aktif ya da pasif şekilde rekreatif bir etkinlik olarak yapılır, insanlara heyecan ve mutluluk verir. Sportif bir etkinliğe katılanlar arasında aynı duyguları paylaşma, psikolojik rahatlama ve ortak eğlence gerçekleşir. Sporcu olarak aktif katılımda ise her yaşa, bünyeye ve zevke hitap eden sporlar yapılarak eğlence, sağlıklı yaşam ile sosyalleşme sağlanır.

5. Sanat

Sanat; bir duygunun, tasarımın, güzelliğin klasik müzik, bale, tiyatro, sinema, opera, resim, heykel gibi etkinliklerle ifade edilmesidir. Sanat insanların duygusal ve kültürel zenginliğini artırır, eğlence olarak da tercih edilir. Kitleler eğlence amacıyla genellikle müzik, dans, tiyatro, kitap, sinema vb.ni tercih eder.

a) Müzik ve Dans

Müzik, her yaştan ve kültürden birçok insan için popüler eğlence ve rahatlama araçlarından biridir. Farklı kültürlere ait farklı müzikler, gelişen iletişim teknolojileri sayesinde herkesle paylaşılabilir. Müzik, ister grupla ister bireysel olarak farklı mekânlarda dinlenebilir. Son zamanlarda müziğin görsel yönden zenginleştirilmesi ve kliplerle sunulmasıyla eğlence etkisi daha da artmıştır.

Dans ve müzik birbirinden ayrılmaz iki güzel sanattır. Dans, genellikle müzik eşliğinde belli ritimlerle yapılır. Geleneksel ve çağdaş olmak üzere iki farklı dans çeşidi vardır. Geleneksel danslar daha çok eğlence amaçlıdır, çağdaş danslar ise hem eğlence hem de bir spor etkinliğidir.

b) Tiyatro

Bir sahnede, seyirciler önünde oyuncular tarafından duyguların ve olayların sergilendiği bir gösteri sanatıdır. Shakespeare'e göre tiyatro “İnsanı insana insanla ve insanca anlatma sanatıdır. “Tiyatro, geçmişten bugüne sanatseverler için önemli eğlence etkinlikleri arasında yer almıştır.

c) Kitap

Edebiyat (yazın), insanlara seslenir ve bunu yaparken kitabı araç olarak kullanır. Sümerlerden bugüne edebiyat iletişimin ve bilgi alışverişinin temelini oluşturur. Eğlence olarak kitap, çizgi roman ve karikatür hep var olmuştur. İnsanlar, kitapları genellikle dinlenmek ve öğrenmek gibi farklı amaçlarla okur.

Kitaplar, okurlar tarafından önemli bir estetik zevk ve eğlence aracı olarak değerlendirilir. Kitap okuma olgusu, bireylerin ve toplumların kültürel gelişmişlik düzeyi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Kitap okuma davranışında kişisel gelişim sağlama, eğitsel amaçlı kullanım, estetik zevk alma ve yaşamın stresinden uzaklaşma isteği yer alır.

ç) Sinema

Önemli bir serbest zaman etkinliği olan sinema; günlük hayatın sıkıntılarından bir film süresince kurtulmak, gülmek, keyifli zaman geçirmek isteyenlerin eğlence tercihidir. Sinemanın serüveni, 20. yüzyılın ilk yıllarında film makinesinin icadı sonrası filmlerin yapımı ile başlamıştır. Sinema; fotoğraf, müzik, dans, edebiyat ve tiyatroyu birleştiren ve bunları eğlence hâline getiren en etkili araçlardan biri olmuştur. Teknolojilerin hızlı gelişmesi ve ev sinema sistemleri ile sinema izleyicilerinin film tüketimi davranışlarında değişiklikler olmuş, izleyiciler artık sinemaya gitmek yerine evde film seyretmeye başlamıştır.

6. İnternet ve Oyunlar

İnternet, tüm alanlarda olduğu gibi eğlence alanında da kullanılmaya başlamıştır. Müzik, video ve sinema ürünleri, sanal sohbet ortamları, uygulamalar ve oyunlar internetin kullanılmaya başlanmasıyla günlük hayata girmiştir.

İnsanlar, internet üzerinden bir araya gelebilir ve sanal sohbetlerle eğlenebilir. Tüketiciler, sanal alışverişi bir eğlence yöntemi olarak değerlendirmektedir. Gelişen teknolojiyle artık mağazalar, internet üzerinden üç boyutlu şekilde gösterilebilmektedir. Böylece mağaza içinde sanal olarak gezmek ve istenen ürün gruplarına ulaşmak mümkün hâle gelmiştir. Bu şekilde düzenlenen internet alışveriş merkezleri tüketicilere çok farklı seçenek ve deneyimler sunmaktadır.

Oyun, bütün işlevsel yönlerinin dışında bir eğlencedir. Oyunlarda zevk ve eğlence olgusu büyük önem taşır. Oyunun hedefi, gerçek bir durum ya da olay oluşturmadan ve gerçek olayların sorumluluklarını yaşatmadan duygusal değişiklikleri gerçekleştirmektir. Her iki durumda da oyun, insanlarda duygusal değişiklikler sağlar. Eğlence aracı olarak oyun; insanlarda heyecan ve neşe, canlılık oluşturarak insanlara zevkli ve keyifli dakikalar yaşatır (Görsel 4.39).

Görsel 4.39: Oyunda kazanma sevinci

7. Eğlence Mekânları ve Parkları

İnsanlar tarafından özel kutlamalar (yılbaşı, doğum günü, iş yemekleri vb.) ya da sadece eğlenmek için eğlence mekânları tercih edilir. Özellikle canlı müzik ya da dans etkinliklerinin olduğu mekânlar, nostaljik ya da yeni nesil eğlence tercihine göre farklı müzik türleri sunar. İnsanlar, bu mekânlarda genellikle akşam saatlerinde sevdiği müzik eşliğinde eğlenir.

Eğlence parkları; dinlenme, eğlenme, serbest zaman değerlendirme odaklı rekreasyon alanları olarak eğlence merkezleri olmaya başlamıştır. Doğal güzelliklerde yürüyüş, piknik, tematik parklarda gezme gibi rekreatif etkinlikler eğlence olarak kabul edilir. **Tematik park veya eğlence parkı**; belli bir konusu olan, açık ve kapalı alanlarda yer alan, farklı eğlence tesislerinden oluşan merkezlerdir.

Büyük tematik parklar kendi içinde farklı temalara sahip bölümlere ayrılabilir. Amerika'da çocuklar ve büyükler için hazırlanmış ünlü bir eğlence merkezi, tematik parklar konusunda öncü olmuştur. Tematik parklarda farklı yaş grubundaki insanlara hitap eden farklı amaçta birden fazla sayıda eğlence yeri, eğlence makineleri ve etkinlikler yer alır.

SIRA SİZDE

Yakın çevrenizde tematik parklar ve eğlence parkları varsa bunlarla ilgili bilgi veriniz.

4.5.2. Animasyon Organizasyonu

Animasyon kelimesinin sözlük anlamı ile turizmde kullanılan anlamı arasında farklılıklar vardır. Animasyon sözcüğü, Fransızcadan Türkçemize girmiştir. **Animasyon**, Türk Dil Kurumunun Güncel Türkçe Sözlük'üne göre **canlandırma** anlamına gelir. Turizm sektörüne göre ise animasyon, seyahat eden ve konaklama tesislerinde kalan müşterilerin keyifli zaman geçirmelerini sağlamak amacıyla yapılan, yardımcı hizmetler tarafından turistlerin gönüllü katılımıyla gerçekleştirilen serbest zaman etkinlikleridir. Animasyon etkinliklerini yürütme bilgi ve becerisine sahip kişilere **animatör** denir.

Turizmde animasyon; performans, oyun, eğlence kavramları ile ilgilidir ve rekreasyon etkinlikleri kapsamındadır. Turizmde animasyon, turistlerin konaklama tesislerinde kaldıkları sürece yeme, içme, uyuma, yüzme ve dinlenme süreleri dışında kalan serbest zamanlarını keyifli etkinliklerle geçirmeleri amacıyla yapılır.

Animasyon; turizm dışında işletme açılışları, doğum günü, düğün, dinî ve millî bayramlar, fuar, kongre gibi çeşitli kutlamalarda ve etkinliklerde gerçekleştirilir. Çocukların yüzlerine çeşitli figürler boyamak, gerçek ve hayalî kahramanları kostümlerle canlandırmak, eğlenceli oyunlar oynamak, dans etmek gibi etkinlikler sıklıkla kullanılan animasyonlardır (Görsel 4.40).

Görsel 4.40: Yüz boyama

4.5.2.1. Turizmde Animasyon Etkinliklerinin Önemi

Animasyon etkinlikleri turizm işletmelerinde sunulan hizmete çeşitli katkılar sağlar. Eğlence, heyecan ve çekicilik sağlayan animasyon, katılanlara unutulmayacak deneyimler sağlar. Sahne ve spor etkinlikleri, misafirlerin tatil süresince keyifli zaman geçirmelerini sağlar. Animasyon, katılanlara rutin eğlenceler dışında farklı eğlence deneyimleri sunmak için animatörler tarafından katılımcıların performanslarıyla yapılır. Turizmde animasyon etkinliklerinin kişiye, topluma ve işletmeye birçok konuda faydası vardır.

1. Kişisel Faydalar

- Farklı etkinliklere katılan misafirleri fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal olarak rahatlatır.
- Başarı kazanma ve takdir edilme isteklerini giderir.
- Aktif olarak katılımla enerji harcatır.
- Özel hayatın ve iş hayatının gerginliklerini azaltır.
- Sportif etkinlikler ve oyunlarla keyifli zaman geçirtir.
- İnsanları eğlendirerek onları hayata bağlar.
- Farklı gruplarla kaynaştırır.
- Yeni dostluklar kurdurur.
- Yeni deneyimler kazandırır.

2. Sosyal Faydalar

- Farklı şehirlerden ve ülkelerden misafirler animasyon etkinliklerine katıldığı için kültür paylaşımı sağlanır.
- Geleneksel yaşam biçimleri ve eğlence türleri canlandırılarak kültür aktarımı yapılır.
- Kültürel değerlerin paylaşılmasıyla sosyal dayanışma sağlanır.
- İnsanların farklı gruplar ve milletlerle ilgili ön yargılarından kurtulup birbirleriyle kaynaşması sağlanır.
- Animasyon etkinliklerinde dost kazanma, grup edinme gibi sosyal ihtiyaçları karşılayabilecek olanak ve ortamlar sağlanır.

3. İşletme Açısından Faydalar

- Turistler konaklama süreleri boyunca sıkılmadan işletmede kalır.
- İşletmeden memnun ayrılan misafirler işletmenin olumlu reklamını yapar.
- Turistlerin kalış süreleri uzatılarak ekstra gelir sağlanabilir.
- İşletmeye olumlu bir imaj kazandırır.
- İşletme için bir ek gelir kaynağı oluşur.

SIRA SİZDE

Arkadaşlarınızdan ve medyadan öğrendiğiniz veya katıldığınız animasyonlarda hangi etkinlikler yapılmaktadır? Bildiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

4.5.2.2. Animasyon Organizasyonu Çeşitleri

Animasyonla rekreasyon benzerlik gösterse de ikisinin farklı yönleri vardır. Animasyon, turistik ürünler grubunun yardımcı hizmetler bölümünde yer alır. Her animasyon bir rekreatif etkinliktir ama her rekreatif etkinlik bir animasyon değildir. Animasyonda uygulanan alışılmışın dışındaki etkinlikler turizme ilgiyi artırır.

Bir turistik işletme ya da üründe yardımcı servis hizmeti olan animasyon çok farklı şekillerde yapılabilir. Sabah jimnastiği, ateş gösterisi, Latin dansları, halk dansları, müzikaller, havuz oyunları, plaj voleybolu, dart, sihirbazlık gösterisi, su sporları, golf, tenis, bahçe partisi vb. tüm etkinlikler animasyon hizmetidir. Animasyon etkinlikleri Şekil 4.2'deki gibi sınıflandırılır (Hazal, 2014).

Şekil 4.2: Animasyon çeşitleri

1. Niteliğe Göre Animasyon Çeşitleri

Animasyon hizmetleri; yer, fonksiyon, yaş grubu, katılım şekli gibi sahip olduğu nitelikler açısından şu şekilde gruplandırılır.

a) Mekân

Yapıldığı mekânın açık ya da kapalı olmasına göre sınıflandırma yapılabilir.

Açık Alan

- Plaj futbolu
- Plaj voleybolu (Görsel 4.41)
- Yürüyüş
- Kayak
- Açık alan etkinliklerini izleme

Görsel 4.41: Plaj voleybolu

Kapalı Alan

Kapalı alanlarda gerçekleştirilen etkinliklere katılmak ya da etkinlikleri izlemek.

b) Katılım Şekli

- Etkinliklere katılma
- Etkinlikleri izleme

c) Katılımcı sayısı

- Etkinliklere bireysel olarak katılım
- Etkinliklere grup olarak katılım

ç) Yaş

- Çocuk
- Genç
- Yetişkin
- Üçüncü kuşak

d) Fonksiyon

- Sosyal
- Estetik
- Sağlık
- Spor
- Sanatsal
- Kültürel
- Ücretli

2. Faaliyet Türüne Göre Animasyon Çeşitleri

Animasyon hizmetleri faaliyet türüne göre şöyle gruplandırılır.

a) Sportif

Sportif animasyonlar, daha çok konaklama işletmelerinde bireysel olarak ya da grup hâlinde gerçekleştirilir. İnsanlar tatil yaparken ilgi duydukları bir spor dalında etkinliklere katılmayı fırsat olarak görür. Bu nedenle su sporları, tenis, masa tenisi, bisiklet, motosiklet turları, binicilik, golf, futbol, voleybol, basketbol, hentbol, kayak, geleneksel sporlar, yarışmalar, oyunlar turistler için eğlenceli etkinliklerdir. Ayrıca grup olarak yapılan sporlarda bir süre aynı ortamı paylaşacak kişilerin iletişim kurması da söz konusudur.

b) Sosyal ve Kültürel

Katılımcıların açık ya da kapalı alanlarda, katılımcı ya da izleyici olarak sosyalleşmek ve kültürel deneyimler edinmek amacıyla gerçekleştirdikleri animasyon etkinlikleridir. Müzikli bir eğlence, tiyatro, oyun, konser, dans ve yarışmalar buna örnek gösterilebilir. Bazı etkinlikler katılımcılardan oluşan bir grupla da yapılabilir. Özellikle Türk gecesi, kına gecesi, yöresel geceler turistlerin oldukça ilgisini çeker. Bunun yanında doğal, kültürel, sanatsal, mimari güzellikleri olan yörelere, müzelere, festivallere, fuarlara geziler düzenlenebilir veya buralarda piknik yapılabilir.

c) Sağlıklı Yaşam

İnsan sağlığını koruma ve tedavi etme amacıyla gerçekleştirilen animasyonlardır. Bunlar yüzme yarışları veya diğer su sporları, dağcılık, yaylacılık, mağaracılık ve animasyon yapılan mekânda gerçekleştirilen sportif yarışma ve oyunlar olabilir. Ayrıca sağlık turizmi tesislerinde gerçekleştirilen termalizm, klimatizm, sauna, Türk hamamı, masaj gibi rekreatif etkinliklerde yapılan animasyonlar da bu alana örnektir.

ç) Seyahat ve Kongre

Seyahat animasyonları tren, otobüs, gemi, yat gibi ulaşım araçları ile yolculuk esnasında gerçekleştirilir. Hediye çekilişleri, müzik etkinlikleri, özel gösteriler, özel gün kutlamaları, eğlence geceleri (1970'ler, 1980'ler gibi dönem geceleri ya da bölgelerin tanıtıldığı geceler) seyahat esnasında gerçekleştirilebilen etkinlik örnekleridir. Kongre animasyonları ise kongreye katılanlar için düzenlenen müzikli geceler, geziler, karşılama ve uğurlama etkinliklerindeki animasyonlardır.

ETKİNLİK

Animasyon çeşitlerinden birini seçiniz. Seçtiğiniz türle ilgili bir animasyon hazırlayınız. Bireysel etkinlik ya da grup etkinliği olarak gerçekleştirilebilecek bu animasyonu arkadaşlarınıza sergileyiniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. **Bir iş yerinde çalıştığınızı varsayınız. Çalıştığınız bu iş yerinin kültürel gezi, sportif etkinlik, seminer gibi etkinlikler düzenlemesi motivasyonunuzu nasıl etkiler? Düşüncelerinizi sınıf ortamında paylaşınız.**

4.6. REKREATİF SANAYİ ORGANİZASYONU (İŞ YERİ REKREASYONU)

Üretimde ve sanayide makineleşmeyle birlikte iş yerlerinde çalışan bireylerin çalışma süreleri azalmış ve boş zamanları artmıştır. Boş zamanların artmasıyla bu zamanı değerlendirecek birtakım etkinliklere ihtiyaç duyulmuştur. Boş zaman etkinliklerinin gerek iş yerinde gerekse iş yeri dışındaki bir mekânda işveren tarafından organize edilmesi çalışanlar açısından farklı motivasyonlar oluşturur. Bu motivasyonlar, şirkete bağlılığı ve iş veriminin artmasını sağlar.

Rekreatif sanayi organizasyonu kavramı; iş yeri rekreasyonu, çalışan rekreasyonu, kurumsal rekreasyon gibi farklı terimlerle de ifade edilebilir. **Rekreatif sanayi organizasyonu** (iş yeri rekreasyonu); çalışanları örgüte bağlamak, memnun etmek ve çalışanların verimli çalışmalarını sağlamak için işverenin iş yerinde ya da iş yeri dışında düzenlediği rekreatif etkinliklerdir. İş yeri rekreasyonu Türkiye için yeni bir kavramdır. Buna rağmen birçok kurum ve kuruluş, rekreasyon etkinliği denebilecek farklı etkinlikler düzenlemektedir. Bu etkinliklere turistik geziler, doğum günü kutlamaları, spor müsabakaları ve konserler örnek olarak verilebilir. Çalışma hayatı, insan yaşamındaki önemli bir süreyi kapsar. İnsanların iş yerinde mutlu olmaları; iş doyumu, çalışma verimi ve işletmeye bağlılık gibi olumlu gelişmeler sağlar (Görsel 4.42).

Görsel 4.42: Mutlu çalışan

Rekreasyon ve iş arasında dengenin kurulması, çalışanların daha istekli olmalarını ve kendilerini daha iyi hissetmelerini beraberinde getirir. Çünkü rekreasyonel etkinlikler, çalışanların fiziksel ve ruhsal sağlığını destekleyici bir unsurdur. İş yerinde verimli şekilde çalışılabilen süre 3-4 saattir. Geriye kalan çalışma saatlerinde çalışanların verimli biçimde çalışabilmeleri için dinlenme aralarının rekreasyon açısından etkili olarak kullanılması gerekir.

4.6.1. Rekreatif Sanayi Organizasyonunun Tarihçesi

Rekreatif sanayi organizasyonunun (iş yeri rekreasyonu) kökeni 19. yüzyıla dayanır. Boş zaman kavramı, bu yüzyılda katı çalışma kurallarının ve uygun olmayan ortamlarda az ücrete çalışan işçilerin düşük yaşam kalitelerinin fark edilmesiyle ortaya çıkmıştır. Eğitim ve refah seviyesinin yükselmesiyle birlikte fiziksel ve ruhsal problemler yaşayan çalışanlar için iş yerlerinde rekreasyon programları uygulanmaya başlanmıştır.

Rekratif sanayi organizasyonu (iş yeri rekreasyonu) etkinliği 1854 yılında Amerika'nın Peace Dale (Piys Deyal) kentinde başlamıştır. Bu kentteki bir imalat şirketinin kent vatandaşları, çalışanlar ve çalışan aileleri için kütüphane yaptırması ilk iş yeri rekreasyonu olarak kabul edilir.

Görsel 4.43: Büyükşehirde yalnızlaşma

Endüstrileşmeye bağlı olarak seri üretim sürecine geçilmesiyle birlikte çalışanlar monoton bir çalışma hayatına maruz kalmış ve buna bağlı olarak çalışanların verimliliği düşüş göstermiştir. Endüstrileşme sonucunda bireyler büyükşehirlerde yaşamak zorunda kalmış ve bu durum da çalışanların yalnızlaşmasına sebep olmuştur (Görsel 4.43). Çalışanları monotonluktan ve yalnızlıktan kurtarmak, şirket içi iletişimi güçlendirmek için rekreasyon programları uygulanmaya başlanmıştır.

20. yüzyıl başlarında çalışma şartlarıyla ilgili toplu grevler olmuş ve işverenler bu durumu engellemek için çalışanlara iş yerinde çeşitli iyileştirmeler sunmuştur. 1924 yılında ABD'nin New York (Nüv York) kentinde faaliyet gösteren bir şirket, çalışanlarına yönelik alkol rehabilitasyon programı düzenlenmiştir. ABD'de 1948 yılında Ulusal Endüstri Rekreasyon Derneği kurulmuştur. 1950'lerden sonra rekreasyon etkinliklerine yönelik pozitif algı artmaya başlamıştır. Özellikle çalışanların aileleriyle birlikte gerçekleştirdiği sportif etkinlikler bu dönemin başlıca rekreatif etkinliklerindendir.

1970'li yıllardan sonra bireysellik kavramının yayılmasıyla koşan, yüzen, bisiklete binen, tenis oynayan çalışanlar ortaya çıkmıştır. 1990'lı yıllarda çalışanların eğitim düzeylerinin artmasıyla iş yeri rekreasyon etkinlikleri çalışanların istek ve beklentilerine göre şekillenmeye başlamıştır.

4.6.2. Rekreatif Sanayi Organizasyonunun Amacı

İş yeri rekreasyon faaliyetlerinin temel amacı, ürün ve hizmet kalitesinin yükseltilmesi ile üretimin artırılmasıdır. Çünkü rekreasyon etkinliği sayesinde fiziksel ve ruhsal sağlığı iyi olan çalışan, görevini daha verimli bir şekilde yerine getirir. Ruhsal açıdan birtakım problemler yaşayan çalışan ise iş yerine yeterli katkıyı sağlayamayacaktır. İş yeri rekreasyonu, çalışan kişiler arasında birlik ve dayanışmayı da sağlar. Çalışanlar iş yerinde kendilerini yabancı hissetmez. İşletme ve çalışan için önemli olan rekreasyon organizasyonunun etkin bir şekilde organize edilmesi gerekir. İş yeri organizasyonunun genel amaçları şunlardır:

- Çalışanların fiziksel ve ruhsal açıdan sağlıklarının korunması (Görsel 4.44)
- Çalışan ve işveren arasındaki iletişimin geliştirilmesi
- Çalışanların işe ve işletmeye bağlılıklarının artırılması
- Ekip ruhunun geliştirilmesi
- Çalışanların sorumluluk bilincinin geliştirilmesi
- Çalışanların iş motivasyonları ve verimliliklerinin artırılması
- Çalışanlar için özgür ifade ortamlarının oluşturulması
- Çalışanların bireysel gelişimlerinin sağlanması

Görsel 4.44: Problem yaşayan çalışan

4.6.3. Rekreatif Sanayi Organizasyonu Faaliyetleri

Rekreatif sanayi organizasyonu (iş yeri rekreasyonu) programları kapsamında sağlık kontrolleri, sigara bırakma programları, zararlı maddelerle ilgili yayımlar, doğru beslenme programları, sağlıklı yaşam aktiviteleri, stres yönetimi programları, sportif faaliyetler ve turnuvalar gibi programlar yer alır. İş yeri rekreasyon etkinlikleri dört başlıkta sınıflandırılabilir.

1. Sağlık Temelli Etkinlikler: Aşı günleri, periyodik tıbbi kontroller, kan bağışı kampanyaları, bağımlılık seminerleri, stres yönetimi seminerleri, ev ekonomisi seminerleri, sağlıklı beslenme seminerleri vb.

2. Eğitim ve Kültür Temelli Etkinlikler: Aile içi iletişim seminerleri, kütüphane kullanım teşviki, tiyatro gösterileri, kültürel geziler, el sanatları eğitimi, yabancı dil eğitimi, müzik eğitimi vb.

3. Spor ve Fiziksel Temelli Etkinlikler: Sportif beceri eğitimleri, turnuvalar, çalışanların ailelerine yönelik spor okulları, doğa sporları, egzersiz etkinlikleri, pilates etkinlikleri, zumba etkinlikleri, sportif etkinlikler vb. (Görsel 4.45).

4. Eğlence Temelli Etkinlikler: Elektronik oyun grupları, piknik etkinliği, kır gezisi, serbest kıyafet günü, doğum günü partileri, kokteyl saatleri vb. (Görsel 4.46).

Görsel 4.45: Sportif etkinlik

Görsel 4.46: İş yerinde doğum günü

ARAŞTIRMA

Rekreatif sanayi organizasyonu ve örgütsel bağlılık ilişkisini araştırınız. Araştırma sonuçlarını sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

ETKİNLİK

Türkiye'de rekreatif sanayi organizasyonları yapan şirketleri araştırınız. Bu şirketlerin yaptığı etkinliklerle ilgili materyaller toplayınız. Bulduğunuz materyalleri sınıf panosunda sergileyiniz.

İş yerinde fiziksel aktiviteler yapmayla örgütsel bağlılık arasındaki ilişkiyi ölçmek için çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar sonunda, fiziksel aktiviteler yapılan iş yeri çalışanlarının örgütsel bağlılıklarının oldukça yüksek olduğu tespit edilmiştir

4.6.4. Rekreatif Sanayi Organizasyonu Katılımcıları

Rekreatif sanayi organizasyonu (iş yeri rekreasyonu) katılımcıları, sadece çalışanlardan oluşmaz. İş yeri rekreasyonları daha geniş bir katılımcı yelpazesine sahiptir. İş yeri rekreasyonunun katılımcıları şunlardır:

Çalışanlar: İş yeri rekreasyonu etkinliklerinin temel hedef kitlesidir. Bu etkinlikler, çalışanların fiziksel, ruhsal ve sosyal olarak gelişmelerini sağlamak ve iş verimliliklerinin artmasına katkıda bulunmak için düzenlenir. Rekreasyon etkinliğinin başarılı olması çalışanların bu etkinliklere katılım oranıyla ölçülür.

Üst Kademedeki Yöneticiler: İşletmelerin üst kademe yönetimi; işveren, yönetim kurulu üyeleri, genel müdür gibi pozisyonlardan oluşur. Rekreasyon faaliyetlerinin ciddiyetini göstermek ve sürdürülebilirlik sağlamak için üst kademe yöneticilerinin rekreasyon aktivitelerine katılmaları önemlidir.

Orta ve Alt Kademedeki Yöneticiler: Bu yöneticiler, üst kademe ile çalışanlar arasında köprü görevindedir. Bu yöneticilerin rekreasyon etkinliklerine katılımı ve desteği, çalışanların genel durumlarının tespit edilip üst yönetime sunulması açısından önemlidir. Çalışanlar, bu yöneticileri kendilerine üst kademedeki yöneticilerden daha yakın bulur. Bu sebeple orta ve alt kademedeki yöneticilerin rekreasyon etkinliklerine katılımı çalışanlar için daha motive edici olabilir.

Çalışanların Aileleri: Çalışanların aile üyelerine yönelik rekreasyon etkinliklerinin düzenlenmesi, aile üyelerinin kişisel gelişimlerine ve ruhsal doyum sağlamalarına yardımcı olur. Ayrıca onların işletmeye karşı aidiyet ve bağlılık duygularını geliştirir. Bu durum da dolaylı olarak çalışanın motivasyon ve iş verimini artırır.

Emekliler ve Aileleri: İş yerinden emekli olmuş eski çalışanlar ve ailelerinin bazı etkinliklere katılmaları örgüte bağlılıklarını devam ettirir. Çalışanlara, ilerleyen zamanlarda da değer verilen kişi olacaklarını hissettirmek çalışanların motivasyonunu artırır.

Tedarikçiler: Bunlar, iş yeri rekreasyon etkinliklerinin işletme dışı katılımcılarındandır. Üretimin herhangi bir kademesinde işletmeye katkıda bulunan tedarikçilerin uygun rekreasyon etkinliklerine davet edilmeleri tedarikçinin güvenini ve işletmeye katkı düzeyini artırır.

Rekreasyon Etkinliklerine Katkı Sağlayanlar: İşletmeler veya kurumların rekreasyonlarına katkı sağlayan sponsorlar ve paydaşların rekreasyon etkinliklerinde yer almaları sonraki etkinlikler için olumlu bir referans olur.

SIRA SİZDE

Bir şirkette rekreasyon etkinlikleri hazırlamak üzere görevli olduğunuzu düşününüz. Alışılagelmiş etkinlikler dışında rekreasyon katılımcılarından hangileri için ne tür etkinlikler organize etmek isterdiniz. Düşüncelerinizi sınıf ortamında arkadaşlarınızla paylaşınız.

4.6.5. Rekreatif Sanayi Organizasyonunun Faydaları

Rekreasyon etkinliklerinin amaca uygun olarak gerçekleştirilmesinin birtakım faydaları vardır. Bu etkinlikler çalışanlara, iş yerine ve devlete çeşitli yararlar sağlar.

a) Çalışanlara Faydaları

- Bireylerin moral ve motivasyonunu artırır.
- Bireysel becerilerin gelişimine katkı sağlar.
- Çalışanların problem çözme, karar verme ve plan yapabilme yeteneğini geliştirir.
- İş yerindeki iş birliğini geliştirir (Görsel 4.47).
- Yeni hobiler edinmeye yardımcı olur.
- Çalışma şartlarını daha iyi hâle getirir.
- Daha sağlıklı bir yaşam sürdürmeye yardımcı olur.
- Fiziksel, sosyal, eğitsel, kültürel ve tıbbi yönden gelişmeye katkı sağlar.

Görsel 4.47: Çalışan iş birliği

b) İş Yerine Faydaları

- Çalışanlar için iş yeri daha cazip hâle gelir.
- Çalışanların motivasyonu yükseleceği için üretimdeki kalite ve verimlilik artar.
- Rekreasyon etkinliklerindeki iletişimden dolayı iş yeri bütünleşmesi sağlanır.
- Çalışma esnasındaki anlaşmazlıklar daha hızlı çözülür.
- İşten ayrılmalar azalır.
- İşe düzenli devam etme alışkanlığı sağlanır.
- İş yerinden tazminat talepleri azalır.
- İş yeri kazaları azalır.
- İş yerinin sağlık harcamaları azalır.
- İş yerinin, çevredeki halkla bütünleşmesi sağlanır.

c) Devlete Faydaları

- İş yerlerindeki verimlilik artışı devlete ekonomik katkı sağlar.
- İş yerlerinin cazip hâle gelmesiyle işsizlik azalır ve ekonomik canlanma sağlanır.
- Sağlıklı ve mutlu çalışanların iş güvenliği hassasiyeti yüksek olacağı için devletin sağlık harcamaları azalır.
- Rekreasyon etkinliğinin düzenlenmesinde görevlendirilecek kişilere ihtiyaç olacağı için yeni istihdam alanları ortaya çıkar.
- Rekreasyon etkinliklerinin oluşturacağı mutluluk etkisiyle ülke genelinde olumlu sosyal bir yaşam tesis edilir.
- Rekreasyonun iletişim becerisini geliştirmesiyle birlikte toplumdaki çatışmalar azalır.

ETKİNLİK

Rekreatif sanayi organizasyonunun faaliyetlerini, katılımcılarını ve faydalarını açıklayan bir sunu hazırlayınız. Hazırlayacağınız sunuda sunu hazırlama kurallarına uyunuz. Sununuzu hazırlarken görseller ve örneklerden yararlanınız. Hazırladığınız sunuyu sınıf ortamında arkadaşlarınızla paylaşınız.

A) Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere cümlelerde verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. (....) Turizm, insanların serbest zamanını keyifli geçirmelerine dayalı etkinlikler bütünüdür.
2. (....) Tarihî ve kültürel değerlerin olduğu bölgeleri gezmek inanç turizmi olarak tanımlanır.
3. (....) Rekreasyonel turizmde seyahat etme, özel ilgi duyulan yer ya da etkinlikten önceliklidir.
4. (....) Kişisel beğenileri içeren macera, kişinin hisleri ön planda olduğu için objektiftir.
5. (....) Etkinliklerin zorluk düzeyi arttıkça etkinliklerde algılanan zorluk düzeyi de artar.
6. (....) Sosyal rekreasyonların en belirgin özelliği etkinliğe katılım nedeninin ön planda olmasıdır.
7. (....) Örgün eğitim; bireylerin yaşam boyunca bilgi, beceri ve yeterliklerini geliştirdiği bir süreçtir.
8. (....) Bireyin yaşam boyu sosyalleşmesi nedeniyle eğitim etkinliklerinin sürekliliği gerekir.
9. (....) Terapötik rekreasyon sağlık ve sosyal sorunları olan bireyler için düzenlenmektedir.
10. (....) Terapötik rekreasyonun zorunlu ve serbest zaman etkinliği olmak üzere iki temel grubu vardır.
11. (....) Eğlence; kişilik, kültür, deneyimlere göre farklılık gösteren bir kavramdır.
12. (....) İnsanların iş yerinde mutlu olmaları iş doyumunu ve çalışma verimini artırır.
13. (....) Rekreatif sanayi organizasyonu, sadece iş yerinde düzenlenen rekreatif etkinliklerden oluşur.
14. (....) İş yeri rekreasyon etkinliğinin başlangıcı 1854 yılında Amerika'nın Peace Dale kentinde gerçekleşmiştir.
15. (....) İş yeri rekreasyon faaliyetlerinin temel amacı, ürün ve hizmet kalitesinin yükseltilerek üretimin artırılmasıdır.

B) Aşağıda verilen cümleleri dikkatlice okuyarak boş bırakılan yerlere doğru kelimeyi yazınız.

1. Etkinliklere katılan insanlar için rekreasyonel ..... de konaklama ve ulaşım biçimleri ilgi duydukları etkinlik kadar önemli değildir.
2. Termalizm, medikal turizm, klimatizm, terapötik rekreasyon ve yayla turizmi ..... turizmi kapsamındadır.
3. Bir olimpiyat sporu olan ....., kano ve nehir kayağı olmak üzere iki kategoriye ayrılmıştır.
4. En genel tanımı ile ..... rutin yaşamdan uzaklaşma olarak ifade edilebilir.
5. Nehir raftingi, tüplü dalış ve dağ bisikleti ..... macera etkinlikleri içinde yer alır.
6. Aile buluşmaları, nikâh ve düğün törenleri, mezuniyet törenleri, doğum günü partileri, sinema, tiyatro ve konsere katılım gibi etkinlikler ..... içerikli organizasyonlardır.
7. Bireyin yaşam boyu sosyalleşme süreci içinde yer alması nedeniyle ..... etkinliklerinin sürekliliği gerekir.
8. Hayat boyu öğrenme yaklaşımı, ... grupların eğitime erişimini kolaylaştırmayı amaçlar.
9. Terapötik rekreasyon genellikle hasta, ileri yaş grubunda ve özel gereksinimi olan bireylerin istekleri ..... planlanır.
10. Özel gereksinimi olan bireylerin hareket becerilerini artırmak, vücut koordinasyonunu sağlamak, toplum yaşantısına uyumlarını sağlamak için ..... etkinlikler kullanılır.

11. Genel olarak ……. neşe ve coşku içinde geçirilen zamandır.
12. Her toplumun kendi kültürüne bağlı olarak ……. eğlence anlayışı vardır.
13. ABD'de 1948 yılında ……. Derneği kurulmuştur.

C) Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve doğru cevabı işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi rekreasyonel turizmin tanımında yer almalıdır?
A) Fiziksel anlamda tehlike ve risk kavramını içinde barındıran etkinlikler
B) Başkaları ile iletişim kurmak, sosyalleşmek ve bir gruba ait olmak için yapılan etkinlikler
C) Yaşamın herhangi bir alanına dönük becerilerin öğrenildiği etkinlikler
D) Bedensel, zihinsel ve sosyal dezavantajların giderildiği rekreatif etkinlikler
E) Seyahat için gidilen yerde özel ilgi duyulan, gönüllü olunan etkinlikler

2. Aşağıdakilerden hangisi alternatif turizmin amaçlarından biri değildir?
A) İnsanların bedensel gelişimlerine katkı sağlamak
B) Turizm hareketliliğini sürekli hâle getirmek
C) Uzun süreli programlar oluşturmak
D) Çevre değerlerine saygı duymak
E) Çevreyle bütünleşmek

3. Aşağıdakilerden hangisi belirli ilkelere ve kurallara dayalı olarak dağlarda yapılan yürüyüş, kampçılık ve tırmanış sporudur?
A) Doğa yürüyüşü
B) Dağcılık
C) Mağaracılık
D) Trekking
E) Hiking

4. Aşağıdakilerden hangisi kış sporlarının yapılış amaçlarından biri değildir?
A) Araç gereç kullanmak
B) Karlı ya da buzlu alanlar üzerinde durmak
C) Özgürlüğe uçmak
D) Zevk almak
E) Yarışmak

5. Aşağıdakilerden hangisi macera turistinin beklentilerinden biridir?

A) Deniz, kum, güneş tatili
B) Kültür turlarına katılmak
C) Konaklama işletmelerinin sunduğu konfor
D) Tehlikeli ve riskli etkinliklerde heyecan hissetme arzusu
E) Eğlence merkezinde eğlenmek

6. Aşağıdakilerden hangisi maceranın temel özelliklerinden biri değildir?

A) Belirsiz sonuç B) Geleneksellik C) Risk ve tehlike
D) Meydan okuma E) Araştırma ve keşfetme

7. Aşağıdakilerden hangisi sert macera turizmi çeşitlerinden biridir?

A) At binme B) Dağ bisikleti sürme C) Kampçılık
D) Tüplü dalış yapma E) Yürüyüş

8. Aşağıdakilerden hangisi macera rekreasyonuna katılan katılımcılar için zorluk kaynaklarından biri değildir?

A) İçsel zorluklar B) Bireyler arası zorluklar C) Etkinliklerin zorluk düzeyi
D) Terapöti E) Çevresel zorluklar

9. Aşağıdakilerden hangisi sosyal içerikli rekreasyon organizasyonlarından biridir?

A) Eğitici oyuncaklarla oynamak
B) Yerel yönetimde açılan bilgisayar kursu
C) Sinema, tiyatro ve konsere gitmek
D) Aile ile kitap okuma
E) Rehabilitasyon ve eğitim programları

10. Aşağıdakilerden hangisi eğitim içerikli rekreasyon organizasyonlarından biridir?

A) Fotoğraf çekmek
B) Halk oyunları oynamak
C) Doğum günü etkinliklerine katılmak
D) Ebeveynlerin çocukları ile eğitici oyun oynaması
E) Mezuniyet törenine katılmak

11. Terapötik rekreasyon aşağıdaki gruplardan hangisine uygulanmaz?

A) Hastalar ve yaşlılar
B) Özel gereksinimli bireyler
C) Dikkat eksikliği ve aşırı hareketlilik bozukluğu yaşayanlar
D) Cezaevlerinde yatan mahkûmlar
E) Rekreatif turizme katılanlar

12. Aşağıdakilerden hangisi rekreatif sanayi organizasyonunun amaçlarından biri değildir?

A) Çalışan ve işveren arasındaki iletişimin geliştirilmesi
B) Ekip ruhunun gelişmesinin sağlanması
C) Çalışanların daha az çalışmalarının sağlanması
D) Çalışanların iş verimliliklerinin artırılmasının sağlanması
E) Çalışanların bireysel gelişimlerinin sağlanması

13. "Tiyatro gösterisi, stres yönetim semineri, doğum günü kutlaması, pilates" etkinliklerinin başlıkları sırasıyla aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) Eğitim ve Kültür Temelli-Sağlık Temelli-Spor ve Fiziksel Temelli-Eğlence Temelli
B) Sağlık Temelli-Eğlence Temelli-Eğitim ve Kültür Temelli-Spor ve Fiziksel Temelli
C) Spor ve Fiziksel Temelli-Sağlık Temelli-Eğitim ve Kültür Temelli-Eğlence Temelli
D) Eğitim ve Kültür Temelli-Sağlık Temelli-Eğlence Temelli-Spor ve Fiziksel Temelli
E) Eğlence Temelli-Eğitim ve Kültür Temelli-Sağlık Temelli-Spor ve Fiziksel Temelli

14. Aşağıdakilerden hangisi rekreatif sanayi organizasyonunun iş yerine faydalarından biridir?

A) Üretimdeki kalite ve verimin artması
B) Daha sağlıklı bir yaşam sürdürmeye yardımcı olması
C) İşsizliğin azalması ve ekonomik canlanmanın sağlanması
D) Yeni hobiler edinmeye yardımcı olması
E) Kültür ve sağlık yönünden gelişmeye katkı sağlaması

15. Aşağıdakilerden hangisi rekreatif sanayi organizasyonu katılımcılarından biri değildir?

A) Çalışanlar
B) Tedarikçiler
C) Üst yöneticiler
D) Alt kademe yöneticileri
E) Rakip firma çalışanları

Ç) Aşağıdaki soruların cevaplarını altlarına yazınız.

1. Rekreasyonel turizme neden önem verilmesi gerekir?

.....

.....

2. Sosyal ve eğitim içerikli organizasyonlar yapılmasaydı ne olurdu?

.....

.....

3. Terapötik etkinliklere neden önem verilmesi gerekir?

.....

.....

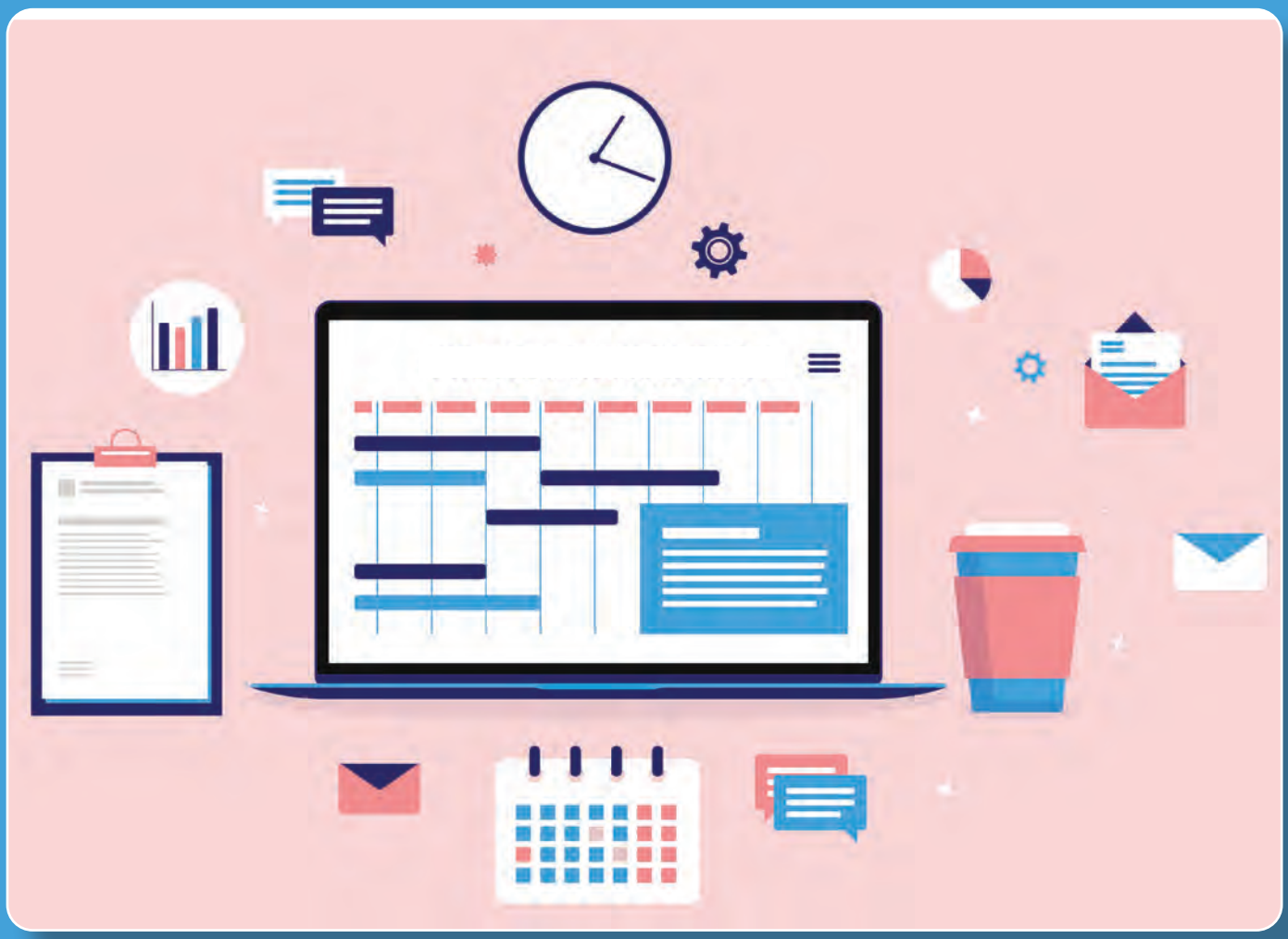
4. Eğlence içerikli organizasyonlar yapılmasaydı ne olurdu?

.....

.....

5. ÖĞRENME BİRİMİ

REKREASYON ETKİNLİĞİNİ PLANLAMA

ÖĞRENME BİRİMİ KONULARI

5.1. ETKİNLİĞİN AMAÇLARININ BELİRLENMESİ
5.2. FİZİBİLİTENİN YAPILMASI VE İLGİLİ KARARLARIN ALINMASI
5.3. ETKİNLİĞİN PLANLANMASI
5.4. ETKİNLİĞİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ
5.5. ETKİNLİĞİN GERİ BİLDİRİMİ VE DEĞERLENDİRMESİ

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Etkinliğin amaçlarını belirleme
- Fizibilite çalışması yapma ve karar alma
- Etkinliğin planlama aşamaları
- Etkinliğin gerçekleştirilme aşamaları
- Etkinlikten geri bildirim sağlama ve değerlendirme

TEMEL KAVRAMLAR

- Etkinliğin amaçları
- Fizibilite kavramı
- Etkinlik planlaması
- Etkinliğin gerçekleştirilmesi
- Geri bildirim ve değerlendirmesi

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. **Katılacağınız bir spor rekreasyon etkinliğinden beklentileriniz neler olurdu? Görüşlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.**

5.1. ETKİNLİĞİN AMAÇLARININ BELİRLENMESİ

Etkinlik planı, yapılması düşünülen planın etkinliğin hedeflerine ulaşmak amacıyla stretejik adımların tasarlanma sürecidir.

Etkinlik planının ilk adımı etkinliğin amacını belirlemektir. İyi belirlenmeyen bir amaç, ulaşılacak sonucu etkiler ve sonucun ölçülmesi mümkün olmayabilir. Amaca ulaşılabilmesi için öncelikle hedefler, etkinliğe uygun yöntemler ve araçlar belirlenmeli. Daha sonra yöntem ve araçların nasıl kullanılacağı detaylandırılmalıdır.

5.1.1. Etkinlik Kavramı

Çalışma koşullarının ağırlaşması insanların kendilerine ayırdıkları zamanı daha kıymetli hâle getirmiştir. Etkinlikler, insanların serbest zamanlarını değerlendirdikleri ve kendilerini yeniledikleri birer aktivite alanı hâline gelmiştir. İnsanlar; duygusal yönden iyileşmek, sosyalleşmek, eğlenmek gibi sebeplerle geçmişten bugüne arkadaşları, akrabaları ve diğer insanlarla çeşitli etkinliklere katılmıştır (Görsel 5.1).

Görsel 5.1: Etkinliğe katılma

Etkinlik; farklı amaçlar doğrultusunda tasarlanmış, katılımcılara özel ve katılımcıların keyifli zaman geçirmesini sağlayan, belirli yer ve zamanda düzenlenen faaliyetlerin tümünü içerir. Kurumsal açıdan düzenlenen etkinlikler ise katılımcılara çeşitli mesajlar ileterek onların tutum ve davranışlarını etkilemeyi amaçlar. Tüm ayrıntıları dikkatli şekilde planlanmış, kültürel, sosyal amaçlara katkı sağlamak için gerçekleştirilen faaliyetler **etkinlik yönetimi** olarak adlandırılır.

İnsanlar, çeşitli sebeplerden serbest zamanlarının kısalması nedeniyle zamanı iyi değerlendirebilecekleri ve kendilerini değerli hissedecekleri çeşitli etkinliklere yönelir. Bu sebepler insanların serbest zamanlarında katıldıkları etkinlikleri ifade eden **rekreasyon** kavramının önemini artırmıştır. Kişilerin ruhsal ve bedensel açıdan dinlenmelerine yardımcı olan ve yeniden güç kazanmalarını sağlayan rekreasyon faaliyetleri; müzik dinlemek, film izlemek gibi basit etkinlikler dışında zihinsel, sosyal, kültürel ve fiziksel etkinlikleri kapsayan geniş bir yelpazeden oluşur.

Görsel 5.2: Sanal evrende sosyalleşme

Yapay zekânın gelişimi, teknolojideki gelişmeler, uzaya yolculukların artması gibi faktörler rekreasyon etkinliklerinin çeşitlenmesini etkilemiştir. Sanal evrenlerin ve yaşam alanlarının kurulması ile insanlar arası etkileşim ve toplumsallaşma da bu platformlara taşınmıştır (Görsel 5.2).

Özellikle genç kitlenin yer aldığı bu alanlarda ilgi çekebilecek içerikler üretilmeli ve içeriklerin aktif yaşama sunulması sağlanmalıdır. Kişilerin iş yaşamı dışındaki hayatlarını renklendiren, her yönden gelişimlerine katkı sağlayan rekreasyon etkinlikleri hemen hemen her bireyin ihtiyaçlarına cevap verir hâle gelmiştir. Etkinliklerin artması ve çeşitlenmesiyle beraber oluşabilecek karmaşıklığın önüne geçmek için de etkinlik yönetimi uygulanmalıdır. Rekreasyon faaliyetlerinin yönetimi iki şekilde gerçekleşir.

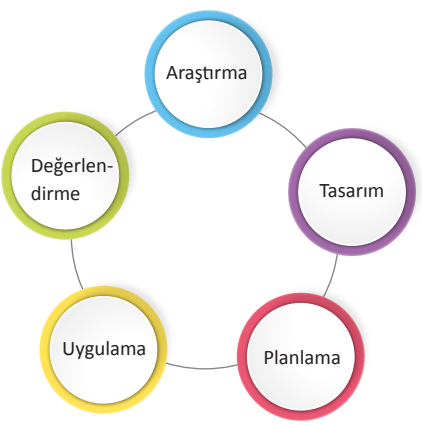
1. **Bireysel Planda Yönetim**: Bireyin kendi iradesini kullanarak kendisi ile ilgili bir faaliyeti yönetmesidir.
2. **Toplumsal Planda Yönetim**: Gayriresmî ve resmî yönetim olarak ikiye ayrılır. Bireyleri mutlu etmek ve bireylerin fikri bağlılıklarını sürdürmek isteyen siyasi yönetimler, özellikle bireylerin boş zamanlarını değerlendirdikleri rekreasyon faaliyetlerine önem verir.

SIRA SİZDE

Bireysel planda yapılabilecek bir rekreasyon etkinliği yönetimiyle toplumsal planda yapılabilecek rekreasyon yönetimine örnek veriniz.

Etkinlik yönetiminin başarılı olabilmesi için beş aşamaya dikkat edilmelidir. Birbirini takip eden beş aşama etkinlik yönetimi kavramının adımlarını oluşturur (Şekil 5.1).

Şekil 5.1: Etkinlik yönetim süreci

Kişilerin önceden belirlenmiş amaçlar doğrultusunda bir araya gelmeleri ve planlı şekilde hareket ederek rekreasyonel etkinlikleri gerçekleştirebilmeleri için yönetime ihtiyaç vardır. Oluşturulan bu yönetimde iş bölümü yapılmalı ve bütün koordineyi sağlayacak uzman yöneticiler belirlenmelidir. İyi bir yönetim olmadan ve ekip üyeleri arasında birlik sağlanmadan etkinlik kavramından bahsedilemez. Etkinlik yönetiminin başarısı etkinlikteki yöneticilere bağlıdır. Etkinlik yöneticisi, etkinlikle ilgili tüm sorumlulukları üstlenen ve diğer personeli de yöneten kişidir. Büyük rekreasyon etkinliklerini yöneten etkinlik yöneticileri yeterli bilgiye, donanıma, tecrübeye ve liderlik özelliklerine sahip olmalıdır. Yönetici, ulusal ve uluslararası düzeyde etkinlik yönetebileceği için yaşadığı ülkenin ve diğer ülkelerin kültürel yapısına hâkim olmalıdır.

Örneğin yerel âdetleri, dinleri, kültürel farklılıkları araştırmalıdır. Bir etkinlik yöneticisinin üstlendiği roller şunlardır:

- Planlama
- Kontrol etme
- Karar verme
- Bilgi sağlama
- Uyarma ve yönetme
- Zaman ve kriz yönetimi

Az katılımcının yer aldığı özel etkinlikleri yöneten kişiyi ifade etmek için **etkinlik planlayıcısı** kavramı kullanılır (Görsel 5.3). Düğün, cenaze gibi etkinliklerde yönetimi etkinlik planlayıcısı üstlenir. Ayrıca etkinliklerde etkinlik katılımcıları ve çalışanları arasında koordinasyonu sağlayan kişi de **etkinlik koordinatörü** olarak tanımlanır. Bu kişiler daha çok kongre merkezi, arena gibi alanlardaki etkinliklerinin yönetilmesi ile ilgilenir. Etkinlik yöneticisi tarafından belirlenen etkinlik üreticisi ise etkinlik tasarlanmasında, ses, ışık gibi teknik konularda, eğlence faktörlerinin kontrol edilmesinde ve oluşturulmasında görev alır.

Görsel 5.3: Etkinlik planlayıcısı

İnsan kaynakları birimi, etkinliği yönetecek ekibi belirlediği ve takımının oluşmasını sağladığı için önem taşır. Etkinliklerde insan kaynakları yönetiminin üstlendiği görevler şunlardır:

İş Gücü Planlaması: Etkinlikte rol alacak ücretli kişilerin göreve başlama zamanını belirler.

Örgütsel Tasarım: Tedarikçilerle ve paydaşlarla görüşerek etkinliğin hazırlanmasını sağlar.

Tedarik Seçimi ve Yönetimi: Tedarik, etkinliğin sürecini etkileyen önemli bir unsurdur. Doğru kişiler belirlenir ve etkinliğe yönelik anlaşmalar sağlanır.

Gönüllülerin Planlanması: Etkinliğe pozitif enerji katacak gönüllüler belirlenir.

İş Başvurusu ve Seçim: Başvuran kişilerle mülakat yapılır ve iş bölümlerinin oluşması sağlanır.

Eğitim: Etkinlikte yer alacak tüm personele hizmet içi eğitim verilmesi sağlanır.

Mesleki Sağlık ve Güvenlik: Tüm etkinlik personeline gerekli eğitim verilir ve olası risklerde personelin görevleri anlatılır.

Kıyafetler, Yemekler, Ulaştırma ve Akreditasyon: Etkinlikte tüm personele gereken kıyafet, yemek, akreditasyon ve ulaştırma hizmeti sağlanmalıdır.

BİLGİ NOTU

Akreditasyon: **Denklik** anlamına gelen bu kavram, daha önceden belirlenen standartlara göre bireyin öğrenim gördüğü ya da öğrenimini tamamladığı bir yükseköğretim kurumunu ve programını karşılama durumunu ölçme sürecidir.

İnsan Kaynakları Politikası: Çalışma saatleri, davranış kuralları, izin kullanım süreleri gibi kurallar detaylı olarak açıklanmalıdır (Görsel 5.4).

İş Analizi: Etkinliğin her unsuru detaylıca yazılmalıdır.

Liderlik ve Motivasyon: Özellikle gönüllüleri ve iyi nitelikteki personeli elde tutmaya yönelik motive edici uygulamalar saptanmalıdır.

Risk Analizi: Ortaya çıkabilecek olası riskler detaylandırılmalı ve bunlara çözüm önerileri sıralanmalıdır.

Görsel 5.4: İnsan kaynakları politikası

5.1.2. Etkinliğin Düzenlenme Amaçları

Katılımcılar ile organizasyonu oluşturan ögelerin bir araya gelerek etkileşime girmesi sonucunda **etkinlik** kavramı ortaya çıkar. Dünyadaki teknolojik, sosyal ve ekonomik değişimler insanların etkinliklere bakış açısını değiştirmiş ve ihtiyaçlarını artırmıştır. Bireyler serbest zamanlarını geçirebilecekleri eğlenceli faaliyetlere yönelmiş, zamanlarını kaliteli şekilde değerlendirmeye başlamışlardır. Ulaşılmak istenen sonucu ifade eden **amaç**, etkinliğin tüm aşamalarını şekillendiren bir kavramdır. Etkinlik planlayıcının etkinliğin amacını belirlemesi gerekir (Tablo 5.1).

Tablo 5.1: Etkinliğin Düzenlenme Amaçları

Bireysel Amaçlar	İşletmelerin ve Kurumların Amaçları
1. Bireylerin serbest zamanlarını değerlendirmelerini sağlamak.	1. Hedef kitlenin dikkatini çekmek.
2. Bireylerin özel günlerini sevdikleri ile paylaşmalarını sağlamak.	2. Yeni müşterilerle tanışmak.
3. Kültürel ve toplumsal değerlerin bireylere aktarılmasını sağlamak.	3. Ürünleri potansiyel müşterilere tanıtmak ve onların ürünleri denemelerini sağlamak.
4. Bireylerin yeni insanlar tanımalarını ve sosyalleşmelerini sağlamak.	4. Müşterilerle kurulan etkileşimi artırmak.
5. Bireylerin fiziksel ve ruhsal açıdan kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamak.	5. Kurumun bilinirliğini artırmak ve imajına katkı sağlamak.
6. Bireylerin çeşitli konularda bilgi sahibi olmalarını sağlamak.	6. İşletmenin kâr oranını artırmak.

Etkinlikler genellikle kazanç sağlamak amacıyla düzenlense de özellikle resmî kurumlar halkın kültürel ve sanatsal anlamda gelişimine katkı sağlamayı amaçlar. Rekreasyon etkinlikleri de kişilerin serbest zamanlarını sevdiği bir aktiviteyle geçirmelerini ve kendilerini mutlu hissetmelerini sağlamayı amaçlar (Görsel 5.5).

Görsel 5.5: Rekreasyon etkinliğinde eğlenen insanlar

Rekreasyon etkinliklerinin genel amaçları şunlardır:

1. İnsanların serbest zamanlarını kaliteli şekilde değerlendirmelerini sağlamak.
2. İnsanların kendilerini yenilemelerini sağlamak.
3. İnsanların katıldıkları etkinliklerden haz almalarını sağlamak.
4. İnsanların bedensel gelişimine katı sağlamak.
5. İnsanların ruhsal açıdan yaratıcı bir güç kazanmalarını sağlamak.
6. İnsanların dinlenerek motive olmalarını sağlamak.
7. İnsanların aynı anda birden fazla etkinlikle uğraşmalarını sağlamak.
8. İnsanların doğaya yönelmelerini ve doğa ile iç içe olmalarını sağlamak.
9. İnsanların kültürel ve sosyal alanlarda vakit geçirmelerini sağlamak.

ARAŞTIRMA

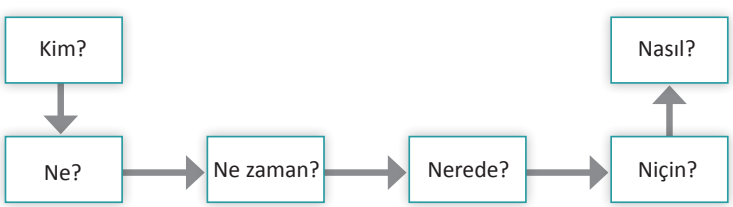
Bulunduğunuz yerdeki Gençlik ve Spor Müdürlüğüne veya belediyelere gidiniz. Bu kurumların daha çok hangi amaçla rekreasyon etkinliği düzenlediklerini araştırınız. Hazırladığınız raporu en az beş en fazla on beş dakika sürecek şekilde sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

Rekreasyon etkinliklerinin amaçları; kişilerin serbest zamanlarının artması, teknolojik gelişmeler ve sosyal medya araçlarının etkisi, gelir seviyelerinin değişmesi, kişilerin eğitim ve kültür seviyesinin yükselmesi ile değişir. Bu durumda amaç sayısı da artar. Etkinliğin bireysel ve kurumsal amaçları ile rekreasyonun ortak amaçları şunlardır:

- Bir amacı veya aktiviteyi uygulanabilir kılmak.
- Bir amaç için farkındalık oluşturmak.
- Bir amaç için para toplamak.
- Yüksek oranda katılımcı sayısına ulaşmak.
- Medyada görünür olmak.
- İnsanların bireyden ve gruptan fayda sağlamasına imkân tanımak.

5.1.3. Etkinliğin Unsurları

Etkinliğe karar verildikten sonra uygulamaya geçilmeden önce cevaplanması gereken sorular vardır (Şekil 5.2). Sorulara verilen cevaplar etkinliğin planlanmasını ve uygulanmasını kolaylaştırır, etkinlikte sorun çıkmasını engeller.

Şekil 5.2: Etkinliğin unsurları

BİLGİ NOTU

Gazetecilik alanında haber yazmanın temelini oluşturan 5N+1K (Ne, Ne zaman, Nerede, Niçin, Nasıl, Kim?) kuralı etkinliğin bileşenlerini oluşturur.

a) Etkinliğe Kimler Katılıyor?

Etkinliğe kimin katılacağı cevaplanması gereken en önemli sorudur. Etkinliğin planlanması ve süreci, katılacak kişilerin demografik özellikleri ve sayılarına göre şekil alır (Görsel 5.6). Katılımcıların yaşı, resmî kurumdan olup olmaması gibi unsurlar seçilecek mekânı ve eğlence türünü belirler. Ayrıca kaynak ve bütçe ayarlaması, kullanılacak mesaj dilinin bilinmesi ve kullanılacak medya araçlarının belirlenmesi açısından da katılımcıların tespit edilmesi önem taşır. "Kim?" sorusu ile cevap aranması gereken sorulardan bazıları şunlardır:

Görsel 5.6: Farklı demografik yapıdaki katılımcılar

- Etkinliğe katılacakların yaş grupları
- Etkinliğe yalnız mı eşli mi katılacakları
- Etkinliğin kadına mı erkeğe mi yönelik düzenleneceği
- Katılımcıların birbirini tanıyıp tanımadığı
- Farklı ülke ya da ilden olup olmadıkları
- Aileye yönelik bir etkinlik olup olmayacağı

Örneğin farklı kültürdeki spor etkinliklerini yakından tanıma ile ilgili düzenlenecek bir rekreasyon etkinliğinin katılımcıları, farklı kültürleri yakından tanımak ve onların spor aktivitelerini öğrenip hayatında uygulamak isteyen bireylerden oluşabilir.

b) Ne Olmalı?

Etkinliğin türünün tespit edilmesidir. Örneğin farklı kültürlerdeki spor etkinlikleri için uygulanacak spor türüne göre mekân belirlenir. Türk kültürünü yansıtan ok ve cirit atma faaliyetleri açık alanda düzenlenmelidir (Görsel 5.7).

Görsel 5.7: Cirit atma

c) Ne Zaman Yapılacak?

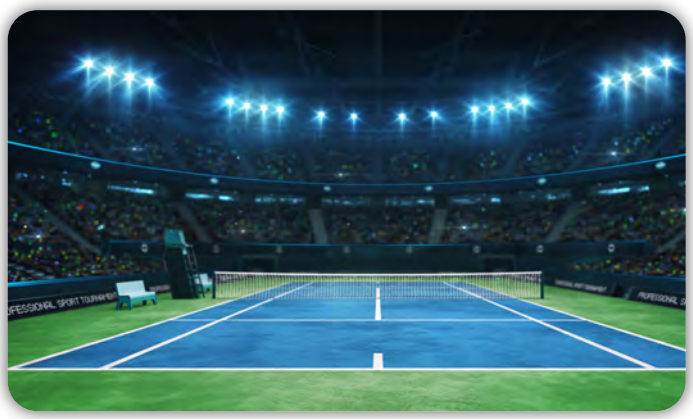
Etkinliğin tarihini belirlemek zordur. Etkinlik planlanırken tarihine karar verilemeyebilir. Tarih belirlenirken dikkat edilmesi gereken noktalar şunlardır:

- Etkinlik ile özel bir gün arasında bağlantı kurulup kurulmayacağı
- Etkinlikte kullanılan dekor ve ekipmanın yetişip yetişmeyeceği
- Etkinlikte ikram edilecek yiyecek ve içeceklerin belirlenmesi ve yetiştirilmesi
- Davetiyelerin davetlilere zamanında iletilip iletilemeyeceği

Etkinliğin düzenleneceği saatin ve mekânın özellikleri iyi değerlendirilmelidir. Örneğin trafiğin yoğun olduğu saate konulan etkinlikler katılımcıların yetişmesini zorlaştırır. Farklı kültürlerdeki spor etkinlikleri için yaz ayları daha uygundur. Mevsimsel özellik sebebiyle açık havada düzenlenecek etkinliklerde yağış ve rüzgâr gibi olumsuz hava şartlarıyla karşılaşma olasılığı azalır.

ç) Nerede Yapılacak?

Etkinliğin nerede yapılacağını katılımcı sayısı ve etkinliğin türü belirler. Etkinliğin düzenleneceği yer belirlenirken mekânın kapasitesi, ulaşımı, lojistik hizmetleri, etkinliğe uygunluğu gibi özelliklerine bakılmalıdır. Etkinliğin açık hava da mı kapalı alanda mı düzenleneceği belirlendikten sonra diğer planlamalar yapılmalıdır. Örneğin farklı ülkelerdeki spor etkinlikleri için çeşitli ülkelerden sporcular ve izleyiciler geleceği için geniş bir mekâna ihtiyaç vardır. İstanbul gibi arenalara ve geniş açık alanlara sahip illerde uygulanacak sporlara göre mekânlar belirlenmelidir (Görsel 5.8).

Görsel 5.8: Tenis etkinliği için kullanılan arena

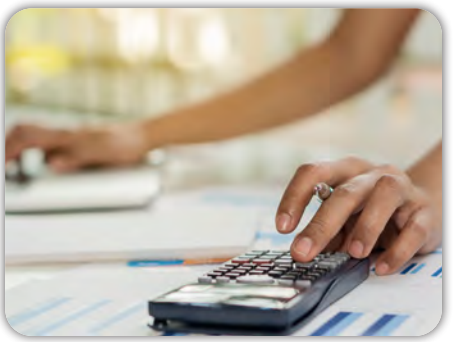
d) Niçin Düzenleniyor?

Bu soru, etkinliğin amacı doğrultusunda cevaplanır. Sosyal ve kurumsal etkinliklerin düzenlenme amaçları farklıdır. Sosyal etkinlikler bireylerin hoşça vakit geçirmelerini amaçlayabilir, kurumsal etkinlikler ise kurumun imajı ile örtüşen ve imajına katkı sağlayan türden olmalıdır. Örneğin farklı ülkelerdeki spor etkinliklerinin düzenlenme amacı kişilerin farklı kültürleri tanıması, onlarla kaynaşması ve kendi kültürünü tanıtmasıdır.

e) Nasıl Planlanmalı?

Parasal kaynaklar, etkinliğin planlanması sürecinde pek çok aşamayı etkilediği için etraflıca ele alınmalıdır. Belirlenen bütçeye göre mekân, menü, dekor, ekipman, ulaşım gibi birçok faktöre ödeme yapılır.

Bu nedenle maliyeti belirlemek için yapılan bütün ödemeler tek tek tespit edilerek yazılmalı ve ona uygun planlama yapılmalıdır (Görsel 5.9). Örneğin farklı kültürdeki spor etkinlikleri, daha çok kültürel değerleri yansıtacak spor dalları üzerinden planlanmalıdır. Uygun kıyafetler, dekorlar, yiyecekler tespit edilmelidir. Bu temel sorular cevaplandıktan sonra etkinliğin genel çerçevesi çizilerek planlama aşamasına geçilebilir. Gerekli görülen noktada uzman desteği alınıp alınmayacağı belirlenir. Tablo 5.2'de bir etkinlik üzerinden etkinlik unsurları gösterilmektedir.

Görsel 5.9: Etkinlik bütçesinin oluşturulması

Tablo 5.2: Etkinlik Unsurları Örneği

Huzurevi Sakinleri ve Öğrencilerle Hobi Bahçeleri Oluşturma	
Kim?	• Toprakla uğraşmayı seven • Ürün ve çiçek yetiştiriciliği ile ilgili bilgilerini genç nesilleri aktarmak isteyen • Akranları ve çocuklar ile sosyalleşme ihtiyacı duyan • Yeni hobi edinmek veya hobisini geliştirmek isteyen • Ekim ve dikimden hoşlanan • 55 yaş üzeri huzurevi sakinleri ile 9-12 yaş grubu öğrenciler
Ne?	Millî Eğitim Bakanlığının organize ettiği bir toprakla buluşma etkinliği
Ne zaman?	Etkinlik, tohumların ekim zamanı olan Nisan ayının ilk iki haftasında düzenlenecektir.
Nerede?	Etkinlik, belirlenen on okulun bahçesinde kurulan tarım alanlarında gerçekleştirilecektir.
Niçin?	Huzurevinde kalan ve toprağa ilgi duyan yetişkinlerin bilgi ve tecrübelerini çocuklara aktarmalarını sağlamak ve çocuklarda yeni hobi ve sorumluluk duygusunun gelişmesini sağlamak amacıyla bu etkinlik düzenlenmektedir.
Nasıl?	Etkinliğin planlanmasında öncelikle okullar belirlenmeli ve yeterli alanlar ayrılmalıdır. Etkinlikte görev alacak öğrenciler belirlenmeli ve ders dışında etkinliğin uygulanma zamanları planlanmalıdır. Huzurevinde kalan ve tarıma ilgi duyan bireyler tespit edilmelidir. Gerekli tohum, bitki ve ekipmanı sağlamak için Tarım ve Orman Bakanlığının ilgili birimleri ve belediyelerle temasa geçilmelidir.

ETKİNLİK

Seçeceğiniz bir rekreasyon etkinliğini etkinliğin unsurlarına bağlı kalarak fon kâğıdı üzerinde görsel ve metin tasarımıyla gösteriniz. Hazırladığınız tasarımları sınıf panosunda sergileyiniz.

5.1. UYGULAMA

Uygulama Adı	Etkinliğin Düzenlenme Amaçları

Amaç: Rekreasyon etkinliklerinin düzenlenme amaçlarını sıralamak.

Görev: Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak bir broşür hazırlayınız. Hazırladığınız broşürü sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Ortam: Halkla ilişkiler atölyesi veya sınıf ortamı.

Kullanılacak Araç Gereç: Bilgisayar, ofis uygulamaları, internet, kalem, kâğıt, etkileşimli tahta

İşlem Basamakları

1. Çalışma düzenini (atölye, sınıf veya laboratuvar içi yerleşim) oluştururken güvenlik tedbirlerine uyunuz.
2. Broşür tasarımının rekreasyon etkinliklerinin düzenlenme amaçlarını içermesine dikkat ediniz.
3. Broşürde en az iki farklı materyal (resim, tablo, grafik, şekil, fotoğraf vb.) kullanınız.
4. Broşürü hazırlarken noktalama işaretlerine ve yazım kurallarına dikkat ediniz.
5. Broşür elle yazılacaksa yazının okunaklı olmasına dikkat ediniz.
6. Broşürde görseller ve tablolar elle çizilecekse tasarımın estetiğine dikkat ediniz.
7. Broşürü en az A4 boyutunda hazırlayınız.

Değerlendirme: Yapacağınız çalışma aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

KONTROL LİSTESİ

ÖLÇÜTLER		EVET	HAYIR
a) İçerik			
1.	Broşürde etkinliği düzenleme amaçlarına değindi.		
2.	Broşürde rekreasyon etkinliğini düzenleme amaçlarına değindi.		
3.	Broşürü anlaşılır ve okunaklı şekilde tasarladı.		
4.	Broşürü hazırlarken noktalama işaretlerine ve yazım kurallarına uydu.		
b) Tasarım			
5.	İstenen boyutta kâğıt kullandı.		
6.	Broşürde yeterli düzeyde materyale yer verdi.		
7.	Broşürde estetiği sağladı.		
8.	Konuya uygun materyaller kullandı.		
c) Süre Kullanımı			
9.	Uygulamayı verilen sürede yaptı.		
ç) Güvenlik Tedbirleri			
9.	Elektronik cihazların kullanım kurallarına dikkat etti.		
Sütun Toplamları			

Değerlendirme

"Hayır" sütununun seçildiği ölçütler için ilgili konuları ve çalışmaları tekrar ediniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Bir etkinliğe başlamadan önce alan uzmanları tarafından konuyla ilgili araştırma yapılmazsa neler olabilir? Görüşlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

5.2. FİZİBİLİTENİN YAPILMASI VE KARARLARIN ALINMASI

Etkinliğin amacı belirlendikten sonra etkinlik unsurlarının soruları uygun şekilde cevaplanır. Daha sonra iyi bir fizibilite çalışması yapılır ve daha ayrıntılı sorular sorulur. Alınan cevaplar doğrultusunda etkinliğin planlanıp planlanmayacağına karar verilir.

5.2.1. Fizibilite Kavramı

TDK'ye göre "yapılabilirlik" anlamına gelen **fizibilite**, bir projenin veya etkinliğin belirlenen ölçütlere göre uygulanabilir olup olmadığının belirlenmesidir.

Fizibilite kavramı, etkinliğin sürdürülebilirliğini tespit etmek için kullanılan bir araç olduğu için önem taşır. Etkinliğin uygunluğu denetlenerek başarılı bir rekreasyon etkinliği olup olmadığı tespit edilir. Etkinlik düzenleyiciler, karşı karşıya kalacakları zorlukları bilmek ister. Önemli olan, yapılan fizibilite çalışması sonunda olumsuz bir sonuç çıkınca yöneticinin, projenin uygulanmamasına karar verebilmesidir.

Teknolojik gelişmeler araştırma yapmayı kolaylaştırmış ve hızlandırmıştır. Araştırma yapmanın ilk adımı kitleyi dinlemektir. İnsanları dinleyerek sorunun kaynağı saptanır ve ihtiyaçlar belirlenir. Sorunlardan etkilenen bir kitle varsa onlara yönelik etkinlikler düzenlenir ve sorunlar büyümeden çözümlenebilir. Kitle dinlenir ve sonra durum analizi yapılır. Kişilerin rekreasyon etkinliklerindeki sorunları, ihtiyaçları ve talepleri tespit edilir. Kişilerin ihtiyaçları belirlendiğinde uygulanacak rekreasyon etkinliğinden yüksek verim elde edilebilir.

5.2.2. Fizibilite Çalışmasının Yapılması

Fizibilite çalışması bir etkinliğin uygulanabilirliğini denetlemek amacıyla planlama aşamasına geçmeden önce tüm sürecin teknik açıdan ve maliyet açısından incelenmesini içeren bir ön yapılabilirlik araştırmasıdır (Görsel 5.10).

Görsel 5.10: Fizibilite çalışması

Etkinliğin planlanmasının ve uygulanabilirliğinin ölçülmesinin ilk adımı fizibilite çalışması yapmaktır. Bir etkinliği düzenlemek için birden fazla fikir olabilir. Etkinliğin ana fikrine karar verildikten sonra belirlenmesi gerekenler şunlardır:

- Etkinliğin teması
- Etkinliğin amacı
- Etkinliğin fizibilite çalışması
- Etkinliğin stratejileri
- Etkinlik ekibi ile ilgili değerlendirmeler

Plan uygulandıktan sonra planın nasıl değerlendirileceği belirlenmelidir. Maliyet ve teknik donanımlar da maddeleştirilerek tespit edilmelidir. Yapılan değerlendirmelerin sonucuna göre etkinliğin süreci belirlenir. Etkinlik süreci ele alınmaz ve fizibilite çalışması yapılmazsa etkinlik plansız, dağınık ve başarısız olur. Bir etkinliğin amacı belirlendikten sonra iyi bir fizibilite çalışması yapılırsa hem maddi kaynaklardan hem de zamandan tasarruf edilir.

Fizibilite çalışmalarının aşamaları;ekonomik aratırma, teknik araştırma, finansal araştırma, yasal araştırma, örgütsel araştırma olarak beşe ayrılır (Şekil 5.3).

ARAŞTIRMA

Fizibilite çalışması ile GZFT (Güçlü yönler, Zayıf yönler, Fırsatlar, Tehditler) çalışması arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları araştırınız. Araştırma sonucunuzu en az üç sayfalık bir rapor hâline getiriniz. Hazırladığınız raporu en az beş en fazla on beş dakika sürecek şekilde sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Şekil 5.3: Fizibilite çalışmasının aşamaları

Fizibilite çalışmalarının aşamalarının alt başlıkları da vardır (Tablo 5.3).

Tablo 5.3: Fizibilite Çalışması Aşamalarının Detaylı Tablosu

Ekonomik Araştırma	Teknik Araştırma	Finansal Araştırma	Yasal Araştırma	Örgütsel Araştırma
Pazarın ve talebin yapısı	Kuruluş yerinin seçimi	Yatırımın toplam tutarı	Yatırım teşvikleri	Yatırıma ilişkin insan kaynakları planlaması
Sektördeki rekabet	Ham madde teminatı	Yatırımın süresi	Sosyal Güvenlik Kurumu teşvikleri	İş fikri gereğine ilişkin akış şeması
Dağıtım kanalları	Kullanılacak ekipman	Birim maliyetler	Vergi indirimine konu olabilecek istisnalar ve muafiyetler	
Pazarlama planı	İş güvenliği	Birim maliyetlere göre kârlılık oranı	Uyulması gereken yasal prosedürler, kanunlar ve tüzükler	
	Hava ve çevre durumu	Yatırımın net değeri		
	Üretim planlaması	İşletme sermayesi ihtiyacı		
		Ayrıntılı tahminî gelir tablosu		

Çalışma yaparken bütün aşamaları bir rekreasyon uygulaması olan animasyon uygulamalarının fizibilite çalışması değerlendirilebilir. Animasyon uygulamaları; işletmede verimliliği artırmayı sağlayan, müşterinin duygu ve ihtiyaçlarını tatmin eden maliyeti yüksek uygulamalardır.

ETKİNLİK

Fizibilite çalışmasının aşamalarından yararlanarak belirleyeceğiniz bir rekreasyon etkinliğiyle ilgili slogan, görsel veya şema içeren bir afiş (A4 kâğıdı boyutunda) tasarlayınız ve fizibilite çalışmasını yapınız.

Ekonomik Araştırma: Uygulanacak animasyona müşterinin ihtiyacı olup olmadığı tespit edilmeli, sektörde benzer animasyon uygulamalarının varlığı araştırılmalıdır. İnsanların animasyon uygulamaları hakkında bilgi edinmesini sağlayacak dağıtım kanalları tespit edilmeli ve detaylı pazarlama araştırması yapılmalıdır.

Teknik Araştırma: Animasyon uygulamasının içeriğine karar verilmeli ve ona uygun alan belirlenmelidir. Belirlenen animasyon türüne göre gerekli ham madde, ekipman ve uygulama süreci araştırılmalıdır. Uygulamanın gerçekleşeceği çevre ve iklim koşulları da detaylı şekilde araştırılmalı ve bu koşulların animasyon uygulamasına uygunluğu tespit edilmelidir.

Finansal Araştırma: Sağlam finansal kaynaklara ihtiyaç duyan animasyon uygulamaları için uygulama maliyeti, süresi, işletmenin ihtiyaç uyduğu sermaye ve müşterilerden elde edilecek gelir ayrıntılı olarak araştırılmalıdır.

Yasal Araştırma: Animasyon uygulamaları gerçekleştirilirken uyulması gereken yasal prosedürler incelenmeli, düzenlenecek uygulamaya göre devlet teşvikleri ve vergi indirimleri araştırılmalıdır.

BİLGİ NOTU

Ülkemizde işletmelerin suya dayalı rekreasyon hizmetleri alanına özel düzenlemeler 24/07/2009 tarihli Deniz Turizmi Yönetmeliği ve 23/02/2011 tarihli Turizm Amaçlı Sportif Faaliyetler Yönetmeliği ile belirlenmiştir.

Örgütsel Araştırma: Animasyon uygulamaları için personel seçiminde personelin aktiviteyi istenen düzeyde gerçekleştirebilecek teorik bilgiye ve bazı yeteneklere sahip olup olmadığı tespit edilmelidir. Personel tespit edildikten sonra bütün uygulamanın detaylı bir planlaması yapılmalıdır.

Bütün aşamalar derinlemesine incelendikten sonra yapılacak uygulamanın ya da yatırımın işletmeye sağlayacağı katma değer hesaplanır. Bütün bu hesaplamaların sonunda bir rapor oluşturulur ve fikrin uygulanıp uygulanmayacağı net olarak ortaya çıkar.

SIRA SİZDE

Fizibilite çalışmasının aşamalarıyla ilgili aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Fizibilite çalışması yapılırken araştırılması gereken yasal unsurlardan üçünü yazınız.

2. Fizibilite çalışması yapılırken araştırılması gereken finansal unsurlardan üçünü yazınız.

3. Fizibilite çalışması yapılırken araştırılması gereken örgütsel unsurlardan üçünü yazınız.

4. Fizibilite çalışması yapılırken araştırılması gereken ekonomik unsurlardan üçünü yazınız.

5. Fizibilite çalışması yapılırken araştırılması gereken teknik unsurlardan üçünü yazınız.

BİLGİ NOTU

Yapılan araştırmalardan sonra uygulanmaya uygun bulunan fikirlere **fizibil** denir.

Etkinlik araştırmalarında kullanılan sayısal nitelikli araştırma yöntemlerinden en bilineni anket araştırmalarıdır. Anket yönteminde hazırlanan çeşitli sorular aracılığıyla çok sayıda kişinin bir konu hakkındaki görüşü az maliyetle kısa sürede öğrenilir (Görsel 5.11). Bir diğer sayısal yöntem ise sınırlı sorular ve sınırlı kişiler ile yapılan mülakatlardır.

Görsel 5.11: Anket formu

Nicel araştırmalarla elde edilemeyen bulgulara nitel araştırmalar sayesinde ulaşılabilir. Örneğin yapılacak bir saha çalışması ile Karadeniz Bölgesi'nin kültürel faaliyetleri tespit edilebilir. Araştırmacılar hem bölgenin kültürünü gözlemleyerek hem de farklı kişilerle görüşerek etkinlik katılımcılarını memnun edecek fikirler ortaya koyabilir. Nitel araştırmaların temelini kişilerle temas kurmak oluşturur. Rekreasyon etkinliklerinde ortaklar, tedarikçiler, basın mensupları, finans kaynakları, dağıtım kanalları, kamuoyu önderleri gibi birlikte hareket edilen kişilerle rutin toplantılar yapılarak başarılı etkinlikler hakkında bilgiler verilebilir.

5.2.3. Fizibilite Çalışmasının Raporlanması ve Kararların Alınması

Fizibilite raporu, uygulanması planlanan fikre, işe, etkinliğe veya yatırıma ilişkin tüm verilerin araştırıldığı ve derlendiği detaylı bir analiz çalışmasıdır. Fizibilite çalışması ve çalışmanın raporlanması uzun ve zorlu bir süreçtir. Fizibilite raporu oluşturularak oluşabilecek fırsat ve tehditler tahmin edilir ve mali kayıplara uğrama ve başarısız olma riski en aza indirilir. Fizibilite raporu hazırlamanın avantajları şunlardır:

- Planlanan etkinlik hakkında bilimsel veriler elde edilir.
- Elde edilen veriler doğrultusunda etkinliğin gerçekleştirilme olasılığı belirlenir.
- Belirlenen ölçütlerin hangi ölçüde sağlandığı derinlemesine incelenir.
- Etkinliğin uygulanmasına karar verilirse uygulama için alternatif yaklaşım ve çözüm önerileri sunar.

Fizibilite raporu sonunda etkinlik veya proje uygulanacaksa bu aşamada yerine getirilmesi gereken görevler şunlardır:

- Etkinliğe ilişkin kararlar belirlendikten sonra açıklama yapılmalıdır.
- Ulaşılması gereken amaçların alt maddeleri açık şekilde yazılmalıdır.
- Amaçlarda şüpheye yer verilmemeli ve amaçlar ölçülebilir nitelikte olmalıdır.
- Etkinliği yönetecek çalışma komitesinin oluşturulmasında ve etkinliğin planlanmasında komisyon üyeleri etkin bir rol oynamalıdır.
- Bütçe ve finansal risklere dikkat edilmeli, bunlara uygun kararlar alınmalıdır.

Raporlamanın sonunda izlenecek süreç yönetimi politikası belirlenmeli; etkinliğin süresi, uygulanacağı tarihler ve dikkat edilmesi gereken önemli noktalar tespit edilmelidir. Fizibilite raporundan sonra onaylanan etkinliğin detaylı planlamasına geçilmelidir. Fizibilite raporları genellikle 80-90 sayfa olacak şekilde, detaylı şekilde hazırlanan belgelerdir (Görsel 5.12).

Görsel 5.12: Fizibilite raporu yazımı

Bir etkinliğin raporlanması gerçekleştirildikten sonra uygulanabilir nitelikte olup olmadığına kesin olarak karar verilmesi gerekir. Var olan kaynaklarla rekreasyon etkinliğinin uygulanıp uygulanamayacağı konusu etkinliğin tasarımı kısmında tarafsız olarak ele alınır. Kesin planlama ve uygulama aşamasına geçmeden önce etkinliğin tasarım aşamasında önemli üç kaynak (maddi kaynak, insan kaynağı, politik kaynak) ele alınır. İşletmenin var olan kaynakları, müşterilerin beklentileri ve etkinlikten elde edilmek istenen sonuçlar doğrultusunda etkinlik tasarımı son şeklini alır.

Düzenlenecek rekreasyon etkinliğinin program bilgilerini (etkinliğin ulaşımı, günlük programı, takvimi, konaklama vb.) içeren bir dosya hazırlanır, tedarikçi firmalar ile görüşülür ve etkinliğin maliyetine göre yapılacak sözleşmeler tasarlanır. Hazırlanan bu tasarım müşteriden kabul görebilecek son hâlini alınca rekreasyon etkinliğini düzenleyecek kurum veya kuruluş tarafından onaylanır ve planlama aşamasına geçilir. Planlama açısından önemli olan unsur, etkinliğin uygulanabilir nitelikte olup olmadığının belirlenmesidir. Bunun için de etkinlik uzmanı şu sorulara cevaplar bulmalıdır.

- Bu etkinliği düzenlemek mantıklı mı?
- Etkinliğin katılımcıları doğru tespit edildi mi?
- Etkinlik için yeterli imkânlara ve altyapıya sahip miyiz?
- Etkinliğin düzenlenmesi için tasarlanan alanlar etkinliğe uygun mu?
- Etkinlik katılımcıların ilgisini çekecek ve onları memnun edecek mi?
- Etkinlik medyanın ilgisini çekecek mi?
- Etkinlikte sorumlu görevliler belirlendi mi, görevliler sorumluluk alanlarını biliyor mu?
- Etkinliğin detayları belirlendi mi, çizelgesi oluşturuldu mu?
- Etkinlik için yeterli maddi kaynak mevcut mu, sponsor bulunabilecek mi?
- Etkinliğin değerlendirmesi nasıl yapılmalıdır?

Bir etkinlik fikri ortaya çıktığında veya tasarlama aşamasında önem taşıyan ve karar verilmesi gereken konulardan biri de etkinlikte görev alacak kişilerin gönüllü mü olacağı yoksa profesyonel bir etkinlik ekibi ile mi çalışılacağıdır. Etkinlik düzenleyen kurum ya da kuruluşlar katılımı yüksek ve uluslararası düzeyde organizasyonlar düzenlemeyi düşünüyorlarsa genellikle alanında uzman bir ekipten destek almaktadır. Düzenlenecek etkinlik lokal ve az sayıda katılımcıyı içeriyorsa gönüllerden veya kurumun kendi personelinden bir ekip oluşturulur. Her rekreasyon etkinliği, farklı içeriğe sahip olsa da genel olarak kurulacak ekipte yer alması gereken birimler şunlardır:

- Yönetim
- Uygulama / destek hizmetleri
- Pazarlama
- Uygulama / konuk ağırlama
- Finansman

Oluşturulacak etkinlik ekibi profesyonel olmayan kişilerden oluşturulacaksa kişilerin donanımlarına, tecrübelerine ve deneyimlerine dikkat edilmelidir. Ne kadar iyi bir ekip oluşturulursa etkinliğin başarılı olma ihtimali de o oranda yükselir. Ekip üyelerinin birbirini tanıması da ekip arasında iş birliği ve uyumu kolaylaştırır. Oluşturacak bir rekreasyonel etkinliğin gönüllü ekibi şu birimlerden oluşabilir.

- Etkinlik yöneticisi
- Sekreterlik
- Muhasebe
- Teknik destek
- Eğlence hizmetleri
- Satış ve bilet

Her ekip ve birim, düzenlenen rekreasyon etkinliğine göre yeniden şekillenir. Genellikle etkinlik başkanı, yardımcıları, finansman, pazarlama, güvenlik ve sağlık hizmetleri birimi sabit kalır. Düzenlenen etkinliğe göre yeni birimler eklenip çıkarılır.

ETKİNLİK

Belirleyeceğiniz bir rekreasyon etkinliği için etkinlikte görev alacak kişileri belirleyiniz ve belirlediğiniz kişilerin görevlerini maddeleştirerek en az üç sayfalık bir rapor hâline getiriniz. Hazırladığınız raporu sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

5.2. UYGULAMA

Uygulama Adı	**Fizibilite Raporu Hazırlama**

Amaç: Rekreasyon etkinliğinin fizibilite çalışmasını raporlamak.

Görev: Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak macera, spor ve terapi rekreasyon etkinliklerinden birinin fizibilite çalışmasını yapınız.

Ortam: Halkla ilişkiler atölyesi veya sınıf ortamı.

Kullanılacak Araç Gereç: Bilgisayar, ofis uygulamaları, internet, kalem, kâğıt

İşlem Basamakları

1. Çalışma düzenini (atölye, sınıf veya laboratuvar içi yerleşim) oluştururken güvenlik tedbirlerine uyunuz.
2. Etkinliği "Kim, ne, ne zaman, nerede, niçin, nasıl?" sorularına uygun olarak tasarlayınız.
3. Tasarlanan etkinliği fizibilite çalışması aşamalarına uygun olarak değerlendiriniz.
4. Değerlendirme sonucunda elde edilen verileri rapor yazım kurallarına uygun olarak yazınız.
5. Raporlama işlemi tamamlandıktan sonra alınan kararları sıralayınız.
6. Rapor hazırlarken en az iki farklı materyal (şekil, tablo, grafik, fotoğraf, karikatür vb.) kullanınız.
7. Raporda yazım kurallarına dikkat ediniz.
8. Rapor elle yazılacaksa yazının okunaklı olmasına dikkat ediniz.
9. Değerlendirme raporunu öğretmeninizin belirlediği zaman diliminde öğretmeninize teslim ediniz.

Değerlendirme: Yapacağınız çalışma aşağıda verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

KONTROL LİSTESİ

ÖLÇÜTLER		**EVET**	**HAYIR**
a) İçerik			
1.	Raporda etkinlik unsurlarına yer verdi.		
2.	Raporda fizibilite çalışması aşamalarının hepsine yer verdi.		
3.	Rapor sonunda alınan kararları sıraladı.		
4.	Raporda yazım kurallarına dikkat etti.		
b) Tasarım			
5.	Raporu hazırlarken sayfa düzeni kurallarına uydu.		
6.	Raporda tablo, şekil, grafik, fotoğraf gibi unsurlara ver verdi.		
7.	Raporda okunaklı bir yazı kullandı.		
8.	Konuya uygun materyaller kullandı.		
c) Süre Kullanımı			
9.	Uygulamayı belirtilen sürede teslim etti.		
ç) Güvenlik Tedbirleri			
9.	Elektronik cihazların kullanım kurallarına dikkat etti.		
Sütun Toplamları			

Değerlendirme

"Hayır" sütununun seçildiği ölçütler için ilgili konuları ve çalışmaları tekrar ediniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Her konuda planlı hareket eder misiniz? Görüşlerinizi sebepleriyle birlikte arkadaşlarınızla paylaşınız.**
2. **Plansızlık yüzünden sizin ya da bir tanıdığınızın başına gelen ilginç bir olay varsa sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.**

5.3. ETKİNLİĞİN PLANLANMASI

Her hedefin bir plana ihtiyacı vardır. Planlama, yapılan araştırma ve kazanılan tecrübeler sonucunda kurumların düzenleyecekleri faaliyetlerde yollarını çizmelerini sağlar. Planlama, kişilerin veya kurumların yolunu aydınlatır ve belirledikleri amaçlara nasıl gideceklerini gösterir (Görsel 5.13). Plan, gidilen yolu gösterir; planlama ise tüm süreci kapsayan bir sistemdir. Etkinliğin planlama süreci etkinliğin diğer basamaklarına göre en yoğun ve uzun aşamasıdır. Planlama aşamasında gerçekleştirilmesi düşünülen etkinliğin tüm aşamalarının detaylıca düşünülmesi, en ince detayına kadar tasarlanması ve düzenlenmesi gerekir. Planlama aşamasında elde edilen tüm veriler netlik kazanınca uygulama aşamasına geçilir.

Görsel 5.13: Etkinlik zamanını belirleme

BİLGİ NOTU

Düzenlenecek rekreasyon etkinliğinin programını ve planlanmasını etkileyen faktörler; ilgi, yaş, cinsiyet, mekân, yetenek, zaman, fayda, tatmin, grubun büyüklüğü, organizasyon şekli, planlama ve yönetimdir.

Planlama yapmanın kişilere ve kurumlara sağladığı faydaları şunlardır:

- Zaman tasarrufu sağlar.
- Amaçlara yönelik hareket etmeyi kolaylaştırır.
- Daha sistemli hareket edilmesini sağlar.
- Kaynakların doğru kullanılmasını sağlar.
- Sürecin denetlenmesini ve takip edilmesini kolaylaştırır.
- Oluşabilecek hataların ve krizlerin önüne geçilmesini sağlar.
- Etkinlikte görev alan yöneticiler arasında sorumlulukların paylaşılmasını sağlayarak iş birliklerini geliştirir.

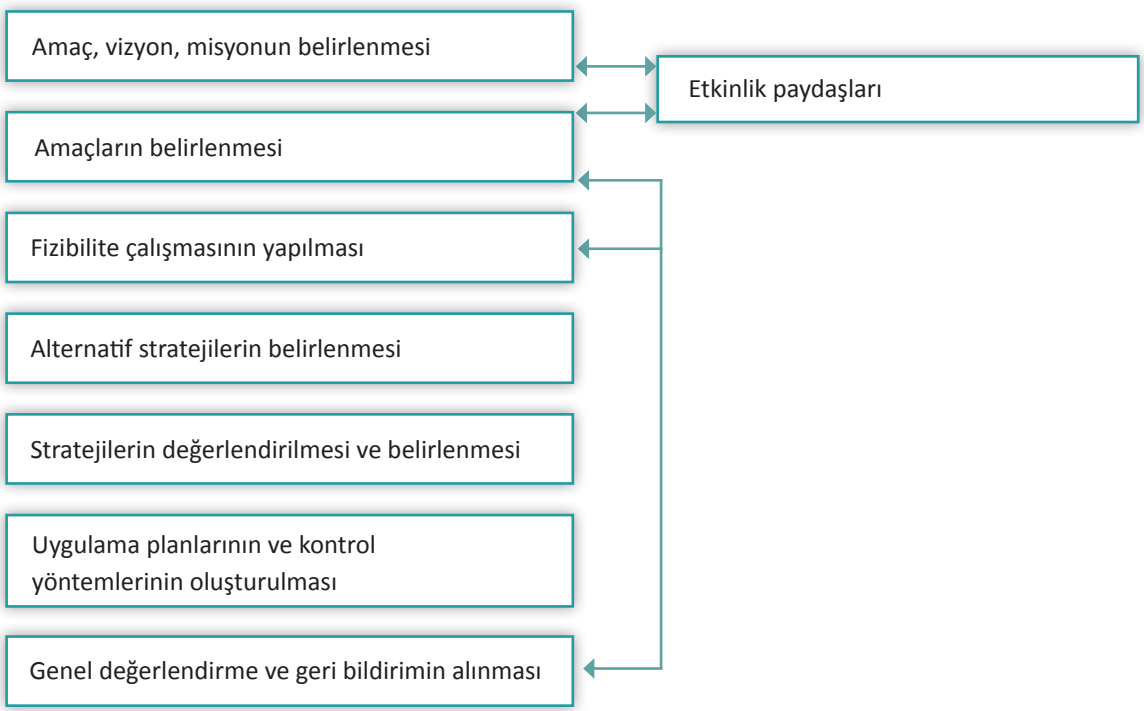
İyi bir planlama yöneticinin işini kolaylaştırır, yetki ve sorumluluklarını paylaşmasını sağlar, yöneticinin inisiyatif kullanmasını kısıtlar. Bütün hedefler açık şekilde ortaya konulduğu için yönetici; zorlanmadan ve fazla emek harcamadan elindeki aşamalara göre ilerler, kolaylıkla rekreasyon etkinliğini gerçekleştirir. İyi bir plan, düzenlenecek ticari rekreasyon etkinliklerinde işletmeye rekabet üstünlüğü sağlar ve baskılardan kurtulan işletmenin rahat hareket etmesine imkân tanır. Rekreasyon alanında en çok kullanılan planlama türleri şunlardır:

1. **Stratejik Planlama**: Belirlenen bir amaca ulaşmak için izlenen yola **strateji** denir. Planlama da çevre ile ilgilidir. İşletmenin çevresi, mevcut durumu, güçlü ve zayıf yönleri incelenir; geleceğe yönelik uzun vadeli ve kapsamlı hedefler oluşturulur. Stratejik planlama, kurumun değişen çevre koşullarına uyum sağlamasını ve varlığını sürdürmesini sağlar. Planlama sürecinde etkinlik planlayıcısı, müşterilerin beklentilerini net olarak anlar ve müşterilerin kendi bütçelerine göre seçtikleri rekreasyon etkinliğinde boş zamanlarını kaliteli şekilde geçirmelerini sağlar.
2. **Taktik Planlama**: Oluşturulan stratejik planları temel alan kısa vadeli planlardır. Örneğin bir yıl içinde düzenlenecek rekreatif etkinliklerin belirlenmesidir.
3. **Operasyonel (İşlemsel) Planlama**: Bir bölüm, departman gibi işletmenin alt kademelerine yönelik hazırlanan planları ifade eder.

ARAŞTIRMA

Yukarıda sıralananlar dışında kalan planlama türlerini araştırarak en az üç sayfalık bir rapor hâline getiriniz. Hazırladığınız raporu en az beş en fazla on beş dakika sürecek şekilde sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Bir etkinliğin planlama ve stratejik yönetim sürecinde atılması gereken adımlar şunlardır (Şekil 5.4):

Şekil 5.4: Etkinliği planlama adımları

Etkinliği planlamanın ilk adımı amaçları saptamaktır. Amaçları saptama aşamasında etkinliğin paydaşları ile görüşmeler sağlanmalı, elde edilen veriler doğrultusunda mevcut durum değerlendirilmelidir. Değerlendirme sonucunda izlenecek yol belirlenmeli ve süreçte yaşanabilecek aksaklıkların yönetiminde gerekenler saptanmalıdır. Son olarak elde edilen bütün bilgiler değerlendirilmeli ve planlamanın detaylandırılıp detaylandırılmadığına karar verilmelidir (Görsel 5.14).

Görsel 5.14: Planlamanın devam edip etmeyeceğine karar verme aşaması

Her rekreasyon etkinliğinde farklı planlamalar kullanılır ancak bütün planlamalarda şu dört temel bölüme yer verilir:

1. Etkinliğin detayları
2. Etkinliğin emniyeti
3. Acil durum eylemi
4. Gerekli ekler

5.3.1. Rekreasyon Etkinliklerini Planlama İlkeleri

Rekreasyon faaliyetlerini düzenlemek resmî kurumlar ve siyasi yönetimler veya fark yaratmayı, kârını artırmayı amaçlayan işletmeler tarafından tercih edilir. Etkinliğin planlanması; bulunulan bölgenin yapısına, isteklerine ve bütçesine göre değişir. Gelişmiş ülkeler tarafından belirlenen rekreasyon faaliyetlerinin ölçütleri değiştirilip geliştirilerek bugünkü rekreasyon etkinliklerinin planlama ilkeleri oluşturulmuştur. Rekreasyon etkinliklerinin planlama ilkeleri şunlardır:

- Etkinliklerden herkes eşit şekilde faydalanabilmelidir.
- Etkinliklerin her yaş grubuna hitap etmesi sağlanmalıdır.
- Programlar çeşitli etkinlikleri kapsamalıdır.
- Etkinlikler öncelikle beceri ve yeteneklere göre düzenlenmelidir.
- Etkinlikler bireyin gelişimine katkı sağlamalıdır.
- Etkinlikler serbest zamanların farklı dilimlerine göre hazırlanmalıdır.
- Etkinliklerin düzenlenmesi ve uygulanmasında bireyler, mesleki kuruluşlar ve siyasi yönetim arasında iş birliği sağlanmalıdır.
- Etkinlikler toplumsal yetenekleri geliştirmeli ve bireylerin birer vatansever olmalarına katkı sağlamalıdır.
- Etkinliklerde mevcut kaynakları en iyi şekilde kullanmak amaçlanmalıdır.
- Etkinliklerin mümkün olduğunca ücretsiz olması sağlanmalı ve etkinliklere katılım oranını artırmaya yönelik teşvikler getirilmelidir.

- Düzenlenen etkinlikler belirli aralıklarla değerlendirilerek yaşanan aksaklıklar belirlenmelidir.
- Etkinlikler mümkün olduğunca doğa ile iç içe olacak şekilde düzenlenmelidir.
- Etkinliklere katılacak bireylerin sağlık sorunları olmamasına dikkat edilmeli ve etkinlikte güvenlik sorunlarının ortaya çıkması engellenmelidir.
- Etkinliklerde bireylerin veya grupların gönüllü hizmetlerinden ve yeteneklerinden yararlanılmalıdır.

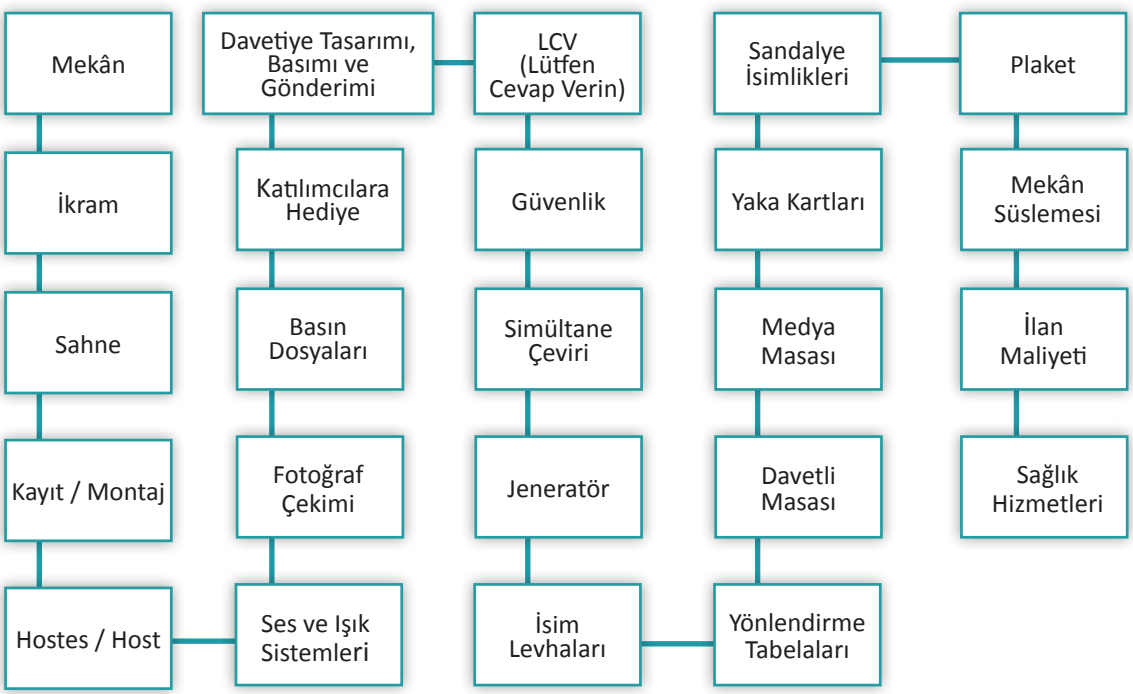
5.3.2. Rekreasyon Etkinliklerini Planlama Aşamaları

Rekreasyon etkinlik alanları çok geniş bir yelpazeden oluşur. Bu durum da ortak uygulanabilecek bir planlama oluşturulmasını zorlaştırır. Rekreasyon etkinlikleri, halkla ilişkiler etkinliklerini de barındırdığı için temelde benzer adımlardan faydalanılabilir. Rekreasyon etkinliklerin planlaması iki temel aşamadan oluşur.

1. Rekreasyon Etkinliklerinin Düzenlenebilmesi İçin Gerekli Aşamaların Planlanması

Yapılacak İşi Ortaya Koyan Temel Planlar: Amaçlar doğrultusunda etkinliğin hedef kitlesi, yeri, zamanı, mesajı, medya planlaması ve görevliler arasındaki iş bölümü belirlenir.

Bütçe Oluşturma Aşaması: Etkinliğin en önemli adımlarından biridir. Uzun bir süreci kapsayan bütçe oluşturulurken birçok harcama kalemi dikkate alınır. Bunlara etkinliğin türüne göre ekleme ve çıkarma yapılabilir. Etkinlik bütçesi oluşturma aşamaları şunlardır (Şekil 5.5):

Şekil 5.5: Etkinlik bütçesi oluşturma aşamaları

Rekreasyon etkinliklerini uygulamadan önce belirli bir limit belirlenmelidir. Rekreasyon etkinliklerinin büyük çoğunluğu kendi bütçesini oluşturabilir niteliktedir. Etkinlikler kamu kurumları, gönüllüler ve ticari işletmeler aracılığıyla yapıldığı için bağışlar ve yerel yönetimden gelen kaynaklarla gelir temin etmek mümkündür. Bilet satışları, servis ücretleri, park ücretleri gibi doğrudan yöntemlerle de bütçeye katkı sağlanabilir. Rekreasyon etkinliklerinde risk faktörü çok yüksektir. Özellikle açık havada düzenlenen aktivitelerde hava durumuna dikkat edilmelidir. Riskler ortaya çıktıkça bütçe miktarı da artar.

ETKİNLİK

Belirleyeceğiniz bir rekreasyon etkinliği için bütçe planlaması yapınız. Belirlenen harcama kalemlerini detaylandırınız, toplam bütçe ile beraber rapor hâline getirerek sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Yapılacaklar (Kontrol) Listesi: Oluşabilecek hataları en aza indirmek için kimin ne zaman ne yapacağını gösteren listedir. Malzemeler için de bir liste hazırlanmalıdır. Etkinlikte kullanılacak tüm malzemeler en az bir hafta önceden hazırlanmalı, etkinlikten bir gün önce de tüm malzemeler etkinlik alanına bırakılmalı ve eksik varsa tespit edilmelidir. Örneğin rekreatif kültür sanat etkinlikleri içinde yer alan konser etkinliğinin yapılacaklar listesi aşağıdaki işlerden oluşabilir (Tablo 5.4).

Tablo 5.4: Konser Etkinliği Kontrol Listesi Örneği

Yapılacaklar	Sorumlu	Durum
Konser düzenlenebilmesi için gerekli izinlerin alınması		Tamam
Sanatçı ile görüşme gerçekleştirilmesi		Tamam
Sanatçının kalacağı otel ile görüşülmesi		Tamam
Çiçek ve plaket için görüşme gerçekleştirilmesi		Tamam
Ses sistemlerinin ayarlanması		%50 tamam
Fotoğrafçının ayarlanması		Tamam
Işık ve şov malzemelerinin ayarlanması		%25 tamam
Konser sahnesinin düzenlenmesi		Yarın
Güvenlik ve sağlık hizmetleri ile ilgili görüşmelerin gerçekleştirilmesi		Tamam
Protokol için özel alan oluşturulması		Yarın

SIRA SİZDE

Bütçesini tasarladığınız rekreasyon etkinliğinin yapılacaklar (kontrol) listesini hazırlayınız.

Programın Belirlenmesi: Tüm programın akış şemasının belirlenmesidir.

Konukların Davet Edilmesi: Davetli listelerinin oluşturulduğu, davetiyelerin tasarlandığı ve davetiye gönderilecek kişilerin isimlerinin elle yazıldığı aşamadır. Davetiyelerin dağıtımına geç kalınmamalı, etkinliğe en az yedi gün kala tüm davetiyeler dağıtılmalı ve üç gün kala Lütfen Cevap Veriniz (LCV) kontrolleri yapılmalıdır. Protokolün davet edilmesine de dikkat edilmelidir.

Medya Daveti: Medya sektöründe yer alan kişilerin etkinliğin türüne göre davet edilmesidir. Çağırılacak medya mensuplarının kişisel bilgilerine dikkat edilmeli ve bu bilgiler düzenli olarak güncellenmelidir (Görsel 5.15). Çevrim içi [on-line (anlayn)] medyada görev alan basın mensuplarının da etkinliğe davet edilmesine özen gösterilmelidir.

Görsel 5.15: Basın mensuplarının bilgilerinin güncellenmesi

Konuşmalar: Konuşma sıralarının belirlendiği, konuşma sunumlarının planlandığı adımdır.

Basın İlanları: Halka açık etkinliklerde hedef kitleye yönelik basın ilanları verilmesidir.

Medya Takibi: Etkinliğin bitiminde medya ile ilgili raporlama yapabilmek için medya takibinin yapılması gerekmektedir. Medya takibi konusunda profesyonel destek alınabilecek medya takip merkezlerinden yardım alınmalıdır.

Basın Dosyalarının Hazırlanması: Etkinliğin detaylarını içeren bilgilerin yer aldığı basın kitleri en geç etkinlikten bir gün önce tamamlanmalıdır.

Etkinlikte Görev Alacak Ekiplere Bilgi Verilmesi: Etkinlikte görev alacak kişilerle toplantı düzenlenerek görevleri ve iş tanımları hakkında bilgi verilmelidir.

Prova: Konuşmacıların ve sunucuların provası etkinlikten önce yapılmalıdır. Kameraların ve varsa simultane çevirmenlerin yerleri belirlenmelidir (Görsel 5.16).

Görsel 5.16: Konuşma provası

Medya Servisi: Etkinliğe katılamayan veya çeşitli nedenlerle davet edilmeyen basın mensuplarına etkinlik sonrasında etkinlikle ilgili materyaller gönderir.

Raporlama: Etkinlik sonrası bütün verilerin toplandığı ve değerlendirildiği aşamadır.

2. Rekreasyon Etkinliklerinin Düzenlenebilmesi İçin Gerekli Fiziksel Yapılanmanın Planlanması

Fiziksel planlama aşamaları şunlardır:

Envanter Aşaması: Fizibilite çalışmasının yapıldığı ve verilerin toparlandığı aşamadır. Uygulaması düşünülen bir kayak sporu etkinliği için coğrafi koşulların, iklimin, potansiyel kaynakların, gerekli teknik altyapının ve tesislerin incelenmesi gerekir.

Analiz Aşaması: Elde edilen verilerin değerlendirildiği ve yorumlanarak proje taslağının oluşturulduğu aşamadır. Örneğin bölgedeki koşullar kayak etkinliğine uygunsa ülke ve bölgedeki benzer etkinliklerde bu bölge değerlendirmeye alınmalıdır.

Planlama Aşaması: Hazırlanan taslağa göre ortaya çıkan kaynakların en etkili şekilde kullanılmasının sağlandığı aşamadır. Örneğin uygulanacak kayak etkinliği detaylı olarak planlanarak etkinlik bütçesi belirlenmeli ve fayda-maliyet farkı tespit edilmelidir.

Program ve Projelerin Uygulanması: Planlanan projenin uygulandığı aşamadır. Örneğin kayak merkezinin kurularak uygun teknik altyapının oluşturulmasıdır.

İşletme Aşaması: Planlanan tüm faaliyetlerin aktif olarak uygulanabilmesi için işletme ekibinin oluşturulduğu, reaktif etkinliklerin üretildiği ve kâr elde edilen işletmelerin işletilmeye başlandığı aşamadır. Örneğin kurulan kayak merkezinin bireylere açık hâle getirilmesi ve işletme yöneticisinin belirlendiği aşamadır.

Uygulama aşamasına geçilmeden önce etkinliğin bütün detayları ile sağlam bir temel oluşturulur. Belirlenen adımların aksamadan ilerleyebilmesi için hizmet sağlayıcılarla görüşülmesi ve anlaşmaların sağlanmış olması gerekir. Hizmet alınacak firmaların güvenilir olmasına, kaliteli hizmet sunup sunmadığına ve hizmet bedellerine dikkat edilmelidir. Hizmet sağlayıcılar özellikle internetten iyi araştırılmalı ve bunların sundukları hizmet ile ilgili yapılan yorumlar toparlanmalıdır. Hizmet sağlayıcılar belirlenirken bunların depozito alıp almadıkları, referansları, rakiplerinden farkları, ücret talepleri gibi faktörler ele alınmalıdır. Etkinlik öncesinde ve etkinlik boyunca etkinlik yöneticisinin hizmet sağlayıcılar ile iş birliği ve iletişim hâlinde olması gerekir. Düzenlenecek etkinliğe göre değişse de genel olarak etkinlik için destek alınabilecek hizmet sağlayıcılar şu şekilde sıralanabilir.

- Yiyecek-içecek hizmetleri
- Ulaşım hizmetleri
- Dekor ve tasarım firmaları
- Fotoğraf stüdyosu
- Seyahat acenteleri
- Çiçekçiler
- Ses ve efekt tedarikçileri
- Güvenlik hizmetleri
- Tente kiralama firmaları
- Baskı ve tasarım firmaları
- Nakliye şirketleri
- Diğer tedarikçiler

SIRA SİZDE

Bir işletmenin, çalışanlarına yönelik düzenleyeceği "Yıl Sonu Motivasyon Gecesi" için destek alabileceğiniz hizmet sağlayıcıları belirleyiniz.

5.3. UYGULAMA

Uygulama Adı	**Rekreasyon Etkinliğinin Planlanması**

Amaç: Gösteri ve animasyon rekreasyon etkinliğinin planlama aşamalarını sıralayarak dosyalamak.

Görev: Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak belirleyeceğiniz gösteri ve animasyon rekreasyon etkinliğinin planlama aşamalarını tasarlayınız. Tasarladığınız etkinliği dosya hâline getirerek öğretmeninize teslim ediniz.

Ortam: Halkla ilişkiler atölyesi veya sınıf ortamı

Kullanılacak Araç Gereç: Bilgisayar, ofis uygulamaları, internet, kalem, kâğıt

İşlem Basamakları

1. Çalışma düzenini (atölye, sınıf veya laboratuvar içi yerleşim) oluştururken güvenlik tedbirlerine uyunuz.
2. Üçer kişilik gruplar oluşturunuz.
3. Dosyada belirlediğiniz gösteri ve animasyon rekreasyon etkinliğinin amaçlarını belirtiniz.
4. Belirlediğiniz etkinliğin planlamasını aşamalarına uygun olarak açıklayınız.
5. Dosyalamada yazım kurallarına dikkat ediniz.
6. Rapor elle yazılacaksa yazının okunaklı olmasına dikkat ediniz.

Değerlendirme: Yapacağınız çalışma diğer sayfada verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

KONTROL LİSTESİ

ÖLÇÜTLER		**EVET**	**HAYIR**
a) İçerik			
1.	Gösteri ve animasyon etkinliğini doğru belirledi.		
2.	Gösteri ve animasyon etkinliğinin düzenlenme amaçlarına değindi.		
3.	Etkinliğin planlama aşamalarının tamamına yer verdi.		
4.	Dosyalamada yazım kurallarına dikkat etti.		
5.	Grup arkadaşlarıyla iş birliği yaparak çalıştı.		
b) Tasarım			
6.	Sayfa düzeni kurallarına uydu.		
6.	Raporda tablo, şekil, grafik, fotoğraf gibi unsurlara yer verdi.		
8.	Konuya uygun materyaller kullandı.		
c) Süre Kullanımı			
9.	Uygulamayı belirtilen sürede yaptı.		
ç) Güvenlik Tedbirleri			
9.	Elektronik cihazların kullanım kurallarına dikkat etti.		
Sütun Toplamları			

Değerlendirme

"Hayır" sütununun seçildiği ölçütler için ilgili konuları ve çalışmaları tekrar ediniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Bir doğa yürüyüşü etkinliğindeki yürüyüş sırasında etkinlik uygulayıcılarından hangi beklentileriniz olurdu? Görüşlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.**
2. **Bir konser etkinliğinde, konserde yer alan sanatçının katılımı son gün iptal olursa sizce ne yapılması gerekir? Görüşlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.**

5.4. ETKİNLİĞİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

Etkinliğin gerçekleştiği aşama, yazılı olarak belirtilen tüm adımların sahada uygulandığı aşamadır. Her şeyin sürece yansıdığı ve kontrolünün sağlandığı aşama olduğu için riskleri de barındırır. Özellikle rekreasyon etkinlikleri fiziksel etkinlikler içerdiği için uygulama esnasında her zaman yedek planların olması gerekir. Bu yüzden alınan tüm kararlar doğrultusunda oluşturulan planlar önce belirlenen küçük bir hedef kitle üzerinde uygulanmalı ve ileride ortaya çıkabilecek aksilikler belirlenerek aksiliklerin önüne geçilebilmelidir.

BİLGİ NOTU

Eğer bir rekreasyon işletmesi kurulacaksa bütün araştırma ve planlama yapıldıktan sonra gerekli sözleşmeler yapılır, ürünler ve teknik malzemeler sipariş edilir. Deneme üretimi yapılarak ürünlerin tüketici için uygunluğu kontrol edildikten sonra üretim gerçekleştirilir.

5.4.1. Etkinlik Gerçekleştirilirken Dikkat Edilmesi Gereken Aşamalar

Rekreasyon etkinliği uygulanırken en önemli görev etkinlik yöneticisine düşer. Etkinlik yöneticisi, etkinliği düzenli olarak takip etmeli ve eksikleri anında gidermek ve düzeltmek için çaba harcamalıdır. Etkinlik yöneticisi, tecrübesi, eğitimi ve becerileri doğrultusunda etkinliği sorunsuz yönetebilir. Çok geniş bir alanı kapsayan rekreasyon etkinlik çeşitlerini uygularken dikkat edilmesi gereken adımlar değişir. Örneğin kişinin izleyeceği filme karar verip izlemeye başlaması bir etkinliğin gerçekleştirilme sürecini kapsar (Görsel 5.17). Bir grup sporcunun rüzgâr sörfü yaparak yarışması da bir başka etkinliğin gerçekleşmesi süreci kapsamındadır.

Görsel 5.17: Filme karar verme

Bu doğrultuda temelde şu adımlara dikkat edilmesi gerekir.

1. Tüm süreci kapsayan detaylı bir son plan oluşturulmalıdır.
2. Son plan doğrultusunda çeşitli kontrol listeleri hazırlanmalıdır.
3. Yapılan araştırmalar sonunda belirlenen amaçlardan sapmalar olup olmadığı tespit edilmelidir.

4. Beklenmedik durumlara karşı her zaman alternatif planlar oluşturulmalıdır.
5. Etkinlik uygulanmaya başlamadan önce tüm personel görevleri ve sorumlulukları hakkında bilgilendirilmeli. Etkinliğin provası yapılmalıdır.
6. Etkinlikte personelin görevlerini aksatmaması için düzenli kontroller yapılmalı ve personelin birbiri ile iletişim kurabilmesi için gerekli araçlar sağlanmalıdır.
7. Etkinliğin açılış ve kapanışının dikkat çekici olmasına özen gösterilmelidir.
8. Etkinlik sırasında ürünlerin ve ikramların stok durumuna dikkat edilmeli, stok azalması durumunda hızlıca yenilerinin tedarik edilmesi sağlanmalıdır.
9. Etkinlik süresince ve sonrasında alanın temizliğine dikkat edilmesi sağlanmalıdır.
10. Etkinlik süresince sağlık ve güvenlik hizmetleri birimlerinin görev yapması gerekir.
11. Çalışanların ve etkinlikte görevli gönüllülerin etkinliğe katılan kişilerle iletişimine dikkat etmeleri sağlanmalı ve katılımcılara konuksever şekilde davranılmalıdır.
12. Etkinlik boyunca ses, ışık ve görsel efektler kontrol altında tutularak oluşabilecek aksaklıkların önüne geçilmelidir.
13. Etkinlikte önemli rol oynayan uzmanlara, eğitmenlere vb. sunulan hizmete ve onlarla kurulan iletişime dikkat edilmelidir.
14. Etkinlik uzun süreli ise barınma konusunda sorun çıkmaması için davetli sayıları dikkatli şekilde gözden geçirilmelidir.
15. Etkinliğin gerçekleşeceği zamanın hava durumuna dikkat edilmeli, mutlaka alternatif mekânlar ve durumlar oluşturulmalıdır.

SIRA SİZDE

Bir ören yerinin kültürel ve tarihî alanlarını ziyaret etmek, yer hakkında bilgi edinmek amacıyla düzenlenecek bir rekreasyon etkinliğinin uygulanması aşamasında dikkat edilmesi gerekenlerin neler olabileceğini bir kâğıda yazınız ve öğretmeninize teslim ediniz.

Her etkinlikte durum kontrolü sağlamak için gerçek zamanlı geri bildirim elde edilebilecek araçlar kullanılmalıdır. Her ne kadar dikkatli olunsa da her etkinlik çeşitli risk faktörlerini barındırır.

BİLGİ NOTU

Rekreasyon uygulamaları için bir işletmenin kurulması kesinleşmiş ve yatırımın gerçekleştirilmesine karar verilmişse ihtiyaç duyulan donanım ve teknik malzemeler sipariş edilir. Örneğin bir kayak merkezi için kızak, kar motosikleti, şişme kızak gibi kayak malzemeleri sipariş edilebilir. Hizmeti sağlamak için gerekli inşaat ve yapılar oluşturduktan sonra rekreasyon işletmesinin tanıtımı iletişim araçları ile yapılmaya başlanmalıdır.

5.4.2. Etkinlikte Risk Yönetimi

Zarara uğrama tehlikesi anlamına gelen **risk** kavramı etkinliklerde beklenmeyen durumları ifade eder. Riskler, genellikle etkinlikleri finansal açıdan ve medyada olumsuz yansımalara sebep olması açısından zor durumda bırakır. Rekreasyon etkinliklerinde ortaya çıkabilecek olası riskler iki başlık altında ele alınır (Tablo 5.5).

Tablo 5.5: Rekreasyon Etkinliklerinde Ortaya Çıkabilecek Olası Riskler

1. Katılımcı ve Konukların Güvenliği Açısından Ortaya Çıkabilecek Riskler	2. Etkinliğin Gerçekleşmesi ve Güvenliği Açısından Ortaya Çıkabilecek Riskler
Yangın	Ertelemeler
Hırsızlık	Grevler
Yaralanma	Etkinlik için gerekli izinlerin alınmaması
Sarhoşluk	Dönem ve koşullar açısından olası riskler
Taciz	Etkinlikte görev alanların neden olabileceği krizler
Kavga	Yasal sorumluluklar
Ölüm	Hizmet sağlayıcıların iflası
Yasal sorumluluklar	Terör olayları

Etkinlikler birçok risk barındırır. Her zaman ortaya çıkabilecek büyük risklerin kontrolü çok daha zordur. Bu yüzden etkinlikler planlanırken A planı için mutlaka olası risk senaryoları oluşturulmalı, A planı dışında B planı hazırlanmalıdır (Görsel 5.18).

Görsel 5.18: Etkinliklerde B planının hazırlanması

Uluslararası rekreasyon etkinlikleri gibi kapsamlı bir etkinlik planlanıyorsa B planı dışında da mutlaka C planı da oluşturulmalıdır. Etkinliklerin ABC'si formülü ile oluşturulan risk yönetimi formülüne göre planlar şunlardır:

A Planı: Ters gidebilecek işlerin tahmin edilmesi ve önlemek için yapılması gerekenlerin planlanmasını içerir. Seminer etkinliği için belirlenen konuşmacının katılamaması durumunda yerini alabilecek diğer uzmanla da iletişim kurulması ve gerekli anlaşmaların sağlanmasıdır.

B Planı: A planında ele alınılan ve düşünülen olayların tüm önlemlere rağmen meydana gelmesi durumunda yapılması gerekenleri içerir. Örneğin seminere katılacak uzmanın sağlık sebeplerinden dolayı katılamaması üzerine hemen diğer katılımcının seminere katılımı için gerekli ulaşım hizmeti sağlanır ve gelmesine yardımcı olunur.

C Planı: İstenmeyen krizlerle yüz yüze gelinmesi durumunda gerekli kriz yönetiminin uygulanması ve sorunların çözülmesini sağlayıcı planların uygulanmasını içerir. Örneğin seminere katılması planlanan yedek uzmanın da katılamaması durumunda en yakındaki uzmanlarla iletişime geçilir ve onun etkinliğe katılımı sağlanır.

ARAŞTIRMA

Rekreasyon etkinliklerinde en çok karşılaşılan krizleri araştırarak en az iki sayfalık bir rapor hazırlayınız. Hazırladığınız raporu en az beş en fazla on beş dakika sürecek şekilde sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Ortaya çıkan risklerdeki kayıpları azaltmak için yöneticiler tarafından çeşitli sigorta anlaşmaları yapılmalıdır. Ayrıca bireysel riskler belirlenmeli ve etkinlikte belirlenen kuralların dışına çıkılmamalıdır. Örneğin etkinliğe belirlenen katılımcı sayısından fazla kişinin katılmasına göz yummak ortaya çıkan riskleri artırır. Sağlık ve emniyet kanunları gereğince personele ve katılımcılara yönelik bir risk değerlendirmesi yapılmalıdır. Bu değerlendirme; mekânın özellikleri, katılımcıların davranışları, düzenlenecek etkinliğin zorluk derecesi, teknik altyapı gibi faktörlere göre olmalıdır. Risk değerlendirmesinde olası riskler tespit edilir ve riski en düşük düzeye indirmek amaçlanır. Bu doğrultuda riskleri içeren bir değerlendirme formu oluşturularak olası riskler yüksek, orta, düşük şeklinde kategorileştirilmelidir (Tablo 5.6).

Tablo 5.6: Risk Kategorileri Örneği

ŞİDDET		**OLABİLİRLİK**		**RİSK DEĞERLENDİRME**	
Yüksek	Ölüm veya uzun süreli sakatlanmaya neden olan ciddi yaralanma	Düşük	Çok nadir veya hiç	Düşük risk	1
Orta	Sakatlanma, kısa süreli sakatlanmaya neden olan bir yaralanma	Orta	Orta seviyede olası	Orta risk	2
Düşük	Diğer sakatlanmalar veya yaralanmalar	Yüksek	Kesinlikle veya kesine yakın	Yüksek risk	3

Bir kazanın meydana gelme riski yüksek veya orta olarak tespit edilmiş ise riski en aza indirmek için gerekli önemler alınmalıdır. Örneğin tüm mekânın geceleri iyi aydınlatılmasını sağlamak ve kalabalığın oluşmasının önüne geçmek gibi önlemler riskleri azaltır. Eğer belirlenen kategorilerde risk faktörü düşük ama şiddeti yüksek ise acil durum planı hazırlanmalıdır. Yapılan bu risk değerlendirme planları dosyaya eklenmeli ve hem etkinliğin gerçekleşmesi sırasında hem de etkinliğin değerlendirilmesi sırasında bunlar sürekli kontrol edilerek gerekli değerlendirmeler yapılmalıdır.

Etkinlikte medya araçlarını kullanmak, etkinlik yöneticileri için hem risk hem de bir fırsattır. Medya araçları; bir etkinliğin sesinin duyurulmasını sağlayan, toplumun ilgisini artıran ve etkinlikte kâr amacı varsa bu amaca ulaşmaya yardımcı olan unsurdur. Etkinliğin tasarımından etkinliğin gerçekleşme anına kadar medya ile iletişim sağlanmalı ve medyanın ilgisini çekebilecek yöntem ve teknikler belirlenmelidir.

Görsel 5.19: Bireysel rekreasyon etkinliğinin duyurumu

Kişiler, bireysel bir rekreasyon etkinliği gerçekleştirse bile bunu sosyal medya araçlarına taşır (Görsel 5.19). Bu yüzden medya, etkinliğin her aşamasının vazgeçilmez unsurlarından biridir. İlginç ve yenilikçi etkinlikler her zaman medyanın ilgisini çekse de bir rekreasyon etkinliğinin haber değeri taşıması için gereken unsurlar şunlardır:

- Etkinliğin katılımcıları eğer tanınmış kişilerden oluşuyorsa etkinlik medyanın ilgi odağı hâline gelebilir.
- Etkinliğin katılımcılar için sağladığı yararlar medyanın ilgisini çeker. Örneğin gençlerin konuya ilgisini artırmak için çeşitli kültür, sanat ve spor faaliyetleri düzenlenebilir.
- Yenilikçilik ile etkinliği diğer etkinliklerden farklı kılmak medyanın ilgisini çeker. Geleneksel tarzda düzenlenen etkinlikler ve tasarımlar medyada yer almayabilir.

ETKİNLİK

Bulunduğunuz bölgede öğretmeninizle birlikte bir doğa yürüyüşü gerçekleştiriniz. Gerçekleştireceğiniz bu doğa yürüyüşü ile ilgili bir etiket belirleyiniz ve sınıfça sosyal medya aracında paylaşımlarda bulununuz. Başka bir sosyal medya mecrasından canlı yayın gerçekleştiriniz. Paylaşımlarınızın içeriğinde ve kullandığınız görsellerde bir suç unsuru olmamasına dikkat ediniz.

Genellikle küçük çaplı bir rekreasyon etkinliğini popüler hâle getiren şey katılımcılar ve medyanın doğru kullanımıdır. Etkinliğin gerçekleşmesi sırasında geleneksel medya araçları için gerekli teknik altyapı sağlanmalıdır. Basın mensupları ile ilgilenecek kişilere eğitim verilmeli ve bu kişilerin her konuda basına yardımcı olmaları sağlanmalıdır. Sosyal medya araçları, etkinliğin ses getirmesinde büyük rol üstlenir (Görsel 5.20).

Görsel 5.20: Etkinliklerde sosyal medya araçları

5.4. UYGULAMA

Uygulama Adı	Rekreasyon Etkinliğinin Gerçekleştirilmesi

Amaç: Etkinliğin gerçekleştirilme aşamalarını sıralamak.

Görev: Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak yarışma animasyon etkinliklerinin uygulama aşamalarını sıralayınız ve sınıf arkadaşlarınıza sununuz.

Ortam: Halkla ilişkiler atölyesi veya sınıf ortamı

Kullanılacak Araç Gereç: Bilgisayar, ofis uygulamaları, internet, kalem, kâğıt

İşlem Basamakları

1. Çalışma düzenini (atölye, sınıf veya laboratuvar içi yerleşim) oluştururken güvenlik tedbirlerine uyunuz.
2. Uygulamaya başlamadan önce gruplara ayrılınız.
3. Belirlenen animasyon uygulamalarını (yumurta taşıma, sandalye kapma, elma yeme ve şınav çekme yarışmaları) etkinlik unsurlarına (Ne, ne zaman, nasıl, niçin ve kim) göre detaylandırınız.
4. Etkinliklerin gerçekleştirilme aşamalarını sıralayınız.
5. Sunumu hazırlarken en az dört farklı materyal (yazı, tablo, grafik, fotoğraf, karikatür, video, öykü vb.) kullanınız.
6. Size tanınan on dakikalık sürede sunumu yapınız.

Değerlendirme: Yapacağınız çalışma diğer sayfada verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

KONTROL LİSTESİ

ÖLÇÜTLER		EVET	HAYIR
a) İçerik			
1.	Etkinliğin unsurlarından bahsetti.		
2.	Etkinliğin gerçekleşme aşamalarını sıraladı.		
3.	Etkinliğin aşamalarına eksiksiz yer verdi.		
4.	Sunumda grup üyeleri eşit rol aldı.		
5.	Sunumu hazırlarken en az dört farklı materyal kullandı.		
6.	Sunumda Türkçeyi doğru kullanmaya dikkat etti.		
7.	Sunum yaparken grup arkadaşları ile iş birliği yaptı.		
b) Tasarım			
8.	Bilgileri ve görselleri düzenleyerek sundu.		
c) Süre Kullanımı			
9.	Etkinliğin sunumunu verilen sürede tamamladı.		
ç) Güvenlik Tedbirleri			
10.	Elektronik cihazların kullanım kurallarına dikkat etti.		
Sütun Toplamları			

Değerlendirme

"Hayır" sütununun seçildiği ölçütler için ilgili konuları ve çalışmaları tekrar ediniz.

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. **Bir yıl boyunca katıldığınız rekreasyon etkinliklerini değerlendiriniz. Katıldığınız etkinliklerin eksik ya da çok iyi yönlerinin neler olduğuyla ilgili görüşlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.**

5.5. ETKİNLİĞİN GERİ BESLEME VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Geri besleme, bir iş veya bilginin sürecin başlangıcıyla bağlantı kurarak sistemin döngüsel şekilde ilerletilmesini sağlar. Basamaklarda bir hata oluşursa elde edilen geri bildirime göre sürecin tamamı etkilenir. Değerlendirme ise bu süreçte oluşabilecek hataların tespit edilmesini ve gerekli çözümlerin üretilmesini sağlar.

5.5.1. Etkinliğin Geri Besleme ve Değerlendirme Aşamaları

Geri bildirim genellikle mesaj, çaba, eylem ve etkinliklerin sonunda sorulan sorulara verilen cevaptır. Yunanca "dümenci" kelimesinden ortaya çıkan geri bildirim, bir gemi olarak düşünülen etkinlikte geminin baş tarafını yönlendirir ve geminin sorunsuzca limana yanaşmasını sağlar. Bir eylemin veya etkinliğin işleyişi ve sonuçları ile ilgili karşılıklı bilgi iletimi olan geri bildirim, etkinliğin belirlenen amaç doğrultusunda ilerlemesini ve amacına ulaşmasını sağlar (Görsel 5.21). Amaca ulaşma sürecinde alınması gereken düzenleyici önlemlerin tespit edilmesi, etkinliğin sorunsuz şekilde uygulanmasını ve katılımcıların memnun kalmasını sağlar.

Görsel 5.21: Geri bildirim süreci

Bir rekreasyon etkinliğinde geri bildirim, bir sporcunun performansı sırasında ve sonrasında aldığı bilgiler gibidir. İki tür bilgilendirme söz konusudur.

1. İçsel Geri Bildirim: Bir hedefe odaklanan sporcunun bütün süreci hissetmesini ifade eder. Örneğin bir okçunun ok atarken omzunu, elini ve odaklanmayı hissetmesi içsel geri bildirimdir.

2. Dışsal Geri Bildirim: Sporcunun bedeninin dışındaki kaynaklardan gelen mesajlara verdiği geri bildirimdir. Okçuluk antrenörünün okçuya verdiği talimatlar ve skorların yazılı olduğu tabela dışsal geri bildirime örnektir. Dışsal geri bildirim, hareket başarısı hakkında bilgi verdiği için içsel geri bildirime göre daha önemlidir.

Bir etkinliğin belirlenen amacıyla başlayan süreç diğer adımlarla devam eder. Etkinlik beş adımda sistematik bir döngü oluşturur. Etkinlik uygulandıktan sonra hem etkinliğin uygulayıcılarından hem de etkinliğe katılanlardan geri bildirim beklenir. Etkinliğin içinde yer alanlar, etkinliği içe dönük bakış açısıyla ele alır ve her adımdaki hareketin doğru olup olmadığını hissederek olumlu ya da olumsuz bir ileti oluşturur. Dışsal alanda ise etkinliğin katılımcıları, medya, sivil toplum kuruluşları gibi kişi ve kurumlar yer alır. Dıştan da etkinlik sürecinin başarısı belirlenerek süreçte olan aksaklıklar tespit edilir. İşleyen bu süreç daha sonra tüm yönleri ile değerlendirilir.

Etkinlik, katılımcılar açısından sona ermiş olsa da etkinlik ekibi açısından henüz yapılması gereken işler bitmemiştir. Mekânda kullanılan araç gereçlerin toparlanması ve basına gönderilmesi gerekenlerin gönderilmesi gerekir (Görsel 5.22). Kontrol listesine göre küçük işler bitirildikten sonra etkinliğin genellikle göz ardı edilen ama gelecekteki etkinlikler ve etkinliği destekleyen paydaşlar için büyük önem taşıyan değerlendirme aşamasına geçilir.

Görsel 5.22: Basına gerekli bilgilerin gönderilmesi

Etkinlik değerlendirmesi genellikle göz ardı edilir ancak ölçme yöntemlerine uygun olarak yapılan bir değerlendirme, etkinliğin kazanımlarını ve eksiklerini tespit etmek açısından önemli bir aşamadır. Ayrıca etkinliğe katkı sağlayan ve destek olan paydaşlara geri bildirim sağlamak için gerekli verileri elde etmek için kullanılan bir araçtır. Zaman ve bütçe ayrılan bir rekreasyon etkinliğinin doğru değerlendirilmesi için ele alınacak konular önem sırasına göre sıralanmalıdır. Etkinliğin değerlendirilmesinde ele alınması gereken veriler şunlardır:

- Katılımcı gözlemleri
- Paydaşların katkısı ve medyaya yansıması
- Gönüllü yorumları
- Düzenlenen anketler
- Güvenlik, kalabalık ve trafik
- Yöneticilerin görüşleri ve notları, bunların önem derecesine göre sıralanması

Etkinliğin değerlendirilmesi aşamasında cevaplanması gereken sorular şunlardır:

1. Etkinliğe Neden İhtiyaç Duyuldu?

İhtiyaç analizi yapılarak bir rekreasyon etkinliğinin uygulanması için gerekenlerin neler olduğu tespit edilir. Yeni bir etkinliğin tasarlanmasında veya etkinliğin yeniden düzenlenmesinde eksikliklerin giderilmesi açısından cevaplanması gereken ilk sorudur.

2. Etkinliğin Tasarımı / Programı Uygun Mu?

Etkinliğin, planların ve teorilerin uygunluğunun ölçüldüğü aşamadır. Özellikle bir rekreasyon işletmesi kurulacaksa bu aşama pilot çalışma yapılarak ele alınmalıdır.

3. Etkinlik Sürecinde Sorun Var Mı?

Etkinlik sürecindeki uygulamaların ve hizmetlerin aksaklıkları belirlenerek yeniden yapılandırıldığı veya elemelerin gerçekleştirildiği aşamadır.

4. Etkinlikten Elde Edilenler Nelerdir?

Bazı rekreasyon etkinlikleri bir sonuç beklentisi içinde düzenlenmese de her etkinliğin beklenen ve beklenmeyen etkilerinin neler olduğu ölçülmelidir.

5. Etkinliğin Bütçesi Nasıl Değerlendirildi?

Etkinlik için kullanılan bütçe ve etkinliğin sonuçları ele alınarak kâr-zarar durumunun analiz edildiği aşamadır. Bu sorulara verilen cevaplar sayesinde etkinliğin sonunda elde edilenler tespit edilebilir ve yapılan etkinlik değerlendirilir.

SIRA SİZDE

Etkinliğin değerlendirilmesinde cevaplanması gereken beş soruyu bulunduğunuz il veya ilçe belediyesinin uyguladığı rekreasyon etkinliği üzerinden cevaplayınız.

Etkinliğin değerlendirilmesi üç aşamada gerçekleşir.

1. Etkinlik Öncesi Değerlendirme: İyi araştırılmış ve ölçülebilir bir amaçla yola çıkıldıysa etkinliğin ölçümlemesi de kolaylaşır. Etkinlik öncesinde yapılan detaylı ve kapsamlı ölçümler doğru amaçları belirleme ve bu amaçlar doğrultusunda süreci yönetme konusunda yardımcı olur. Bu aşamada etkinliğin ihtiyaçları, kaynakları, katılımcıların ve etkinlik uygulayıcılarının beklentileri belirlenir. Bu aşama, ne tür ölçümlemeler yapılacağının ve ölçümlemenin nasıl raporlanacağının da belirlendiği aşamadır.

2. Etkinlik Sırasında Değerlendirme: Etkinlik, uygulama süreci boyunca hazırlanan formlar, gözlemler ve yapılan görüşmelerle sürekli ölçümlenmelidir. Bu ölçümler, olası krizlerin önüne geçerek maddi ve manevi kayıp yaşanmasını engeller. Etkinlik sürecinde önemli olan konu, etkinlik planının uygulama aşamasında değişiklik yapılabilecek düzeyde esnek olmasıdır. Etkinlik uygulama sürecinde etkinliğin amaçlarından sapmalar yaşanmaması için sürekli geri bildirim sağlanmalı ve planda güncellemelere gidilmelidir. Esneklik ve geri bildirim kullanılmadan etkinliğin uygulanması zorlaşır, başarı oranının düşme riski ortaya çıkar. Örneğin rekreasyon etkinliklerinin yasal kuralları, belirli zaman dilimlerinde güncellenir. Bu güncellemelere dikkat edilerek gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

3. Etkinlik Sonrası Değerlendirme: Etkinlik sona erdiği zaman bütün iş bitmiş sayılmaz. Sponsorlar, paydaşlar ve yöneticiler etkinliğin bütün aşamalarının sonuçlarını görebilecekleri bir rapor beklentisine girer. Yapılacak bütün değerlendirmeler, etkinliğin amaçları doğrultusunda oluşturulur. Amaçlar kısa süreli ise sonuçlar elde edildiği zaman hemen rapor hazırlanmalıdır. Ancak uzun süreli amaçlarda, etkinlik sona erince altı ay veya bir yıl sonra gibi belirli zaman aralıklarında etkinlikle ilgili kapsamlı değerlendirme yapılmalıdır. Raporu hazırlama sorumluluğunu üstlenen rekreasyon organizatörü, etkinlikte elde edilen kazançları, etkinliğin medyadaki yansımalarını ve kurum veya kuruluşa olumlu imaj katkılarını içeren bir rapor hazırlamalıdır.

Etkinliğin her aşamasında yapılabilen raporlamalar genellikle nicel verilerden oluşur. Genellikle dört çeşit raporlama kullanılır (Tablo 5.7).

Tablo 5.7: Etkinlik Raporları ve İçerikleri

RAPORLAR	İÇERİKLERİ
Geri bildirim raporları	Olumlu ve olumsuz tüketici / katılımcı yorumları ve izlenimleri, talep ve öneriler, hizmet hakkındaki görüşler ve sık sorulan sorular vb.
Görsellere yer verilen raporlar	Etkinliği yansıtacak fotoğrafların detayları, netliği, çekim açıları; videolar, anlık ve günlük planları değerlendirme araçları, aktivite performans ölçekleri vb.
Dönemsel raporlar	Etkinliğin genel özetini içeren on beş günlük veya aylık raporlardır.
Genel değerlendirme raporları	Etkinliğin genel olarak değerlendirdiği bütün aşamaları içeren raporlardır. Gözlem ve araştırmalar sonucu elde edilen bilgiler kurulla ve etkinlik paydaşlarıyla internet üzerinden hızlıca paylaşılabilir.

ARAŞTIRMA

Hizmet sektöründe yer alan bir otele gidiniz, otelin düzenlediği rekreasyon etkinlikleri hakkında bilgi alınız. Elde ettiğiniz bilgileri etkinlik değerlendirmesinin üç aşamasına göre raporlaştırınız. Bu raporu sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Yapılan kapsamlı değerlendirmelerle yöneticiler; tedarikçiler, müşteriler ile paydaşlarını doğru şekilde bilgilendir ve daha sonra düzenlenecek etkinliklere onların ilgi göstermesini sağlamış olur. Tespit edilen hatalar diğer etkinliklerde tekrar edilmeyerek hem para hem de zaman kaybının önüne geçilir. Yapılan değerlendirmeler, düzenlenecek her etkinlik için kılavuz görevi üstlenir böylece etkinlik düzenleyicilerinin daha az emek harcaması sağlanır. Bir rekreasyon işletmesinin değerlendirmesini yapabilmek için de işletmenin kurulma aşamasından bu zamana kadar geçirdiği bütün evreler tek tek incelenir. Bir rekreasyon işletmesi için oldukça önemli bütçeler ayrılması nedeniyle çok titiz çalışılmalıdır. Kurulan işletmenin değerlendirilmesi; hizmet ve kalite ölçümleri, memnuniyet analizleri, imaj araştırması gibi çeşitli yöntemler ile yapılır. Kişiler, serbest zamanlarını değerlendirmek için rekreasyon etkinliklerine başvurabilirler. Geçirdikleri zamanın kalitesini ölçmek amacıyla da etkinlik değerlendirme aşamalarını kullanabilirler.

SIRA SİZDE

Bir filmi izleme sürecinizi etkinlik değerlendirme aşamalarına göre değerlendirerek yazınız.

5.5.2. Etkinliğin Değerlendirilmesinde Kullanılan Yöntemler

Rekreasyon etkinliğinin değerlendirilmesinde çeşitli yöntemler uygulanabilir (Şekil 5.6).

Şekil 5.6: Etkinlik değerlendirme yöntemleri

Amaç Temelli Yaklaşım: Etkinliğin belirlenen amaçlara ulaşıp ulaşmadığını belirleyen bu yaklaşım, etkinliklerin somut amaçlarını belirleyen kişilerin olduğunu varsayarak hareket eder. Bu değerlendirmede hem sonuç hem de süreç ele alınır. Örneğin düzenlenen bir badminton maçının sonunda maçın hem katılımcılar üzerindeki etkisi hem de maç boyunca yaşanan bütün süreç değerlendirilebilir. Bu yaklaşımı kullanabilmenin ön koşulu, hedeflerin açık ve net şekilde yazılmış olmasıdır. Bu yaklaşımın avantajı, var olan amaçlar doğrultusunda etkinliğin tarafsızca incelenebilmesidir; dezavantajı ise amaçların yazılı olması zorunluluğu ve etkinliği ele alırken ortaya çıkabilecek sorunları dikkate almamasıdır.

Amaçsız Yaklaşım: Bu yaklaşım etkinlik için bir hedef belirlemeden, etkinlik sürecinin ve sonucunun nasıl olacağı dikkate alınmadan yapılan değerlendirmeyi içerir. Nesnel bir bakış açısı yerine daha öznel bir bakış açısı ile hareket eden bu yaklaşım, amaçların geniş bir kapsamda belirlenerek risklerin ele alınmasını sağlar. Ayrıca özgür bir değerlendirme ortamı sunar. Etkinlikte neler olduğunu ortaya çıkarmayı amaçlayan bu yaklaşımın etkinliğin gerçek etkilerini ortaya koyması avantajlı bir durumdur. Ayrıca sayısal verilere dayandırarak derinlemesine araştırma yapmaya imkân tanır. Bu yaklaşımın dezavantajı ise özgür çalışma ortamı sunduğu için çok zaman alması ve bütün etkileri ortaya koyamamasıdır.

Tepkisel Yaklaşım: Bu yaklaşım önceden belirlenen hedeflerden, programlardan ve planlardan ziyade rekreasyon etkinliğine katılan kişilerin görüşlerine, tavsiyelerine ve şikâyetlerine önem verir. Etkinlik yöneticisi, etkinlik sırasında ve sonrasında farklı katılımcı gruplarından belirlediği temsilcilerle sürekli iletişim kurar ve tepkisel durumları toplar. Bu yaklaşımın avantajı, değerlendirmelere katılanların düşüncelerine ve görüşlerine yer vermesidir; dezavantajı ise resmî planları ve araştırmaları dayanak almadan bir sonuç elde etmesidir.

Güçlendirme Değerlendirmesi: Etkinlik programına dayandırılan bu yaklaşım, rekreasyon etkinliğine katılanların kendini ve programı değerlendirmelerini amaçlar (Görsel 5.23). Bu yaklaşımın avantajı, değerlendirenler ve etkinliği düzenleyenler arasında gönüllü katılımcılık ve iş birliğinin sağlanmasıdır; dezavantajı ise sadece programı odak noktası olarak ele almasıdır.

Görsel 5.23: Katılımcının kendini ve programı değerlendirmesi

İçerik, Girdi, Süreç ve Ürün Modeli: Değerlendirme için sistematik model olarak da adlandırılan bu model, planlanan değişimler hakkında bilgilerin elde edilmesini, incelenmesini ve sunulmasını sağlar. İçerik değerlendirmesinde amaçları inceleyerek eksiklikler, olası krizler, fırsatlar ve tutarsızlıklar belirlenir. Girdi değerlendirmesinde, amaçlara ulaşmadaki alternatif yöntemlerin güçlü ve zayıf yönleri belirlenir.
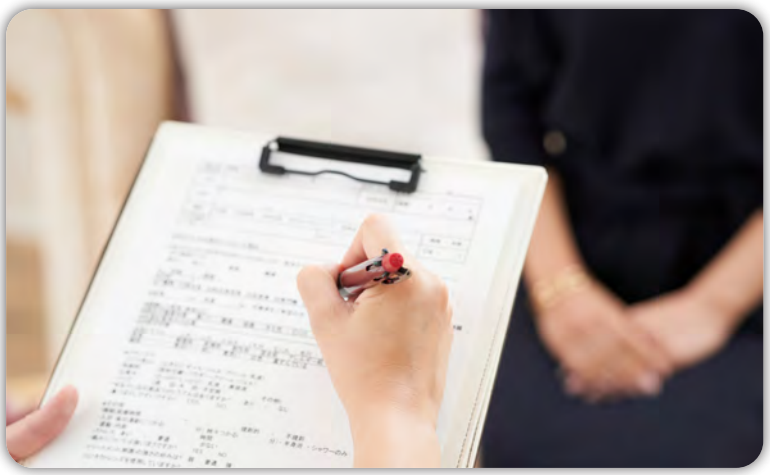
Süreç değerlendirmesinde, belirlenen amaçlar doğrultusunda etkinliğin değerlendirilmesi sağlanır, güçlü yönlerin korunması ve zayıflıkların güçlendirilmesi için çabalanır. Ürün değerlendirmede, amaca ulaşmak için kullanılan yöntemlerin uygunluğuna karar verilir. Modelin avantajı, etkinliğin tam ve kapsamlı değerlendirilmesini sağlamasıdır. Yani sadece sonuç değerlendirilmez, planlamanın ve etkinliğin uygulama süreci gibi aşamalar da ele alınır, yola devam edilecek alternatiflerin belirlenmesine temel oluşturulur.

Profesyonel Kanı Yaklaşımı: Etkinlik yöneticisinin etkinliği değerlendirecek düzeyde bilgisi ve deneyimi yoksa ya da etkinlik değerlendirilmesinde kesinlikle öznelliğe yer verilmemesi gerekiyorsa kurum veya kuruluş dışından profesyonel bir danışmandan yardım alınması gerektiğini savunan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımın avantajı, etkinlik yöneticisinin kısa sürede nesnel bir değerlendirme elde etmesini sağlar; dezavantajı ise yöneticinin kendini yetersiz hissetmesine neden olabilir veya bu yaklaşım için ekstra kaynak ayrılması gerekebilir.

Kısaca seçilecek değerlendirme yöntemi, etkinlik yöneticisinin ne hakkında bilgi edinmek istediğine ve neyi değerlendirmek istediğine bağlıdır. Örneğin hedefler ölçülebilir nitelikte ise amaç temelli yaklaşım, amaçlar dışında bilgi edinmek isteniyorsa amaçsız yaklaşım yöntemi kullanılmalıdır.

5.5.3. Etkinliğin Değerlendirilmesinde Kullanılan Veri Toplama Araçları

Anketler etkinliğin değerlendirilmesinde kullanılan en yaygın yöntemlerdendir (Görsel 5.24). Anket yöntemi etkinliğin her aşamasında kullanılabilir. Anketler katılımcıların taleplerini belirlemek, katılımcılardan geri bildirim almak ve etkinlik sonunda katılımcıların memnuniyetini ölçmek için kullanılabilir. Gözlem yöntemi de bu amaçlar için kullanılan bir diğer yöntemdir.

Görsel 5.24: Anket yöntemi

Özellikle etkinliğin gerçekleşme aşamasında etkinlikte aktif rol alanların ve izleyicilerin tepkilerini ölçmek için anketler tercih edilebilir. Etkinlik gözlemcisi veya gönüllü olarak belirlenen gözlemciler, kendinde bulunan kontrol listesi ve anket üzerinden de tarafsız şekilde değerlendirme gerçekleştirebilir. İki yöntem dışında e-posta ve telefon aracılığıyla da katılımcılar ile görüşme sağlanarak etkinlik hakkında değerlendirme yapılabilir. Kişiler, kendilerini için oluşturacakları bir kontrol listesi veya mini anket yöntemi ile serbest zamanlarını daha kaliteli değerlendirebilir hâle gelebilir.

BİLGİ NOTU

Karekodla verilen örnek geri bildirim anketi gibi anketler düzenlenerek etkinliğin geri bildirimi sağlanabilir.

https://kalite.itu.edu.tr/docs/librariesprovider211/dokumanlar/memnuniyet-anketleri/etkinlik-geri-bildirim-anketi.pdf?sfvrsn=4

ETKİNLİK

Etkinliğin gerçekleşmesi sırasında katılımcılara uygulanabilecek bir anket formu tasarlayınız. Hazırlayacağınız anket formu en az on sorudan oluşmalı ve etkinliğe katılanların memnuniyet düzeyini tespit eder nitelikte olmalıdır.

Etkinliklerin değerlendirilmesinde değerlendirme yaklaşımı, modelleri ve araçları dışında ikincil veri kaynakları da kullanılabilir. İkincil veri kaynakları satış verileri, izleyici trafiği, katılımcı verileri, bütçe ve nakit akışlar, toplantı kayıtları ve iletişim programlarıdır. Elde edilen tüm veriler, etkinlik yöneticisinin bakış açısına bağlı olarak etkinliği değerlendirmesini sağlar. Ayrıca medya ölçümlemesinde ve değerlendirilmesinde genellikle reyting ve tiraj oranları, etkileşim sayısı gibi nesnel verilerden yararlanılır. Rekreasyon etkinliklerinin medyadaki yansıması ele alınırken sadece medyanın ele alışına ve bakış açısına göre hareket edilmemeli, hedef kitle üzerindeki etkiler de değerlendirilmelidir.

BİLGİ NOTU

Sosyal medya araçlarını değerlendirme, diğer geleneksel araçları değerlendirmeye göre çok daha zordur. Bu değerlendirme için oluşturulmuş net bir sistem de yoktur. Bu konuda hizmet veren profesyonel ekipler, genellikle verileri anlık takip eder ve elde edilen tüm verileri detaylı filtreleme yöntemleri ile sınıflandırır. Ayrıca olası krizlerin önüne geçebilmek için veriler her şartta yetkililere ulaştırılır. Anlık değişen sosyal medya araçları düzenli ve sistematik şekilde takip edilmelidir.

Bazen bütçenin gereksiz yerlere harcanması ve zaman kaybı olarak görülmesi veya etkinliği düzenleyen uzmanların kendilerinden fazlasıyla emin olmalarından kaynaklanan bir öz güvenle etkinliklerin değerlendirilmesi geri plana atılabilir. Bu durum, etkinliklerdeki olumsuzlukların artmasına sebep olur.

5.5. UYGULAMA

Uygulama Adı	**Geri Besleme ve Değerlendirme Aşamaları**

Amaç: Rekreasyon etkinliğini aşamalara uygun olarak değerlendirmek ve raporlamak.

Görev: Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak belirlediğiniz bir kurum veya kuruluşun rekreasyon etkinliklerinin geri besleme ve değerlendirme aşamalarını sıralayıp rapor hâline getiriniz.

Ortam: Halkla ilişkiler atölyesi veya sınıf ortamı

Kullanılacak Araç Gereç: Bilgisayar, ofis uygulamaları, internet, kalem, kâğıt

İşlem Basamakları

1. Çalışma düzenini (atölye, sınıf veya laboratuvar içi yerleşim) oluştururken güvenlik tedbirlerine uyunuz.
2. İnternet üzerinden belirlediğiniz resmî veya özel bir kurum veya kuruluşun düzenlediği rekreasyon etkinliklerini inceleyiniz.
3. Belirlediğiniz rekreasyon etkinliklerini geri bildirim ve değerlendirme aşamalarına göre değerlendiriniz.
4. Elde ettiğiniz bilgileri geri bildirim ve değerlendirme aşamalarına uygun olarak sıralayınız.
5. Değerlendirme sonucunda elde edilen verileri rapor yazım kurallarına uygun olarak yazınız.
6. Rapor hazırlarken en az iki farklı materyal (şekil, tablo, grafik, fotoğraf, karikatür vb.) kullanınız.

Değerlendirme: Yapacağınız çalışma diğer sayfada verilen kontrol listesinde yer alan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

KONTROL LİSTESİ

ÖLÇÜTLER		**EVET**	**HAYIR**
a) İçerik			
1.	Değerlendirmeye uygun kurum veya kuruluş belirledi.		
2.	Belirlediği kurum veya kuruluşun rekreasyon etkinliklerini doğru tespit etti.		
3.	Değerlendirmeyi geri bildirim ve değerlendirme aşamalarına uygun olarak gerçekleştirdi.		
4.	Yazım ve noktalama kurallarına uygun olarak rapor yazdı.		
b) Tasarım			
5.	Raporda sayfa düzenine dikkat etti.		
6.	Raporda en az iki materyale yer verdi.		
7.	Raporda okunaklı bir yazı kullandı.		
8.	Raporda uygun materyaller kullandı.		
c) Süre Kullanımı			
9.	Uygulamayı belirtilen sürede teslim etti.		
ç) Güvenlik Tedbirleri			
10.	Elektronik cihazların kullanım kurallarına dikkat etti.		
Sütun Toplamları			

Değerlendirme

"Hayır" sütununun seçildiği ölçütler için ilgili konuları ve çalışmaları tekrar ediniz.

A) Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere cümlelerde verilen bilgiler doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

1. (….) Etkinliği planlamaya başlamanın ilk adımı amaç belirlemektir.
2. (….) Etkinliğin sonunda etkinliğin beş unsurunun soruları cevaplanmalıdır.
3. (….) Fizibilite çalışması etkinliğin planlanmasından sonra yapılmalıdır.
4. (….) Fizibilite çalışmasının beş aşamasına uygun araştırma yapılmalıdır.
5. (….) Programın belirlenmesi aşamasında etkinliğin akış şeması belirlenir.
6. (….) Etkinlikler hep aynı serbest zaman dilimine göre planlanmalıdır.
7. (….) Etkinliklerde kontrolün sağlanması için düzenli geri bildirimler alınmalıdır.
8. (….) Etkinlikte karşılaşılabilecek risklere karşı sadece A planını hazırlamak yeterlidir.
9. (….) Katılımcılar için etkinlik sona erince yapılacak bütün işler bitmiş sayılır.
10. (….) Etkinliğin sonunda mutlaka kapsamlı bir rapor hazırlanmalıdır.

B) Aşağıda verilen cümleleri dikkatlice okuyarak boş bırakılan yerlere doğru kelimeyi yazınız.

1. Rekreasyon faaliyetleri planının yönetimi bireysel ve ..... olmak üzere iki şekilde yapılır.
2. Etkinliğin amacı doğrultusunda cevaplanması gereken etkinlik unsuru, "..... düzenleniyor?" sorusudur.
3. Bir etkinliğin belirlenen kriterlere uygunluğunun tespit edilmesi amacıyla ..... çalışması yapılır.
4. Planlama düzeylerine göre ayrılan planlama türleri; stratejik, taktik ve ..... planlamadır.
5. Etkinliğin gerçekleşme aşamasında düzenli olarak ..... listeleri incelenmelidir.
6. Etkinlik değerlendirmesi etkinlik öncesi, sırası ve ..... olmak üzere üç aşamada değerlendirilir.
7. Etkinliğin amacını temel alan bir değerlendirme yaklaşımı uygulanabileceği gibi amacını temel almayan..... yaklaşım da uygulanabilir.

C) Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisinde etkinlik yönetim süreci doğru sıralanmıştır?

A) Tasarım, araştırma, planlama, uygulama, değerlendirme
B) Araştırma, tasarım, planlama, uygulama, değerlendirme
C) Planlama, tasarım, araştırma, uygulama, değerlendirme
D) Araştırma, planlama, uygulama, tasarlama, değerlendirme
E) Tasarım, planlama, uygulama, araştırma, değerlendirme

2. Aşağıdakilerden hangisi rekreasyon etkinliklerinin düzenlenme amaçlarından biri <u>değildir</u>?

A) İnsanların bedensel gelişimlerine katkı sağlamak.
B) İnsanların dinlenmesini ve motivasyonlarının artmasını sağlamak.
C) İnsanların doğaya yönelmelerini sağlamak.
D) İnsanların kendilerini yenilemelerini sağlamak.
E) İnsanları bireysel etkinliklere yönlendirmek.

3. Aşağıdakilerden hangisi fizibilite çalışması aşamalarından biri değildir?

A) Ekonomik B) Finansal C) Örgütsel D) Sektörel E) Yasal

4. Aşağıdakilerden hangisi kurulacak rekreasyon ekibinde yer alması gereken birimlerden biridir?

A) Finansman B) Eğlence hizmetleri C) Sekreterlik

D) Yiyecek içecek hizmetleri E) Satış ve bilet

5. Aşağıdakilerden hangisi etkinliğin, planlanması uzun bir süreci kapsayan ve birçok kalemden oluşan aşamasıdır?

A) Medya daveti B) Raporlama C) Bütçe

D) Kontrol listesi E) Prova

6. Aşağıdakilerden hangisi rekreasyon etkinliklerinin düzenleneceği fiziksel alanın oluşturulması için hazırlanan planlamada araştırmaların yapıldığı ve verilerin toplandığı aşamadır?

A) Analiz B) Envanter C) İşletme D) Planlama E) Programlama

7. Bir kronometre üzerinden sanatçının sahneye çıkacağı süre geriye doğru sayılıyorsa etkinliğin aşağıdaki aşamalarından hangisine geçilmiştir?

A) Etkinliğin gerçekleşmesi B) Değerlendirme C) Planlama

D) Fizibilite çalışması E) Raporlama

8. Aşağıdakilerden hangisi rekreasyon etkinliklerinde katılımcı ve etkinliğin güvenliği açısından ortaya çıkabilecek ortak risklerden biridir?

A) İzin alamama B) Grevler C) Yasal sorumluluklar

D) Ölüm E) Yangın

9. Etkinliği oluşturan bileşenlerin birbirleri ile ilişkisi değerlendirilmek isteniyorsa aşağıdakilerden hangisi kullanılmalıdır?

A) Tepkisel yaklaşım
B) Profesyonel kanı yaklaşımı
C) Güçlendirme değerlendirmesi
D) Amaç temelli yaklaşım
E) İçerik, girdi, süreç ve ürün modeli

10.Aşağıdakilerden hangisi etkinliğin değerlendirilmesinde kullanılan ikincil veri kaynaklarından biri <u>değildir</u>?

A) Katılımcı verileri B) Bütçe C) İletişim programları

D) Gözlem E) Toplantı kayıtları

Ç) Aşağıdaki soruların cevaplarını altlarına yazınız.

1. Etkinliğin araştırma kısmına neden önem verilmesi gerekir?

……
……
……
……
……
……

2. Etkinliğin değerlendirme kısmı yapılmasaydı ne olurdu?

……
……
……
……
……
……

1. ÖĞRENME BİRİMİ CEVAP ANAHTARI

A)	1. D	2. Y	3. Y	4. Y
	5. D	6. D	7. D	8. D

B)	1. oyun	2. açık alan-kapalı alan	3. erken (aktif) rekreasyon	4. A-tipik boş zaman rekreasyonu

C)	1. B	2. E	3. C	4. C	5. E
	6. A	7. A	8. D	9. C	10. A

2. ÖĞRENME BİRİMİ CEVAP ANAHTARI

A)	1. D	2. Y	3. D	4. Y	5. D
	6. D	7. D	8. D	9. Y	

B)	1. duygusal zekâ	2. açık alan	3. eğlence	4. beden dili- ses tonu-sözcükler
	5. kitle iletişimi	6. kaynak		

C)	1. B	2. E	3. E	4. A	5. C
	6. C	7. C			

3. ÖĞRENME BİRİMİ CEVAP ANAHTARI

A)	1. Y	2. D	3. Y	4. D	5. D

B)	1. spor diplomasisi	2. test film gösterimi	3. sosyal medya yönetimi	4. kurumsal itibar	5. kriz iletişimi

C)	1. B	2. D	3. D	4. E	5. A
	6. B	7. C			

4. ÖĞRENME BİRİMİ CEVAP ANAHTARI

A)	1. D	2. Y	3. Y	4. Y	5. D	6. D
	7. Y	8. D	9. D	10. D	11. Y	12. D
	13. Y	14. D	15. D			

B)	1. turizm	2. sağlık	3. akarsu	4. macera	5. sert
	6. sosyal	7. geri bildirim	8. dezavantajlı	9. dışında	10. terapötik
	11. eğlence	12. farklı	13. Ulusal Endüstri Rekreasyon		

C)	1. E	2. A	3. B	4. C	5. D	6. B
	7. D	8. D	9. C	10. D	11. E	12. B
	13. C	14. D	15. A			

5. ÖĞRENME BİRİMİ CEVAP ANAHTARI

A)	1. D	2. Y	3. Y	4. D	5. D
	6. Y	7. D	8. Y	9. Y	10. D

B)	1. toplumsal	2. niçin	3. fizibilite	4. operasyonel (işlemsel)
	5. kontrol	6. sonrası	7. amaçsız	

C)	1. B	2. E	3. D	4. A	5. C
	6. B	7. A	8. C	9. E	10. D

KAYNAKÇA

- Akıncı Yüksel, N.A., Ataizi, M., Eroğlu, E. ve Yüksel, A.H. (2019). Etkili İletişim Teknikleri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Ardahan, F. (Ed.). (2016). Her Yönüyle Rekreasyon. Ankara: Detay.
- Argan, M. (2007). Eğlence Pazarlama. Ankara: Detay.
- Avcı, Ö. (2017). Duygusal Zekâ ve İletişim. İstanbul: Beta.
- Balta, F. (2014). Halkla İlişkiler Nedir? (8. Baskı). İstanbul: Beta.
- Banar, F.S. (Ed.) (2018). İletişim Ortamları Tasarımı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Başaran, Z. (2016) Alternatif Eğitim Olarak Rekreasyon. Suat Karaküçük (Ed.). Rekreasyon Bilimi (s. 393-429). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Batman, O., Eraslan, İ.H., 2007. Spor Turizmi, Melih Bulu ve Hakkı Eraslan (Ed.), Sürdürülebilir Rekabet Avantajı Elde Etmede Turizm Sektörü: Sektörel Stratejiler ve Uygulamalar, Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu Derneği (URAK) Yayınları, Yayın No.: 2007/1, İstanbul, s: 197-220.
- Bingöl, Z., Karaman, M. Özgürel, G. (2016). Turizm Pazarlamasında Animasyon Aktivitelerinin Bir Araç Olarak Değerlendirilmesi OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi. 6(11), 599-618.
- Bingöl, S. (2021). Macera Rekreasyonunda Algılanan Zorluklar: Doğa Yürüyüşü ve Kaya Tırmanışı. Journal of Recreation and Tourism Research,8(2), 247–267. https://doi.org/ 10.31771/jrtr.2021.100
- Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi. Rekreasyon ve Turizm Araştırma Dergisi. 8(2): 247-267 DOI: 10.31771/jrtr.2021.100. https://www.researchgate.net/publication/352901832_Macera_Rekreasyonunda_Algilanan_Zorluklar_Doga_Yuruyusu_ve_Kaya_Tirmanisi
- Canöz, N.(2017). Türkiye'deki Havayolu İşletmelerinin Hizmet Anlayışlarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 2(20), 192-205. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/370088 (Erişim Tarihi: 25.7.2022 Erişim Saati: 20.02).
- Çakto, P. ve Altınok, B. (2020). Spor Yönetiminde Halkla İlişkiler ve İmaj: İmaj Faktörünün Spor Kurumlarına Etkisi Üzerine Bir Derleme. Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi, 2(2), 45-47 https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1413499 (Erişim Tarihi: 5.08.2022 Erişim Saati: 21.15).
- Çetin, S. ve Tekiner, M.A. (2015). Kurumsal İmajın Temel Belirleyicileri: Emniyet Teşklatı Örneklemi. Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 1(13), 424-427. Doi: http://dx.doi.org/10.11611/JMER536 https://dergipark.org.tr (Erişim Tarihi: 1. 9.2022 Erişim Saati: 16.20).
- Çetinkaya, G. (2014), Bir Macera Turizmi Etkinliği Olarak Kaya Tırmanış Sporu ve Antalya-Geyikbayırı'nın Potansiyeli. Doğu Coğrafya Dergisi, Cilt 19, Sayı 31, 2014, 83 - 100 https://dergipark.org.tr/tr/search?q=B%C4%B0R+MACERA+TUR%C4%B0ZM%C4%B0+ETK%C4%B0NL%C4%B0%C4%9E%C4%B0+OLARAK+KAYA+TIRMANI%C5%9E+SPORU+VE+ANTALYAGEY%C4%B0KBAYIRI%E2%80%99NIN+POTANS%C4%B0YEL%C4%B0&secti
- Çevik, E. (2017). Spor Yöneticiliği ve Rekreasyon Bölümlerinde Toplumsal Duyarlık ve Katkı Projesi Derslerinin Özgecilik, Benlik Saygısı ve İletişim Becerileri Açısından Değerlendirilmesi. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=hkfrJ_rg1vasjPTb5sKiPg&no=7PKaJlmPwflWpRTL71ChiA (Erişim Tarihi: 01.01.2023 Erişim Saati:14.43).

- Demirci Orel, F., Yavuz, M.C. (2003), Rekreasyonel Turizmde Müşteri Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Pilot Çalışma Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 11, Sayı 11, 2003.
- Doğan, A. (Ed.) (2017). İletişime Giriş. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Ersan, E.(2014). Kamusal Alanlarda Rekreasyon. Ali Yaylı (Ed.), Rekreasa Giriş (s.163-180) Ankara: Detay.
- Erdem, A. (2010). İletişim Sürecinde Geri Bildirimin Önemi ve İletişime Katkısı. Erciyes İletişim Dergisi, Sayı: 3, s. 125-132. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/66290#:~:text=%C4%B0leti%C5%9Fim%20s%C3%BCrecinde%20mesaj%C4%B1n%20hedef%20kitle,-ve%20i%C3%A7erik%20verme%20imkan%C4%B1%20bulmaktad%C4%B1r
- Eryılmaz, G. (2018). Rekreatif Etkinliklere Katılan Bireylerin Akış Deneyimleri, Pozitif ve Negatif Duygu Durumları, Öz Yeterlilikleri ve Yaşam Doyumları İlişkisi. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Mersin Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=OQXwnLqLc2Iue-maoASOxQ&no=VJlP77gENSmgZezZcveXsg (Erişim Tarihi: 01.01.2023 Erişim Saati:14.48).
- Gedik, H. ve Büyükdoğan, B. (2017). Alışveriş Merkezlerinde Yapılan Halkla İlişkiler Faaliyetlerinin Tüketicilere Etkisi. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 4 (13), 853-859 https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1124880 (Erişim Tarihi: 18.8.2022 Erişim Saati: 19.30)
- Göksu, N. F. (2015). Etkinlik Yönetimi. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi. 25 Nisan 2022 tarihinde http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/halklailiskilervetanitimlt_ue/etkinlikyonetimi.pdf adresinden alındı.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A., Dinç, Y. (2017). Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi Örnek Animasyon Uygulamaları (4. Basım). Ankara: Detay.
- Hazar, A. (2014). Rekreasyon ve Animasyon. Ankara: Detay
- Karadoğan Doruk, E. (Ed.) (2017). İletişim Bilimi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.
- Karaküçük, S. (1999). Rekreasyon. Ankara: Bağırgan Yayınevi.
- Karaküçük, S. (2012). Terapatik Rekreasyon. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karaküçük,S. (2014). Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme(6). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karaküçük, S. Güçer, E. Özdemir, A.S. (2016) Rekreasyon ve Turizm. Suat Karaküçük (Ed.). Rekreasyon Bilimi (s. 313-393). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karasakal, S. (2020). Açık ve Kapalı Alan Rekreasyonu. Yenal Yağmur, Ümit Goberli (Ed.). Rekreasyon (s. 65-76). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Katırcı, H. (2018). Boş Zaman ve Rekreasyon Pazarlaması. Serdar Kocaekşi (Ed.), Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi İçinde (s. 80-105). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Kaya, A.(2021). Macera Rekreasyonu ve Rekreasyonel Aktiviteler. İdris Kayantaş, Mehmet Söyler (Ed.). Sporda Akademik Yaklaşımlar-6.
- Keleş, H. Ateş, A. (2021). Spor Turizmi. Sevim Kül Avan, Erkan Kadir Şimşek, Özgür Yayla, Muhammed Cenk Birinci (Ed.). Rekreasyon ve Turizm Araştırmaları. Çizgi Kitabevi Yayınları (e-kitap).
- Kılbaş Köktaş, Ş. (2004). Rekreasyon Boş Zamanı Değerlendirme. Ankara: Nobel.

- Kılınç, B. ve Eriş, U. (Ed.) (2018). İletişim Bilgisi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Koçyiğit, M., Erdoğdu, M. , Uyar, M. ve Çınar, M. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklerle Sosyalleşme Düzeylerinin İletişim Becerileri ve Duygusal Zekâları Üzerine Etkisi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 6 (2), 966-988. DOI: 0.19145/e-gifder.427422.
- Kozak, N. Kozak, M. Kozak, M. (2021). Genel Turizm İlkeler-Kavramlar. (23. baskı). Ankara: Detay.
- Lapa, T. Y. ve Köse, E. ve Günbayı, İ. (2018). Türkiye'de Yapılan Rekreasyon Araştırmaları: Sistematik Bir Derleme. Spor Bilimleri Dergisi, 29 (2), 87-104.doi:10.17644/sbd.349989
- Munusturlar, S. (2018). Boş Zaman ve Rekreasyon Kavramı, Müge AKYILDIZ Munusturlar (Ed.), Rekreasyon Yönetimi İçinde (s. 2-17). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Munusturlar, S. (2018). Boş Zaman ve Rekreasyon Kavramı. Müge Akyıldız Munusturlar (Ed.), Rekreasyon Yönetimi İçinde (s. 3-26). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını.
- Okay, A. ve Aydemir, O. (2007). Halkla İlişkiler Kavram, Strateji ve Uygulamaları (3. Basım). İstanbul: Der.
- Onat, F. ve Gülay, G. (2015). İnternetin Sanat Festivallerinde Halkla İlişkiler Amaçlı Kullanımı: 20. ve 21. İzmir Avrupa Caz Festivalleri İzleyici Araştırması. Selçuk İletişim Dergisi, 8 (4): 49-72. http://acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr (Erişim Tarihi:10.05.2022 Erişim Saati: 10.30).
- Öksüz, B. ve Görpe, S. (2019). Halkla İlişkiler mi Kurumsal İletişim mi? Akademiden Uygulamaya Kavram Tartışmaları. Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi, sayı 33, 1-23 DOI: 10.17829/turcom.514362 https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/748618 (Erişim Tarihi: 21.10.2022 Erişim Saati: 21.15).
- Önal, L. (2021). Rekreasyon İşletmeciliğinde İnsan Kaynakları ve Halkla İlişkiler. Fatih Bedir (Ed.), Rekreasyon İşletmeciliği İçinde (s. 55-71). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını.
- Özer. A. (2018). Rekreasyonel Alışveriş Mehpare TOKAY ARGAN (Ed.). Eğlence Pazarlama (s. 60-84).
- Özer. A. (2018). Eğlence Pazarlaması. Mehpare TOKAY ARGAN (Ed.). Eğlence Pazarlama (s. 34-58).
- Özer. A. (2018). Spor. Mehpare TOKAY ARGAN (Ed.). Eğlence Pazarlama (s. 86-113).
- Özer. A. (2018). İnternet. Mehpare TOKAY ARGAN (Ed.). Eğlence Pazarlama (s. 180-206).
- Özpınar, Ş. B. B. (2021). "Yeni" Teknolojiler ve Kurumsal İletişimin Yeni Araçları. Etkileşim, 7, 150-168. doi: 10.32739/etkilesim.2021.7.122 (Erişim Tarihi: 03.05.2022 Erişim Saati: 08.00)
- Seç, G. (2021). Türkiye'de Enerji Sektöründe Faaliyet Gösteren Özel Elektrik Dağıtım Kuruluşlarının Kurumsal İletişim Faaliyetlerinin İncelenmesi. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Medipol Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim Tarihi: 25.08.2022 Erişim Saati: 16.31
- Sevil, T. (2012). Rekreasyon Yönetimi. Kocaekşi, S. (Ed.), Boş zaman ve Rekreasyon Yönetimi (s. 52-85). Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayın. 10 Nisan 2022 tarihinde http://docplayer.biz.tr/2013966-bos-zaman-ve-rekreasyon-yonetimi.html adresinden alındı.
- Sevil, T. (2012). Rekreasyon Etkinliklerinin Planlanması. Kocaekşi, S.(Ed.), Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi (s. 106-134). Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayın. 10 Nisan 2022 tarihinde http://docplayer.biz.tr/2013966-bos-zaman-ve-rekreasyon-yonetimi.html adresinden alındı.

- Sevil, T. (2018). Boş Zaman ve Rekreasyon: Kavram ve Özellikler. Serdar Kocaekşi (Ed.), Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi İçinde (s. 2-25). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Sevim N. (2018). Kültür-Sanat. Mehpare Tokay Argan (Ed.). Eğlence Pazarlama (s. 114-145).
- Sevim N. (2018). Televizyon ve Sinema. Mehpare Tokay Argan (Ed.). Eğlence Pazarlama (s. 146-178).
- Sevim N. (2018). Bilgisayar ve Video Oyunları. Mehpare Tokay Argan (Ed.). Eğlence Pazarlama (s. 208-240).
- Solmaz, B. (Ed.) (2018). Kurumsal İletişim. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Şimşek, K.Y. (2018). Ticari Rekreasyon. Ankara: Detay.
- Tavazar, H., Güzel, P. (2018). Rekreasyonel Faaliyetlerin Sürdürülebilir Etkinlik Yönetimindeki Rolünün İncelenmesi. Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. ISSN: 1302-2040. C.20 S.4 (1-19). 22 Mayıs 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/619870 adresinden alındı.
- Uluyağcı, C. ve Eriş, U. (Ed.) (2018). Bireylerarası İletişim. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Umaç, H.H. (2021). Rekreasyon Etkinliklerine Katılan Bireylerin Liderlik Davranışlarını ve Sosyal Becerilerini Tespit Etmeye Yönelik Bir Araştırma. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya. https://acikerisim.erbakan.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12452/7884 (Erişim Tarihi: 01.01.2023 Erişim Saati: 14.21).
- Yağmur, Y. ve Gaberli, Ü. (Ed.) (2020). Rekreasyon: Tarihsel Gelişim, Teoriler, Farklı Alanlarla İlişkiler ve Güncel Gelişmeler. Ankara: Nobel.
- Yaylı, A. (Ed.). (2014). Rekreasyona Giriş. Ankara: Detay.
- Yavaş, Ö. (2020). Macera Rekreasyonu. Yenal Yağmur, Ümit Goberli (Ed.). Rekreasyon (s. 83-94). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yetim, A. ve Cengiz, R. (Ed.) (2016). Sporda Etkili İletişim. Fatih Yenel, İletişim, Anahtar Kavram ve Terimler İçinde (s. 43-68). Ankara: Spor Yayınevi.
- Yetim, A. ve Cengiz, R. (Ed.) (2016). Sporda Etkili İletişim. Pınar Karacan Doğan, Etkili İletişim İçinde (s. 91-121). Ankara: Spor Yayınevi.
- Yıldız, S. ve Çiftçi, H. (2021). İletişimsel Turizm. Halil İbrahim Karakan (Ed.), Rekreasyon Etkinliklerinde Sosyalleşme ve İletişim İçinde (s. 133-153). Ankara: İksad Yayınevi.
- Yiğit, O. (2019). Rekreasyonel Spor Merkezlerinin Web Sitelerinin Halkla İlişkiler Faaliyetleri Kapsamında İncelenmesi. Uluslararası Multidisiplinler Akademik Araştırmalar Dergisi, 1, 27-37. https://www.researchgate.net/publication (Erişim Tarihi: 09.09.2020 Erişim Saati:15.00).
- Yüzer, T.V. ve Mutlu, M.E. (Ed.) (2018). Yeni İletişim Teknolojileri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (2020). Halkla İlişkiler Alanı (Rekreasyon Dersi) Çerçeve Öğretim Programı.
- Güncel Türkçe Sözlük. (2023). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yazım Kılavuzu (2012). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

GENEL AĞ VE GÖRSEL KAYNAKÇASI

Karekodu okutarak ya da http://kitap.eba.gov.tr/karekod/Kaynak.php?KOD=2132 adresinden genel ağ ve görsel kaynakçasına ulaşabilirsiniz.